

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 378

פנינים לפרשת בהר בחוקותי

כאשר ירד רבינו זצ"ל ועבר ליד דלת ביתי, אמרתי לו שאני דר כאן ויש לי כמה הערות על ספר 'דרך אמונה' ואמר לי שיכנס לכמה דקות, שאלתי אותו האם הוא רוצה אולי לנוח מעט, הוא אמר כן ורציתי בכל מאודי לסדר לו מיטה, אך אמר לי שהוא רוצה גמ' חולין...

הגאון רבי חנניה יו"ט ליפא ליוש שליט"א רב שכונת 'גרין פארק'
על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי צוק"ל

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ו, ג')

רבינו זצ"ל לא הכיר את העולם, הוא היה שקוע בכל רמ"ח אבריו בתורה הקדושה במלוא המובן של הדברים בלא גוזמא כלל, ובעיני ראיתי לפני כ"ג שנים גודל שקיעותו בתורה הקדושה, שעמדתו אצלו כדי לשאול אותו ביאור בדברי הגמ' בתלמוד ירושלמי למס' סנהדרין, ועמדתו סמוך אליו ולא הרים את ראשו ולא שם לבו לעומדים סביבו, עד שהכנסתי הספר תחת לראשו והרים הראש בחיך, וענה לי על שאלתי, ושב ללמוד כפי שהיה.

אספר גופא דעובדא היכי הוה: שכני שליט"א עשה ברית לבנו שיחי בביתו, ומרן הגר"ח היה הסנדק, וכאשר ירד רבינו זצ"ל ועבר ליד דלת ביתי, ניגשתי ליתן לו ברכת שלום, ואמרתי לו שאני דר כאן ויש לי כמה הערות על ספר 'דרך אמונה', אולי חפץ הוא להיכנס, ואמר לי שיכנס לכמה דקות, שאלתי אותו אולי ירצה לשתות מעט, ואמר לי - "תה אבל בלי סוכר". הגשתי לו גם מזונות מאפה בית [שנעשה בלי מרגרינה ועוד עניינים, כפי שידעתי מאנשי ביתו החומרות שמקפיד עליהן] ולא אבה לטעום, אמרתי לו זה כשר, וענה "אבל אסור לי סוכר". וברור הדבר שלא היה זה הטעם האמיתי, אלא שלא רצה לפגוע במה שאינו טועם אצל אחרים שאינם ממשפחתו, שאינו יודע מהות הילוכי הכשרות בביתם.

ואח"כ אחז הכוס בידו והמתנתי לענות אמן על ברכתו, והוא ממתין גם, ופנה אלי ואמר לי: "אמרת שיש לך הערות", אמרתי לו שאמתין

עד שהרב ישתה, ואמר לי, "לא, קודם תאמר אתה ואח"כ אשתה". וכך הוה, שתחילה דן בדברים טובא ופתח גם גמ' כדי לעיין בה, ואח"כ שתה.

ואח"כ בא מלמד אחד עם הילדים לקבל ברכת רבינו, ונכנסו הרבה אנשים לקבל ברכתו ולשאול בעצתו, לאחר שהלכו כולם, נאמר לו שיש עוד ברית מילה בעוד ארבעים דקות, ושאלתי אותו האם הוא רוצה אולי לנוח מעט, ואמר לי כן, ורציתי בכל מאודי לסדר לו מיטה, אך הוא אמר לי שהוא רוצה גמ' חולין.

בן זמננו, צעיר ממנו בארבעים וחמש שנים שכתב על ענייני סדר זרעים, ושלח את הספר למרן זצ"ל, השליח שהביא הספר סיפר לי שמרן עיין מעט בספר, ואמר לו בהתפעלות, "ראה הוא מביא דרך אמונה", והרי כל מי שלמד סדר זרעים אינו זו מהספר דרך אמונה שהוא כל בו ממש לכל העניינים של זרעים, וכי יש אחד שכתב על עניינים אלו ואינו מביא מספר דרך אמונה, והוא בענוותנותו הגדולה מתפעל מעוד איזה אברך שדן בדברי הדרך אמונה.

ואף אני הייתי פעם בביתו, ואמרת לי שאנחנו בכלל לומדים זרעים וה'דרך אמונה' מסייע לנו מאד, ואמרת לי י"ש"כ, והוא מאוד התרגש שנעזרים בספר שלו, והתחיל לספר לי שבאמת על החלקים של תרומות ומעשרות הוא עבד עשר שנים, וחזר עוד פעם, "עשר שנים עבדתי על זה", וסיפר לי שהכרך הרביעי על מתנו"כ ושמיטה נמצא כבר בדפוס, וראיתי ממש גודל הענווה, שהרי הספר 'דרך אמונה' נהפך לנחלת הכלל, ונהיה ספר יסוד בלימוד סדר זרעים, והוא ממש גילה האור בסדר זה, והרבה מטמוניות שהיו גנוזות נתגלו בספר דרך אמונה, ורבינו זצ"ל מתרגש מאברך שמודה לו על כך שהספר עזר לו בלימוד.

ולאיך גיסא, זכורני שרבינו זצ"ל השתתף פעם בבית מילה במושב תפרח, ואחר הברית הלך לבחון בת"ת שם, ואח"כ נסע לבקר אצל אחד ממזידעיו מתושבי המקום, והילדים של המושב הקיפו את הרכב והיה קשה לנהג להתקדם [כמדומה שנסיעה פנימית זו לא נעשתה ע"י הנהג הקבוע], וכנראה שהנהג צפר לילדים שיזוזו, ואמר לי אחד מהנוסעים ברכב, שהגר"ח התבטא בחיך, "הם חושבים שהם מקיימים כבוד התורה", והיינו שמרן הגר"ח ידע היטב מה הוא נחשב בציבור, ולו כשלעצמו אין הדבר נוגע כלל, והוא בתומו הולך עושה רצון קונו כל הימים...

עוד ענין אחד שהיה רבינו זצ"ל מיוחד בו, הוא כח הריכוז שהיה באופן נפלא, והיה עונה מיד על מה שנשאל בתיבה אחת שהיה בה תשובה שלימה. פעם אחת באנו אליו עם תלמידים בשיעור ג' בשיב"ק, וביקשנו ממנו לבחון אותם על פרק שנים אוחזין, ושאל אותם מה הדין ב'הילך', והם ענו לו המחלוקת בגמ', וההכרעה להלכה של הראשונים ובתוס' שם בשם ספר חפץ, והדברים ידועים, והוא אמר מיד "פיניע בחורים ידעו טוב", והיינו שלא חפץ לבחנם ולהתקילם אלא ליתן להם הרגשה טובה שנבחנו והצלחנו וידעו [ושמעתי גם מעד נאמן מתלמידי בתי אבות של פוניבז', שהיו הולכים להיבחן אצל החזו"א, והיה בוחן אותם באופן קל מאד]. ואח"כ ביקשו ממנו

הבאתי לו גמ' חולין, והוא פתחה בחשק רב, כאילו בא לו איזה תענוג שמשתוקק לו זמן רב, והתחיל ללמוד בנגינה באופן נעים ביותר, ואחז כרטיס בידו והעבירו כך על התיבות, ולאחר שסיים הפרק עבר על הרא"ש ואח"כ על התוספתא. מחמת גודל רוממות המעמד בבית באותו הזמן, לבשתי גם אני את הכובע והחליפה והתיישבתי ללמוד באותו שולחן בצד השני.

היה לנו כולל מוסר שמידי פעם א' מהאברכים היה אומר ועד מוסרי, ובדיוק באותו היום הייתי צריך למסור הועד, ועברתי על הדברים, והיה מאמר בירושלמי בסנהדרין שהיה קשור לענין, ולמדתי הירושלמי שם. תוך כדי הדברים הרים הגר"ח במקצת את עינו וראה שאני יושב עם הכובע והחליפה, והבין שזה מחמת כבודו, הוא לא הפסיק ללמוד אלא המשיך ללמוד בקול ובנגינה, ותוך כדי לימודו העיף המגבעת מעל ראשו, והוריד שרוול אחד ואח"כ עוד שרוול והשליך החליפה ואפילו לא הביט לאן, והמשיך ללמוד.

וכשבאתי לשאול אותו ביאור בדברי הירושלמי, לא שם ליבו כלל שאני עומד אצלו. ובא וראה כמה גדול כוחם של צדיקים, שקיעותו הנוראה מצד אחד שלא לראות כלל מה נעשה סביבו, אבל אין זה סתירה לחשוב תוך כדי הלימוד, שהוא גורם לבעל הבית ללבוש החליפה ולהוריד מלבשו העליון, ממש מן הקצה אל הקצה. והוא דוגמא חיה לזוכה לדברים הרבה...

והנוגע לענין גדלותו של רבינו נוסף רק ענין אחד מסימו של הביקור הנ"ל: ידוע מאד דרכו של הגר"ח זצ"ל שהפליג מאד בזהירות בשמירת עניינים ובהרחק גדול מכל סרך ענין של צניעות, וידוע שאף כתב של אשה לא היה קורא, ולמרות זאת, כשקם לצאת פנה לעבר המטבח שם שהתה רעייתי שתחי', והרים עיניו כלפי מעלה בלא להביט כלל, ואמר ביידיש בקול שתשמע "אייש"כ אוןף די הכנסת אורחים" [יישר כח על ההכנסת אורחים], למרות גודל זהירותו לא נמנע מלהכיר טובה, הגם שבוודאי הבין שההכרת הטוב האמיתית היא שלנו אליו, שזיכנו בביקור מכובד וחשוב כ"כ.

מרן זצוק"ל מחייב את כל האומרים שצריך להיזהר מרוב התמדה, וצריך להיות דעתו מעורב עם הבריות, הנה לנו התמדה גדולה מעבר להשגתנו, ואף שהיה נוח לו להיתמם בהרבה מקרים כאילו אינו מבין את הענין כלל, אבל באמת כשהיה צריך להבין היה מבין, ובאמת למד תורה לשמה וזכה לדברים הרבה.

למרות רוב הקיפו בידיעת כל התורה כולה באופן נעלה ביותר, היה עניו ואין דורש טובת עצמו כלל. ושמעתי מכלי ראשון, מחבר

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

בהגיעם לצאנו כבר חזר ה'דברי חיים' לביתו נאווה קודש, ובהיכנסם אל הרבי עם הפדיון נפש, התאכזבו מאד: "זהו אינו הרבי!", אמרו איש לאחיו, ופנו תכף החוצה ונתנו קולם על הגבאים והממונים שם: "היכן הרבי? מדוע אין מכניסים אותנו אל הרבי?"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על סגולת מצות הצדקה

"יְכִי יְמוֹךְ אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחַזְקֶתָּ בּוֹ... וְחֵי אֲחִיךָ עִמָּךְ" (ויקרא כ"ה, ל"ה-ל"ו)

פירש רש"י: "והחזקת בו" - "אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מטת היד. למה זה דומה, למשאווי שעל החמור, עודנו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מאמידין אותו". מפסוקים אלו אנו לומדים על מצוות הצדקה, כמו שכתב החינוך (מצוה תע"ט). לפנינו כמה עובדות בטיב סגולת מצות הצדקה:

בהגיעם לאחר המסע הקשה לעיר הקודש 'צאנו', סידרו לעצמם מקום אכסניא [סטאנציע], ולאחר מנוחה קצרה יצאו לפקוד את ביתו של הרבי, משאת לבם. אולם, הם לא ידעו שבאותה עת לא שהה הרבי הקדוש בביתו. הוא יצא לנסיעה רחוקה, ובנו הגדול רבי יחזקאל שרגא - 'הרב הצעיר' - לימים הרבי הקדוש משינאווא זצוק"ל, התגרור אז בבית אביו. הגיעה עגלתו של החולה אל חצר הקודש, התקרבה לאיטה עד היכנסה אל הבית ונעצרה. בניו המסורים של החולה הרימו את מיטתו בזהירות ובעדינות, שלא להכאיב לאביהם הדואב ביסוריו, ובדמעות בעיניהם נכנסו אל הבית. הגבאי הנאמן שהיה בבית באותה שעה קיבל את פניהם, וכששמע את סיפורים ואת גודל טרחתם בדרכם, התמלא לבו רחמנות על שיאלץ עתה לאכזבם, ולהחזירם חזרה כלעומת שבאו. הוא נכנס אפוא להתייעץ עם בנו של הרבי, כדת מה לעשות עמהם. השינאווער רב, בראותו המקרה הקשה, חשש לשלומו של החולה, שלאחר כל מסירות הנפש שעשה עד כאן יחזור בלא כלום, ואכזבתו הקשה עלולה להזיק לבריאותו. לאחר שהרהר רבות בדבר, החליט בלית ברירה - בגודל חמלתו על משפחה יקרה שבישראל - להמציא עצה נועזת מעט!

הוא קרא אליו חרש את הגבאי, ואמר: "הרי יהודים אלו מעולם לא היו בצאנו, ואינם מכירים את אבי הרבי, אלבש אפוא אני את הראז'ולקע עם הקולפיק... (בגדי הרבנות), ואהיה הרבי בשבילם!

באחת מהעירות בפולין של מעלה, חלה איש יהודי קשות ברגלו, לא עלינו. הוא ביקר אצל טובי הרופאים שלא הצליחו להעלות מזור למחלתו. עם התגברות המחלה החלה הרגל להתנפח, רחמנא ליצלן. ומלבד היסורים הנוראים שסבל, נשקפה גם סכנה גדולה לחייו, מחמת הנמק שפשה בה. במצב של לאחר יאוש, יעץ לו אחד מידידיו לשפוך את לבו בפני הרבי הקדוש, בעל ה'דברי חיים' מצאנו זצוק"ל, שעל אף הסכנה הכרוכה בנסיעה כזו במצבו, הרי בין כך ובין כך אין בפניו שום תקוות רפואה לפי הסכמת הרופאים, שהמליצו על כריתת הרגל ח"ו. היהודי החולה שמע, וניצוץ קדוש של אמונה ובטחון בה' ובעבדיו הצדיקים ניצת בלבו. הוא החליט אפוא על אתר, שהוא מוכרח לקבל את פני הצדיק, ויהי מה! לפיכך לא שעה לאזהרת הרופאים, שאפילו הורדת הרגל לארץ להתהלך מעט יש בה סכנה, כיון שעלולה היא להרעיל את כל הגוף חלילה, ועל אף שכל תנועה ברגל הסבה לו כאבים קשים, עם כל זאת 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו!' (איוב ב, ד), הוא ציוה לבני ביתו לשאתו כך על גבי המיטה, ולצאת מיד לדרך הארוכה לצאנו "זו התקוה האחרונה שלי!", הצהיר בפניהם ברורות. נאלצו אפוא בני המשפחה לחגור עוז בנפשם, לקחו עמם את כל האביזרים והתרופות וכו', ונשאו את מיטת החולה המסוכן בידיהם. בלב הומה ביחול ותפילות אין קץ, יצאו לדרכם המפרכת. הם נעו באיטיות ובהירות מופלגת לאורך כל הדרך וטלטוליה, כדי שטלטוליה לא יזעזעו את הרגל ויפזרו את הרעל שבתוכה אל כל הגוף.

תוך כדי ירידתו עם הספה הכבדה היא התפרקה לחצי, הוא ניסה איכשהו להצמיד חלק אל חלק, ואז הבחין ברצועה מבצבצת. הוא מושך את הרצועה ומגלה בקצה תיק עור שחור, פתחו וגילה בתוכו סכום עצום של מאתיים אלף דולר!

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על ההזדמנות המיוחדת שהוענקה לבני דורנו, להתעלות לפסגות רוחניות גבוהות במיוחד

"אם בְּחֻקֵי תִלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג)
שתהיו עמלים בתורה (רש"י)

כאשר ביקר מרן ה'חפץ חיים' 'צוק' ל בשיבות תורת חסד בלודז' שבפולין, ביקש ממנו ראש הישיבה רבי סנדר דיסקין זצ"ל, להשמיע דברי חיזוק בפני התלמידים. החפץ חיים הסכים. "תמיד הייתי מוטרד", הוא פתח, "וחשבתי על זה מספר פעמים: הגאון הקדוש, רבי עקיבא איגר ז"ל, חי לא מזמן. ובכל זאת, בגדולה בתורה, אין לו בן זוג. ניכר מתשובתו וחיידושו של לימוד התורה שלו התברך בסייעתא דשמיא חריגה. שאלותיו מרעישות את הארץ; המערכות שלו מורכבות בצורה כל כך מבריקה, שהן מביאות שמחה חסרת גבול לאלה שלומדים את דבריו. תהיתי מה היה הסוד - הסיבה - לסייעתא דשמיא כזו, שאינה מצויה בדור שקדם לו - או אחריו? מדוע זכה להיות גאון בקרב הגאונים?

"חשבתי על זה מאוד, והגעתי למסקנה אחת. במהלך דורו של רבי עקיבא איגר, הרים נגע ההשכלה את ראשו. הכפירה שההשכלה הולידה היו הרסניים, והרסו את חייהם של רבים מבני הדת שלנו התמימים. בתי הכנסת התרוקנו; הישיבות נסגרו בגלל חוסר נוכחות, כל מי שלמד תורה סומן כטפיל פרימיטיבי!... התורה הושלכה לפינה, כמו יתום מעורר רחמים. דווקא בדור הזה, כשלימוד התורה דעך כל כך, עלה רבי עקיבא איגר לגדולה. לכל דור מוקצית כמות מסוימת של סייעתא דשמיא. הוא היה שם כדי לקחת מנות נוספות - כי למרבה הצער, אף אחד אחר לא התייצב".

החפץ חיים סיכם: "היום זה לא שונה בהרבה. אנו חיים בתקופה שבה שונאי התורה יעשו הכל כדי למנוע מבן התורה להשיג את מטרותיו. הסייעתא דשמיא בחוץ מרובה וזמינה למי שינצל את ההזדמנות! הוא יזכה מה' יתברך בהצלחה מפתיעה בתורה ובגדלותה!".

זאת היא אפוא הראייה הפנימית לזמני השפל בעקבתא דמשיחא, ההיפך הגמור מהראייה החיצונית, האומרת כביכול שיש מקום לייאוש וויתור, אדרבה כשם שביציאת מצרים כולנו מבינים שיציאה ממקום שפל כה נורא, מקור לכל הטומאות צריך כוח אדיר, שהעולם המצומצם שלנו אין לו כלים לייצר אותו, לזה צריך כוח אלוהי, ואכן, כשיצאנו משם מכריז הקב"ה, "והוצאתי" - אני ולא מלאך, אני ולא

שרף, אני ולא שליח... " בעת השפל הכי נוראי, שם אין לי שליחים ומלאכים, שם אני בעצמי יורד וממלא אתכם בסייעתא דשמיא באופן כזה שאינכם רגילים לראות בשום זמן אחר.

ובדיוק כמו שעם ישראל בעת שיצאו ממצרים עדין התייחסו אליהם המלאכים כאל עובדי עבודה זרה, כך הם טוענים בקריעת ים סוף "הללו עובדי אלילים והללו", כלומר שלא נראה שום שינוי בין היהודי למצרי, ועם כל זה העם כולו כאיש אחד בלב אחד הגיעו תוך ארבעים ותשע יום לרמה בו הכריזו "כל אשר דיבר ד' נעשה" וזכו להתגלות של מעמד הר סיני, התגלות של "ויחזו את האלוקים" כך בדורנו השפל, מלא הניסיונות, יש לנו את שפע הסייעתא דשמיא שבו אנחנו, ורק אנחנו, יכולים להשיג דרכו גדלות ותעצומות נפש ואנחנו נהיה הראויים להביא את מלכות ד' לשלימות.

שואל המהרש"א קושיא חזקה מאוד: רבי שמעון בר יוחאי היה צריך ללכת עד לנביא ישעיהו?

הגמרא במסכת מגילה אומרת: "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן גלו למצרים שכינה עמהן שנאמר 'הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים'. ... גלו לבבל שכינה עמהן... ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן וכו'.

שואל המהרש"א קושיא חזקה מאוד. רבי שמעון בר יוחאי היה צריך ללכת עד לנביא ישעיהו, כדי להביא הוכחה שהיתה השראת השכינה

**לפתע קם אדם מסוף האולם
וביקש את רשות הדיבור. הוא
קבל ואמר: "דע לך כבוד הרב, אני
מגיל צעיר מאוד יצרתי 'תיקים'
לא פשוטים, אם ירכזו את מכלול
התיקים שלי יהיה בהם כדי חלוקה
בשפע לכל יושבי בית הכלא, האם
לי אתה אומר שאני נשמה
גבוהה!?"**

המלך, שמא יאפשרו למלך להיכנס לביתם, פן יראו לו חסד כלשהו. ודווקא בזמן כזה מי שפותח את דלתו עבור המלך - גם אם הוא נותן לו מעט מאוד - זוכה בסופו של דבר בפרס נעלה! זה מה שעשה ברזילי - ובגלל זה הוא זכה כל כך. הכל היה בתזמון. היה חלון הזדמנויות שאין שני לו - והוא ניצל את הרגע!

"זה המצב בדורנו", הכריז ראש הישיבה. "זה הדור של עקבתא דמשיחא, כל בן תורה שעמל בשקידה ללמוד וללמד, להתבונן ולבצע, ללא קשר לערכה הזניח בהשוואה לדורות הקודמים. זכאי ל'ואכלו על שולחנו!' זה הזמן לנצל את הרגע. זו יכולה להיות גם הסיבה לסייעתא דשמיא הייחודית שאנו זוכים לה היום, שלא כמו בדורות עברו."

תובנה של החפץ חיים: ללטש יהלום

אני רוצה לסיום להביא סיפור נפלא שסיפר הג"ר יחיאל נוביק שליט"א, אותו שמע מכלי ראשון: הרב ישראל טברסקי ז"ל, יהודי יקר מארצות הברית המוכר כבר שנים רבות בארץ ובעולם כמטפל נפלא בבעיות נפש, החליט לפני עשרים שנה ליטול על עצמו פרויקט מיוחד - שיקום אסירים יהודים בארץ ישראל. הוא היה מגיע לבתי הכלא, אוסף את האסירים ומדבר בפניהם. באחד הימים התבקש להיכנס למחלקה מיוחדת באחד מבתי הכלא, מחלקה של העבריינים המסוכנים ביותר. הוא נכנס ואמר לקהל: "דעו לכם שכל אחד מהיושבים כאן הוא נשמה גבוהה מאוד. נשמת כל יהודי היא חלק אלוך ממעל, ואין אתם שונים במאומה מאנשים אחרים, ואדרבה, מתחת לחזותכם האטומה מסתתרת לה נשמה יקרה וגבוהה, וכאשר רק תנסו ללכת בדרך טובים היא תתגלה במלוא עוזה..."

במצרים? הרי יש על כך אינספור פסוקים מפורשים בתורה, וישמע אלוקים את שוועתם', וירא אלוקים', וידע אלוקים', ועברתי בארץ מצרים...'. 'במזמור גדול' זה גילוי שכינה ועוד ועוד. אלא אומר המהרש"א, שגילוי השראת השכינה בדרך כלל מתחולל במקומות מסוימים. במשכן, במקדש וכדו'.

אבל אומר הנביא ישעיהו: "הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים". בכפל לשון, גילוי כפול, ואיפה הוא היה "בבית אביך". בכך בא הנביא ללמדנו שרמת גילוי שכינה היתה במצרים באותה קנה מידה המשווה את השראת השכינה בכל בית של בני ישראל במצרים, להשראת השכינה שהיתה לאחר מכן במשכן ובבית המקדש.

אומר הגאון האדיר רבי חיים קמיל זצוק"ל: לא מדובר כאן רק בסיפור דברים בעלמא חלילה, שנדע שבמצרים היה מצב כזה של גילוי שכינה. אלא, הז"ל באו ללמדנו שעניין זה תקף כעת בכל מקום שבו יצרנו את הבית שלנו. ה' תמיד שם איתנו, ודווקא משום שאנו נמצאים בגלות נפש עמוקה יותר, בחירתנו להישאר בכל זאת מיוחדים ושונים, ממקום גלותנו, מעניקה לנו כוח וסייעתא דשמיא מיוחדים. כלומר, דווקא כשאנחנו נמצאים בעומק הגלות, במקום הכי נמוך, אנו זוכים להשראת השכינה ולסייעתא דשמיא עצומה באופן יוצא דופן.

וצריכים אנו להבין שני דברים: קודם כל למה באמת זוכים להשראת השכינה ביתר שאת, דווקא בזמן שחושך הגלות מכסה ארץ? ובעיקר: איך אנחנו משתמשים בכוח הזה? מה אנחנו עושים איתו? האם יש לנו דרך לנצל את השראת השכינה הזאת כדי להגיע למקומות גבוהים ונעלים?

על שולחן המלך

מזן ה'ברכת שמואל' הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, דיבר פעם בפני אספת תלמידי ישיבות על 'ירידת הדורות'. הוא ציטט את ציוויו של דוד המלך לבנו שלמה: "וּלְבַנִּי בְרִזְלֵי הַגְּלָעָדִי תַעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֵלֵי שְׁלֹחָנְךָ כִּי כֹן קָרְבוּ אֵלַי בְּבִרְחֵי מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם אֲחִיךָ" (מלכים א' ב ז). זהו פרס עצום על מעט האוכל שחלקו בני ברזילאי עם דוד בעת צרתו! השכר שמבקש דוד המלך להעניק להם הוא כלל לא פרופורציונאלי. הם קרבו אליו כשהוא היה במנוסה, ומסיבה זו, הם זכו להיות אורחים על שולחנו של המלך ויש להם גישה ישירה אליו בכל עת.

ושוב, הנביא לא בא לספר כאן סיפור בעלמא על דוד המלך חלילה. זה חלק מתורה והיא באה ללמדנו מה היחס הניתן לאלו אשר עושים ולו מעט בזמנים שקשה לעשות גם את המעט הזה.

בכה רבי ברוך בער מצד אחד על הקשיים הרוחניים הניצבים בפני תלמיד הישיבה באופן כמעט יומיומי, ומצד שני, הוא אמר, מתגלה כאן ההזדמנות לצמיחה רוחנית בתקופה כזו, צמיחה שהיא חסרת תקדים, ממש כמו מצוקתו של דוד המלך כאשר נאלץ לברוח על נפשו, פן יעקוף אותו אבשלום. אכן, הוא היה אסיר בארצו! בעוד שאנשים מכבדים את המלך, הם חוששים מההשלכות של אויבי

מבקש שיבואו לקחת אותם... המשימה הוטלה על כתפי יואב, שהוא זה שיעמוד לרשות הזקן ביום המחרת בשעה תשע בבוקר, עם המשאית של הארגון.

ואכן, יואב מיודענו הגיע לכתובת שקיבל. בחצר הבניין כבר עמד זקן מעונב והמתין לו בקוצר רוח, הוא קבלו במאור פנים ומיד עלה אתו לביתו בקומה השלישית. כשנכנס לביתו ראה באלו רהיטים מדובר, רהיטים מלפני למעלה מארבעים שנה, ולא יהיה אדם בעולם שיהיה חפץ בהם, הוא ניסה לגרור את הספה אבל הזקן הזהיר אותו שלא יגררנה כי היא עלולה להתפרק... הוא שאל את הזקן בעדינות היכן יש באיזור טלפון ציבורי, כי הוא צריך להתקשר בדחיפות...

הוא ניגש לטלפון, התקשר למשרד וסיפר באלו חפצים מדובר, ושחבל על העבודה הרבה כי מסופק הוא אם יגיעו בשלמותם, ואף כשיגיעו אין מה לעשות עם ריהוט כזה... אך בארגון ענו לו שזקן זה תומך שנים רבות בארגון, וראוי למלא את בקשתו בגין הכרת הטוב שחשים אליו, והוא לא ילך ברגיעות למושב זקנים אם לא ידע שרהיטיו הישנים הגיעו למקום ראוי... "עשה זאת בבקשה, זו מצוה גדולה" - הפטיר בעל שיחו.

יואב עלה שוב לבית הזקן ושב לעבודתו הקשה, עם מחשבה טובה שזה חסד עם יהודי טוב שכל השנים תומך בארגון... תוך כדי ירידתו עם הספה הכבדה היא התפרקה לחצי, הוא ניסה איכשהו להצמיד חלק אל חלק, ואז הבחין ברצועה מבצבצת. הוא מושך את הרצועה ומגלה בקצה תיק עור שחור, פתחו וגילה בתוכו סכום עצום של מאתיים אלף דולר! ומיד צפה המחשבה: 'בשביל סכום כזה הזקקתי בעבר לטפס עשרות פעמים על צינורות חלקים, לפרוץ לבתים ולהשיג כסף, והנה יש לי אותו זמין בידיים, אף אחד לא יודע מכך, אני מסודר לכמה שנים טובות...'. הוא כמעט מתפתה לקחת את התיק ולהיעלם, ותחושה נעימה מציפה אותו: 'הרב טברסקי אמר שאני יהלום, ואם אני יהלום, לא אכתים את עצמי'. הוא רץ שוב אל הטלפון הציבורי, טלפן לארגון וביקש שיגיעו אליו מיידית, כשהגיעו מסר בידם את התיק, בטרם יתגבר יצרו עליו.

למחרת בבוקר כשהגיע למרכז השיקום, הבחין בכניסה בשלט קבוע 'מרכז לשיקום האסיר', אבל עוד באותו בוקר תלה שלט חדש ועליו הכיתוב -

'המרכז לליטוש יהלומים!'

לע"נ א"מ רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

לפתע קם אדם מסוף האולם וביקש את רשות הדיבור. הוא קיבל ואמר: "דע לך כבוד הרב, אני מגיל צעיר מאוד יצרת 'תיקים' לא פשוטים, אם ירכזו את מכלול התיקים שלי יהיה בהם כדי חלוקה בשפע לכל יושבי בית הכלא, האם לי אתה אומר שאני נשמה גבוהה?! את זה תגיד בישיבה, שם יושבים צדיקים, הם נשמות גבוהות, אבל מה אתה מבזבז את זמנינו כאן עם האמרות הנבובות האלו?!"

הרב טברסקי הקשיב לדברי הבחור (נקרא לו 'יואב' לשם העניין) בקשב רב, וכשסיים והתיישב שאלו, "האם אתה ראת פעם כיצד כורים יהלומים מהאדמה?" "לא!" ענה הבחור. "אני כן ראיתי ואספר לך, היהלום הגולמי נמשה מהמכרה כשמראהו שחור משחור, בנוסף לכך הוא מכוסה בשכבות של אבק יהלומים, אבק זה הוא חומר קשה מאוד, וכדי להסירו מהאבן יש לשייף אבן באבן במכונה מיוחדת המסתובבת במהירות מסחררת, שיוף זה אורך זמן רב, ורק בסופו של תהליך זה מתגלית האבן עצמה. לאחר מכן מכניסים את היהלום בין שני גושי פלדה כבדים מאוד ומלטשים אותו מכל צדדיו, רק לאחר כל העבודה המרובה והקשה, אם וכאשר היא הצליחה, אנו מקבלים יהלום יפהפה אותו משבצים בכתרה של מלכת אנגליה! דע לך שגם אתה כמו כל חבריך - יהלום, יהלום יקר. כל יהלום מכוסה, יש מי שהוא מכוסה בשכבה עבה יותר וחברו, בדקה יותר, אבל לאחר שמקלפים, מגרדים ומלטשים את הסובב, אנו מגלים את היהלום היפה הראוי לשכון בכתרו של מלך מלכי המלכים..."

יואב הקשיב, אך הרושם היה שהדברים נפלו על אזנים ערלות. אבל לא איש כהרב טברסקי ירים ידים, ובו במקום גמלה החלטה ברורה, שאת האגוז הקשה הזה הוא חייב לפצת. הוא לקח אותו כפרויקט אישי ממש, היה נכנס אליו מידי יום ביומו ומשוחח אתו, ולאט לאט בעבודה עקבית ואיטית הצליח לשקמו.

לאחר שנתיים השתחרר יואב מכלאו. הרב טברסקי לקח אותו למשרד השיקום שלו כעובד, אמנם עבודה בעלת משמעות לא היה שייך לתת לו, הוא מעולם לא למד בבית ספר ואפילו שנתיים בגן ילדים לא היו לו, כך שהוא בקושי ידע לקרוא, ובודאי שלא לכתוב, אבל בכל זאת הוא העסיקו, ונתן לו לסדר את המשרד ולעשות שליחויות וכדומה.

ביום מן הימים התקשר אליהם למשרד יהודי, שבמשך שנים תורם כסף לארגון, ועכשיו שהזקן החליט לעבור למושב זקנים, אבל חבל לו על הרהיטים שלו, והוא מבקש לתרום אותם לארגון, הוא

האזינו לתוכנית 'הפוחת בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

השבוע עברתי טראומה שלימדה אותי מוסר השכל גדול. כל יום חמישי אני מוסר שיעור בבית הכנסת 'בן איש חי'. השיעור מועבר בשידור חי למערכת 'קול הלשון' באמצעות קו טלפון. ביום חמישי האחרון הזמינו אותי לשאת דברים בטבריה, מרוב חיפזון, שכחתי לכבות את הטלפון. נכנסתי לרכב והתחלתי לנסוע לכיוון טבריה כאשר הטלפון פתוח, משדר את כל שיחותי ועיסוקי לכלל ישראל...

רבה של כרמיאל, הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א:
כל אחד מישראל הנו אחיך, בנו של הקדוש ברוך הוא

הם ודאי ישימו לב לבריחה. מה עושים?

כידוע, בסיביר היו מחנות מעצר רבים. משאת נפשם של האסירים היתה - לברוח מהמקום ולחזור לחיים. זאת היתה מחשבתם כל העת איך למלט את נפשם, להציל את חייהם...

באחד המחנות היה יהודי ממולח ופיקח. היהודי שם לב שכאשר השומרים עסוקים באכילה, אין הם שמים לבם מספיק לנעשה סביבם. הם שקועים באוכל, ובאותה עת, מבחינתם - כל השאר כמעט לא קיים. אם כן, זו שעת הזדמנות המצוינת לבריחה. אבל יש בעיה. סביב המחנה היו כלבי שמירה עזי נפש.

הם ודאי ישימו לב לבריחה. מה עושים?

היהודי מצא פתרון. במשך מספר שבועות אגר לעצמו כמויות של בשר. עכשיו הכל מוכן...

כשהשומרים עסוקים באכילה, הוא מתגנב מתחת לאפם - זוחל, פורץ את הגדר - ויוצא את המחנה. הבחינו בו הכלבים, והתחילו לנבוח בקול. הוציא היהודי את הבשר מתיקו וזרק לעברם. הם החלו מייד לאכול בשקיקה, וכמובן שהשתתקו.

התעוררה לי שאלה בפרשה וכלל נקוט בידי, כאשר מתעוררת שאלה בפשט, ישנם שלושה מקומות בהם ראוי לבדוק. ראשית ב'אור החיים'. הוא מעלה את רוב השאלות הללו. המקור השני הוא 'העמק דבר' לנצי"ב, והכתובת החדשה היא - 'אילת השחר' למרן ראש הישיבה. הוא מעלה על הכתב את רוב השאלות הפשוטות, שאלות שמתביישים לשאול.

ובכן, כתוב "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו". מדוע בתחילה כתוב לשון "עמיתך", ובסוף הפסוק לשון "אחיו"?

מצאתי ש'אילת השחר' מעיר הערה זו בסוגריים.

חשבתי לומר, בהמשך כתוב: "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך כי אני ה' אלוקיכם" [ויקרא כה יז]. צריך להיות ירא אלוקים, וממילא לא להונות ולא להקניט.

אולי גם כאן באה התורה לומר, שכאשר אתה קונה או מוכר, שים לב שלא להונות ולא לצער, שכן יהודי זה שעומד מולך - אחיך הוא. ומדוע הוא נחשב אחיך, כי הקדוש ברוך הוא הינו אביך ואביו. הקדוש ברוך הוא הוא השותף השלישי באדם. הוא יוצר קירבה של אחוה בין כל בני ישראל. כשם שאינך פוגע באחייך, כך היזהר מלפגוע בחברך, אם מזלזלים בחבר, זהו זילזול בבורא יתברך, כי החבר הינו בנו.

מסופר, שפעם ישב משגיח חשוב בבית המדרש ולמד עם תלמיד אחד. באותה עת נכנס לבית המדרש אורח נכבד. הוא הסתקרן מאוד, מיהו הבחור החשוב הזה שלומד בחברותא עם המשגיח המוערך? כשפגש את המשגיח שאלו מיהו אותו בחור, האם הוא בן של ראש ישיבה? של עסקן? של גביר? אמר לו המשגיח: "יותר מזה, הוא בנו של הקדוש ברוך הוא!"

זו צריכה להיות ההסתכלות. זה לא 'סתם בחור'. זהו בנו של הקב"ה. נזכור, זו העבודה של ימים אלו, לתקן ענייני בין אדם לחבירו. וזו אחת העבודות הקשות שבמקדש, כפי שאמר הגר"א, קל יותר ללמוד את הש"ס כולו מאשר לתקן מידה אחת!

המשגיח רבי דן סגל שליט"א סיפר סיפור, ששמע בהיותו אברך צעיר לימים, מפי שכן של חמיו, ד"ר חזן. ד"ר חזן סיפר, שבאחד הימים ישב בבית כנסת בעיר ביאליסטוק, שבה היתה ישיבה של נובהרדוק. הימים היו ימי מלחמה, הפחד היה גדול, וד"ר חזן חש שהחרדה הנוראה והעצבות מאיימים לשבור את רוחו...

הגאון הרב יעקב שיש שליט"א: אדם שיש בו אמונה ובטחון, יש בו הכח לפעול באופן ישר, בלי עקמומיות

"וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי... וַשְּׁבֹתָהּ הָאָרֶץ שֶׁבֶת לָהּ" (ויקרא כ"ה א'-ב')

פירש רש"י: "בהר סיני - מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני? אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני". בספר "פני דוד" מוסיף החיד"א הקדוש ומבאר, שמצוות שמיטה היא יסוד ל'הר סיני', כלומר לקיום כל התורה והמצוות. כיצד?

כבר למדונו חכמים ז"ל, שעיקר טעם מצות השמיטה, הוא לחזק ולהשריש את מצות האמונה והבטחון, כי כאשר ישבות האדם מעבודת האדמה - יווכח לדעת ולהבין, כי לא כוחותיו ועמלו מביאים את הפרנסה, וישליך על ה' יהבו.

ה"חזון איש" בספרו "אמונה ובטחון" כותב, שאמונה ובטחון הם כמו "הלכה ומעשה". אמונה היא "הלכה", ובטחון הוא ה"למעשה". יש הרבה אנשים שיודעים את ההלכה, אבל התכלית היא לדעת להביא את ההלכה למעשה, ליישם את האמונה בחיי היום-יום, בכל ענין וענין ובכל מעשה ומעשה, באופן של "וצדיק באמונתו יחיה". זהו מבחן החיים, מבחן הבטחון.

שאלו את רבינו הגאון מוילנא זצ"ל, עד היכן צריכה להיות דרגת הבטחון? ואמר, שכבר פירש דוד המלך בתהילים (קלא, ב): "אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי". כתינוק הנגמל מאמו, שכל בטחונו על אמו, כך צריך להיות בטחונו בה'. אני זוכר, שמרן הרב שך זצ"ל היה אומר לנו בישיבה, לא פעם ולא פעמיים: "מעולם לא ראיתי אדם שעזב את הכולל משום שאין לו היום מה לאכול, שהמקרה היום ריק, אלא כי הוא מפחד שמחר לא יהיה לו מה לאכול".

עלינו להיזהר שלא להיות כאותו דרשן, אשר היה צועק הרבה בהרצאותיו ודרשותיו על בטחון ובטחון ובטחון... יום אחד ראו אותו יוצא מאיזשהו סוכן ביטוח, כשבידו קלסרים גדושים פוליסות. בחוץ פגש אותו אחד משומעי לקחו, ואמר לו: "כבודו, מה עם בטחון?" אמר לו הדרשן: "בטחון, בטחון, אבל זה ליתר בטחון..." לא בדיבורים מן השפה ולחוץ נמדד אדם, ולא בדקלומים על אמונה

ובטחון. המבחן של החיים הוא יישום האמונה - לחיות מתוך בטחון אמיתי בבורא עולם.

המשגיח רבי דן סגל שליט"א סיפר סיפור, ששמע בהיותו אברך צעיר לימים, מפי שכן של חמיו, ד"ר חזן. ד"ר חזן סיפר, שבאחד הימים ישב בבית כנסת בעיר ביאליסטוק, שבה היתה ישיבה של נובהרדוק. הימים היו ימי מלחמה, הפחד היה גדול, וד"ר חזן חש שהחרדה הנוראה והעצבות מאיימים לשבור את רוחו. באותה שעה נכנס הסבא מנובהרדוק, ומבט אחד על הבחור הצעיר הבהיר לו את מצבו. הסבא פסע זמן מה הלך ושוב, ולאחר מכן נעצר ליד הבחור ואמר לו: "יונגערמאן [איש צעיר], אתה מאמין שיש בורא לעולם?" "ודאי שאני מאמין!"

אמר לו הסבא: "אם אתה מאמין, למה אתה דואג? יש בעולם דומם וצומח, וחי ומדבר. אתה לא רואה שה' יתברך משגיח על הכל? תסתכל על כל הבריאה ותראה במוחש את יד ה'. קח כסף, ותסע לנובהרדוק, ושם תפסיק להיות מודאג".

הבחור הצעיר קיבל בתודה את הכסף, ונסע לנובהרדוק, ושם באמת התחזק באמונה ובטחון, הלכה למעשה.

ד"ר חזן סיפר, שכאשר למד בנובהרדוק, התעמק בספר 'מדרגת

**מנהל המחלקה, נכנס יום אחד אל
חדרו ואמר: "הרב גלינסקי, הבאנו
עבורך לכאן את מיטב הרופאים,
וכולם נמצאים כאן בשבילך"
שאל אותו רבי יעקב גלינסקי:
"האם גם פרופסור נאמן הגיע?"
בצוות של 'מענייני הישועה' לא היה
שום פרופסור נאמן, והרופאים
חששו שמא התבלבלה עליו
דעתו. אמר להם הרב גלינסקי...**

לעשות השתדלות - וההשתדלות צריכה להיות ישרה לגמרי, באופן הטוב בעיני ה'. אף אחד לא ירוויח שום דבר מהשתדלות שהיא הפך רצון ה', חס וחלילה".

"בזעת אפיך תאכל לחם" זוקללה, ובקללה לא צריך להיות "חזונאישיניק" - לא צריך לחפש את השיעור הכי גדול. מאחר שנגזר על האדם לעשות השתדלות, אנחנו צריכים לעשות השתדלות, אבל לזכור תמיד שזאת רק השתדלות. התוצאה - הפרנסה רק מאת ה' יתברך.

ככל שדרגתו של האדם באמונה ובבטחון גבוהה יותר, כך קטן הצורך שלו בחובת ההשתדלות. במדרש (דברים רבה ד, ה) מובא: "אמר הקב"ה, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד".

לפעמים, אדם מת'יעץ עם רב, ועושה על פי דעת תורה - ונראה לו שהוא הפסיד. אבל האמת היא, שהוא לא הפסיד אף כמלא נימה. לעולם לא מפסידים מעשיית רצון ה'. גם אם באותה שעה אין הוא יכול לראות, בעיני בשר ודם, שהוא הרוויח ולא הפסיד, הוא עוד יזכה לראות את האמת.

בשעת מעשה, לא כל מה שנראה רווח הוא רווח, ולא כל מה שנראה הפסד הוא הפסד. את חלקי "הפזל" הענק של החיים לא תמיד רואים מיד, במבט נקודתי. אבל תמיד, בכל עת ובכל מצב, אנו יודעים בברור: "אין אדם שומע לי ומפסיד".

רוצים את "פרופסור נאמן"!

כאשר היה רבי יעקב גלינסקי זצ"ל מאושפז בערוב ימיו ב'מענייני הישועה', העריכוהו אנשי הצוות וכיבדוהו ביותר, מאחד שנכחו להכיר במעלתו הגדולה. מנהל המחלקה, נכנס יום אחד אל חדרו ואמר: "הרב גלינסקי, הבאנו עבורך לכאן את מיטב הרופאים, וכולם

האדם', שחיבר הסבא מנובהרדוק, ובו חיזוק גדול בעבודת המידות ובבטחון בה'. בפסוק במשלי (ג, ה) נאמר: "בטח אל ה' בכל לבך ואל בינתך אל תשען". כותב הסבא מנובהרדוק, שגם אם יעלה על דעתך לפעמים לשנות מדבר ה', כי תעשה חשבון שבאופן זה יגדל קידוש השם עוד יותר - גם בזה "אל בינתך אל תשען", ולא תזוז מדבר ה' אפילו כחוט השערה.

ה"חזון איש" היה מדמה את מעשה האדם למסמר: מסמר הוא טוב כל עוד הוא ישר, ברגע שהמסמר מתעקם - תזרוק אותו. אם תתעקש לתקוע מסמר עקום בארון, לא זו בלבד שלא תהיה לך תועלת ממנו, אלא שהמסמר העקום יזיק לארון, וגם יקרע את בגדיך ויפצע את ידיך.

כל מעשה של אדם צריך להיות ישר, על פי דעת תורה. אם פועלים בעקמומיות, ומעגלים פינות בנגוד לדעת תורה, גם אם אפשר למצוא לכך תרוצים והצטדקיות - לא מרויחים שום דבר. רק מפסידים.

אדם שיש בו אמונה ובטחון, יש בו הכח לפעול באופן ישר, בלי עקמומיות.

אני זוכר שיחת טלפון מאוד משמעותית, שקיבלתי יום אחד מבתי. זה היה זמן קצר אחרי שהיא סיימה את הסמינר, ועסקה במרץ בחיפושים אחרי עבודה מתאימה. לגמרי לא פשוט למצוא עבודה מתאימה, ובפרט בתחום שהיא למדה, כי לא מספיק שמקום העבודה יהיה חרדי, ובלי חששות של יחוד או חוסר צניעות, אפילו במקום עבודה "חרדי", עלולים לאבד תוך שבועיים את כל מה שלמדו בסמינר.

בתי הלכה יחד עם עוד כמה חברות, לראיון עבודה בתל אביב. הן הגיעו למגדל משרדים גבוה ומודרני, ופנו לעמדת המודיעין כדי לשאול באיזו קומה נמצא המשרד שאליז הוזמנו. הבנאדם בעמדה היה מבוגר למדי, ועל ראשו נחה כיפה זעירה שבזעירות. במקום לענות על השאלה, ולומר להן לאיזו קומה עליהן לעלות, הוא פנה אליהן ואמר: "אתן, לפי הלבוש שלכן, מבית יעקב, כן?"

"כן". "אם ככה", הוא אמר, "המשרד הזה לא בשבילכן. זה משרד שהורס את הצניעות. ראיתי רבות כמוכן באות לכאן, ויוצאות - - - ה' ישמור..."

ואת זה אמר להן אדם עם כיפה של פחות מכזית, בשיעור הכי קטן שיכול להיות...

בתי התקשרה אלי: "אבא, מה לעשות? לעלות או לא? לבדוק בעצמי מה קורה שם, או לוותר ולחזור?" אמרתי לה: "תראי, הוא כנראה לא המחמיר הכי גדול בעולם, ואם הוא כבר אומר לכן חד משמעית שזה המצב, מי יודע מה באמת קורה שם".

"אבל אולי הוא סתם מגזים?", "ואולי אנחנו מספיק חזקות, עם כל החינוך שקיבלנו, בשביל לא ליפול?"

הזכרתי לה את דברי ה"חזון איש", והוספתי ואמרתי: "המעשה של האדם הוא כמו לתקוע את המסמר האחרון בארון, אבל האמת היא שאנחנו לא בונים את ה'ארון'. מזוונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה לראש השנה. הפרנסה לא תלויה בנו, אנחנו רק צריכים

נמצאים סביבך כדי להלחם על החיים שלך".

שאל אותו רבי יעקב גלינסקי: "האם גם פרופסור נאמן הגיע?"

בצוות של 'מעניני הישועה' לא היה שום פרופסור נאמן, והרופאים חששו שמא התבלבלה עליו דעתו. אמר להם הרב גלינסקי: "הקב"ה הוא 'רופא נאמן ורחמן', ורק ממנו ישועתי. גם אם כל רופאי בשר ודם יהיו כאן, לא יוכלו להביא לי מזור ומרפא, העיקר שהרופא הנאמן יהיה כאן".

רבי נחום קוק זצ"ל, אביו של רבי דב קוק שליט"א מטבריה, היה יהודי יקר מאוד. הוא גר ברמת גן, ואנשים רבים באו להתייעץ איתו, מאחר שהיה לו הרבה ידע, והיו לו גם קשרים מרושתיים.

יום אחד, בבית הכנסת שבו התפלל, ניגש מישהו לפני העמוד, ו'הריץ' את חזרת הש"ץ בחיפזון גדול. הדבר גרם צער ומורת רוח לרב קוק. זמן קצר לאחר מכן, התבררה הסיבה לחיפזון של אותו אדם - הוא רצה להתייעץ עם רבי נחום קוק בענין רפואי חשוב, וחשש שרבי נחום "יברח" לו אחרי התפילה.

אמר לו רבי נחום: "אוי, חבל שפספסת. היית יכול להתייעץ עם רופא מומחה מאד, שהיה פה, אבל ממש עכשיו הוא הלך". האיש הביט בו בתמיהה: "איזה רופא גדול היה פה?"

אמר לו רבי נחום, "מלך רופא נאמן, שהוא בורא עולם ומנהיגו, היה פה בזמן התפילה, והלך... כמה חבל שהפסדת..."

הקב"ה לא "עזר" - אלא עשה את הכל!

סיפר לי יהודי חשוב, שבהיותו אברך צעיר בא לדבר בלימוד עם רבי דוד פרובסקי זצ"ל, שהיה מראשי ישיבת פוניבז'. באותה עת כבר היו לאברך הצעיר שמונה בנות, ואמנם הוא ומשפחתו לא סבלו כלל ממחסור, אבל הדאגה לפרסה העיקה עליו.

אחרי שסיימו לדבר בלימוד, שאל אותו רבי דוד: "תגיד לי, איך אתה חושב לחתן את הבנות שלך?"

האברך הצעיר הופתע. הבנות שלו הן עדיין ילדות קטנות, ולמה שואל אותו ראש הישיבה איך יחתן אותן? אמר לו האברך: "אני חוסך. כל חודש אני מפריש סכום מסוים לחשבון חיסכון, כדי שאוכל לחתן אותן בבוא העת".

"נו, תחסוך כל החיים", אמר רבי דוד, "ותצליח בסיעתא דשמיא לחתן את הבת הראשונה. ומה עם הבת השניה? אתה יודע, שאצל האשכנזים זה לא כל כך פשוט לחתן, ובפרט בנות...".

"לבת השניה ניקח בעזרת ה' משכנתא", אמר האברך, "ועוד נלווה מפה ומשם". "יפה", אמר רבי דוד, "ומה עם הבת השלישית? ומה עם הבת הרביעית והחמישית ועם שאר הבנות?"

האברך הסתכל על ראש הישיבה, ושתק.

אמר לו רבי דוד: "למה אתה מסתכל עלי? מה, אף פעם לא חשבת על השאלה הזאת? איפה האחריות שלך? יש לך שמונה בנות, ולא חשבת על זה עד שאני שאלתי אותך?"

האברך עמד מבולבל לגמרי, פעור פה. אמר לו רבי דוד פרובסקי: "אני אגיד לך מה התשובה, שכדי להגיע אליה שאלתי את כל הקושיות האלו. אם אתה חושב שאתה מחתן את הבת הראשונה בכסף שאתה חוסך, ואת השניה עם משכנתא וכו', אתה בבעיה גדולה, עוד הרבה לפני שהתחלת לחתן, כי זאת צורת הסתכלות לא נכונה. זה חסרון באמונה! אדם צריך לדעת בוודאות ברורה ומוחלטת, שהוא עושה רק את ההשתדלות שהוא יכול, אבל לא הוא מחתן את הילדים. הקב"ה הוא שמחתן אותם".

ידוע הסיפור על אדם, שהיו לו בנים ובנות רבים, וזכה לחתן את כולם. בעיצומה של חתונת ביתו האחרונה הוא עצר את התזמורת, כדי לשאת דרשה קצרה, וכך אמר: "אני מחתן עכשיו את הבת האחרונה שלי, ואני רוצה להכריז פה בפני כולם, שהקב"ה לא עזר לי!".

דממה נוראה השתררה באולם, לפני האורחים חוורו. וכי דברי בלע וכפירה ח"ו שומעות אזניהם?

אך מיד המשיך אבי-הכלה והכריז: "הקב"ה לא רק 'עזר לי', הוא עשה הכל, מא' ועד ת'!"

שתשרה הברכה בכסף

כאשר הקים האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצ"ל כולל בארץ ישראל, הגיעו אליו כמה הורים של אברכים, וטענו כנגדו: "למה אתה נותן לאברכים סכום זעום כזה?"

אמר להם הרבי: "העיקר בכסף הוא לא הכמות, העיקר הוא שתשרה ברכה בכסף, ובכסף שלי יש ברוך ה' ברכה".

יש אנשים שמרויחים הון עתק, מקבלים בכל חודש משכורות של עשרות אלפי שקלים, אבל הכסף "בורח" להם. כל מיני הוצאות בלתי צפויות נופלות עליהם, נגרמים להם הפסדים שונים ומשונים. הם לא מצליחים להבין בדיוק איך זה קורה, אבל החובות שלהם הולכים וגדלים.

יש אנשים שמשתכרים סכום זעום, וקשה להבין איך הם בכלל מצליחים להתקיים, אבל הם מצליחים, כי שורה הברכה.

ברחוב מסיתים ל"כוח ועוצם ידי", כאילו אם יעבוד האדם - יהיה לו, ואם לא יעבוד לא יהיה לו. זאת כפירה, רחמנא ליצלן.

אדם צריך לעשות השתדלות, אך רק בגדר הסביר, ורק באופן הישר - בלי שום עקמומיות. אדם יכול לחיות את חייו ללא לחץ וחרדה, אם רק יחזק את עצמו על ידי לימוד בספרים כמו: "אמונה ובטחון" של ה"חזון איש", "מדרגת האדם", "חובות הלבבות" - שער הבטחון, ושאר ספרים העוסקים באמונה ובטחון.

"שמיטה", היא הבסיס ל"הר סיני". חיזוק באמונה ובבטחון הוא הבסיס ההכרחי לקיום התורה והמצוות.

(מתוך 'דורש טוב')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"אחד הקיבוצניקים שראה את דמותו של היהודי הירושלמי שבא להטיף לו מוסר, בערה בו חמתו, הוא הרים מכוש שהיה בסמוך, והחל לרדוף אחרי סבי כשבעיניו זעם בלתי נשלט. סבא החל להימלט על נפשו, והקיבוצניק ממשיך לרדוף אחריו כשהמכוש מונף אל על"

גבאי הצדקה ומזכה הרבים, הרב יוחנן בריזל שיחי' מספר על דמותו המיוחדת של סבו, הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל, מיקירי קרתא דירושלים וממזכי הרבים בדור הקודם

הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל

פעם באשקלון, פעם בבאר שבע, ולאחר מכן בחדרה, בקריית מוצקין, בחיפה, בקריית אתא, רעננה, ועוד ועוד. הוא היה מבקר הרבה במושבים וקיבוצים, בכל מקום שהיה גרעין קטן של שומרי תורה ומצוות הוא היה מגיע להתארח ולחזק. "לא מזמן פגשתי יהודי שמשמש כמגיד שיעור בישיבה חשובה. כשהוא שמע שקוראים לי בריזל הוא מיד בירר אם אני נכד של רבי אלעזר בריזל ומהשבת בחיוב הוא סיפר לי שילד הוא זוכר שסבא היה מגיע לשבתות במושב בו הם התגוררו, והוא היה לומד איתו בשבת אחר הצהרים: "הלימוד הזה איתו, הכניס בי את הטעם בלימוד הגמרא", הוא סיפר לי, "בזכותו השקעתי יותר בלימודים כשהגעתי לישיבה, וב"ה זכיתי להיות בעצמי מרביץ תורה, והכל בזכותו".

שבתות קבועות

"הסדר היה", ממשיך הרב בריזל לספר, "שסבא היה מגיע ליישוב מסוים בשבת קבועה. אני לא זוכר מה היה הסדר שלו, אבל לצורך הדוגמה נניח שבשבת פרשת 'בראשית' הוא היה שובת באשקלון ובשבת פרשת נח בבאר שבע, וכן על זה הדרך. כך שאנשים ידעו מראש להיערך. בדרך כלל הוא גם היה מודיע לפני כן, ויוצר קשר עם מישהו שאירח אותו. "בחלק מהמקרים סבא היה מביא איתו את כל האוכל בעצמו. לא

אליעזר (לייזר) רוט

"אם פְּחֻקְתֵי תֵּלְכוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

מפעם לפעם אנו מביאים ב'לקראת שבת' שיחות מרתקות ומעניינות במיוחד, עם גבאי הצדקה ומזכה הרבים הרה"ח ר' יוחנן בריזל, בשבוע שעבר הבאנו כתבה מיוחדת על סבו, הצדיק הישיש רבי אלעזר בריזל זצ"ל, והשבוע אנו מרחיבים ומשוחחים עמו על דמותו המיוחדת של סבו, מיקירי קרתא דירושלים וממזכי הרבים בדור הקודם.

"סבי היה בן למשפחה צנזאית שעלתה לארץ הקודש, ומאחר ובירושלים לא היה באותן שנים בית כנסת של חסידי צאנז, הם התפללו בבית הכנסת של קרלין, בעיקר בגלל שהם אהבו את התפילה החמה והנלהבת המקובלת בחצר הקודש הזו, תפילה מתוך צעקה היוצאת מהמיית הלב. במשך השנים הלכה משפחת בריזל ונטמעה בתוך קרלין. כשהגיע סבי לפרקו, התחתן עם סבתו, בתו של רבי יהושע וינגרטן מחסידי קרלין, כך שהחיבור שלו לקרלין התחזק עוד יותר, ומשם ואילך, הכל היסטוריה..."

"הסבא היה גאון עצום, היה לו ידע בכל מכמני התורה הקדושה, ובנוסף הוא היה יהודי בן עלייה בהליכותיו והנהגותיו. הקדושה קרנה מהפנים שלו, והיה לו כח להשפיע על אנשים.

"פעם הורה לו מרן החזון איש זצ"ל לצאת ולזכות את ישראל, להשיב לב בנים על אבותם. הם היו קבוצה של שבעה יהודים יראים ושלמים, שכולם נשלחו לשליחות הזאת על ידי מרן החזון איש. הם היו מתפזרים מדי שבת, כל אחד בעיר או ביישוב אחר, שם היו שובתים, נושאים דרשה, עושים 'זיץ' בליל שבת, לומדים עם ילדים בשבת אחרי צהרים, ומכניסים אווירה של שבת במקומות שבחלקם היתה קרירות. הם הלכו גם למקומות ששם לא היו כמעט בכלל שומרי שבת, וגם למקומות שכן היו, אבל הם ראו צורך לחזק ולהוסיף.

"עם השנים נשרו חלק מחברי הקבוצה, עד שבסופו של דבר, סבא נשאר היחיד שהמשיך בפעילות הזאת, בה דבק בכל כוחותיו עד זקנה ושיבה.

"הוא היה יוצא מביתו בקביעות. כל שבת הוא היה במקום אחר,

תמיד הוא היה מתארח בבתים של אנשים, לפעמים היו מקצים לו חדר בבית הכנסת ושם הוא היה עושה את כל השבת, כולל הסעודות.

"בהקשר זה אני נזכר בסיפור מעניין מאוד שאירע כשסבא התארח בשבת באחת מערי השרון, והיה שם רב מקומי שהיה מארח אותו כל שנה בקביעות. הרב היה יהודי תימני ירא שמים המהדר במצוות, וסבא זצ"ל, היה סומך עליו בעיניים עצומות ואוכל על שולחנו ללא חשש. הם היו מביאים לו לאכול 'חילבה', וסבא מאוד שיבח את המאכל הזה ואמר שהוא ערב לחכו.

"באחת הפעמים הביאו חילבה כמו תמיד, אבל סבא התעלם. הם חשבו שאולי הוא לא שם לב, קירבו אליו את הצלחת עם המאכל התימני, והוא המשיך להתעלם. אמרו לו: "כבוד הרב, יש כאן חילבה, אתה אוהב לאכול חילבה...", אבל הוא התחמק ולא אכל.

"אותו רב תימני הבין שיש דברים בגו. במוצאי שבת הוא הרים טלפון ליהודי שעשה את החילבה ושמונו הם קונים את המאכל הזה בקביעות, וכשהתחיל לשאול שאלות נבהל אותו יהודי ונזכר שבאמת הפעם הוא שכח לעשר את זרעוני החילבה ובלי כוונה הכשיל יהודים באכילת מאכל שאינו מעושר.

"הרב התימני נרעש ונפחד. הוא התקשר לסבא שלי ובפיו טענה ניצחת: "אני מבין שהרגשתם שהמאכל הזה אינו כשר, ולכן נמנעתם מלאכול ממנו. אבל למה לא אמרתם גם לנו? הוא שאל. "הרי אני ובני ביתי כן אכלנו מהחילבה הלא מעושר, למה כבודו לא הזהיר אותנו".

"סבא השיב לו שמאחר ולא היו לו הוכחות או ידיעה ברורה שהמאכל אסור, אלא רק הרגשה בלבד, הוא עשה חשבון שהפרשת תרומות ומעשרות ממני ירקות וזרעונים זה חיוב מדרבנן, והלבנת פני חבירו זה ממש מדאורייתא, לכן הוא העדיף שלא לומר מילה.

"שנים מאוחר יותר, הייתי בעצמי עד למעשה כעין זה, כשסבא זצ"ל היה מאושפז ב'הדסה' בחול המועד סוכות, וב'הושענא רבא' בבוקר היה התור שלי לשהות לצדו.

"הגישו לאכול ארוחת בוקר חלבית, כמה פרוסות לחם על מגש, עם עגבניה, מלפפון קופסת גבינה קטנה, לבן, כמו שמגישים בבתים חולים.

"סבא רצה לאכול גבינה, וביקש ממני שאשיג לו כף חד פעמית כי הוא לא רצה להשתמש בכף הברזל.

"אמרת לי: הרי בבית החולים שומרים על כשרות. אנחנו רוצים להחמיר קצת, נו, בסדר, אבל מדובר במאכל קר, עד כד כך צריכים להחמיר, אפילו לא להשתמש בכף קרה שאנחנו חושבים שאולי בטעות פעם מישהו השתמש איתה לאכול רבע עוף?

"אבל סבא התעקש. הוא רוצה דווקא כף חד פעמית. אז זה לא היה כמו היום שכלים חד פעמיים נמצאים בשפע, להשיג כף פעמית זה היה מבצע, הייתי צריך לעבור בחדרי אשפוז רבים ולשאול אם מישהו יכול לתת לי כף חד פעמית, עד שמצאתי את הכף המיוחלת והבאתי לסבא שאכל גבינה ולבן וירקות, אכל שבע

ובדרך בכוונה גדולה.

"כשהגיע עובד של בית החולים לנקות ולאסוף את הכלים של ארוחת הבוקר, הוא היה אדם שומר מצוות. הוא לקח את המגש שהיה מונח ליד מיטתו של סבא ונחרד: "מה זה? הביאו לכם כף בשרית! זה לא אמור להיות בכלל עם הכלים החלביים!!!"

"הנסיעות היו כל שבת. הוא היה מאוד מאוד מקפיד על כך לנסוע מדי שבת בשבתו. גם כשהיו שמחות והנכדים התחילו להתחתן, סבא היה אומר תמיד לילדים שלו שיבחרו, או שבת 'אופרוף' או שבת 'שבע ברכות'. לכל שמחה הוא מוכן להקדיש שבת אחת, אבל לא שתי שבתות כי יש לו משימה לבצע, החזון איש הטיל עליו לזכות את ישראל.

"פעם הוא התארח בשבת באיזה קיבוץ שהיתה שם קבוצה של מתחזקים שהחלו לשמור מצוות. באמצע השבת בא מישהו וסיפר לו שבחוץ יש כמה קיבוצניקים שקוטפים פירות מעצי הפרי הנטועים בחצר בית הכנסת.

"סבא נחרד לשמוע על כך, ויצא החוצה כדי להודיע ליהודים הללו שעכשיו שבת, ואסור לקטוף פירות בשבת. זה הרי ממש אב מלאכה מדאורייתא, בטח אם הוא יסביר להם את זה הם יפסיקו מיד לחלל שבת..."

"הוא סיפר לי אחר כך, שאחד הקיבוצניקים שראה את דמותו של היהודי הירושלמי שבא להטיף לו מוסר ולהסביר לו מה מותר ומה אסור, בערה בו חמתו עד כדי השחתה של ממש, הוא הרים מכוש שהיה בסמוך, והחל לרדוף אחרי סבי כשבעיניו זעם בלתי נשלט. סבא החל להימלט על נפשו, והקיבוצניק ממשיך לרדוף אחריו כשהמכוש מונף אל על. בקושי רב הוא הצליח להימלט בעור שיניו ולהציל את חייו.

"היו גם מקרים שבהם הוא הגיע ליישוב להתארח, ותכנן לישון בבית הכנסת, אבל כשהגיע הגבאי וראה אדם זר שמתארגן לישון בבית הכנסת, הוא פשוט גירש שאותו החוצה ונעל את המבנה. בכאלו מקרים הוא היה ישן על הרצפה, ליד פתח בית הכנסת, ובבוקר קם ונכנס להתפלל כאילו לא אירע דבר.

"אני עצמי התלוויתי אליו פעם לאיזה אירוע שהיה בקיבוץ סמוך לרעננה. היתה שם קבוצה של בעלי תשובה שהתארגנו לערוך סעודת מצווה, אני חושב שזה היה סעודת ראש חודש. אני הבאתי איתי רמקול, וכך נסענו באוטובוס מירושלים לרעננה ואחד מחברי הקיבוץ הגיע לרעננה ואסף אותנו ברכב, הביא אותנו לקיבוץ.

"התברר לנו, שאנשי הקיבוץ כועסים מאוד על הגרעין הדתי שהתהווה להם פתאום, וכשהם שמעו שמגיע רב אורח, 'חרדי' ממאה שערים', הם נבהלו מאוד, וארגנו הפגנה ספונטנית מול בית הכנסת. בשלב מסוים התלהטו הרוחות, והיו צעירים חמומי מוח שהחליטו להיכנס לבית הכנסת ולעשות בנו שפטים. התושבים החוזרים בתשובה מאוד חששו שלא ניפגע, הם הבריחו אותנו מדלת אחורית של מבנה בית הכנסת הישר לתוך המכונית

שחיכתה לנו בחוץ, ויצאנו בנסיעה מהירה במיוחד מהקיבוץ הישר אל התחנה המרכזית בכפר סבא, ממנה נסענו לירושלים, שבנו כלעומת שבאנו...
"אבל למרות שהוא הקפיד לנסוע בכל שבת, היו שתי שבתות בשנה שבהן הוא הקפיד מאוד שלא לנסוע לשום מקום. 'שבת הגדול', ו'שבת שובה'. ולמה? כי בשבתות אלו נהוג שרבני הקהילות נושאים דרשות, וסבא לא רצה לפגוע בכבודם של הרבנים ולבוא כאורח שמכבדים אותו לשאת דרשה".

מוסר עקיף

הרב בריזל מספר לנו סיפור מעניין ומרתק במיוחד, על האופן שבו היה הסבא הגה"צ רבי אלעזר פועל את פעולתו.
"פעם נודע לסבי שבאשקלון יש ראש עיר שעניו צרה בפעילותה של קהילה החרדית בעיר. היתה שם פעילות ברוכה של הרב בלוי, רב העיר, ואותו ראש עיר לא רק שלא רצה לעזור ולסייע, אלא שגם היה מציק ומפריע, וזאת למרות שהוא היה אדם שפוקד את בית הכנסת מדי שבת.

"סבא ביקש שיגידו לו באיזה בית כנסת מתפלל אותו ראש עיר, ומה הן שעות התפילה. הוא הגיע לשם בלי הודעה מוקדמת ובלי תיאום עם הגבאים, בבוקרו של יום השבת, ולפני התפילה הוא ביקש שייתנו לו לומר דרשה. אכן, הם ראו יהודי בעל צורה בלבוש ירושלמי שורשי ולא התנגדו. סבא עלה, נשא דרשה מחממת לב, וסיים בלי להתייחס במילה אחת לראש העיר.
"לאחר התפילה ניגשו כולם להודות לו ולאחל לו 'שבת שלום', או אז הגיע ראש העיר והציגו אותו בפני הסבא ואמרו: "זה ראש העיר שלנו...".

"סבא כיבד אותו מאוד, התייחס אליו בכבוד גדול, וביקש ממנו לצאת אתו לטיול קצר, כי הוא רוצה לראות את העיר אשקלון, ויהיה מאוד מעניין לעשות את הסיור יחד עם ראש העיר בכבודו ובעצמו.

"כמובן שראש העיר לא סירב, הרב החשוב שהגיע מירושלים רוצה שהוא יספר לו על פעליו בעיר, הוא הסכים בשמחה. וכך יצאו, וראש העיר הראה לו את הכיכר היפה שהוא שיפץ ברחוב הזה, ואת הנדנדות החדשות שהוא בדיוק התקין בגן השעשועים ברחוב הסמוך, וסבא כל הזמן מתפעל ומשבח את ראש העיר על המסירות הרבה שלו למען העיר ותושביה.

"בין לבין, השחיל סבא שוב ושוב את הנושא של חשיבות הסיוע ללומדי תורה ולהפצת תורה. הוא אמר לראש העיר שהוא ממש מקנא בו, כי מהתפקיד שלו הוא יכול להיות מגדולי מזכי הרבים בעיר, הוא יכול לתת סיוע לישיבות, בתי כנסת, תלמודי תורה, פעילות עם בני נוער, וכל הפעילות ולימוד התורה שיתרבה הודות לפעליו הברוכים יזקק לזכותו בשמים. איזו זכות עצומה!!! "אתה יכול בקדנציה אחת לצבור זכויות בכאלו היקפים שאנשים רגילים לא מסוגלים לצבור במשך כל ימי חייהם", אמר לראש העיר שהתרגש מאוד לשמע הדברים.

"למחרת בבוקר, ביום ראשון, הגיע ראש העיר לישיבה שלה הוא כל כך הציק, ושאל "איך אפשר לעזור לכם?". הוא הוציא דף ועט ועשה רשימה של פעולות שיש לנקוט באופן מידי כדי לחזק את הפעילות ולהעניק ללומדי התורה את היכולת ללמוד בנחת והרחבה ואף להגדיל ולבסס עוד יותר את הפעילות של קירוב רחוקים".

אמונה שלמה

"אחד הנושאים שבהם היה סבא מתחזק ומחזק יומם ולילה, היה הנושא של אמונה פשוטה ותמימה בבורא עולם. בקרלין נהוג שאחד מחשובי הקהל קורא בפני הילדים בשמחת תורה, את כל "ג'אני מאמין" עם 'טייטש', הוא מפרש כל מילה ומילה בידיש "אני מאמין - איך גלייב, באמונה שלמה - מיט א גאנצע גלויבינע", וכו' וכו', ואחרי כל עיקר ועיקר הילדים שואגים פה אחד 'אמת'.

"במשך שנים רבות החזיק סבא בחזקה להיות זה שמקריא את ה'אני מאמין' בפני הילדים. מעבר לכך, בכל ימות השנה יכולת לשמוע אותו אומר את כל ה'אני מאמין' עם הפירוש בידיש, עוד פעם ועוד פעם. הוא היה חוזר על זה הרבה.

"כשהגיעה עת פטירתו, התקבצו ילדיו ונכדיו סביב מיטתו, ועלה בדעתי שאולי כדאי שנאמר יחד 'אני מאמין' כי זה היה העיקר בחייו. ואכן שאר בני המשפחה הסכימו איתי, וכך קראנו את כל ה'אני מאמין' בהתרגשות גדולה ובדמעות שלישי.

"אחרי שהוא השיב את נשמתו הטהורה לגנוי מרומים ב"ד בסיוון, פתחנו את הצוואה שלו ונדהמנו. הוא מבקש בצוואה שבשעת יציאת הנשמה שלו, יאמרו הסובבים את המיטה 'אני מאמין'.

"עוד בקשה מעניינת היתה בצוואה. הוא ביקש שאת המיטה שלו ייקחו רק בעלי תשובה. אנשים שנולדו חילונים, שחיללו שבת ואכלו נבילות וטריפות רחמנא ליצלן, אבל זכו להכיר את בוראם, ועשו תשובה בלב שלם. הוא ייקר וכיבד מאוד את בעלי התשובה כל ימי חייו, היה לו כבוד אליהם על ההקרבה הגדולה שהם מקריבים יום יום כדי לשמור תורה ומצוות מבחירה מלאה.

"באחת מתחנות הרדיו החרדיות, דיווחו על פטירתו של הצדיק הירושלמי הישיש הרב אלעזר בריזל, הודיעו על מועד ומיקום ההלוויה, וציינו שבצוואתו הוא ביקש שבעלי תשובה יישאו את מיטתו.

"וראה זה פלא, יהודים שחזרו בתשובה הגיע בהמונים, מכל רחבי הארץ באו מאות ואולי אפילו אלפי בעלי תשובה, אנשים שלא הכירו אותו ושלא ידעו עד לאותו רגע מי הוא הרב אלעזר בריזל, והם לא רק נשאו את מיטתו, אלא שהמיטה היתה מוקפת מכל צדדיה בבעלי תשובה, שעשו לו כבוד גדול במותו, כנגד הכבוד שהוא נהג בהם בחייו. אחד מהם אמר לי "אני לא הכרתי את הרב ואני לא יודע מי הוא היה, אבל כשאני רואה שיש רב שיודע להעריך אותנו ואת הוויתורים העצומים שוויתרנו למען הקב"ה - עשיתי מאמץ גדול להגיע לכאן ולכבד אותו בחזרה!!!".

אני חושב שאין ברכת כהנים יותר מרגשת, מזו שנערכת בראש השנה בבית המדרש הגדול של בעלזא. יש שם קהל עצום, אלפים רבים עומדים בבית המדרש הענק ובקומות הגלריה. כשבעל התפילה מכריז 'ברוך', אתה יכול להרגיש את הצמרמורת שעוברת בקהל כולו, וגם אצל הכהנים...

אנשי 'דרשו', הרב אהרן כהן והרב לוי יצחק הכהן פרנצוויז, מספרים 'איך זה להיות כהן', וממה צריך הכהן להיזהר כשהוא גורב את הגרביים מדי בוקר... | חלק ב

היה מניין מצומצם שעשינו בצנעה, בחדר צדדי, ובו נשאנו כפיים ואמרנו ברכת כהנים."

שאלנו את שני הכהנים, אודות מעמד ברכת הכהנים המרגש ביותר בו השתתפו.

הרב לוי יצחק פרנצוויז: "אני חושב שאין ברכת כהנים יותר מרגשת מזאת שאנחנו אומרים בראש השנה בבית המדרש הגדול של בעלזא. יש שם קהל עצום, אלפים רבים עומדים בבית המדרש הענק ובקומות הגלריה זו מעל זו. יש שם כל כך הרבה כהנים, שאין מקום לכולם בקדמת בית המדרש, אז אנחנו עומדים במקומות רבים, בכל אחת מקומות הגלריה עומדים כמה עשרות כהנים, על הבימה יש הרבה מאוד כהנים, וכל השאר משתדלים להתקדם לכיוון הכותל המזרחי של בית המדרש, כל אחד כמה שהוא יכול, בהתאם למקום ולרמת הציפיות שם.

"כשבעל התפילה מכריז 'ברוך', אתה יכול להרגיש את הצמרמורת שעוברת בקהל כולו, וגם אצל הכהנים. וכשהקהל עונה 'אמן' כאיש אחד, זה נשמע כמו רעם מתגלגל. כאילו נפל מטען נפץ באמצע בית המדרש. זה בהחלט מעמד עוצמתי ומטלטל מבחינה רוחנית.

בעקבות המאמר שפרסמנו בגיליון 'לקראת שבת' של פרשת אמור, הגיעו תגובות נלהבות מאוד מציבור הקוראים. רבים מהמגיבים היו כוהנים בעצמם, שמביעים הזדהות רבה עם הסיפורים שהבאנו משמם של חברינו עובדי 'דרשו' הכהנים, הרה"ג ר' אהרן כהן והרה"ח ר' לוי יצחק פרנצוויז. אשר על כן, אנו מפרסמים כעת את חלקה השני של אותה השיחה, ובה צרור עובדות וסיפורים נוספים ששמענו מפיהם.

"באחת ממסעות 'דרשו' לראדין", מספר הרב כהן, "התעוררה שאלה מעניינת. היינו קבוצה גדולה של יהודים המתגוררים בארץ ישראל, ונסענו לביקור קצר בראדין במטרה לחזור בהקדם לארץ. כידוע, בחוץ לארץ לא נהגו לשאת כפיים לברכת כהנים, אלא רק בשלושת הרגלים ואילו בארץ, לפחות ברוב חלקי הארץ, נוהגים לשאת כפיים בכל בוקר בתפילת שחרית.

"עכשיו צריכים לשים לב. אנחנו קבוצה שכולה מורכבת מתושבי ישראל, אנחנו נוסעים לראדין שבחול, ושם נתפלל שחרית. האם אנחנו, הכהנים שבקבוצה, צריכים לשאת כפיים כי כל המתפללים במניין יהיו תושבי ישראל או שאנחנו צריכים לנהוג כמו מנהג המקום?"

"השאלה הוצגה בפני אחד מגדולי הדור שפסק בצורה חד משמעית, שמאחר וזאת עיר שאין בה יהודים כיום, המנהג המקומי לא מחייב אותנו. אם אנחנו קבוצה שמורכבת כולה מיהודי ארץ הקודש, אפשר וגם צריך לשאת כפיים.

"התרגשנו מאוד. הרי בראדין לא נשמעה ברכת כהנים זמן רב עכשיו נוכל לעמוד במקום שבו עמד מרנא רבי ישראל מאיר הכהן, החפץ חיים וצוק"ל, ולשאת כפיים במקום קדוש זה.

"כשהגענו לראדין ציפתה לנו אכזבה... במקום היתה קבוצה נוספת של יהודים תושבי בלארוס. היו אלו פעילים של קירוב וחניכים שלהם ממקומות אחרים בבלארוס, ששמעו שמגיעה קבוצה גדולה של יהודים ובה גם גדולי תורה, אז הם באו לקבל את פנינו ולהתפלל אתנו בראדין.

"לאחר דין ודברים עם גדולי התורה שהצטרפו למסע שלנו, הוחלט שיהיו שני מניינים. האחד היה בהיכל הישיבה של מרנא החפץ חיים, שם התפללו רוב הציבור ולא היתה שם ברכת כהנים, והמניין השני

זאת חוויה מיוחדת במינה".

הרב כהן מספר על ברכת כהנים מעניינת, מסוג שונה לחלוטין: "היה מעשה מצער מאוד, עם בתו של אחד ממגידי השיעורים של הדף היומי הירושלמי ב'דרשו', שנפצעה אנושות בתאונת דרכים. המצב שלה היה ממש לאחר ייאוש, היא היתה מחוסרת הכרה זמן רב, והרופאים לא תלו תקוות לגביה.

"באותו הזמן בא מישהו לאביה, וסיפר לו שיש סגולה מאוד מיוחדת. מביאים עשרה כהנים שיתפללו על החולה, ממש על ידו, ויאמרו את 'ברכת כהנים', לרפואתו.

"כמובן שלהכניס כהנים לבית חולים זה לא סיפור פשוט. בימים כתיקונם אנחנו לא נכנסים לבית חולים מחשש לסומא, אבל אותו רב הצליח לארגן חלון זמן שבו היה מותר לנו להיכנס לכתחילה ללא כל חשש, והגענו לשם, עשרה כהנים, נכנסו לחדר האשפוז שבו היא שכבה בלי הכרה, התפללו, אמרנו את שלושת פסוקי 'ברכת כהנים', בלי נשיאת כפיים ובלי ברכה.

"בתוך כמה ימים חלה הטבה עצומה, ולאחר תקופה השתחררה הבת מבית החולים כשהיא מתפקדת באופן מלא! בתיק הרפואי שלה כתבו הרופאים שהמקרה הזה נחשב לנס רפואי!".

עוד שאלה מעניינת שהפנינו לשני הכהנים שלנו: האם אתם מכוונים על אנשים ספציפיים בברכת כהנים? יש אנשים שבאים לבקש שתכוונו עליהם?

ובכן, מסתבר שהשאלה אכן קלעה למטרה: "יש אנשים שממש באים כל יום, ומבקשים שנכוון עליהם", הם אומרים, "יש אנשים שעבורם ברכת כהנים זה רגע השיא של היום".

הרב פרנצ'ו? מספר שבבית המדרש בעלזא בירושלים, יש שני יהודים שעוברים ממניין למניין כדי לשמוע ברכת כהנים. הם אוספים 'ברכת כהנים' כמו שאנשים אחרים היו אוספים יהלומים. הם באים לשמוע עוד פעם ועוד פעם, לא שבועים, כל יום, במשך שנים. זה נותן לנו פרספקטיבה לגבי חשיבות המעמד הזה של ברכת כהנים, זה לא סתם שלושה פסוקים שאומרים וממשיכים הלאה, עבורנו זאת מצוות עשה מדאורייתא, ועבור הקהל זאת הזדמנות להתברך מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו, שאומר 'ואני אברכם', צריכים להתייחס לזה בכבוד הראוי!".

הרב כהן מספר על יחס מיוחד אצל גדולי ישראל אודות לכהונה: "אבי מורי שליט"א ידע כמה מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל העריך את ברכת כהנים, ולכן בכל פעם שהיינו הולכים איתו להתברך מפי מרן זצ"ל, היה אבא מבקש שיעדכנו את מרן הגר"ח שאנחנו כהנים.

"זה היה מחזה מדהים, בכל פעם שהוא שמע שמדובר בכהנים, אורו פניו! הוא החל לזרוח מאושר ואמר: 'נו, תברכו אותי בבקשה'. היינו מבקשים ברכה והוא היה עונה, 'אתם הכהנים, אתם אלו שצריכים לברך'.

"כעין זה, אני זוכה גם כיום להארת פנים מיוחדת, ממרן פוסק הדור

הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א. הבן שלו מבקש ממני פעמים רבות שאבוא להתפלל עם אביו, מרן שליט"א שחרית, כדי לברך אותו בברכת כהנים. לפעמים אני מגיע עם הבנים שלי שמעל בר מצווה, ומרן הרב שטרנבוך אכן לא מסתיר את ההנאה שלו כשמגיעים כהנים, וככל שיש יותר כהנים, הוא שמח יותר ומודה לנו בחום על כך שאנחנו באים לברך אותו. זה פשוט נותן לו כח. זה מדהים בכל פעם לראות איך שהוא שמח ופשוט מתענג על ברכת הכהנים!".

הרב כהן מספר על העול הלא פשוט שמביאה עמה הכהונה, בכל הקשור לברכת כהנים: "קודם כל אנחנו צריכים תמיד לגרוב גרביים במצב סביר", הוא אומר בחיך, "כהן שיש לו חור בגרב, לא יכול לעלות לדוכן. זה גם לא נעים, וגם מבחינה הלכתית זו בעיה רצינית, כי הרי כתוב 'פוחח לא יישא כפיו', ו'פוחח' זה מי שיש לו בגדים קרועים.

"בנוסף, צריכים להיזהר לא להאריך בתפילת הלחש יותר מדי, כי כשהחזן אומר 'רצה' אנחנו כבר צריכים לצעוד לכיוון הדוכן, לאחר נטילת ידיים. כמו כן אנחנו צריכים להיות ערניים ולצאת תמיד ליטול ידיים בזמן, מאותה הסיבה.

"בזמן הברכה עצמה, הכהנים דרוכים ועומדים הכן. לא פעם החזן מתבלבל בין הפסוקים והכהנים שעיניהם עצומות והם מכוסים בטלית צריכים לתקן אותו מתוך הזיכרון... קורה לפעמים שדווקא הכהן מתבלבל, וכמובן שזה הרבה יותר לא נעים... בוודאי לנו".

עוד מספר הרב כהן על רגע מביך מאוד שהיה עד לו: "באחת הפעמים אני עומד בברכת כהנים ביום חול, בית המדרש מלא מפה לפה, היינו שני כהנים, אני ועוד אחד, ופתאום באמצע 'יאר', מתחיל הטלפון שלו לצלצל...

"עכשיו, הוא עומד עם הידיים פרושות קדימה, באמצע ברכת כהנים. הוא לא יכול לעצור רגע כדי לנתק את הטלפון. מצד שני, הטלפון שלו מצלצל בעוצמה רבה. מה עושים? המשכנו הלאה, וכשהקהל ענה אמר 'ויחונך', הוא ניצל את ההפוגה הזאת לשניה אחת, ניתק את הטלפון והמשיך הלאה.

"כשירדנו מהדוכן, ראיתי שאנשים מסתכלים במבט קצת זועם, חלקם הסתכלו על הכהן השני ואחרים חשבו שאולי היה זה הטלפון שלי... זה בהחלט לא היה נעים, ואכן הכהנים יודעים שצריכים להקפיד ביתר שאת על כך שבתפילת שחרית הטלפונים יהיו מנותקים או על מצב שקט - דבר שמומלץ לכל אדם שמתפלל, בין אם הוא כהן ובין אם לא".

הרב פרנצ'ו? מוסיף אנקדוטה: "אני זוכר מקרה שבו כהן אחד עלה לדוכן, ושכח לחלוץ את הנעליים שלו... כולם העירו לו 'נו, נו' והוא לא הבין מה רוצים ממנו, כשהוא קלט במה מדובר, זה היה מאוד לא נעים".

הרב כהן משלים אותו: "שלא לדבר על כהנים שעולים לדוכן לאחר שהם חולצים נעליים, וכשהם יורדים הם בטעות נועלים נעליים של כהן אחר, אז בכלל מתחילה חגיגה, והכהן שנשאר בלי נעליים מתחיל לבדוק את הרגליים של כל הכהנים האחרים..."

המבצע הגדול

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

הכרך החדש של שו"ע

בהוצאת 'דרשו'

שווי המתנה בחנויות 574 ש"ח

שעבוד לא היה

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

וקבל במתנה

סט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר 'המפתח'

על 'משנה ברורה'

הכרך החדש של שו"ע

בהוצאת 'דרשו'

שווי המתנה בחנויות 637 ש"ח

"אשתי נכנסה לסלון כדי לראות איך אנחנו מתקדמים, והעירה אותי... 'נו, מה קורה? מתקדמים???' מיהרתי להסות אותה. היא קצת נבהלה כשראתה שיש לי דמעות בעיניים, אני לא בוכה אף פעם. אבל אז הצבעתי על הבן שלי, והיא מיד הבינה למה אני בוכה..."

איך התחולל המהפך בליבו של הבחור שהחל לאהוב את לימוד התורה?
כיצד נשלחה הישועה לאברך שהסכים לוותר על המלגה הכספית של הכולל?

הרב עמרם בינעט

"אם פְּחַקְתִּי תִלְכּוּ" (ויקרא כ"ו, ג')

לפני תקופה ישבתי בבית המדרש בסתם יום של חול, והרהרתי ביני
ובין עצמי במאמר שאני רוצה לכתוב, הלוא הוא המאמר שלפניכם.
חשבתי בנושא והפכתי בו, והנה ניגש אלי אברך מורם מעם, יהודי של
צורה שיגע ועמל יזמם ולילה, ושואל אותי בדרך צחות: "ר' עמרם, על
מה אתה חושב? למה אתה כל כך רציני ומהורהר? אתה מכין לנו עוד
מאמר ל'לקראת שבת'?"...

אמרתי לו שהוא אכן קלע למטרה. הניחוש שלו היה נכון, אני באמת
חושב על מאמר ל'לקראת שבת'.

הוא חיך חיוך רחב ושאל אותי: "נו, אז אולי תספר לי על מה אתה
מתכוון לכתוב בפעם הבאה? אני ממש סקרן לדעת!"

שיתפתי אותו במחשבות שלי. אמרתי לו שאני חושב שיש בעולם
שתי דרכים מרכזיות. יש 'דרך העולם', ויש 'דרך התורה'. לא הרי זו
כהרי זו, ולא הרי זו כהרי זו. אין להן צד שווה והן כמו שתי דרכים
מקבילות שלעולם לא ייפגשו.

"למה אתה מתכוון?", הוא הוסיף לברר, ואני עניתי לו בשמחה. "אני
מתבונן במה שקורה מסביבי", אמרתי לו, "נער הייתי וב"ה אני כבר
קצת מבוגר, ואני רואה את כל החברים שלי וגם כאלו שאני מכיר
רק 'מלמעלה', יהודים שקבעו את מושבם בבית המדרש, והתמודדו
בצעירותם עם דחקות נוראה ועוני מחפיר. אנשים שחיו עם משכורת
של 1,200 שקלים לחודש ומזה היו צריכים לפרנס אשה ושניים או
שלושה ילדים, בדוחק נורא ובעניות מזעזעת, ובכל זאת הם נשאר
דבוקים בתורה ולא פרשו מהעיסוק בה.

"אני מסתכל היום, אחרי שעברו 20 או 30 שנה, ואני רואה דבר מדהים!
הם כולם חיים ונושמים, לא חסר להם כלום. מצבם הכלכלי אולי
לא בשמים, אבל הם מסתדרים. הם התחילו לחתן ילדים, ולמרות
ההוצאות הכבדות, הם מסוגלים לארח אותם כל שבת, ולהגיש
לשולחן דגי סלומון, מנת עוף לכל אחד, דברים שפעם הם יכלו רק
לחלום עליהם. פלא עצום!!!"

"חייבים לומר", הוספתי, "שהאנשים האלו לא חיים על פי דרך
העולם. הם חיים על פי דרך התורה. יש להם מסלול מקביל, הם

נמצאים במקום שונה לחלוטין. אם אצל אדם רגיל אחד ועוד אחד
שווה שניים, אצלם אחד ועוד אחד שווים מיליון. אם אצל אדם רגיל
שהולך בדרך העולם יותר הוצאות זה מתכון בטוח למחסור בכסף,
אצלם זה עובד בכיוון הפוך... הם הולכים בדרך התורה..."

האיש העומד מולי החוויר מעט, שפתיו רטטו בהתרגשות, הוא
התכופף אלי ולחש על אוזני: "גם אצלי! גם אני הרגשתי את זה!
הייתי רעב ללחם, פעמים רבות הלכנו לישון רעבים אני ובני ביתי.
אבל החלטנו שלא אפנה לחפש עיסוקים אחרים מלבד עסק התורה,
וראה זה פלא... המצב הכלכלי שלי מצוין! לא פחות!"

רבותינו הקדושים אומרים בזוהר הקדוש, אשרי חלקם של כל אלו
העוסקים בתורה, מאחר וכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוא
הסתכל בתורה הקדושה, ובהתאם לה ברא את העולם. ובלשונו
המפורסמת של הזוהר הקדוש: "זכאין אינון כל אינון דמשתדלי
באורייתא, בגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא, אסתכל בה
באורייתא וברא עלמא".

על פניו נראה שלמרות שזאת אחת האמרות המפורסמות ביותר של
הזוהר הקדוש, בדרך כלל היא מצוטטת בהקשר קצת שונה מהכוונה
המקורית. בדרך כלל מתייחסים לה כשרוצים לומר כמה שהתורה
היא מכוונת ומדויקת, ושכל מילה בתורה בונה עולמות או חלילה
שימוש לא נכון בה עלול להחריב עולמות.

**"האנשים האלו לא חיים על
פי דרך העולם. הם חיים על פי
דרך התורה. יש להם מסלול
מקביל, הם נמצאים במקום שונה
לחלוטין. אם אצל אדם רגיל
שהולך בדרך העולם יותר הוצאות
זה מתכון בטוח למחסור בכסף,
אצלם זה עובד בכיוון הפוך...
הם הולכים בדרך התורה..."**

הדברים.

"רק הכוונה היא זאת: מפני שאין אנו יודעים מאיזה דבר לקבל חיות, לכן אנו צריכים לקבל חיות מכל דבר שבתורה, ולשבר החיות שלו הגשמי ביגיעה רבה ע"ז".

רבינו הקדוש ה'בית אהרן' מקרלין, מסביר לנו דבר נפלא. לכל אדם יש שורש בתורה, אבל אנחנו לא יודעים איפה השורש שלו. ומשם, מהמקום הזה שבו נמצא השורש של האדם, הוא שואב את החיות שלו.

שמעתי פעם בשם מרן החזון איש זצוק"ל, שאמר דבר דומה מאוד, אבל הוסיף על כך שכשאדם לומד את החלק הזה שבו נמצא השורש שלו, הוא מתחבר לתורה ומקבל חשק וצימאון ללימוד התורה. כל עוד האדם לא התחבר לשורש שלו בתורה, הוא לא יוכל ליהנות מדף גמרא, לא יהיה לו צימאון ללימוד תורה!

בבית הכנסת שבו אני מתפלל, היה בחור אחד שהיה מסתובב קצת, נכנס מעת לעת להתפלל שחרית או מנחה ומעריב. בחור מאוד נחמד, נראה ירא שמים, אבל הוא לא היה מתמיד גדול. בין מנחה לערבית הוא היה פשוט משתעמם, מחכה שיתחילו כבר להתפלל ערבית, ראו עליו שהוא לא בחור שמסוגל ליהנות מדף גמרא.

בהמשך הבחור הזה נעלם לו, מצא לו בתי כנסת אחרים להתפלל בהם. אחרי כמה שנים ראיתי אותו בבית כנסת אחר, יושב ולומד בהתלהבות, מנותק מהעולם, שקוע כל כולו בגמרא. עמדתי משתומם. ראיתי בחור שפשוט עשה מהפך. איזה גישמאק! איזו מתיקות. התחלתי לקנא בו קצת...

כמה ימים אחר כך פגשתי את אבא שלו, היה קצת לא נעים, אבל לא

אבל אם ניצמד לפשט הפשוט של הדברים, שכמובן יש בהם גם רבדים עמוקים מאוד, נגלה שהזהר אומר משהו הרבה יותר פשוט והרבה יותר בסיסי: מי שעוסק בתורה, זוכה בפיס! הרי הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא על פי את העולם, ואם כן, זה עובד ככה: כשלומדים תורה, מתחברים ומתקשרים לבסיס שעליו העולם מושתת. זה בעצם נקרא להיות 'קרוב לצלחת', ככל שהמעמד של העובד בחברה קרוב יותר לעמדת הבעלים והמנהל הראשי, הוא לוקח נתח גדול יותר מהעוגה. אם אתה מחובר ומקושר לבסיס שעליו הושתת וממנו נברא העולם, אתה נמצא מעל כל הבעיות, מעל כל המהמורות והמכשולים שנמצאים בדרך. בין אם הם כספיים ובין אם הם בתחומים אחרים. אתה צועד בדרך התורה!

אבל כאן אני רוצה ברשות הקוראים הנלבבים, להיכנס לעוד נקודה. נקודה חשובה מאוד, וקשורה בקשר בל ינתק עם מה שאמרנו עד כאן:

לא פעם אנחנו רואים תופעה עצובה ומצערת מאוד. ילד שלמד בחיידר וקיבל ציונים סבירים ואפילו טובים מאוד, הוא עלה לשיבה, למד בסדרים כמו ילד טוב, נחשב לבחור איכותי, התקבל לשיבה גדולה מצוינת, ותמיד הרווה את הוריו נחת. הוא למד כשצריך ללמוד, ועשה מה שצריך לעשות. אף פעם לא התמרד, לא הלך נגד הזרם, לא עשה בעיות, לא התקשה בלימודים. ילד חלק, בחור חלק!

ואז מגיע היום והוא יוצא מעולמה של ישיבה. הוא מתחתן, מקבל אישיות משל עצמו, ולפעמים גם יוצא לעבוד. ו... הוא שוכח שפעם הוא היה בחור ישיבה. הוא שוכח שפעם הוא היה יושב ולומד, הש"ס שהוא קיבל מהשווער שלו בין האירוסין לחתונה, מעלה אבק. את השולחן ערוך שהוא קיבל במתנה מהגיסים, הוא לא פתח אפילו פעם אחת. לבית הכנסת הוא מגיע תמיד דקה אחרי תחילת התפילה, ונעלם ממנו בשנייה שמסיימים להתפלל. אין לו שום געגוע ללימוד, אין לו שום חשק לפתוח גמרא ולצלול בעומקה של סוגיא.

ההורים והחברים עומדים ותופסים את הראש שלהם: מה קורה פה? איך ייתכן? למה הוא לא מתגעגע ללימוד? אותו בחור שבישיבה היה בחור רגיל לכל דבר ועניין, הוא תמיד היה בעניינים וידע מה לומדים, במבחנים הוציא ציונים סבירים ואף מצוינים. מה קרה לו? אולי זאת האשה שלו ששינתה אותו? אולי הלחיצו אותו יותר מדי כשהיה תחת סמכות אחרים ועכשיו שהוא יצא לעצמאות הוא משתחרר מכל הכבלים שכבלו אותו עד כה???

כל התשובות אפשריות, כל מקרה לגופו, אבל במקרים רבים, התשובה היא הרבה יותר יסודית. הבחור הזה באמת למד ואפילו למד טוב, אבל הוא לא התחבר ללימוד.

אני רוצה להעתיק לכאן קטע קצר מתוך הספר הקדוש 'בית אהרן', בפרשת נח: "יש איש שמקבל חיות מלימוד פסוק. ויש שמקבל חיות מגמרא. ויש שמקבל חיות מזוהר.

"וכל אחד צריך לחפש ולמצוא החיות הקודש שלו בהתורה. ואין כוונתי חס ושלום שלא לקבל חיות משארי דברי תורה רק מאלו

זה עלה לי כמה אלפי שקלים, אבל בתוך כמה חודשים הוא סיים את כל ה'משנה תורה', והתחיל ללמוד פעם שניה. פתאום היו לו מושגים בכל מקום, הוא לומד גמרא, והוא כבר מכיר אותה, מהרמב"ם. זה נמצא בספר זמנים, זה נמצא בהלכות מלכים ומלחמותיהם, זה בהלכות קניין... הבחור שולט!

"הוא קיבל כזה חשק ללימוד, והיום הוא לומד גם גמרא וגם רמב"ם וגם משנה ברורה, וגם חומש ורש"י כל שבוע את כל הפרשה, ויש לו עוד סדרי לימוד, בלי עין הרע".

ועכשיו אני רוצה לחבר את הקצוות של כל האמור בסיפור אחד קטן שאירע ממש בשבת האחרונה.

יצאתי מבית הכנסת וצעדתי לבית, והנה אני פוגש שני אברכים שלומדים בחברותא. שניהם קרובי משפחה, כך שעצרתי לשוחח איתם מעט, ותוך כדי דיבור הגעתי לחלק הזה של 'החלק האישי' שיש לכל אחד בתורה.

שניהם הסתכלו עלי כלא מאמינים: "בדיוק דיברנו על זה", סיפר אחד מהם, "אמרת לי, לו, שהרגשתי שאני לא מתחבר למה שלומדים בכולל. כמה שניסיתי ללמוד עם כולם, לא היה לי סיפוק מזה, והתחלתי ללמוד לימוד אחר באופן עצמאי.

"ראש הכולל לא אהב את זה, ואמר לי שאם אני לא לומד מה שלומדים בכולל, הוא יפסיק לשלם לי מלגה.

"התלבטתי מאוד, ולאחר מכן הגעתי למסקנה שאם אני רוצה כסף, עדיף ללכת לעבוד. אני נמצא בכולל כי אני רוצה ללמוד, לא בגלל שאני רוצה כסף, ולכן אני אלמד מה שליבי חפץ, ואם ראש הכולל לא ישלם לי מלגה, שלא ישלם. הקב"ה כבר ימצא דרכים.

"המשכתי ללמוד את מה שליבי חפץ, ובסימונו של אותו חודש, יצר איתי קשר היהודי שמשכיר לי את יחידת הדיור שבה אני מתגורר, ואמר לי שהוא עשה חשבון נפש עם עצמו, והגיע למסקנה שהוא גובה ממני מחיר גבוה מדי עבור השכירות. הוא רוצה להפחית לי את שכר הדירה ב-300 שקלים לחודש!

"לא זו בלבד, אלא שהוא גם רוצה לשלם לי רטרואקטיבית על כל החודשים שעברו מאז שאני שוכר אצל את הדירה... הוא בא אלי ונתן לי החזר כספי במזומן, בלי שביקשתי ובלי שמישהו הכריח אותי".

הנה כי כן אנחנו רואים, שכשיהודי מוצא את הדרך שלו בלימוד התורה, את המקום ששייך אליו ולשורש נשמתו, הוא מקבל ממנו חיות. לא רק חיות רוחנית, אלא גם חיות גשמית - פיזית, כי הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם על פיה, ומי שצועד בדרך התורה, הדרך האישית שלו, נמצא מעל כל הטבע, וחי על פי נס!

יכולתי להתגבר על הסקרנות: "תגיד לי ר' יצחק", שאלתי אותו, "מה עשית לבן שלך? מה נתת לו לאכול שהוא קיבל פתאום כזה חשק ללימוד? ספר לי על שיקוי הקסמים שלך, גם אני רוצה קצת מזה, יש לי עוד כמה בחורים שהייתי שמח לתת להם לשתות את המשקה הקסום הזה, שיגרום להם להתהפך בצורה כזאת...".

אביו של הבחור צחק ואמר לי, "הלוואי שהייתי יודע מה יכול לעזור לכל הבחורים... אני יכול לומר לך רק מה עזר לבן שלי!".

וכך הוא מספר: "במשך שנים, מאז שהיה ילד בכיתות הגבוהות של החיידר, עקבתי אחרי הבן שלי בדאגה. ראיתי שהוא לא אוהב ללמוד. כמה שהוא ילד טוב, ירא שמים, יש לו פה נקי ברוך ה', הוא נשמר מאוד שלא לעבור על דברי התורה, אבל הוא לא אוהב ללמוד. מה לעשות? התפללתי והתפללתי, אבל לא ראיתי שינוי גדול.

"יום אחד, כשניקינו את ארון הספרים לפסח, הוצאנו החוצה את כל הספרים והנחנו על השולחן, וכך ניקינו ספר אחר ספר, והנה אני שם לב שהבן שלי שקע בקריאה... לרגע רציתי לזרו אותו, מה אתה חולם, יש לנו עוד הרבה עבודה! צריכים לסיים את כל הספרים, כדי שאמא תוכל להתקדם עם ניקיון הסלון!

"אבל בהברקה של רגע אמרתי לעצמי, עצור! אל תגיד לו מילה. סוף סוף הילד מתעניין במשהו, תן לו לקרוא! תן לו ללמוד!

"המשכתי לנקות לבדי את הספרים, ואט אט קצב העבודה שלי פחת גם הוא. עמדתי עם ספר ביד, סמרטוט לח ביד השנייה, אני מנגב את הכריכה שוב ושוב, ולא שם לב שאני נועץ בבן שלי עיניים ופשוט מתחיל לבכות. הילד לומד! הוא לומד מעצמו! בלי שידרשו ממנו, בלי שיכריחו אותו... הייתי ממש מהופנט.

"אשתי נכנסה לסלון כדי לראות איך אנחנו מתקדמים, והעירה אותי... 'נו, מה קורה? מתקדמים???' מיהרתי להסות אותה. היא קצת נבהלה כשראתה שיש לי דמעות בעיניים, אני לא בוכה אף פעם. אבל אז הצבעתי על הבן שלי, והיא מיד הבינה למה אני בוכה. עמדנו שם שנינו, נרגשים ומאושרים!

"לאט לאט התקרבותי ובדקתי מה הוא מחזיק ביד. היה זה ספר 'זמנים' מ'משנה תורה' לרמב"ם. הוא למד הלכות שבת, הלכה אחרי הלכה, פרק אחרי פרק. הוא היה מרותק.

"המשכתי לנקות, והבן שלי המשיך לקרוא. אחרי קרוב לשעה הוא התנער, ואמר: 'וואו, לא ידעתי שהרמב"ם כזה מרתק!!!'.

"אמרתי לו, 'יקירי, בוא נלך עכשיו לחנות הספרים הקרוב, ואקנה לך את הסט הכי יפה של הרמב"ם. אם זה מה שאתה אוהב, תלמד את זה!

"צעדנו יחד, קניתי לו סט רמב"ם, והילד קרא אותו בשקיקה. כדי לחזק את העניין עשיתי לו מבצע ונתתי לו פרסים על כל התקדמות נוספת.

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יום למחרת הפתיחה הגדולה, נצפה ר' שלמה כשהוא חוצה את הכביש ונבלע בפתח בית הדפוס החדש. בעל בית הדפוס שכבר לא ידע למה לצפות, חרד לבאות, הוא בא לצעוק או להגיש תביעה לבית הדין, וחשב לעצמו...

על כמה שורות בספר אמונה וביטחון למרנא החזו"א זצ"ל, שמאחוריהם מקופל סיפור חיים מרתק

מאת: הרב ישראל היימן

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כ"ג, ג')

לא רבים יודעים אבל ישנן כמה שורות בספר אמונה וביטחון למרנא החזו"א זצ"ל, שמאחוריהם מקופל סיפור חיים מרתק שרק חלקו המזערי יובא כאן.

המדובר הוא בשורות קצרות בפרק ב' אות ה' שם מרחיב החזו"א במידת הביטחון. הנה הציטוט: "ואכן מידת הביטחון קנין הלב... לא יחת אם רעהו פותח חנות, ישתדל עוד לעזור לרעהו, לתקנו בעצה טובה, לעשות עבורו ולשקוד על תקנתו, וכמה מן הקדושה מוסיף בעולם לראות איש עושה חסד עם המתעתד להתחרות עימו... אשריו ואשרי דורו."

שורות אלו מקפלות תחתיהן מעט מזעיר מהליכותיו והנהגותיו הנאצלות של רבי שלמה כהן זצ"ל בעל בית הדפוס המיתולוגי בבני ברק של אותם ימים, בה זרח אורו המבהיק של מרנא החזו"א עליה ועל הגולה כולה.

בית הדפוס שהיה היחיד בבני ברק, ריכז את כל מה שהיה לתחום הזה להציע באותם ימים. הוא היה נחשב בית דפוס איכותי, שנתן כל שרות שהוא שהיה קשור לתחום. ר' שלמה התפרנס ברווח מאותו בית דפוס, שחוץ ממה שהיה בית מלאכה הוא גם היה מפעל חיים. בניו שהיו שותפים לעסק המשפחתי, ניהלו ברמה את בית הדפוס כל אחד בתחום עליו הוא היה מופקד, כשר' שלמה עומד על גביהם ומנהל את העסק ביד רמה.

ביום בהיר חם ודביק אחד, חנתה משאית עמוסה חומרי בניה ברחוב בו שכן בית הדפוס, ובמדרכה ממול כמה עשרות מטרים משם, החלה פעילות בניה קדחתנית. יומיים בדיוק עברו עד שהשמועה נפוצה בכל העיר הקטנה דאז, בית דפוס חדש, משוכלל ומודרני עומד לקום בעיר. בעליו לא מצאו שום מקום אחר בכל רחבי העיר, שאז עוד לא הייתה צפופה כל כך, רק באותו רחוב סמוך ונראה לבית הדפוס הוותיק והמצליח של ר' שלמה.

הרחש בחש צף ועלה, אלו מצדדים בפתיחה של בית דפוס נוסף ואלו מצקצקים בלשונם בטענת 'עני המהפך בחררה' וכו'... אלו ואלו מסכימים בדעתם ובשפתותיהם שהמיקום שנבחר לבית הדפוס החדש הוא 'לא מוצלח' ואף גרוע מכך...

דיבורים לכאן ודיבורים לשם - הבניה התקדמה בקצב מזורז, ואף אחד מהמדברים לא שם לב לעובדה שממשפחתו של ר' שלמה לא

יצאה אף מילה או הבהרה בנושא. כל מי שנכנס לבית הדפוס באותם ימים, בין אם הוא היה צריך עבודה כלשהי ובין אם סתם בא לרחרח, יצא בלא כלום. אלו שניחוונו בישרות גלויה ושאלו במפורש, נענו בהנהון סתמי ובמשיכת כתף נמרצת. ר' שלמה אסר מכל וכל על כל עובדי בית הדפוס, להעלות על דל שפתותיהם מילה וחצי מילה בנושא.

תקופה קצרה מאד עברה, וחונכת בית הדפוס החדש נחגגה במסיבה מתוקשרת. מודעות גדולות צבעוניות ומזמינות בישרו לציבור הרחב על הפתיחה הדרמטית, שמלווה במבצעים מיוחדים ובמחירים זולים במיוחד. בניו של ר' שלמה שניסו לדבר איתו על הנושא, ולנסות להיערך לבאות - נתקלו בחומה אטומה. הוא לא מוכן לדבר על זה בשום פנים ואופן. "לא אתם ולא הוא, נותנים לי ולכם את הפרנסה, הכסף, הלקוחות וכל רווח שהוא, מגיע ישירות מאיתו יתברך. ולו אין הבדל אם יש כאן בעיר וברחוב בית דפוס אחד או עשרה."

יום למחרת הפתיחה הגדולה נצפה ר' שלמה כשהוא חוצה את הכביש, ונבלע בפתח בית הדפוס החדש, בעל בית הדפוס שכבר לא ידע למה לצפות, חרד לבאות, הוא בא לצעוק או להגיש תביעה לבית הדין, חשב לעצמו. הוא הכין את עצמו בשניות הבודדות מאז הוא ראה את דמותו של ר' שלמה בפתח בית הדפוס, עד שהוא ניגש אליו פנים אל פנים, לכל מה שיכול להיות רק לא למה ששמעו אוזניו בשניות הבאות...

זיך
אה
לבב

29 יתומים

נישאים בין ל"ג בעומר לשבועות

ברכת מרן הגר"י זילברשטיין ש

לכל התורמים סך 290 ש"ח ל-29 היתומים הנישאים בין ל'
"יזכו מידה כנגד מיד

**לראות את כל ילדיהם
בתורה וביראה ונחת י**

קבוצת יתומים בשנת
צ"ק

**לתרומות עבור 29 יתומים המתחתנים בחודש
אייר - קרן מס' 10860**

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

היו זרעי וזרע זרעי, תלמידי חכמים זה
זובים למעלה, ונחמדים למטה. ותהי
ם, לתורה ועבודה, הכל ב

שליט"א

ל"ג בעומר לשבועות:

דה

עולים

הודית"

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10860

1800-39-47-47

"זה משהו מאוד מרגש ומרומם", הוא מנסה לבטא את האושר במילים, "זה פשוט מדהים לקלוט ולהפנים שאכן זכינו ללמוד ולסיים את כל המשנה ברורה. אני לא יכול להגיד שאני זוכר את כל הפרטים, אך לפחות, לזכות ולדעת היכן יש שאלה או לדעת מושגים בסיסיים בהלכה, לזה זכיתי בסייעתא דשמיא"

שיחות עם נבחני 'דרשו' בדרכם לידיעת התורה, והפעם עם הרה"ח אפרים מאיר מעט מירושלים

הרה"ח אהרן כהן

רכבת מסגרת ה'דף היומי בהלכה' ממשיכה במסעה. פנינו לרב אפרים מאיר מעט מירושלים, הזוכה להשקיע בלימוד ושינון המשנה ברורה כסדר, לצד השתתפות קבועה מבחן החודשי הקבוע, לשמוע ממנו ולהחכים בדרכי הלימוד וידיעת ההלכה.

מה גרם לך להצטרף ולהבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"היה זה בשנת תשס"ט", משחזר הרב אפרים מאיר מעל עשר שנים אחורה. "עד אז כבר גם זכיתי ללמוד חלקים מהמשנה ברורה, אך תמיד בער בקרבי הרצון לזכות ולעבור על כל המשנה ברורה בלימוד בצורה מסודרת וברורה. כך, שמיד שהתפרסמה בשורת ה'דף היומי בהלכה', מצאתי את אשר חפצתי וברוך השם הצטרפתי למסגרת הייחודית.

"ברוך השם, אנו אווזים כעת במחזור השלישי. בשני המחזורים הראשונים הייתי לומד בערב עם חברותא סדר של בין שעה לשעה וחצי, כשאכן אז בתקופות שלמדנו שעה וחצי, הספקנו גם ביאור ההלכה. כך או כך, כיום אני לומד את זה לעצמי לבד".

כמה פעמים למדתם? היתה חזרה חודשית לפני המבחן?

"בדרך כלל היינו מספיקים אחרי לימוד כל החומר, גם לשנן ולחזור ביחד לפחות על חלק מהחומר, כשלצד זה אני השתדלתי במאוד לפחות לסיים לשנן ולחזור על כל החומר בלימוד דברי המחבר רמ"א עד המבחן".

מתי אתה לומד היום? בדרכים?

"האמת היא", משתף הרב אפרים מאיר בגילוי לב, "לפני כשנה עם התחלת המחזור השלישי, הייתי לומד בלי החברותא ובלי זמן קבוע, ואז ראיתי שהעסק לא הולך, כי הייתי מוצא עצמי בסוף החודש כמה ימים לפני המבחן כשעדיין לא למדתי חלק ניכר מהחומר.

"על כן קבעתי לעצמי זמן מיד בבוקר, בו אני לומד בכל יום את העמוד היומי, לצד זה הוספתי ושריינתי לעצמי שני זמנים ביום, כרשת בטחון להשלמת הלימוד ליום שבו לא הספקתי ללמוד את הלימוד בבוקר. בכל מקרה", ממשיך הוא בחיוך, "גם בשאר הימים

שכן למדתי בבוקר, הזמנים האלו מנוצלים לסכם ולשנן נקודות ההלכה שלמדתי בבוקר".

איך הרגשת כשקלטת שכן, זכית לסיים ולדעת כל המשנה ברורה?

"זה משהו מאוד מרגש ומרומם", נשמע הוא מנסה לבטא את האושר במילים, "זה פשוט מדהים לקלוט ולהפנים שאכן זכינו ללמוד ולסיים את כל המשנה ברורה. אם כן", ממחר הוא לצנן את ההתלהבות, "לצערי אני לא יכול להגיד שאני זוכר את כל הפרטים, אך בכל מקרה, לפחות לזכות ולדעת היכן יש שאלה או לדעת מושגים בסיסיים בהלכה, לזה זכיתי בסייעתא דשמיא!".

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וותיק לכלל המצטרפים והנבחנים?

"הכלל הראשון הוא בוודאי, שאם רוצים להצליח כדאי מאוד ללמוד עם חברותא בשעה קבועה כל יום. לצד זה, באם רוצים גם לזכור את הלימוד וההלכה, מומלץ מאוד להוסיף ולהשקיע לסכם ולשנן את הלימוד, כשלוז מועילה מאוד ההחלטה להצטרפות להיבחן בכל חודש על הלימוד, דבר המהווה מסגרת מדרבנת לעמוד בקביעות בסדרי השינון והחזרות.

"באם אין זמן לשנן כמה פעמים את כל הלימוד, לפחות לשנן את דברי המחבר והרמ"א, שכך זוכרים את עיקר הלימוד ומילא גם

היכיתי מעט וכשראיתי שהגשם לא מפסיק לרדת, התחלתי ללכת לתחנת האוטובוס והגשם יורד עלי בחזקה... התרטבתי כולי... וכשהאוטובוס הגיע הוא היה מלא באנשים רטובים וכך הצטופפתי בין כולם, עד שסוף סוף הגעתי הביתה כשכולי רטוב מכף רגל ועד ראש... אה... איזו השגחה פרטית...

'השגחה פרטית' או 'סיפור הצלחה'?

הרב ישראל ליוש

"וַנִּתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם... " (ויקרא כ"ה, ד')

חלוקות הברכות שנאמרו בפרשתנו מהברכות שנאמרו בפרשת משפטים, מציין הרמב"ן. שם הברכות נאמרו בלשון יחיד: 'וַיְבָרֶךְ אֶת לְחֶמְדָּךְ וְאֶת מִימֶיךָ וְהִסְרֵתִי מִחֶלְהָ מִקְרָבְךָ', 'לֹא תִהְיֶה מְשַׁפְּלָה וְעֵקְרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת מִסְפְּרֶךָ אֲמַלֵּא'. ואילו כאן הן כתובות בלשון רבים: 'וַנִּתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם... 'וְהִשִּׁיג לְכֶם דְּיֵשׁ אֶת בְּצִיר... ' וְאֶכְלֶתֶם לְחֶמְכֶם לְשִׁבְעַת וַיִּשְׂבַּתֶּם לְבִטַח בְּאַרְצְכֶם...'

והטעם, מבאר הרמב"ן, שהברכות שנאמרו ליחיד הם ניסים נסתרים, כי אמנם הקב"ה ממלא בטוב את ימי החסיד העובד אותו ושומר את כל מצוותיו, הוא גם שומרו מן החולי, מן העקרות ומן השכול, אך פעמים יקרה שאף רשע יתברך בברכות הללו, ועל כן הנסים הללו נסתרים הם.

אבל הברכות שבפרשתנו נאמרו בלשון רבים, כי הן מיועדות לכלל העם כאשר כולם צדיקים, וזהו נס גלוי, כי אף שהברכות הללו הם הנהגות בטבע הבריאה, עולם כמנהגו נוהג, הגשם יורד, הארץ נותנת פריה ושלוש לנו עם אויבנו, מכל מקום כאשר זה נעשה לארץ אחת ועם אחד בתמידות, זהו נס גלוי, ועי"ז יודע לכל כי מאת ה' היתה זאת, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

דברי הרמב"ן מתאימים עם דבריו המפורסמים בסוף פרשת בא: 'ומן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד...', גם כאן מזרז אותנו הרמב"ן לחזק בליבנו את האמונה שאף טבע הבריאה המונהגת עם הכלל, הם ניסים גלויים, אלא שהם קורים בצורה של עולם כמנהגו נוהג.

כתלמיד נאמן הוא בא לשאול בעצתו של מורו ורבו רבי יואל טייטלבוים זצ"ל. "האם אתה מצליח לכלכל את ילדיך?" שאל אותו רבי יואל. "אני אמנם מצליח בקושי רב לתת לחם לפי הטף, אלא שילדיי גדלים ואני כבר רואה מול עיני את שעת חופתם, ואת הוצאות חתונתם כבר לא אוכל לשאת...!"

"יהודים מחתנים את ילדיהם בין בארץ ובין בחוץ לארץ" - השיב לו רבי יואל ז"ע - "שניהם אינם יודעים כיצד ישיגו כסף להוצאות נישואי ילדיהם, אלא שבני ארץ ישראל רואים בחוש כיצד הם מצליחים להשיג כסף מחוץ לגבולות הטבע, ואילו לבני חוץ לארץ השפע מגיע בדרך הטבע, וכי שווה לך לוותר על הנהגה ניסית שלא בדרך הטבע...!"

בשביעי של פסח, לפני מעמד שירת הים ברוב עם, זכיתי לשמוע דרשה מהגאון רבי חיים קלופט שליט"א. הוא עורר את הציבור לאמונה פשוטה שכל מקרנו מאת ה' בהשגחה פרטית, מהמאורעות הגדולים עד פרטי הפרטים.

בדבריו הזכיר שהיום רגילים לקרוא לסיפורי ההצלחות 'השגחה פרטית', אבל האמת שכל מה שקורה גם אם לא כל כך הצליח הוא 'השגחה פרטית', והוא סיפר מעשה נפלא:

יום אחד יצא הגאון רבי יונה מרצבך זצ"ל מיישיבת קול תורה, והנה התכסו השמיים בעבים, גשם זלעפות יורד, ורבי יונה לא היה מוכן

על הנהגה כזו שנראית טבעית והיא באמת ניסית, שוחח כ"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמר ז"ע עם תלמידו.

התלמיד גר בארץ ישראל והיה בעל משפחה מרובת ילדים ופרנסתו היתה בקושי רב. חברים וקרובים רבים היו לו בארצות הברית, ובדעתו עלתה מחשבה שיעבור להתגורר שם, אולי שם ישתכר טוב יותר...

עברו כמה דקות, והנה - שוב מורגשת טלטלה בשולחן. אחד הבחורים העמיק את מבטו במעשי הצדיק, ותוך כדי - לפתע פתאום שב השולחן וקרס אל תוך עצמו... שוב השולחן והרצפה קרבו זה לזה, שוב נשפך היין ונשברו המצות, שוב הכל נסו בבהלה ממקומם... ושוב קם הרבי, כשהוא מסיח לפי תומו: 'השולחן הזה... אוי, השולחן הזה...!', והחל לסדר את המהומה. כשהוא נינוח ורגוע...

מי אשם בקריסה הכפולה של השולחן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ולא תונו איש את עמיתו" (ויקרא כ"ה, י"ז)

מצויים אנו בימי ספירת העומר, אשר נועדו לטהרנו ולקדשנו בקדושה עליונה, להכין ליבנו ונפשנו לקראת קבלת התורה, ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות. ערב אחר ערב, בהתרגשות ובשמחה אנו מתייצבים לספור את העומר, מתוך כמיהה גוברת ליום הנשגב - יום מתן תורה.

לצד ההכנה לקבלת התורה, כולנו יודעים שימי ספירת העומר הם ימים בהם נוהגים מקצת אבילות, אסור להינשא ולשמוע כלי שיר, וזאת על פטירת 24,000 מתלמידי רבי עקיבא בימים אלו. כאשר בית מדרשו של רבי עקיבא - שהמה ברבבות תלמידים, התרוקן בתוך מספר שבועות

חז"ל מגלים לנו, כי הם צרה זו קרתה בעקבות העובדה ש'לא נהגו כבוד זה בזה'. כלומר, זה לא שהם גולו חלילה, אפילו לא כתוב שהם פגעו או ציערו זה את זה. בדברי חז"ל כלל לא מוזכר כי עשו משהו כמו ידיהם, מוזכר רק מה לא עשו: הם פשוט לא נהגו כבוד אחד בשני! ואז צצה תמיהה רבת: האומנם? וכי רק בגלל שלא נהגו כבוד זה בזה - נגזרה עליהם גזירה כה קשה?

אלא, שכאן מאלפים אותנו רבותינו חכמה בינה ודעת, וחושפים בפנינו מידע דרמטי אודות משמעות המושג 'כבוד'. אכן, ישנו כבוד מגונה, כזה שיש להימנע ולברוח ממנו ככל האפשר. אולם לצד זאת, יש יחס מכבד בסיסי ונדרש, שהוא צורך חיים מהותי, ובלעדיו - יתקשה האדם להתקיים, ממש כך.

כדי שאדם יחיה, יתפתח ויצליח - המינימום של כבוד אנושי כלפיו הוא צורך חיים בסיסי, חמצן ממש, כמו מים לנפש צמאה, כמו אוויר לנשימה במערה חנוקה. כל בני האדם החיים בעולמנו זקוקים לכך שיכבדו אותם מעט, שיכירו בהם, שיעניקו להם תחושה שיש להם ערך, שהם ברי חשיבות, שהעולם לא היה מושלם בלעדיהם. זהו צורך אנושי בסיסי, וכשהוא ניטל - ניטל בלון החמצן המחיה את האדם, נשמטת הקרקע תחת יכולתו לגדול ולצמוח!

הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח מספרת, כי כשחלה התנא האלוקי רבי אליעזר, נכנסו לתלמידיו לבקרו. התלמידים שהבחינו במצבו של רבם, ביקשו ממנו עצה לזכות בה בחיי העולם הבא. ומה השיבם רבם הנערץ? - 'היזהרו בכבוד חבריכם!' - תנו כבוד איש לרעהו, כך תזכו לחיי העולם הבא!

וגם כאן שבה ועולה השאלה: האומנם? וכי הכבוד הוא המעניק חיי העולם הבא? וכי זכות הענקת היחס המכבד - היא שמכריעה אם ייכנס האדם בשערי העולם הבא?! - אולם, אם הבנו משמעות הכבוד הבסיסי היא סם חיים, היא הדלק הפנימי המניע את האדם, היא שבכוחה להכריע את גורלו לשבט או לחסד - ברור לנו כי אכן כן: מתן כבוד איש לרעהו הוא המפתח לעולם הבא, כי נתינת כבוד - היא נתינת חיים, כפשוטו!

אחים יקרים. יחס מכבד הוא צורך אנושי בסיסי ונחוץ, בלעדיו - לא ניתן להתקדם בחיים. מניעת כבוד - היא מניעת חיים, ונתינת כבוד - היא נתינת חיים!

פרשת השבוע שלנו מציינת את איסור 'אונאת דברים', והיא החובה שלא לפגוע אדם ברעהו. זהו נדבך נוסף במתן כבוד זה לזה, כי מי שמכבד את זולתו לעולם לא יפגע בו. אבל גם מבלי לפגוע - כמה אפשר לפגוע רק באי נתינת כבוד, באי מתן יחס הולם, בחוסר

התחשבות לצרכיו, לרצונותיו ואפילו לעצם קיומו של הזולת. על כך הסתלקו תלמידי רבי עקיבא בתקופה זו, על כך עם ישראל כואב ואבל עד ימינו אלה!

המסע לתת כבוד איש לרעהו - מתחיל בתוך הבית פנימה, בין בני הזוג, לילדים! - כן, גם לילדים!, לבני המשפחה הקרובה והמורחבת. כאמור, איננו עוסקים באיסור לפגוע - זה מובן מאליו. אנו עוסקים בהענקת יחס מכבד, במתן תחושה שהזולת חשוב לנו, שאנו מוקירים את קיומו, את היותו, את מציאותו, את מעמדו, ומתנהגים אליו בהתאם!

ומשם - את היחס המכבד יש להעניק אף לשכנים, לקהילה, לחברים בבית הכנסת, במקום העבודה, בכל מקום אליו נלך ובו נצעד. כל מי שאנו נתקלים בו - הוא בן אנוש, יהודי הוא חלק אלוך ממעל, חלק מבורא עולם. יתכן שאנו חשויים ממנו, מבוגרים ממנו או חכמים ממנו - וכי בשל כך נימנע מלתת לו את הכבוד האנושי הבסיסי? וכי בשל כך נגזול מאדם את חמצן חייו - את מתן הכבוד?!

בימים אלה הבה נקבל על עצמנו להתחזק במתן כבוד איש לרעהו, בהענקת יחס מכבד אדם לזולתו. ככל שנעמיק את ההכרה והכבוד בינינו - כך נזכה שהאווירה השוררת בתוכנו תהיה אווירה מכבדת ונעימה, בעלת פוטנציאל צמיחה אישי וציבורי גבוה, ובכך נזכה לשמח את בוראנו בראותו את בנינו נוהגים בכבוד זה בזה!

האשם הראשון והאשם השני...

לא מזמן התקיימה ההילולא של אותו צדיק, הרה"ק רבי ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר ז"ע, והיה רצון שזכותו תגן עלינו. אותו צדיק נודע בהכנסת האורחים רחבת הלב שנהגה בביתו, אשר היה פתוח לכל עובר ושב והכל זכו בו לסעודה שתשביע את רעבונם. הוא נהג לכנות את עצמו 'בעל אכסניה' - כמו בעלים של בית מלון, באומרו כי ביתו הוא כבית מלון והוא בעליו, רק יש הבדל 'קטן': אצלו לא משלמים. וכי בגלל זה אין ביתו בית מלון?...

נקל להבין כי לקראת ליל הסדר, הלילה בו 'כל דכפין יתי וייכול', הכין הרבי את עצמו לאירוח קהל נכבד, אנשים שנקלעו בשולי הדרכים עקב השלגים והבוץ, עניים חסרי בית, חסידים שביקשו להסתופף בצילו, ועוד ועוד. במשך ימים רבים עסק הרבי בהכנות לחג בדקדוק רב, תוך שהוא טורח באפייית המצות, בהכנת הפשר, בנשיאת חביות היין, ובעריכת שולחן הסדר לעשרות אורחים - אשר באו לעשות את הסדר במעוננו.

ידוע היה אותו צדיק ברצונו לטרוח כמו ידיו עבור אורחיו תמיד, וכך גם בליל הסדר. עוד טרם ליל התקדש החג ערך הרבי בעצמו את השולחן, העמיד קערה לפני כל מקום ישיבה, סידר 3 מצות, כד יין, גביע הדור, וכן הלאה. כבעל 'בית המלון' עמד ויודא שאורחיו זוכים לשירות הטוב ביותר, שירות 'וי איי פי'...

בליל התקדש החג מתפלל הרבי בבית המדרש ושב הביתה לעריכת הסדר. האורחים תופסים את מקומותיהם, הרבי ניצב בראשם ומוודא כי לאיש לא חסר דבר. רק כשהסדר יוצא לדרך בשעה טובה - נהרה משתפכת על פניו הקדושות, והוא פונה לעבודתו הטמירה בלילה קדוש ונשגב זה...

אלא שלא לאורך זמן - - -

כמה דקות חולפות, ולפתע מהומה, שוד ושבר. הצדיק - שמעולם לא התברך בהרבה מדי כסף אלא בלב רחב ורצון נתינה אינסופי - ערך שולחן עמוס למשעי על השולחן הרעוע שבביתו. כדי לתמוך בשולחן לבל יקרס מעומס האורחים והמוצרים, העמיד כמה רגליים 'תותבות', שיסייעו לשולחן הזקן בנשיאת המשא הכבד.

אלא שאחד האורחים לא הבין את משמעות ונחיצות ה'רגליים' שהרבי סיפח להחזקת השולחן, ומבלי משים בעט בשניים מהן. נקל לשער מה קרה מיד: השולחן עמוס המצות והיין, הקערות וההגדות - פשוט קרס ארצה, המצות התפוררו אל תוך שלוליות יין אדום שהתפרץ משברי זכוכיות הכדים, והסלון כולו - בוקה ומבולקה...

ובעוד הכל קמים מהשולחן בבהלה ונסים אחרנית מבולבלים, הרי שהצדיק רבי ישעיה לא איבד משלוות נפשו גם עתה. הוא בחן את פני המסובים, והבחין היטב מיהו האורח ה'אשם' במהומה שנוצרה, מיהו ה'חכם' הגדול שהתעסק ברגלי השולחן וגרם לקטסטרופה שהתרגשה ובאה לכאן. לנוכח זאת, עזב הרבי את השולחן ההפוך ותוצאותיו הבלתי נעימות, וניגש לאותו אדם כשהוא מרגיעו ומנחמו, מסביר לו בפנים מאירות כי השולחן הוא האשם, ולא הוא! רק לאחר מכן ניגש הצדיק לנקות את המהומה שנוצרה, לייצב את השולחן מחדש ולערוך אותו בשנית. בחלוף פרק זמן משמעותי הוצב השולחן על כנו, והסדר שב לשרור - תרתי משמע...

אלא שגם עתה, לא לאורך זמן... - - -

עברו כמה דקות, והנה - שוב מורגשת טלטלה בשולחן. אחד הבחורים העמיק את מבטו במעשי הצדיק, ותוך כדי - לפתע פתאום שב השולחן וקרס אל תוך עצמו... שוב השולחן והרצפה קרבו זה לזה, שוב נשפך היין ונשברו המצות, שוב הכל נסו בבהלה ממקומם...

ושוב קם הרבי, כשהוא מסיח לפי תומו: 'השולחן הזה... אוי, השולחן הזה!...', והחל לסדר את המהומה. כשהוא נינוח ורגוע אסף את השברים וניקה את הלכלוך, הביא עוד מצות ועוד יין, ושב וערך את שולחן הסדר בשלישית, כשהוא גורר מאי שם עוד ארגזים שיסייעו לשולחן לשאת את עצמו ולהחזיק מעמד, כדי למנוע את הקריסה הבאה...

אלא, שכאמור, אחד הבחורים הבחין היטב במעשי הצדיק. והוא ראה גם ראה את האמת: מי שהקריס את השולחן בפעם השניה - היה הרבי בעצמו, כמו ידיו. הוא ישב בצד השולחן, ובעוד הכל עסוקים בעריכת הסדר - הבחין הרבי כי האורח שבגללו נפל השולחן עדיין מבוויש ונכלם, וגמר אומר 'להוכיח' כי לא הוא האשם...

משום כך, הרבי בעצמו הוא שחיבל ביציבות השולחן, הוא שהביא לקריסתו. נוח לו שהשולחן יקרס שוב - על כל ההשלכות הנגזרות מכך, ובלבד שאותו אורח שהתבייש בשל היותו אשם בקריסת השולחן בראשונה - יפנים ויבין כי לא הוא האשם, השולחן הוא האשם! מדהים! כשחפצים לשמור על כבוד הזולת - עד היכן הדברים מגיעים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

הנכד ניסה שוב להכניסה לפיו, ושוב תפסו ואמר לו 'ברכה', עד שהנכד בירך ואכל. והיינו שהיה אבא טוב וסבא טוב, אדם נורמלי שניהל חיים נורמלים, ואעפ"כ לא היתה בזה סתירה להגיע לשיא מעלת השקיעות, ההתמדה והיראה.

אספר עוד עובדא אחת ששמעתי מאחד ששמע מבעל המעשה. לפני שנים היתה גניבה גדולה בביתו של מרן זצ"ל, ועד היום לא נודע מי הגנב, והיה חסרון ממון גדול, והרבה כספים של הגמ"ח שניהל מרן זצ"ל נגנבו. ניגש אליו אחד ממשפחתו, ואמר לו שרק על הביטול תורה שעשה הגנב אי אפשר לסלוח, וענה לו מרן זצ"ל בפשטות, "הוא לא עשה ביטול תורה".

והיה ברור צערו הגדול של רבינו זצ"ל, ובפרט שהיו אצלו פקדונות של אחרים, ואף סיפר אז רבינו זצ"ל שאצל החזו"א היתה גניבה ונגנב שעון מביתו, והיה לחזו"א צער גדול שבביתו קורים מעין אלו, ולמרות כל הצער לא זז רבינו ולא במעט מתפקידו האמיתי של עשיית רצון קונו, וכפי שכתוב בחזו"ל על הפסוק "ואותו תעבוד", "עבדהו בתורתו"

(מתוך הספר 'אריד בשיח')

שיברך את הבחורים לקראת הישיבות הגדולות שיצליחו שם. ואמר להם 'הילך' ולא יסף.

וזכרני עוד, שישבנו פעם בסעודת ברית של אחד מצאצאיו, והיה שם ציבור מועט, ודיברנו המסובים ביחד במשך הסעודה בדברי תורה, והיתה הרגשה ביתית וקרובה מאד, כמו שאומרים באידיש 'היימיש'. אחר הסעודה נגשתי אליו וביקשתי ממנו ברכה לאחד מקרוביו שהיה צריך לעבור ניתוח מורכב בלב, והיה זה לאחר שישבנו ביחד, וממש שפכתי את הלב, והוא ענה לי ביבשות 'ברכה והצלחה', ואני המתנתי לאזון קשבת כהמשך לכל השיחה שהיתה בסעודת הברית, ואמרתי לו "זה ניתוח בלב" וכו', ואמר לי "כן כן שמעתי ואמרתי ברכה והצלחה", כאומר אמרתי כל מה שצריך, והיתה ניכרת הפתעתו, הוא בירך מכל הלב בכוונה שלמה ואמיתית, שתהיה ברכה והצלחה, ואמר זאת בשיא הריכוז והכוונה, ומה יש יותר מזה? והדברים נפלאים.

עוד ראיתי באירוסים אחד מהנכדים, לקח רבינו את אחד מהנכדים הילדים על ברכיו, והנכד הושיט ידו לאחת מהעוגות שהיו מונחות על השולחן והכניסה לתוך פיו, תפסו רבינו בידו ואמר לו, 'ברכה'

המשך מעמוד 3 | הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

יותר קלה ושמחה. לאורך כל הדרך הזכירו בני המשפחה זה לזה, את הקשיים הנוראים שבדרך הקודמת...

בהגיעם לצאנו כבר חזר ה'דברי חיים' לביתו נאוה קודש, ובהכנסם אל הרבי עם הפדיון נפש ועם התשורה היפה שבידם, התאכזבו מאד: "זהו אינו הרבי!", אמרו איש לאחיו, ופנו תכף החוצה ונתנו קולם על הגבאים והממונים שם: "היכן הרבי? מדוע אין מכניסים אותנו אל הרבי?"

ה'דברי חיים' הבין מיד כי דברים בגו, הוא קראם בחזרה אליו ושאלם את מי מחפשים הם? "מה זאת אומרת?", התפלאו, "את הרבי מחפשים אנו! היינו כאן לפני כחודש ימים עם אבינו זה, אשר היה אז חולה אנוש עם רגל נפוחה מאד, והנה עתה בזכות תפילתו של הרבי נעשה ברוך השם בריא אולם, ובאנו הנה לתת ברכת תודה!".

הבין הרבי שיד בנו בדבר, שכאן רק הוא היה כאן בבית בהעדרו, וציוה לקראו פנימה. תיכף משראה החולה את השינאווער רב לנגד עיניו, התפרץ בבכי בהתרגשות גדולה, והודה לו בכל לב על ברכתו הטובה שהתקמה במלואה!

כששמע ה'דברי חיים' את כל פרטי המעשה, פנה לבנו ושאלו בפליאה: "מנין לך 'סגולות' שכאלו? על סמך מה לקחת על עצמך אחריות כבדה שכזו?"

"פשוט מאד!", ענה השינאווער בחרפנותו, "רואה אני תמיד את ארנקו הנפוח של אבא, שברוב הצדקה יורדת וסרה נפחותו... מכאן למדתי שהצדקה יש בה סגולה מיוחדת להסרת הנפחות..."

ומי יבוא בסוד קדושים.

(מתוך טיב המעשיות)

כך לפחות יחושו שקיבלו ברכה חמה וטובה, ולא תתאכזב תוחלת נסיעתם הקשה הנה".

בדחילו ורחימו נכנס הבן לחדר אביו בקודש פנימה, התיישב ליד השולחן מן הצד השני, שלא במקום אביו, וקיבל במאור פנים את החולה ששכב על מיטתו ברגלו הנפוחה, ביחד עם בני משפחתו, כאשר הם בטוחים כולם שעומדים הם בפני הרבי בעצמו.

לאחר קריאת הפיתקא (קויטל) כנהוג, דיבר השינאווער רב על ליבם, חיזקם ועודדם באמונה ובטחון בצור עולמים, שאף פעם אין לאבד התקוה. "ואפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים" (ברכות ה:), וכל שכן כשאינה אלא ברגלו. "לכן אפוא זאת עשו!" צוה עליהם [בנו של] הרבי: "במשך חודש ימים מהיום תפרישו מדי יום כך וכך ריניש לצדקה, ובעזרת השם יתברך בסוף החודש, תבוא אליכם הרפואה השלימה, לאורך ימים ושנים טובות!".

המשפחה יצאה מבית הרבי בלב מלא תקוה, לאחר ההבטחה המפורשת שיצאה מפי קדשו. ואכן הקפידו מאד כל אותו החודש, להפריש לצדקה מדי יום ביזמו את הסכום המדובר.

לתדהמת הכל, בסוף אותו החודש נעלמה לגמרי הנפחות מן הרגל ועימה כל רעל המחלה. האיש קם על רגליו בריא ושלם כאחד האדם! הרופאים לא האמינו למראה עיניהם, והאיש עם משפחתו שבחו והודו לשמו יתברך, על הנס הגדול שעשה עמהם.

עתה משנעשה קל ברגליו, חשב האיש שמן הראוי לנסוע שוב לצאנו, להודות לרבי הקדוש על ברכתו, ולשמחו בישועתם הגדולה. קיבץ אפוא שוב את בני משפחתו לנסיעה נוספת, והפעם הרבה

ביום חמישי האחרון התקיים כינוס של בני ישיבות בעיר טבריה. הזמינו אותי לשאת דברים בפני המתכנסים, לפיכך בקשתי לסיים את השיעור מוקדם יותר.

מרוב חיפזון, שכחתי לכבות את הטלפון. נכנסתי לרכב והתחלתי לנסוע לכיוון טבריה כאשר הטלפון פתוח, משדר את כל שיחותי ועיסוקי לכלל ישראל...

פתאום צלצל הטלפון האישי שלי. "כבוד הרב! הטלפון פתוח, כולם שומעים את העיסוקים האישיים של הרב..."

אחרי ההלם הראשוני חשבתי: 'בעצם, לא דיברתי דברים שאינם ראויים. אבל, איזו תחושה נוראה. כל מי שרק רוצה יכול לשמוע את דיבוריך בתוך הרכב הפרטי שלך!'

בהזדמנות הראשונה נמחקה ההקלטה מאתר 'קול הלשון', ולי היתה הרווחה...

אך למדתי על בשרי דבר חשוב עד מאד - כל מה שאתה עושה, אומר, חושב, הכל נרשם. עלולים לשדר את דבריך ומעשיך, אולי ב'קול הלשון', אולי במקום אחר. זהו מוסר השכל נורא. עין רואה, אוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים. אל תאמר 'הנני בחדרי חדרים, מי רואה, מי שומע?...' כי ה' - מלוא כל הארץ כבודו!

נחזור לדברינו. ימי הספירה הינם ימים המסוגלים לעלות ולהתעלות מאד. ה'נועם אלימלך' אומר ש'ספירה' מלשון 'ספיר'. אלו ימים מאירים. כלאחד צריך לחתור, שאור היקרות של הימים הללו יקדם וישדרג אותו בעבודת ה'.

כאמור, עלינו להכין עצמנו על ידי ריבוי קדושה וטהרה.

(מתוך הספר 'מפיק מרגליות')

ניצל היהודי את ההזדמנות - ורץ לו אל החופש. השומרים, למרות שהיו שקועים באוכל, מכל מקום שמו לב שהכלבים התחילו לנבוח - והשתתקו מיד. חבל היה להם להפסיק את סעודתם כדי לבדוק את התופעה, אבל כשסיימו החליטו בכל זאת לבדוק, ולחרדתם הם מגלים פירצה בגדר, אחד מ'תושבי' המחנה נמלט...

והכלבים מכרסמים עצמות ושאריות בשר, בערה בהם חמתם. שלפו את אקדחיהם - והרגו את הכלבים...

לאחר מכן שאלו אותם, "מדוע הרגתם את הכלבים, מה הם אשמים?" אמרו השומרים, "כלב כזה, שבעת עמידתו על המשמר חתיכת בשר מבלבלת אותו - אין לו כל ערך..."

כך נוהג עמנו היצר הרע. הוא זורק לנו מפעם לפעם חתיכת בשר כזו או אחרת, ואנחנו, למרבה הצער, מתפתים לא אחת. נעקרים מהתורה הקדושה.

בימים אלו, ימי ההכנה למתן תורה, עלינו להכין כלים מתאימים, בגוף ובנפש, כדי שנוכל לקבל את התורה, כפי שעם ישראל קיבל אותה בחג השבועות כאיש אחד בלב אחד, עלינו לשנס מתניים ולנצל את הימים הגדולים הללו ככל הניתן.

השבוע עברתי טראומה

שלימדה אותי מוסר השכל גדול

השבוע עברתי טראומה שלימדה אותי מוסר השכל גדול. כל יום חמישי אני מוסר שיעור בבית הכנסת 'בן איש חי'. השיעור מועבר בשידור חי למערכת 'קול הלשון' באמצעות קו טלפון המושאר פתוח.

של חסד בראש השנה וביום כיפור, לצד עצם המצווה, מצוות עשה בעצם נשיאת הכפיים.

"ואם אנחנו מדברים על הימים הנוראים", מוסיף הרב כהן, "אני רוצה להוסיף עוד נקודה חשובה: במקומותינו נהוג שהחזן מנגן באמירת ברכת כהנים בשלושת הרגלים ובימים הנוראים, כדי שהקהל יספיק לומר את התפילה שאומרים להטבת חלום, יחד עם הכהן והקהל יענה אמן.

"הבעיה שיש חזנים שמאריכים עוד ועוד, והם שוכחים, שבזמן הזה הכהנים עומדים כשידיהם פרושות, זה לא קל... במיוחד נכונים הדברים ליום הכיפורים, אנחנו צמים, חלשים, וצריכים להחזיק את הידיים באוויר במשך שתיים ושלוש דקות, יש כהנים שזה מאוד מאוד קשה להם, אז כדאי שהחזנים ישימו לב לעניין הזה. אני לא אומר לקצר מאוד בניגון, כי הציבור רוצה לומר את התפילה, אבל צריכים להיזהר גם שלא להאריך יתר על המידה, כי גם הכהנים צריכים שיתחשבו בהם..."

"אגב, אני מכיר כהנים שמורידים את הנעליים במקום שבו הם יושבים, וצועדים משם יחפים עד הדוכן. פעם חשבתי שאולי יש להם מנהג כזה, לצעוד אל הדוכן בלי נעליים, אבל אחד הסביר לי שהוא עושה את זה מאז שפעם אחת משהו נעל את הנעליים שלו בטעות, כדי למנוע טעויות..."

"יש נושא מעניין", אומר הרב כהן, "בימים הנוראים, יש ביקוש עצום לכהנים, לפחות אצלנו בהר נוף. יש הרבה מניינים, ובחלקם אין כהנים, והם פשוט מחפשים בנרות אחר כהן. לא פעם הציעו לי תשלום, אפילו תשלום משמעותי כדי שאתפלל אצלם. כמובן שאנחנו לא לוקחים כסף עבור ברכת כהנים... אבל אני רואה כמה הם נואשים, אז אני משתדל לעבור לפחות בעוד מניין אחד או שניים שאין שם כהן כדי לברך אותם, ולזכות לעשות מעשה גדול

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

לא ללכת לעזור לו? למה להיות צר עין?..."

הסיפור הזה התפרסם מאד באותם ימים, ואכן זכה לאיזכור ברמז בספרו של החזו"א שקילס ושיבא את ר' שלמה עד מאד.

בתורתנו הקדושה אנו קוראים על האיסור ליקום וליטור בין אחד לרעהו, החינוך מבאר שיסוד האיסור הוא חיסרון באמונה וזה לשונו: "משרשי המצווה שידע האדם וייתן אל ליבו, כי כל אשר יקרהו מטוב ועד רע הוא סיבה שתבוא עליו מאת ה' ברוך הוא, ומיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון ה' ברוך הוא וכו' כי הוא אינו סיבת רעתו כי העוון מסובב", עכ"ל בקיצור.

האיסור ליקום וליטור הוא מבסיס מידת הביטחון של האדם, שחי כל העת עם התחושה החזקה והיחידה שאין איש או יצור נברא שיכול להועיל או להזיק לו מבלעדיו יתברך, והוא תלוי אך ורק ברצונו וברחמיו הרבים.

וכלשונו של החזו"א בסוף פרק ב': "כי על הבוטח שורה רוח קודש, ומתלווה עימו רוח עוז המבשרו כי אמנם יעזרהו ה'".

"תשמע", פתח ר' שלמה, "אני לא יודע מה אתה יודע על דפוס וכמה שנים אתה במקצוע, אבל רק שתדע שב"ה אני הרבה שנים במקצוע, ובבית הדפוס שלי יש את כל הציוד הנצרך, אם חסר לך משהו או שאתה צריך עצה בנושא מסוים, אתה צריך רק לחצות את הכביש ובע"ה תקבל את כל מה שאתה צריך!..."

חצי דקה לקח לבעל בית הדפוס החדש להתאושש, לאחריה הוא שקע בשיחה חברית ונלבבת עם רעהו הטרי, שחלק עימו ברוחב לב את כל סודות המקצוע ואת הידע הרב אותו הוא צבר במשך השנים.

בבני ברק כמו בבני ברק שום דבר לא נשאר בסוד... אחרי הצהריים כבר כל העיר דיברה על הביקור והשיחה של ר' שלמה עם מתחרהו החדש. לבניו של ר' שלמה נשאר רק לברר איתו נקודה אחת, "אבא, עד כדי כך? מילא לא להילחם אבל לעזור לו, מדוע?"

"לא הבנתי מה הבעיה", שח להם ר' שלמה בפשטות. "אם באמת אין נפקא מינה כלפי שמיא אם יש כאן בית דפוס אחד שתיים או עשרים ושמונה, ויש לו יתברך פרנסה בשפע לספק לכולם, אז למה

המשך מעמוד 24 | הרה"ח אהרן כהן

שזוכה ולומד, ובוודאי מי שמוסיף ומשקיע גם בשינון ומבחנים, יודע לפחות את המושג או העניין ויודע לשאול ולדעת למעשה.

"השני, הוא לא פחות חשוב, לא אחת ראיתי למדנים ובני תורה, שלא עוסקים בהלכה פסוקה שהמושגים שלהם בהלכה נובעים בעיקר ממה ש"עושים" כביכול. לצד זה שלא תמיד יודעים מחמת זה בדיוק מה לעשות, הרי זה ממש חבל, שהרי ישנה כבר אפשרות קלה ונוחה ללמוד ולחיות כיהודי החי על פי שולחן ערוך ופוסקים שעל פיהם אנו חיים".

שלחית תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

את ההלכות המסתעפות, או לחלופין אפשר להוסיף ציון הנקודות החשובות והמרכזיות המובאות במשנה ברורה".

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

"יש בזה שני חלקים", כך הוא בנעימות. "הראשון, נדמה, שדווקא מי שעדיין לא הצטרף ללימוד ההלכה בקביעות, הוא זה שלא מספיק קולט עד כמה חשוב ללמוד הלכה כסדר. המציאות היא שבלא לימוד הלכה, לא יודעים אפילו בדברים קריטיים ונחוצים מאוד, שיש בזה בכלל שאלה או בעיה הלכתית מפורשת. או לעתים וזה יכול לקרות לכל אחד מאתנו, שנמצאים במצב שאי אפשר לשאול ופשוט עומדים תקועים בלי לדעת מה לעשות!?! כך שמי

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

ידעתי מה לעשות, חיכיתי מעט וכשראיתי שהגשם לא מפסיק לרדת, התחלתי ללכת לתחנת האוטובוס והגשם יורד עלי בחזקה... התרטבתי כולי... בתחנה לא היה לי מקום תחת הסככה והגשם המשיך להרטיב אותי עד לשד עצמותי, וכשהאוטובוס הגיע הוא היה מלא באנשים רטובים וכך הצטופפתי בין כולם, עד שסוף סוף הגעתי הביתה כשכולי רטוב מכף רגל ועד ראש... אה... איזו השגחה פרטית..."

תמיד אנחנו מונהגים בהשגחה פרטית, פעם ההשגחה מוצלחת עבורנו ופעם היא פחות מוצלחת, אבל ההשגחה היא תמיד פרטית לפרטי פרטים, הכל מאיתו יתברך, והוא מנהיגנו בכל פרט על כל צעד ושעל.

שלחית תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

לכן. בבוקר כשיצא מהבית השמיים היו בהירים, לא היה כל רמז לגשם עתידי והוא לא הצטייד במעיל ובמטריה.

והנה, עוד הוא מהרהר כיצד יילך בגשם כזה מן הישיבה אל תחנת האוטובוס, נעצר לידו רכב והנהג הציע לו שיקח אותו לביתו. ר' יונה שמח מאוד על ההצעה ונכנס לרכב.

"זו ממש השגחה פרטית" - מספר הנהג לרבי יונה - "אני בכלל לא הייתי אמור לעבור כאן, טעיתי בדרך ובעודי מחפש מוצא, אני רואה לפתע את ראש הישיבה עומד בפתח הישיבה בלי מעיל ומטריה... ממש השגחה פרטית..."

"בדיוק אתמול גם קרה לי השגחה פרטית מיוחדת..." - משיב לו רבי יונה בהתלהבות - "אספר לך... יצאתי בצהריים מהישיבה אחרי מנחה, והנה אני רואה שיוצא גשם זלעפות, לא היה עימי מטריה ומעיל, כי בבוקר היה בהיר ולא היה נראה שעתיד לרדת גשם. לא

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ כיצד נעשתה 'נפילת אפים' בעבר? מדוע אין 'נפילת אפים' בלילה?
- ◆ חתן שלא מתפלל עם הציבור - האם פוטר אותם מאמירת 'תחנון'?
- ◆ מדוע אומרים קדיש לאחר פטירת אחד ההורים?

נפילת אפים בעבר ובהווה

- אמירת תחנון מכונה 'נפילת אפים', משום שבעבר נהגו לאומרו תוך 'נפילה' בצורת קידה על הקרקע, עם הפנים כלפיה. כיום אומרים תחנון בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד.
- כאמור, נפילת אפים בימינו מתבטאת בכיסוי הפנים; ויש לכסות את הפנים דווקא בבגד, ואין די בכיסוץ ביד עצמה, כיון שהיד חלק מהגוף, ואין גוף נחשב ככיסוי לעצמו.
- בין תפילת שמונה עשרה ל'תחנון', אין להפסיק ולעסוק בשיחה שלא מענייני התפילה, משום שבכך גורם שבקשותיו בתחנון לא תתקבלנה כראוי; ועל פי הקבלה אין להפסיק בדיבור כלל. הזמן והמקום ל'נפילת אפים'

הזמן והמקום ל'נפילת אפים'

- אין אומרים 'תחנון' ב'נפילת אפים', דהיינו בכיסוי הפנים והטיית הראש, אלא במקום שיש בו ספר תורה, ורמז לדבר בספר יהושע: "ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'".
- בלילה שולטת מידת הדין בעולם, ו'נפילת אפים' בשעה זו מגבירה את כוחה; ולפיכך אם התאחרו בתפילת מנחה עד לאחר צאת הכוכבים, לא יפלו על פניהם באמירת 'תחנון'.
- בבית האבל שורה מידת הדין, ועל כן אין לומר בו תחנון בנפילת אפים, כיון שנפילת אפים מגבירה את כוח הדין, כאמור. ונהגו שלא לומר בו תחנון אף ללא נפילת אפים.

חתן ו'בעל ברית' הפוטרם מאמירת תחנון

- במקום שמתפללים 'בעלי ברית' - שהם: אבי התינוק הנמול, הסנדק והמוהל - ביום הברית, לפני שהתקיימה הברית, או חתן עד תום שבע יממות משעת כניסתו לחופה - אין אומרים 'תחנון'.
- חתן ובעל ברית שנמצאים במקום התפילה ואינם מתפללים

עם הציבור - יש אומרים שאינם פוטרם מאמירת תחנון; ויש אומרים שחתן פוטר אף כשאינו מתפלל עם הציבור.

- יש אומרים שראוי לחתן שלא להתפלל בציבור במשך כל ימי ה'שבע ברכות', כדי שלא לפטור את הציבור מאמירת 'תחנון'; ויש חולקים.

הימים שאין אומרים בהם 'תחנון' ו'למנצח'

- בימים אלו אין אומרים 'תחנון': ערב יום טוב, ראש חודש, בין יום הכיפורים לסוכות, אסרו חג סוכות, חנוכה, ט"ו בשבט, 'פורים קטן', פורים, חודש ניסן, ל"ג בעומר, מראש חודש סיון עד אסרו חג השבועות (כולל), תשעה באב וט"ו באב. ובכל הימים הללו אין אומרים 'תחנון' גם בתפילת מנחה של היום שלפניהם, למעט ערב ראש השנה וערב יום הכיפורים.
- בימים שלאחר אסרו חג השבועות עד י"ב בסיון - יש שאינם אומרים 'תחנון', משום שבזמן המקדש היה ניתן להשלים בימים אלו את קרבנות החג - עולת ראייה ושלמי חגיגה.

הלכות שונות

- חז"ל תיקנו לתרגם את פסוקי הקדושה ב'ובא לציון' לארמית, שהיתה מובנת לכלל הציבור, כדי שכל ישראל יעסקו מיד יום בתורה לפחות בעיסוק מועט זה של אמירת הפסוקים עם תרגומם.
- מנהג ישראל מימי חכמינו ז"ל שהבן אומר קדיש לאחר פטירת אביו, כדי להגן עליו ממידת הדין; ונהגו לאומרו עד תום אחד עשר חודש מיום קבורת האב או האם.
- ההשתחויה לה' בהצמדת הפנים לקרקע אסורה באופנים שונים, אם מדאורייתא ואם מדרבנן, ואם פורס המשתחויה תחתיו שטיח, בגד וכדומה, וחוצץ בין פניו לרצפה, הריה מותרת.

באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה, ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות: "הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי ד' הוא האלוקים..."

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על שמירת שבת, קידוש שם שמים ומצוות שמיטה

כידוע, מיום שעלה מרן ה'חזון איש' זצ"ל לארץ ישראל, הוא השקיע כוחות מרובים להעמיד את המצוות התלויות בארץ על תילן, ופעל גדולות ונצורות כדי שישמרו את מצות השמיטה בכל הידוריה ודקדוקיה. בין שלל פעולותיו היה נוסע למקומות מרוחקים בארץ, כדי לחזק את ידי החקלאים גיבורי הכח שומרי שביעית.

בשנת תש"ה הדרים ה'חזון איש' לקיבוץ 'חפץ חיים', שם היו מספר חקלאים שהקפידו על מצות שמיטה. לנסיעה זו הצטרף גם מרן הרב מפוניבז' זצ"ל.

כאשר עמדו גדולי ישראל מול השדות הגדולים המושבתים, רחב ליבם משמחת המצוה, וחיוך רחב הוצק בשפתותיהם. ה'חזון איש' הביט על העץ ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת אראד!". ["שבת שלום לך אדמה!"].

במושכל ראשון היה ניתן להסביר, כי עשו כן מחמת חביבות המצוה. אך יתכן לפי הסברו של רבי ברוך בער - שטען כי המנעול עצמו מכריז שבת - כי גדולי ישראל ראו באדמה המושבתת כמי שזועקת קבל עם ועולם אמונה בבורא עולם! האדמה עצמה מכריזה מאליה כי האדמה שייכת לו יתברך!

בשנת השמיטה האדמה מכריזה בקול גדול, כי גם מערכת פרנסתו הרגילה של האדם הנראית בעיני בשר כי היא תלויה בהשתדלות, אין זה אלא מתנת שמים.

האדמה מכריזה כי השם הוא האלוקים ואנחנו עבדיו!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כידוע, בקיץ תרפ"ח נסע בעל ה'ברכת שמואל', מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, למסע גיוס כספים באמריקה, עבור ישיבת קמניץ בליטא, שנקלעה למצב כלכלי קשה, וניצל את ההזדמנות כדי להפיח בה רוח של אמונה ויהדות, ולחזק את שמירת התורה והמצוות.

היהודים התמודדו באותה תקופה עם נסיון קשה בשמירת השבת. אדם שהצהיר שאינו עובד בשבת - אפסו סיכוייו למצוא מקום עבודה.

רבי ברוך בער היה מקהיל קהילות ברבים, ומדבר ומזרז על חשיבות השבת ורוממותה, ועל גודל השכר שמצפה לאלו השומרים אותה כראוי למרות הקשיים והנסיגות.

מסופר, כי באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה על מנעול וברית, ורצה לחזק את בעל החנות, לטעת בו רגשות אושר וזכיה על החלטתו האמיצה. מה עשה? ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות:

"הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי השם הוא האלוקים, ואנחנו עם ישראל עבדיו השומרים את תורתו ומקיימים את מצוותיו!"

[הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר להגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל את הסיפור בנוסח מעט שונה; רבי ברוך בער אמר לבעל החנות שסגר בשבת כך: "כשתסגור את החנות שים אוזנך על המנעול ותשמע איך שהוא אומר ד' הוא האלוקים!"]

עובדה מופלאה זו, מעניקה לנו הסבר מצויין למקרה אחר, שאירע שנים רבות לאחר מכן:

גליון 574
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה בחסיד אחד שהיה עושה צדקות הרבה, פרנס את העניים, והיה מבזבז את הונו בצדקות עד אשר ירד מנכסיו ולא נשאר לו כלום. הגיעה שנת בצורת ולא היה לו במה לפרנס את בניו, יום אחד אמרה לו אשתו, במה נפרנס היום את התינוקות הללו? אמר לה, בתי השיגוני עוונותי ואין כידי כלום, לקחה כיפה שעל ראשה ומכרה, בתמורתה קנתה ליטרא אחת קמח, לשה אותה, עשתה ממנה עוגה אחת, הכניסה אותה לתנור ואפתה אותה והביאה לבעלה, אמר לה, קראו לתינוקות הרעבים מבית הספר ויאכלו, הלכה האשה לבית הספר לקרוא לתינוקות, והנה עני אחד בא, עמד על פתח ואמר לבעלה, רבי פרנסני, יש לי תינוקות רעבים בביתי ואין לי כח לפרנסם. מיד נטל אותו חסיד את העוגה ונתנה לעני, משנשאר בלא כלום, התבייש האיש מאשתו, הלך לו לבית הכנסת וישב שם עד שנרדם. והנה אליהו זכור לטוב נוגע בו, מעיר אותו משנתו ואומר לו, אדם חסיד טול ריוח העוגה והשאר לך הקרן קיימת לעולם הבא. פקח עיניו אותו חסיד, והנה ראה מראשותיו אלף דינרי זהב, נטלם ובא לביתו שמח וטוב לב, שילם לו הקדוש ברוך הוא גמולו בעולם הזה ולעולם הבא, לקיים מה שנאמר כי פועל אדם ישלם לו וכאורח איש ימצאנו, פועל אדם ישלם לו בעולם הזה, וכאורח איש ימצאנו לעולם הבא.

(מנורת המאור)

פרשת השבוע

בעלה, אך הגאון סירב, בטענה שאולי אין הסעודה מספקת לבעליה. האשה הוסיפה להפציר בו, וגם בעלה הצטרף והוסיף, אל יחשוש כבודו, אשתי אוספת בבית הריחיים את שארית הקמח, ומוזה אנו אוכלים ברוך השם לשובע, ואפילו עניים מתפרנסים על שולחנו, לאחר הפצרות מרובות הסכים הגאון. לפני שבת פנה אליו הזקן והזמין אותו גם לשבת, בשבת ביתי ערוך כמנהג בעלי בתים נכבדים הסביר הזקן, והוסיף לספר על מקורות כלכלתם. לקראת שבת אשתי עוסקת במריטת נוצות בבית המטבחיים, ובשכרה היא מקבלת רגליהם וראשיהם של העופות, ומהם היא מכינה מטעמים לשבת, ומשארית הקמח אופה חלות. הגר"א שוב לא היה יכול לסרב, ובסעודו שם בשבת, נוכח לדעת שאורחים חשובים סועדים ונהנים שם, ועל כולם מנצח הזקן שפניו קורנים ושכינה שרויה עליו. בכל פעם הגר"א היה מספר זאת, היה מוסיף בענוות רוחו, שמאז הוא נושא נפשו למידת ההסתפקות של זוג זה, ועדיין לא הגיע אליה.

ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך (כ"ה י"ז)
מסופר על הרה"ק רבי שמחה בונם מפ שיסחא זיע"א, שפעם שאל את אנשי שלומו: חסיד מהו? וענה: חסיד הוא לפי הרמב"ם, מי שעושה ונוהג בכל, לפני משורת הדין. ומה שנאמר "ולא תונו איש את עמיתו", החסיד אפילו את עצמו הוא אינו מרמה.

ואכלתם לחמכם לשובע (כ"ו - ה')
אוכל קמעא והוא מתברך במעיו (רש"י).
מסופר על הגר"א הקדוש זיע"א, שבשנות גלותו הגיע לעיירה קטנה בפולין, וכדרכו פנה לבית המדרש ולמד שם עד אור הבקר, לאחר התפילה הבחין הגאון בזקן עיוור מוכתר בטלית ותפילין, הלומד ומשנן בעל פה בקדושה וטהרה. כאשר עזבו כל המתפללים את בית הכנסת, נכנסה אשתו של הזקן והגישה לו את ארוחת הבקר. העיר לה הזקן בוודאי נמצא כאן אברך קדוש, שמעתיו לומד במתיקות כל הלילה, גשי נא אליו ותבקשי ממנו שיסעד עמי. עשתה האשה כעצת

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:07 ת"א: 8:10 ר"ת: 8:42

פרשת בהר-בחקותי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:52 ת"א: 7:07

חובה תמיד לומר בעזרת השם יתברך

אצל הרד"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א היה חסיד בשם ר' יחזקאל, חסיד זה היה בעל הבית בעמיו ואמיד בזכות כמה עסקים קטנים שעשה עם פריץ המחוז באיזור מגוריו. הוא קיבל את זכות החכירה של בית המרוח, אסמי התבואה ותחנת הקמח המקומית. בין לבין גם שלח ידו בעסקים שונים מן הצד שהכניסו לכיסו עוד כמה רובלים. מדי פעם היה ר' יחזקאל נוסע לליאזנא, אל מקום משכנו של בעל התניא, שומע מאמרי חסידות, נכנס ליחידות, מתחזק ומתעצם באמונתו, וחוזר לביתו.

יום אחד ניגש אליו הפריץ, הניח יד כבדה על כתפו, מעשה ידידות ואמר: "הן ידידים וותיקים אנחנו. יודע אתה שמוה שנים רבות אני נוטה לך חסד, ומחכיר לך את רכושי". ר' יחזקאל החסיד נענע בראשו. הוא הבין כי אין אלו אלא דברי הקדמה לקראת ההמשך, ולבו החסיר פעימה. המשך דבריו של הפריץ אכן לא איחרו להגיע: "זקוק אני להלוואה דחופה", הוסיף, "ומוכן אני להחזירו לך בריבית של 15 אחוז". הביט ר' יחזקאל בפריץ, מנענע בראשו לאות הבנה. הוא חש כי הפריץ לא מותיר בידו ברירה, ורק ציפה בלב הולם לשמוע את גובה סכום ההלוואה הנדרשת. הפריץ חכך בדעתו, ואז פלט במהירות: "זקוק אני לחמישים אלף רובל טבין ותקילין, למשך שנה." לבו של החסיד קפא באימה. מעולם לא החזיק בידו סכום דמיוני שכזה, ר' יחזקאל חיך במבוכה: "מאיפה אוכל להשיג סכום עתק שכזה?" שאל, "מעולם לא ראיתי הן עתק שכזה". "אה", חבט הפריץ על כתפו בידידות מעושה, "הן יש לך חברים יהודים, והם יוכלו להלוות לך בקלות סכום שכזה. הרי עשירים אתם היהודים". הפריץ רכן לעבר אוזנו והמתיק סוד: "אגלה לך את סודי. אני זקוק לכסף זה כדי לשלם לממשלת הצאר ירום הודו לקראת העלאה במעמדי. בקרוב צפוי אני להיות אחד הפקידים הבכירים בפטרבורג הבירה. במעמדי הזה אהיה בעל השפעה, ואוכל להטיב עמכם היהודים

כשראה ר' יחזקאל כי ברירה רבה לא נותרה בידו, מיהר לנסוע אל רבו, כדי לשמוע את דבריו ולקבל עצתו. להפתעתו השיב לו הרבי בחיוב, והורה לו לקחת הלוואות מפה ומשם, ולהלוות לפריץ את הסכום הנדרש. בעת ידע ר' יחזקאל כי הדברים נתונים בידיים בטוחות, ואם זכה לקבל את ברכתו של הרבי, הרי לבו יכול להיות שקט ורגוע. הוא מיהר לכמה נגידים שהכיר, חלקם עשו עמו עסקים, והלווה את הסכום הנדרש עבור הפריץ. זה האחרון חתם לו על שטר הלוואה, עם התחייבות להחזיר את סכום הכסף עד תום שנה, בתוספת 15 אחוזי ריבית, כפי המובטח.

אחד-עשר חודשים חלפו מאז ניתנה ההלוואה. ושלוחים של המלווים החלו להגיע לר' יחזקאל להזכירו כי בעוד שלושים יום עליו להחזיר את סכום ההלוואה. "אל דאגה", שלח להם ר' יחזקאל בחזרה, "אדאג לשלם לך את כל הסכום במועד שנקבע טבין ותקילין עד הפרטה האחרונה". ר' יחזקאל שעקב כל העת אחר הנעשה עם הפריץ, ידע כי זה מכבר העלוהו בדרגה, כפי שסיפר, וכיום הוא אחד הפקידים הבכירים בפטרבורג הבירה, בממלכתו של הצאר, ובעל השפעה על מליוני אזרחיה של רוסיה הגדולה. "איש כזה בוודאי לא יתקשה להחזיר את ההלוואה העצומה שנטל", הררה לעצמו ר' יחזקאל ברגיעת הנפש.

ימים אחדים לפני מועד הפרעון, יצא ר' יחזקאל לפטרבורג הבירה, שם התעתד לפגוש את מיועדו מלפנים ולקבל את כספו בחזרה. כשהגיע למקום הנכון, ביקש ממזכירתו לקבוע לו פגישה עם הפקיד, ומטר לה את שמו ומקום מגוריו. כעבור רגעים אחדים שבה אליו והורתה לו להמתין עד שיקרא אל חדרו של הפקיד. שעות ארוכות המתין ר' יחזקאל לפגישה. ובשלב מסויים הבחין בו יוצא מלשכתו ופוסע במהירות

בפרוודור. הוא רצה לקום ולגשת אליו, אך הפקיד פסע במהירות רבה, מבלי שים לב אליו. ר' יחזקאל תהה האם עשה עצמו כמי שאינו רואהו, או שמא נחפו לדרכו או טרוד היה בהרהוריו, עד שלא שם לבו אליו. שעה קלה לאחר מכן, ניגשו אליו לפתע שני חיילים גברתנים, חמורי סבר, ושאלוהו לשמו. כשהשיב להם, הורו לו לבוא עמם. בטרם הספיק לפצות את פיו כבלו הללו את ידיו ונטלוהו עמם אל מרתפי הבניין. מלבד בירור שמו, לא החליפו אף לא מילה, ולא טרחו להסביר לו על מה ומדוע נאסר. כשניסה לזעוק הצלה, קיבל מהלווה גסה על פניו, כך הבין עד מהרה כי קולו כקול קורא במדבר, ויפה לו השתיקה בעת הזאת.

למחרת, השכם בבוקר, פתחו שלושה חיילים את דלת תאו, ובכח הזרוע הוטח לתוך העגלה השחורה. הוא נשא את ראשו מרצפת העגלה המזוהמת בבוכו, וראה לחרדתו חבורת פושעים ורוצחים, אנשי דלא מעלי, אשר די היה בסבר פניהם המגושם כדי להטיל אימה. דלת העגלה הוגפה אחריה, כאשר מבחוץ עמדו ארבעה שומרים, בארבעת פינות העגלה, חמושים בחרבות וסכינים. העגלה יצאה לדרכה, לדרך לא נודעת, כאשר שני סוסים פוסעים לאיטם, מובילים אחריהם את חבורת הפושעים והחיילים. רק לאחר ימים ארוכים של נסיעה, נודע לר' יחזקאל, כמו לשאר הפושעים, כי העגלה עושה דרכה לסיביר, שם עתידים לשבצם במחנות לעבודת פרך. רק לאחר חמישה שבועות הגיעו סוף סוף לסיביר. כבר נדמה היה לו שיפה עבודת הפרך בסיביר מאשר טלטולי הדרך המרפטים את הגוף ומטלטלים את הנפש עד זיבולא בתרייתא.

סוף סוף עצרה העגלה, וכולם הצטוו לרדת בשורה עורפית. הקצין שניצב בפניהם בבגדי ההדורים, הקרין סמכות ויהירות. ניכר היה כי הנו בעל דרגה בכירה. הוא החל לקרוא בשמותם בזה אחר זה, ולאחר שווידא כי כולם נמצאים, אכן חתם על מסמך קבלת "הבעלות" על האסירים. האסירים הובלו על ידי החיילים אל משרדי הממשלה המקומיים, שם נקבע לכל אחד מקום עבודה ומקום לינה למשך שנות המאסר הבאות.

גם ר' יחזקאל עמד בשורה והמתין לתורו. יהודי צנום וחלש היה, ועל כן הגויים הפושעים דחקו אותו ממקומו, והקדימו אותו, בחשבם כי כל המקדים יזכה במקום טוב יותר. שעות ארוכות אפוא עמד מושפל ונדכא בהמתנה לתורו. כשזוה סוף סוף הגיע, הורו לו כי הפקידים סיימו את עבודתם להיום, ורק למחרת בבוקר יקבל סידור למקום עבודה ולינה. כל אותו לילה נותר ר' יחזקאל מחוץ לבניין, חשוף לרוח המקפיאה שצלפה בו בכמחטים, ממתין בקוצר רוח לאור ראשון של בוקר, כאשר השחר יעלה ויפציע.

עם שחר התאספו שוב כל האסירים כדי לקבל סופית מספר רשיון אסיר, ותעודה המעידה על מעמדו של האסיר - תמורתה יכולים היו לקבל מנת לחם ומרק דלוח חלף יום עבודה מפרך. הקצין הבכיר שהופיע בפניהם אמש, הופיע גם היום. נעליו מצוּחצחות, מדיו מגוהצים בדייקנות, שוב נעמדו הכל בשורה רוחבית, כאשר הקצין הכריז את שמותיהם. עם תום הקריאה, חכך בקולו רגע, כמו בורר את מילותיו, ואז בפרץ של הפתעה רבתי אמר לכולם כי הנם משוחררים ויכולים לשוב לביתם.

כשראה את הבעת אי-האמון שעל פני כולם, וכי איש מהם לא זו ממקומו מחשש למלכודת, סיפר כי אמש ארע מקרה מיוחד עם אשת הצאר, כאשר נסעה לטיול במרכבה המלכותית סמוך לנהר הניווה שבפטרבורג. לפתע החלו סוסי המלכות להשתולל ולדהור במהירות לעבר מי הניווה. רק בשניה האחרונה הצליח הרכב המלכותי לרסן את הסוסים המשתוללים, כאשר רגליהם הקדמיות כבר נוגעות במי הנהר. עוד שעות ארוכות חלפו עד ששבה רוחה של הצארית. היא ידעה כי חייה ניצלו בנס מופלא, ורק כפסע היה בינה לבין המוות.

משל ונמשל

על מה על האדם להתפלל

הבה נתבונן יפה בדבר ונראה כי כל עיקר כוונתנו בתפילה אינה אלא בשעה שאנו באים לענינים גשמיים, לעסקי מזונות פרנסה, כאן אנו שופכים דמעות ומכוונים לבנו לתפילה באמת ובתמים, ברם בתפילות על ענינים אחרים כגון תשובה בינה ודעת, אהבת תורה וכיוצא באלה דברים רוחניים כאן יש רק יחידי סגולה שבקשתם יוצאת מעומקא דליבא בדמעות ובבכי.

משל לאותו איש צבא שוטה פעם אחת נודמן ובא קיסר המדינה לאחד ממחנות הצבא, עמדו החיילים מסודרים בשורה כנהוג, והקיסר עבר ביניהם והתבונן בהם ובעמידתם. אין צורך לומר שכולם השתדלו והתאמצו להיראות יפה כדי שימצא הן בעיני הקיסר, ואמנם הקיסר נהנה ממראיהם ואמר להם: כולכם מצאתם חן בעיני והפקתם ממני רצון, יאמר נא לי איפוא כל אחד מכם מה בקשתו ותיעש. קפץ ויצא חייל אחד שוטה ואמר לקיסר: אדוני המלך, בקשה לי אליך, מהי בקשתך? שאל המלך, בקשתי שתצווה לתת לי את מנת מזונותי דבר יום ביומו. ליגלגו עליו חבריו, שוטה שבעולם, כלום בשביל כך כדאי לך לבוא ולהטריח את הקיסר בבקשתך, הרי ממילא אם אתה עושה את עבודת הצבא באמונה, ניתנת לך מנת מזונותיך כסדרה ובזמנה, ואף לבושך וכל צרכיך האחרים ניתנים לך מקופת המדינה, כמו לכל שאר החיילים המשרתים בצבא המלך, הרי שטות היא לבקש מאת המלך בקשה כזאת בשעה שעלה רצון מלפניו לגמול עמך חסד מיוחד.

והנמשל: ממש כך נוהגים גם אנחנו, אין אנו מבינים כי כל עיקר בקשתנו צריכה להיות שנהיה יהודים טובים, כי אנו חייבים להתפלל ולבקש סיעתא דשמיא, שנוכל להיות חיילים נאמנים המשרתים אותו יתברך באהבה ובמסירות, ואז הרי נהיה ממילא זכאים לקבל את מזונותינו, מלבושינו וכל מחסורנו מקופת המדינה בתורת אנשי צבא של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

(בשם הזה"ק ה"פפץ חיים" זיע"א)

היו אלו שעות של חסד, כאשר לבה התמלא ברגשות הכרת טובה, ובו במקום החליטה להשיב טובה לאנושות. היא הוציאה אפוא צו חנינה בהול לכל האסירים שהיו צריכים להיענש באותו יום – אם בעונש מוות, עבודת פרך או גלות. עוד הורה הצו המלכותי לשחרר את כולם לבתיהם באופן מיידי. זו היתה הסיבה לשחרורם הפתאומי של קבוצת האסירים, שזה אך הגיעה לסיביר – אלא שבטרם שוחררו, נאמר להם כי שחרורם מותנה בכך שעליהם להיפגש עם הצארית באופן אישי, ולספר לה מה היה חטאם, על מה נאסרו ומה עונשם שנגזר עליהם.

כאשר הגיע תורו של ר' יחזקאל לגשת לפני המלכה, שאלה אותו לפשר חטאו. ר' יחזקאל משך בכתפו באי-ידיעה. הוא סיפר לה את כל המאורע עם הפריץ שעלה לגדולה, את סיפור ההלוואה על סכום העתק, ועל כך שהתחמק מלשלם את חובו. הוא הוסיף כי נדמה לו שהפקיד הבכיר חפץ להתפטר ממנו כדי שלא ידרוש ממנו את כספי ההלוואה, וזה כל "חטאו".

סבר של חומרה עלה על פניה של המלכה. "היש לך הוכחה לאמיתות דבריך?" שאלה בתקיפות. ר' יחזקאל שלף את שטר החוב עליו חתם הפריץ, והוסיף פרטים מדוייקים היכן ומתי היה מעמד החתימה. כעס רב מילא את לבה של המלכה. בו במקום שלחה לקרוא אחר הפקיד, ובינתיים הורתה לר' יחזקאל לצאת מן החדר, ולהמתין עד שייקרא פנימה. בחיל ובמורא התייצב הפקיד לפני המלכה, ללא שהיות וגינונים, הראתה לו הצארית את השטר, ושאלה אם הוא מזהה את החתימה. הדם אול מפניו והוא החוויר באחת. רק בניע ראש הצליח לאשר כי אכן זוהי חתימתו.

"רמאי ונקלה", סיננה מבין שפתיה בחמת זעם כבושה. בו במקום הורתה לו להביא את כל הכסף, כולל סך הריבית שהתחייב מראש. בליט-ברירה מיהר לביתו בליווי משמר מזויין של חיילים, ומיד כשהביא את הכסף, הודיעה לו על הדחה ממשרתו בתוספת אות קלון. ר' יחזקאל צווה להיכנס, ולעיניו הנדהמות של הפקיד הבכיר שלשלה הצארית את סך הכסף העצום לידי, כפי שהגיע לו.

ר' יחזקאל לא נסע לביתו, אלא הקדים ונסע לליאזנא. המאורעות הקשים שתקפו אותו לאחרונה – טרדו את מנוחתו כליל, והוא חפץ להשיח את מר לבו לפני הרבי. כשנכנס אל הקודש פנימה, לא יכול היה לפצות את פיו. רק הספיק לומר "למה הגיע לי ככה?" ומיד פרץ בבכי חסר מעצורים שטלטל את כל גופו. נשא אליו הצדיק עיניים רכות ומנחמות ואמר: "כאשר באו אליכם בעלי החוב והזכירו אתכם על דבר החוב, עניתם כי לא ידאגו, ובסוף השנה תשלמו לכולם את כספם. אך שכחתם כי ה' הוא מנהיג את העולם, והוא זן ומפרנס לכולם, והיה עליך לומר כי בעזרתו יתברך תחזיר את חובך". "משמים גלגלו את סדר העניינים, כדי שתדע כי אף פעם לא ייתכן שיעשה דבר בלי עזרתו יתברך ויתעלה. ועל כן חובה תמיד לומר 'אם ירצה ה' יתברך', ואזי הוא ישלח את עזרתו וישועתו".

צ'ין אדם לחברו

מסירת נפש לאהבת ישראל

הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א אמר בזה"ל: "הרה"ק רבי חיים מטשערנאוויץ בעל ה"באר מים חיים" זיע"א היה הכח בידו לעשות מבנו שסר מהדרך בעל תשובה גמור, והראיה כי אחרי הסתלקותו זצ"ל נעשה בנו צדיק גמור, ורק מגודל מסירת נפשו לאהבת ישראל הניחו כן, למען יוכל להמליץ לפני הקב"ה ראה כי אני בשר ודם ואוהב את בני ומקרבו בטרם הולך בדרך הישר, כן גם אתה תרחם על בניך כי בין כך ובין כך קרויים בני".

בקשת מחילה

מסופר על איש צדיק ותלמיד חכם גדול שהיה מתגורר בשכונת שערי חסד בירושלים, שבאחד הימים התאלמן מאשתו. זמן מה לאחר שחלפו ימי האבל, הגיע אליו שדכן שנשלח אליו על ידי אשה שהתגוררה בשכונה, שהיא רוצה להינשא לו. אותה אשה היתה קשת רוח עד מאד, ידועה בפי כל כמרבה בדיבור, והכל ברעש גדול. והנה למרבה הפלא הסכים אותו איש צדיק להצעה. באו אליו בני משפחתו לדבר על ליבו שיחזור בו מהסכמתו, שהרי מדובר באשה טרדנית והוא עלול לסבול ממנה קשות, והלא יש גם הצעות אחרות ולמה לו לקבל דוקא הצעה זו? כהנה וכהנה דיברו על ליבו ולא עלה בידם להניא אותו מהחלטתו. לאחר שהפצירו בו מאד להסביר להם את עמדתו, נענה ואמר כי שתים עשרה שנים קודם לכן היא באה לביתו, ודיברה עם אשתו המנוחה זמן רב וברעש גדול, דבר שהפריע לו בלימודו, ובתגובה גער בה, והיא נפגעה עד מאד. אמנם

לאחר מכן ביקש את סליחתה אבל היא סירבה למחול לו, עכשיו אמר, כמדומה לו שאם ישא אותה לאשה היא תמחול לו.

להימנע מהכעס

מסופר על ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, שפעם רצה לקום בהשכמה יותר משאר הימים, כי היה צריך לתקן איזה ענין גדול, ציוה לבני ביתו שיקדימו לו את ארוחת הערב בשעה מוקדמת, בני ביתו משום מה התעצלו ולא די שלא הקדימוה אלא הביאוה מאוחר מתמיד, ומכך נגרם שנשתבשה כל תוכניתו של ה"חווה". פנה ואמר מן הראוי היה שאכעס על בני ביתי, אבל חשבתי לעצמי, הרי כל כוונתי בקימה באשמורת הבוקר היתה לעשות רצון קוני, והנה גם עתה רצון קוני הוא שלא אכעס.

הכרת הטוב מתוך יסורים

מסופר על יהודי אחד שהסיע פעם במכוניתו את הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א לישיבה, בצאת ר' משה מן המכונית, טרק המסיע את דלת המכונית שלא בכוונה על אצבעותיו של ראש הישיבה, ר' משה קפץ את אצבעותיו הפגועות וחפנס בידו השניה, הוא נשך שפתיו מרוב כאבים וצעד לתוך בנין הישיבה מבלי להוציא הגה מפיו. תלמידים אשר היו נוכחים בשעת מעשה, שאלוהו לאחר מכן מדוע כה התאמץ להבליג? ענה הצדיק בשקט: האיש הצעיר היה כה אדיב בהסיעו אותי לישיבה, האם יכול אני לפגוע ברגשותיו בהראותי לו שמשוהו אינו כשורה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ב אייר

הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מוהוסיאטיין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד)
הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תקצ"א)
יום ראשון כ"ג אייר
הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי זיע"א - תקצ"ג)
יום שני כ"ד אייר
הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ)
הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת - תקצ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)
יום שלישי כ"ה אייר
הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד ממעורייטש-תקנ"ד)
הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד)
יום רביעי כ"ו אייר
רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)
רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז)
הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ח)
הרה"ק רבי שלמה מווייהעל ב"ר מרדכי (תש"ה)
יום חמישי כ"ז אייר
הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס)
הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד)
יום שישי כ"ח אייר
שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תתפ"ב)
רבינו יצחק מקורבייל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" יסודות יסודות יסודות על המעשים.

המפסיק ממשנתו (ג)

א) אין להפסיק מתורתו אלא אם יהיה איזה צורך גדול להשיב מפני הכבוד, או לאפרושי מאיסורא. (צוואה מחיים, להגר"ח פאלאג'י זצ"ל, סימן ב')

ב) אם גורם שאחרים יפסיקו וישמעו לקול הסיפור, וישיבו לו, עונשו כפול ומכופל, ונשא הצעיר עליו את כל עונותם. (לשון הדיח"א בפירושו ברית עולם על ספר חסידים, אות תתקמ"ד)

ג) הלומד תורה והביאו לו שם של חולה שיתפלל עבורו, מותר לומר שהתורה שלומד תורה לזכות החולה, ואין בזה משום מפסיק ממשנתו. (כבוד התורה, עמוד מ', סעיף ב"ט)

ד) אין להכניס מכשיר טלפון סלולרי לביהמ"ד ובפרט לדבר בו באמצע הלימוד בדברים בטלים. (קובץ מבית לוי, ניסן תשנ"ח, גליון י"ב)

לע"נ הרה"ק

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד
ב"ר מאיר זיע"א
נלבי"ע כ"ז אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת בהר-בחקותי - מעלת השלום

"ונתתי שלום בארץ" (ויקרא כו, ו)

שאם אין שלום חלילה- אין שום ברכה! חז"ל אמרו (עדיות ח, ז): "אין אליהו הנביא בא לעשות שלום בעולם". ביאור הדבר, שכל עוד שלא יהיה שלום בישראל- אין השכינה יכולה לשרות בישראל וממילא אין משיח צדקנו יכול לבוא.

לכן אליהו הנביא יבוא מעט קודם ביאת המשיח כדי להשכין שלום בעם ושלא יהיה פירוד הלבבות ולהכשיר בזה את עם ישראל לביאת המשיח.

לפי זה הרי הדבר פשוט, שכאשר אנחנו מתעוררים להרבות שלום בעם ישראל, אנחנו מכינים בזה את עם ישראל להיות ראויים לביאת אליהו הנביא שיוכל להשכין שלום בכל ישראל. על ידי זה יחיש את ביאת משיח צדקנו.

מאידך, אם חלילה אנחנו לא משתדלים להרבות שלום, אנחנו מעכבים בזה את ביאת הגואל וגורמים צער לשכינה הקדושה שנשאת בגלות בעוונותינו הרבים.

יהי רצון שנזכה להשכין אהבה, אחווה שלום ורעות ביננו ובין אחינו עם ישראל, בינינו ובין משפחתנו ובין כל הסובבים אותנו ונזכה בעז"ה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן כן יהי רצון.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

המקובל האלוקי רבינו חיים בן עטר זיע"א ('אור החיים הקדוש') כתב: "צריך לדעת למה הוצרך לומר זה אחר שכבר אמר: 'וישבתם לבטח בארצכם' (ויקרא כו, ה)?"

"ואולי שיכוון על בני ישראל עצמם שלא יהיה להם פירוד הלבבות, שיטע ה' ביניהם שלום ורעות".

בדברי ה'אור החיים' הקדוש מבואר, שהברכה הראשונה "וישבתם לבטח בארצכם" (ויקרא כו, ה), היא על השלום מהמדינות מ'בחוצי', שלא יקומו חלילה להילחם נגד עם ישראל.

אבל עדיין צריך ברכה שיהיה שלום מ'בפנים', שלא יהיה חלילה פירוד לבבות בישראל בין איש לרעהו.

על זה באה הברכה הנוספת: "ונתתי שלום בארץ" (ויקרא כו, ו). שבורא עולם יטע בעם ישראל שלום ורעות בין אדם לחבירו.

בעוונותינו הרבים, בזמנינו אש המחלוקת בוערת בעם ישראל. בו בזמן שנאמר "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (דברי הימים א' יז, כא). הגאון הרב אליהו זלמן (הגאון מווילנה) ביאר שפסוק זה הולך על ארץ ישראל.

אנחנו זקוקים לרחמי שמיים מרובים שנזכה במהרה לקיום הברכה: "ונתתי שלום בארץ" (ויקרא כו, ו).

כבר רש"י הקדוש כתב: "שמא תאמר: הרי מאכל והרי משתה. אין שלום- אין כלום". תלמוד לומר אחר כל זאת: 'ונתתי שלום בארץ' (ויקרא כו, ו). מבואר אם כן בדבריו

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- לילאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רון אברהם וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה נעם יצחק בן רחל ברכה יוסף לילאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה ניט אלן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי איליה זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דינאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצורי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצורי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי סוימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביאי ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן חנון רחל ברכה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה 'הודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצורי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שנת לכת

יום	כנסת לכת	צאת לכת	יבין חס
י"ט	18:52	20:04	20:57
כ"א	19:10	20:02	20:54
מ"ב	19:12	20:05	20:57
כ"ג	19:10	20:02	20:54

שואל ומשיב בהלכה - חמץ

האם חומץ נאסר במגע של גוי? האם חומץ סינטטי חייב בכשרות?

שאלה: ?

תשובה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

חומץ יין שמבעבע כמשליכים אותו לקרקע, אינו נאסר במגע גוי. אבל אם אינו מבעבע, נאסר במגע גוי בשתייה. כיום רוב החומץ הנמצא בשוק היינו סינטטי ואין בו איסור מגע גוי.

חומץ בין כשהוא מענבים בין שהוא סינתטי, חייב כשרות.

חומץ שהתליע, מותר מעיקר הדין להרתיח את החומץ ואחר ההרתחה לסננו במסננת דקה מאד ולשתותו. החומץ המצוי בזמננו בחזקת נקי מחשש חרקים הן חומץ שעשוי מיין והן חומץ סינתטי.

כאשר נמכר בחנות סילאן טבעי ללא כשרות, כאשר מדובר במיץ תמרים מרוכז ללא תוספים אלא 100% אזי מותר לאכול אותו גם ללא כשרות. אולם סילאן שאינו טבעי ומכיל תוספות סוכר וחומרים אחרים, אסור לאכול אותו ללא כשרות.

דבש תמרים שנעשה על ידי הרתחת תמרים במים עד שעובר אל המים מתיקות התמרים וטעמם ולאחר מכן מסננים את המים במסננת דקה ומוסיפים חומרים עד שנעשה כעין דבש גם כאשר התמרים מתולעים מותר. **מקורות:** הגר"י תופיק בקובץ בית הלל (אלול תשס"ט עמוד נח). טעמו כיוון שאין מטרתו לבשל את התולעים אלא כדי לסנן אותם מהנוזל של התמרים. ממרח תמרים אסור לעשות אותו מתמרים מתולעים, כיוון שטוחנים אותם ונשאר בהם גופו של איסור. "ע"ע שו"ת דברי דוד ח"ב (חיו"ד סימן יט).

עשיית חסד ושכרה

אנחנו לא יכולים לתאר ולשער מה השכר העצום של עשיית חסד עם הזולת. לא לחינם אמרו רבותינו שאם אדם עושה חסד עם הזולת, אז בורא עולם עושה עימו חסד. האדמו"ר הרב שלמה גולדמן מזוועיהל הוסיף ואמר **שכל פסיעה ופסיעה שאדם עושה למען הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!** להלן הסיפור המעובד מתוך 'השגחה פרטית'.

יהודי מירושלים סיפר: בערב שבת חיכיתי בתחנה לקו 450 לכיוון אשדוד. איתי נמצאו גם בני משפחתי, ילדים קטנים, עגלה ומזוודה גדולה. ידי עמוסות ואני קצת לחוץ. השלב הזה של העלייה לאוטובוס תמיד גורם לי ללחץ מסוים. לראות שלא שכחנו שום דבר ואף ילד לא ברח.

לפתע יהודי ניגש אלי ובידו שקית די כבדה מלאה בספרים. הוא פונה אלי ושואל: "האם תוכל בבקשה לקחת את הספרים לאבא שלי שגר באשדוד?". אני מראה לו על הנלווים אלי: "אתה רואה איך ברוך ה' אני מסובב פה בכל המיטלטלים, והילדים בלי עין הרע. זה לא פשוט לסחוב גם את הספרים האלו. תנסה לבקש מנוסע אחר ואם לא תמצא תחזור אלי".

כעת בעין אחת אני מפקח על הקטנים שלא ירדו לכביש ובעין השנייה עוקב אחרי היהודי. אני רואה אותו עובר מאחד לשני ומקבל מכל אחד תשובה שלילית. איש מהם לא נוסע לאשדוד. בצר לו הוא חזר אלי: "אין לי ברירה, אני מוכרח לשלוח את הספרים האלו לאבא שלי ולא מצאתי נוסע אחר. האם תסכים לעשות זאת?".

אני מסכים. כשצריך לעשות טובה ליהודי, עושים את זה גם כשלא כל כך קל. הפכתי את המזוודה למצב מאוזן על גבי המדרכה, פתחתי את הרוכסן ופיניתי בתוך מזוודתי מקום לספרים היקרים. הוא לקח את הפרטים שלי והודה לי מקרב ליבו. לאחר דקות ספורות האוטובוס הגיע ואנחנו נסענו לאשדוד.

כשירדנו בתחנה באשדוד כבר מצאנו את האבא שלו ממתין לספרים. הוצאתי את המזוודה, פתחתי את הרוכסן והנה חשכו עיניי. המזוודה הזאת אינה שלי! אף פעם לא קרה לי שהחלפתי מזוודה עם מישהו. הפעם זה קרה. אותתי לנהג שימתין, החזרתי את המזוודה לתא המטען והוצאתי את המזוודה הנכונה. ב"ה, היא היתה שלי והספרים הגיעו אכן ליעדם.

אם לא הייתי לוקח על עצמי את משלוח הספרים באופן כזה, לא היה עולה בדעתי לפתוח את המזוודה ולבדוק את תכולתה. הייתי מגיע לבית המארחים שעתיים לפני שבת ומגלה בתוכה בגדים שאין לי מה לעשות בהם. סביר להניח שבאותו רגע הייתי נכנס למצב של חיפושים וטלפונים עד שיימצא האיש שבטעות החלפתי איתו את המזוודה.

מי יודע כמה זמן היה לוקח לי עד שהייתי מאתר אותו. גם לאחר מכן, איך הייתי מצליח להתארגן לשבת, להיפגש עם אותו אדם ולהחליף איתו את המזוודות? בורא עולם שלח לי את הספרים כדי שאפתח את המזוודה מיד עם הוצאתה מתא המטען ואנצל מכל עוגמת הנפש שהיתה עלולה להיגרם לי. הרי כשיהודי עושה צעד אחד בשביל השני, הוא חוסך אלף פסיעות בשביל עצמו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייב במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב משה חיים לוצאטו זצ"ל

המקובל הרב משה חיים לוצאטו זצ"ל המכונה הרמח"ל - נולד בשנת ה'תס"ז (1707) בעיר פדובה שבאיטליה. עוד בנערותו התגלו בו כישרונות גאוניים. כשהיה בן 14 שנים היה בקי בכל חדרי התורה. תנ"ך, ש"ס בבלי וירושלמי היו שגורים על לשונו. היה בקי בכל כתבי רבינו האריז"ל בעל-פה. רבינו הסתיר את ידיעותיו. גם אביו ורבו לא ידעו מגדולתו וחכמתו. כשהיה כבן 17 שנה חיבר את הספר 'לשון למודים' על חכמת המליצה לתיקון הלשון. גדולי דורו התפלאו מאוד על גודל חכמתו. כאשר רבו, ר' ישעיהו עזב לריגיו, רבינו התפרסם בפדובה ושמם וטבעו יצא בעולם. הגאון ר' שמואל מרדכי גירונדי מרבני פדובה כתב על רבינו: "התנהג בחסידות וקדושה גדולה. מראהו כמלאך האלוקים נורא מאוד". בגיל 20 זכה למגיד מהשמיים. בהמשך זכה לגילוי אליהו הנביא. נשמות קדושות רבות גילו לו רזי תורה והוא כתב אותם בספרו 'זוהר תניינא'. רבינו קיבץ סביבו חבורת תלמידים מופלגים בתורה, בש"ס ופוסקים שיראתם קדמה לחכמתם. הם נקראו בשם 'מבקשי השם'. רבינו השפיע עליהם מחכמתו. לימד אותם תודה עד שהתעלו במעלות רמות.

באותה התקופה רבני איטליה הפכו לחשדנים בשל תנועת השבתאות. הם חשדו כי רבינו הוא שבתאי. מגבלות רבות הונחתו על רבינו. כאשר רבינו הגיע לפרנקפורט הוא זומן לביה"ד. כתביו הוכרזו ככפירה וחלקם נשרפו. בשנת ה'תצ"ה (1735) עזב את עירו כדי לעלות לארץ. בהתחלה עבר בריגיו, בהמשך התיישב באמשטרדם שבהולנד. שם קיבלו אותו בכבוד גדול. רבינו לא רצה להתפרנס מהתורה ולכן התפרנס מליטוש יהלומים ואת רוב שעות היום עסק בתורה. תלמידו המקובל ר' יצחק לאמפורנטי העיד עליו: "בעיני ראיתי את רבינו כותב סודות כהרף עין ממלא דף גדול, מה שבשר ודם יכול לעשות רק בסייעתא דשמיא ודרך נס". בשנת ה'תק"ג (1743) עלה לארץ עם אשתו ובנו. בהתחלה היה בעכו ובהמשך עבר לירושלים. כאשר פרצה המגפה, חזר לעכו. המגפה הגיעה גם לשם. נפטר ב-כ"ו אייר ה'תק"ד (1744) או ה'תק"ו (1746). חי כ-37 או 39 שנים. נפטר בעכו. אחר פטירתו, רבו הגה"ק ר' ישעיהו באסאן התבטא עליו: "שהיה ניצוץ נשמת משה רבינו". יש מחלוקת על מקום קבורתו. כיום קיימים ציונים בטבריה ובכפר יאסיף.

אביו: ר' יעקב חי (היה סוחר ות"ח. מכניס אורחים ומפורסם מאוד במעשיו הטובים). **אמו:** מרת ולדיאמנטי. **אשתו:** מרת ציפורה (בת הגאון המקובל ר' דוד פינצו, אב"ד מנטובה). **מרבתי:** המקובלים הגאוניים ר' ישעיהו באסאן (מח"ס שו"ת 'לחמי תודה'), ר' בנימין הכהן מריגיו (תלמיד המקובל רבי משה זכות). **מתלמידי:** המקובלים הגאוניים ר' יקותיאל גורדון, ר' יוסף אירגאס (מח"ס 'שומר אמונים'), ר' יצחק לאמפורנטי (מח"ס 'פחד יצחק'), ר' ישראל קמחי (מח"ס 'עבודת ישראל'), ר' משה דוד ואלי, ר' ישראל חזקיה טרויס, ר' יצחק מריני, ר' יעקב ישראל חזק, ר' שלמה דינה, ר' מיכאל טירני, ר' יעקב חיים קסטיל פרנקו. **מספריו:** רבינו כתב כ-80 ספרים. כיום נשארו רק כ-40 ספרים, ביניהם: **מסילת ישרים** - מוסר **ידרך ה' - השקפה יוחס האדם לעולם על ידי קיום מצוות** • **מאמר העיקרים** - תמצית מספר 'דרך השם' • **ידרך חכמה** - תכלית לימוד תורה **ידרך עץ החיים** - הקדמה לחשיבות לימוד חכמת האמת **ידרך תבונות** - הדרכה בלימוד התלמוד **ידעת תבונות** - דיונים בקבלה **יקל"ח פתחי חכמה** - יסודות בקבלה **יאדיר במרום** - פירוש לאידרא רבא • **משכני עליון** - תיאור בית המקדש השלישי על פי הקבלה **יהאילן הקדוש** - תמצית מדברי האר"י בסדר השתלשלות העולמות **יפתחי חכמה ודעת** - כללים בקבלה **יתיקונים חדשים** - מקביל לתיקוני הזוהר **יקיצור כוונות** - סיכום תמציתי של כוונת האר"י לתפילה ועוד ספרים רבים. בנוסף חיבר 150 מזמורים דוגמת מזמורי ספר תהילים.

כאשר רבינו היה כבן 20 שנה בלבד, בר"ח סיוון ה'תפ"ז, בעודו עוסק בתורה הקדושה הוא עשה ייחודים עד שנפלה עליו תרדמה. לפתע נשמע קול: "ירדתי לגלות את רזי הסודות של המלך הקדוש". הקול נשמע מתוך פיו. רבינו שאל: "מי אתה?". התשובה שקיבל היתה: "אני מלאך מגיד מהשמיים!". באותו היום המגיד מסר לו אלו ייחודים עליו לייחד בכל יום. לאחר כשלושה חודשים המגיד נתן לו תיקונים פרטיים לעשות בכל יום כדי שיזכה לגילוי אליהו. המגיד ציווה עליו לחבר ספר על קהלת ופירש לו את סוד הפוסקים.

בכל יום המגיד גילה לו סודות והדרכות קדושות. במשך הזמן רבינו זכה לגילוי אליהו הנביא ועוד גילויים נוראיים. רבינו סיפר שבזמן שנופל על פניו (כחצי שעה) הוא רואה את הנשמות הקדושות כאילו מתוך חלון בצורת אדם. לאחר מכן כתב במהירות את סודות התורה שהתגלו לו. תלמידו הגאון ר' יקותיאל גורדון העיד כי המגיד התגלה לרבינו במשך כשנתיים וחצי והרבה נשמות קדושות גילו לו רזי תורה, והוא כתב על פיהם סודות נוראים וקרא לספר זוהר תניינא.

באחד הימים הבעל-שם טוב הקדוש ישב עם גיסו, הגאון ר' גרשון מקיטוב. לפתע הבעש"ט הקדוש אמר: "אני רואה שחכם ממדינת המערב הגיע לארץ ישראל. הוא ניצוץ של משיח. גאון בנגלה ובנסתר". הבעש"ט הקדוש אמר לאחר כשנה: "אני כבר לא רואה את החכם בארץ, כנראה שנפטר". הגיס כתב את התאריך כדי שיוכל לברר את העניין.

לאחר מספר שנים ר' גרשון עלה לארץ ישראל. כאשר הגיע לעכו שאל: "האם הגיע לעירכם צדיק וחכם גדול שנפטר לפני ארבע שנים בדיוק?". החכמים התפלאו ואמרו: "אכן, חכם גדול הגיע אלינו. מניין ידעת זאת?". ר' גרשון סיפר כי גיסו, הבעש"ט הקדוש סיפר לו. החכמים השיבו כי הגיע רב מושלם בכל המעלות, גאון בנגלה ובנסתר. אבל לאחר שנה אחת בלבד פרצה מגפה ל"ע. הוא, אשתו ובנו נפטרו לבית-עולמם.

כָּל מַה שֶׁהָ עוֹשֶׂה - הַכֵּל לְטוֹבָה

לעבודה שבוע לפני. היינו ב"ה שווים בידע ובהישגים. עזרנו אחד לשני ונעשינו חברים טובים.

יום אחד אותו חבר מקבל טלפון מחברה מתחרה בבורסה. הם מספרים לו שהם רוצים לפתוח סניף חדש. הם שמעו עליו רבות ולכן הם מציעים לו משכורת גבוה ושהוא ינהל את הסניף החדש.

לאחר שהסכים לעזוב את העבודה שלו ולקבל את התפקיד החדש הם ביקשו ממנו לאסוף עובדים 'תותחים' מהחברה הקיימת שיצטרפו לסניף כשהם מתחייבים לשלם עבור אותם העובדים משכורות עתק!

אני רואה איך הוא מתחיל לאסוף עובדים מהחברה שלנו. אני שומע כיצד הוא פונה לעובדים השונים מציע להם סכומי כסף חלומיים ומחתיים אותם על חוזה.

אני לתומי הייתי בטוח כי הראשון שהוא יקח איתו לעסק המתחרה- זה יהיה אני. הרי הוא מכיר את העבודה שלי ויודע כמה אני מוצלח. הוא הרי גם ישב לידי במשך שנים.

הוא ממשיך לאסוף אנשים נוספים מהמשרד- חוץ ממני. חשבתי שהוא משאיר אותי לטוף, כדי שאהיה המנהל של כולם תחתיו. הוא סיים עם גיוס העובדים ולא פנה אלי.

יום למחרת כשהם עזבו ונשארתי בחברה הרגילה, נשברתי לרסיסים. מעט עובדים נשארו בלבד בחברה. לא היה לי ספק שהוא יקח אותי. נכנסתי לדיכאון קשה במשך חצי שנה.

היו לי שאלות רבות שתהיתי עליהם: "למה זה קרה לי? הרי אני גם חוזר בתשובה. אני תורם כספים רבים לצדקה. למה זה מגיע לי?"

עברו שנים בודדות. באחד הימים שמעתי על אירוע אסון 'מגדלי התאומים' בניו יורק. המטוס הראשון פגע בבניין הראשון בקומה 36 – אותה קומה שהחברה המתחרה ירשה בו. מיד בזמן ההתנגשות מתו כל העובדים של החברה ללא יוצא דופן עד העובד האחרון.

אם אותו חבר לעבודה היה מקבל אותי, אני הייתי עובד איתם וברור שלא הייתי נשאר בחיים. פתאום אני קולט כמה ה' ריחם עלי וסידר אך ורק לטובתי שהוא לא יקבל אותי לעבודה. אני חשבת שאין זה הוגן כלפי, אך ברגע שכרתי זאת באמונה – ראיתי כמה זה בסופו של דבר היה לטובתי.

הרגע הכי קשה בחיי באותה התקופה היתה העובדה שהחבר לא ביקש ממני להצטרף לחברה. בסופו של דבר התברר שזו היתה ההצלה הגדולה של חיי. אסור להצטער ולהאמין. עלינו לזכור שבורא עולם עושה רק טוב כל רגע!

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון **טוב לחסות בה'**. יש בו כדי ללמדנו כי כל מה שה' עושה- הכל לטובה. יתכן שבזמן מעשה מסוים אירע, הרגשנו חסרי אונים ואף מתוסכלים. אבל לעיתים לאחר זמן מתגלה החסד הגדול שבורא עולם גמל איתנו באמצעות אותו מעשה.

מגיד המישרים, הרב יצחק פנגר הי"ו סיפר: בחודש אדר ה'תשפ"ב טסתי לסבב הרצאות בארצות הברית. באחד מהמסעות שלי נפגשתי בבחור חמד מהעדה הבורכית שסיפר לי:

כבוד הרב, הגעתי הנה לפני כשלושים שנה. באותה התקופה לא ידעתי אפילו מילה אחת באנגלית. התחלתי לעבוד כנהג מונית. הסעתי אנשי עסקים אל ה'וול-סטריט', מתחם הבורסה הגדול של ארצות הברית.

בכל בוקר הייתי מסיע איש עסקים חד ומפולפל שעסק בסחר במטבע מביתו אל מתחם הבורסה. הייתי הנהג הקבוע שלו במשך חצי שנה.

בכל בוקר הייתי מסיע אותו לעבר המשרד שלו. משך הנסיעה ארך כארבעים דקות. איש העסקים ניצל את זמן הנסיעה. הוא התקשר בפלאפון עם סוחרים וחברים.

הם שוחחו ודנו בשאלות: במה כדאי להשקיע, מה עלה ומה ירד וכיו"ב. אני הסעתי אותו והקשבתי לכל השיחות.

למדתי ממנו את כל סודות המקצוע. ממש כמו שיעור פרטי כל יום במשך ארבעים דקות והכל בחינם! לאחר חצי שנה של נסיעות פניתי אליו ואמרתי לו:

"אני מקשיב לך כבר חצי שנה. אני חושב שקלטתי את רעיון הסחר במט"ח. אשמח שתבחן אותי. אני רוצה לבקש בקשה לא רגילה- אם תראה שאני מבין את החומר, אשמח אם תסדר לי עבודה ב'וול-סטריט'."

איש העסקים היה המום מהדברים שהשמעתי לאוזניו. לא בכל יום שומעים נהג מונית המתיימר לומר כי למד את כל סודות המקצוע בזכות נסיעה יום יומית וגם מעז לבקש להפוך ביום אחד לאיש עסקים.

הוא בחן אותי והיה המום. הפגנתי שליטה מופלאה בחומר אותו הוא בעצמו לימד אותי כחצי שנה. הוא התפעל ממני והחליט לקבל אותי מיד לעבודה במשרד האישי שלו.

הלא יאומן קרה. בין יום מנהג מונית הפכתי להיות איש עסקים בבורסה האמריקאית. התחלתי לעבוד שם וב"ה בורא עולם הצליח את דרכי ובגדול.

עבדתי שם במשך עשר שנים בהצלחה רבה. לידי בשולחן העבודה ישב בחור אמריקאי גוי, גאון גדול בבורסה שנכנס

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וליד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'נה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל אברהם בן יונה ז"ל ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יעקב בת מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמט ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יוסף בן פרחא ז"ל יעקב בן סלמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל אביבה לוי ע"ה דוד יצחק בן פרחא ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחורזה) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חיי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן רבקה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל יעקב בן סלמה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמט ע"ה

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהר - בחוקותי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בהר - בחוקותי

- בך ה' חסיתי - להיות תלוי במי שאמר והיה העולם.....ב
- ימעיט מקנתו - המסתפק במועט זוכה להרחבה בעוה"ב ובעוה"ז.....ו
- חביבין דבקבעתא - קביעת עיתים לתורה וסגולתה לפרנסה.....י
- בחוקותי תלכו - כל הליכות החיים בשביל שיוכל לעסוק בתורה ובמצוות.....יב
- והחזקת בו - להיות טוב ומיטיב לבריות.....טו

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בהר בחוקות

מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגולן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מכל מקום דרכו לבוא בעקיפין (היינו למצוא הדרך שלא לפרוע חובו), ואפילו אם ערבנונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריווח, ועל כן תמיד עיניו (של המלוה) נשואות אל ה' להצילו מידו וכו', ועל כן נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנשים ביטחוננו בה'.

ללמדנו, כי הגם שמחויב האדם בגזירת מלך לעסוק ב'השתדלות'⁸ לצורך פרנסתו, אך לא התירה התורה אלא באופן שיודע ומרגיש שאין זה אלא בהשתדלות גרידא, כלומר, שיודע שגם לאחר מעשיו

בן ה' חסיתי - להיות תלוי במי שאמר והיה העולם בפרשתן (בהר כה לו), 'אל תיקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך', נוראות מלמד ה'כלי יקר' (ר"ה אל תקח) לבאר מאי טעמא אסרה תורה 'ריבית', ומה נשתנה 'עסק' זה משאר משא ומתן שלא אסרתו תורה. וז"ל. וייל בתר טעמא, כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מידת הבטחון מן האדם, כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירוויח או לא, אבל הנותן בריבית ריווח שלו ידוע וקצוב, והוא סומך על ערבוננו שבידו - ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלווה (שאצלו אין שייך טעם זה) עובר בלאו, לפי שהוא מחטיא את המלווה ומסירו מן מידת הביטחון, כנודע מדבר המלווים בריבית שרובם

א. אחרי נישואיו של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע בהיותו כבן י"ד שנה היה סמוך על שלחן אביו הרה"ק רבי מרדכי זי"ע, והיה אביו נותן מידי יום ביומו לכלתו הרבנית של רבי שלומ'קה סכום כסף קצוב כדי מחייתם, יום אחד חשב רבי שלומ'קה לעצמו, הרי כל יהודי צריך להאמין בהש"ת שהוא זן ומפרנס לכל, אם כן אף להיות 'סמוך' על שולחן אבי איננו מן הראוי, וגמר בלבו שמהיום והלאה לא יקח עוד מעות מאביו, כי בוודאי ישלח לו הקב"ה מזונו מידו הרחבה והמלאה, והודיע לרבנית שמהיום תחדל מלילך לבית אביו לקחת את מנתם הקצובה. והנה, עברו הימים ולא היה לחם לאכול בבית, חשב רבי שלומ'קה לעצמו, שמא אינו מתנהג כשורה במה שאינו נוטל המטבעות מאביו, שהרי אף מה שקיבל מידי אביו אינו מ'קצבת' אביו, אלא הקב"ה קצב לו כן, ואם הקב"ה הוא ה'קוצב' לכל, מי התיר לו להתערב בעולמו של הקב"ה ולהחליט ממי יקבל מזונו. ומי התיר לו למנוע עצמו מלקבלו, ע"כ חזר בו וציווה לרבנית שתחזור לילך אל בית אביו דבר יום ביומו כדי לקבל את הסכום הקצוב לקנות בהם מזונותיהם, משנכנסה הרבנית אמר לה רבי מרדכי, רואה אני שלא הייתם כאן במשך כל שבוע העבר ע"כ אעניק לכם היום רובל (שלם) כדי פרנסת שבוע ימים.

באותה שעה באו שני חסידים בעלי פרנסה לקבל את פני הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע, בצאתם מן הקודש נכנסו גם אל בנו של הרבי שזה עתה נישא, ושוחחו עמו על דא ועל הא, ואף בירכו אותו בברכת 'מזל טוב' לרגל השמחה השרויה במעונו, ובתוך כך הוציא אחד מהם רובל כסף מכיסו, והבין רבי שלומ'קה שהלה רוצה להעניקו לו כ'דורון דרשה' לכבוד נישואיו, אלא שבמשך שיחתם היה הלה מעביר את הרובל מיד ליד הלך ושוב ומשפנה ללכת 'שכח' והניח את הרובל בכיסו, ונפרד ממנו לשלום. אדהכי והכי חזרה הרבנית ע"ה מבית אביו כשהרובל בידה... או אז אמר רבי שלומ'קה, שהראו לו מן השמים 'הנה, הרי שלך לפניך', הרובל היה מוכן עבורך מן השמים, ואילו לא שבת לשלוח את הרבנית היית מקבל את הרובל מיד החסיד שישב בביתך (ללא כל השתדלות, מצידך), וכבר הוציא את הרובל והחזיקו בידו לתיתו לך, אך בו ברגע שהרבנית קיבלה מאביך רובל, מיד שב הרובל האחר לכיסו של החסיד. ואף שלא כל אחד עומד במדרגה רבה ונשגבה זו (שלא לקחת מהנותן לנו), אבל, די לנו להשריש את האמונה שכל מה שאנו מקבלים מפלוני ומאלמוני אינו מידיהם אלא מידי הקב"ה, ו'נותנים' הללו אינם אלא כשליחים בעלמא, וממילא אין שום צורך 'להחניף' להם... אלא 'לבקש מא-ל אכלם'. והעיקר, לדעת בשעה שמאן דהוא פסק מלתת

באר הפרשה - פרשת בהר גזוקות

לנו 'רובל', שלא לבכות ולא להתלונן עליו, כי לא פלוני נותן ולא פלוני לוקח, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא נתן והוא לקח, ומה לך כי תלין על רעך, ומה לך כי יפלו פניך בדאגת הפרנסה.

פעם בא יהודי אחד לפני הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע והתאונן על פלוני שמשג את גבולו, בפתיחת חנות דומה לשלו בסמוך לחנותו, ונמצא הלה לוקח ממנו 'קונים'. תוך כדי דיבור המשיך היהודי לספר, ששמע על צדיק אחד מתלמידי הבעש"ט שחתך פיסת עץ משולחנו, טבל אותה במים ויוצא פרח ויגמול שקדים - פירות ואילנות מבלבבים. נענה הרבי ואמר לו, הנה, כל יהודי מחויב ב'אמונה', אלא שיש כמה וכמה דרגות באמונה, יש עניינים שמי שאינו מאמין בהם אמונה שלימה הרי הוא כופר ואפיקורוס, מאידך, יש עניינים שמותר לו לאדם להאמין בהם אבל אם אינו מאמין בהם לא ייחשב כאפיקורוס. ובכן, מה שאמרת בראשית דבריך - שפלוני משיג גבולך, תדע לך שמחשבות כגון דא - אפיקורסות גמורה הם, כי יהודי מחויב להאמין ש'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה' (ביצה טז), ואי אפשר שפלוני יקח לו או ימעט ממנו ממה שנכתב לו בספר בראש השנה, ואין הפרנסה באה לאדם על ידי ה'קונים' כי אם על ידי קונה שמים וארץ. ואילו על הסיפורים שסיפרת על הצדיק - שהוציא פירות מעץ יבש, אולי כן ואולי לא - אבל ברור שמי שאינו מאמין בזה לא יקרא אפיקורס כלל וכלל (אלא צריך להאמין שאפשר שהיה כזה מופת).

וכך אמר רבי שלומ'קה ליהודי, מדוע 'הפכת את היוצרות' - לסיפור הלז הינך מאמין ללא כל עוררין, והינך מספר זאת בדחילו ורחימו, אף שאינך מחויב להאמין בזה כל כך. ולאידך, הינך זועק 'פלוני קיפח את פרנסתי', והרי טענה זו היא נגד ה'אמונה' הטהורה - שמחויב כל בר ישראל להאמין שהכל משמים, והכל בהשגחה, בזאת 'אבדה האמונה נכרתה מפיהם' (ירמיה ז כח), לא כך היא דרכה של תורה...

ב. 'דועים דברי חז"ל' (ב"מ עא.) על מלווי בריבית 'הם מביאים עדים ולבלר וקולמוס ודיו, וכותבין וחותמין - פלוני זה כפר באלוקי ישראל...' כלומר, כי כל הלוואה בריבית נערכת (ככל הלוואה) בפני עדים כשהסופר כותב שטר הלוואה, והעדים והלווה חותמין, נמצא שהם כותבים וחותמים שהוא כופר באלוקי ישראל רח"ל. פעם שאלו את הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, מדוע החמירו באיסור ריבית יותר משאר איסורים שבתורה לקרוא לעובר עליו ככופר באלוקי ישראל'. ענה ה'חזון איש', כי מעיקרי היהדות היא האמונה בה' - שהכל קצוב מעמו, ולא תוסיף לו השתדלות יתירה אפילו בפחות משה פרוטה, והנה בא זה המלווה בריבית ומכריז כנגד יסוד היהדות - אינני מאמין שפרנסתי תבוא לי בהיתר ובהשתדלות ההכרחית, מסכים אנוכי לעבור איסור מן התורה להרבות את ממוני, ועוד מחזק את מעשיו ב'כתיבה וחתימה ועדים', על כן אין לך כופר בעיקר גדול ממנו... (מעשה איש ח"א קעח).

ביסוד הדברים ביאר המהרא"ל צינץ זי"ע (מלא העומר) האמור בפרשתו (בהר כה יד), 'אל תונו איש את אחיו, וברש"י, זו אונאת ממון, שהנה אמרו חז"ל (ב"ב י.) 'כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מר"ה', והיינו שכל קצבתו הקצבה לו לאדם אינה תלויה אלא בידי שמים, נמצא שהמאנה את חברו מכריח כביכול את הבורא להפסידו ממקום אחר - ע"י עלילות דברים או ע"י חולי ח"ו כדי שלא ירוויח באונאתו יותר מן הנגזר והנקצב לו (כנזכר שם במעשה דריב"ז, עיי"ש). ולכן אמר 'ויראת מאלוקיך', כי בהנהגתך הנך כביכול מכריח אותי להתנהג עמך במידת הדין להמיט עליך הפסד ממקום אחר.

כע"ז מתאמרא בשם הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע לבאר את דברי חז"ל (אבות ב ז) 'מרבה נכסים מרבה דאגה', כי אם נקצב לו לאדם שבמשך כל השנה ירוויח סך מיליון דולר, אך זה האיש השתדל יתר על המידה ובתחבולותיו להיות מרבה נכסים הרוויח שני מיליון דולר, והרי זה יותר מהסכום הנקצב לו, מיד גוזרים עליו מן השמים כמה וכמה דרכי הפסד - כדי שלא יעלה ממנו על הסך הנקצב לו מר"ה, אם על ידי נזקים שיהיו לו, ויעלו לו ממון רב, או על ידי רפואות חלילה, נמצא שזה המרבה נכסים יתר לפי מה שקצבו לו הרי הוא מרבה דאגה יתירה לעצמו, כי מן שמיא יוסיפו לו דאגות לאבד את אותו הממון שאינו מגיע לו בדין. מספרים במליצה על אחד שגנב מחברו \$100, למחרת היום יצא הגנב אל השוק, החליק, נתקל ונשברה רגלו, פנה הלה אל הרופא שאכן טיפל ברגלו במסירות אין קץ, ודרש עבור זאת \$100 בדיוק. נענה הגנב 'בסכלותו, אה, הודו לה' כי טוב, ברוך שעשה לי נס במקום הזה, שוו בנפשכם, אילולא גנבתי ביום האתמול הללו מניין היו לי מעות לשלם לרופא... אך האמת תורה דרכה, כי רק מחמת שגנב המעות והרי 'כל מזונותיו קצובין' ואי אפשר שיהנה ממעות שלא נועדו עבורו, על כן שבר את רגלו להוציא מידו את המעות בעד צרכי הרפואה, ואילו היה שומר את עצמו מלקחת את שאינו שלו היה מרוויח עכ"פ שרגלו היתה נשאת שלימה.

באר הפרשה - פרשת בהר בחוקותי

ועבודתו עדיין הוא תלוי בחסדי ה' ובהשפעתו, וזקוק (ח"ו) לסייעתא דשמיא, וכגון מלווה בריבית - שבטוח הוא שהקב"ה יצוה עליו את ברכתו לתת לו אכלו הוא בריבוי כספו, הרי השתדלות כזו אסורה היא בעתו, אך אם מרגיש שהוא 'מסודר' ושוב אינו צריך בתכלית.

ג. ודע כי הרגשה זו שהוא תלוי בהקב"ה, ו'מבלעדי עוזך ועזרתך אין אין עזרה וישועה', היא מקור הברכה, שכאשר האדם מאמין ומרגיש שאין שום אדם בעולם שיכול לעזור לו אזי הקב"ה מושיעו מכל צרתו. וכך ביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בהא דכתיב בפרשתו (בהר כה כו) 'ואיש כי לא יהיה לו גואל והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו', וז"ל, ר"ל מי שמדמה בנפשו שאין לו גואל מכל בני אדם כי משליך יהבו על ה', יהיה נפשו סמוך ובטוח כי סופו והשיגה ידו ונגאל. עכ"ל.

וכן הרחיב בזה הנצי"ב (בהעמק דבר) 'דבא הפסוק להורות לנו דרך מוסר, כי זה שלא יהיה לו גואל יבא לידי כך שתשיג ידו, דמי שיש לו גואל והוא בוטח עליו מסיר בטחונו מה', מה שאין כן, אם אין לו על מי לסמוך הרי הוא חוסה בו יתברך, והקב"ה יודע חוסי בו וממציא לפניו כדי גאולתו'.

וכך ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בהאמור בפרשתו (בחוקותי כו ג-ד), 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעיתם'. כי זה כלל גדול בהשפעת הפרנסה, שככל שתגדל אמונת האדם שאין הפרנסה תלויה במעשיו ו'בכשרונותיו הנפלאים' אלא הכל בידי שמים ובגזרת עליון, כך יפתחו בפניו שערי הפרנסה בהרחבה, וישפיע עליו הקב"ה מידו המלאה הפתוחה והקדושה, לעומתו המדמה בנפשו לומר כי כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, ואף חכמתי עמדה לי, הרי הוא מרחיק מעליו את שפע הפרנסה, ומעתה יתבאר היטב 'אם בחוקותי תלכו', שהלא 'חק' מרמז על הפרנסה (ביצה טז). ואם תאמינו כי ה'חק' והפרנסה הוא ממני והם בחוקותי, אזי ונתתי גשמיכם בעיתם ויתמשך עליכם הפרנסה תמיד.

ואין הדברים אמורים דווקא כלפי מזונותיו של אדם, אלא כך הוא בכל ענייניו של אדם, התולה הצלחתו במעשיו ידיו הרי הוא סותם ח"ו על עצמו שערי ההצלחה וסייעתא דשמיא. ובזה ביארו מה דאיתא בגמ' (ברכות ח.) 'במערבא (בארץ ישראל), כי נסיב אינש אתתא (כאשר אדם נושא אשה) אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה', ובפשטות הכוונה ששאלו אותו אודות האשה אשר לקח האם טובה היא או רעה. ורבו התמיהות בדברי הגמ', מניין לו לחתן לידע תיכף נישואיו בטיב 'מקחו', ובכלל, איזה פנים יש לדבר הזה - לשאול את החתן כבר במשתה נישואיו או באמצע ימי ה'שבע ברכות', חתן לעבן, האם יש לך 'שלום בית'... ועל הכל קשה, כי היה צריך לומר במערבא שאלי - מלשון 'שאלה' ולא במערבא אמרי. ובעיקר יש לתמוה לאיזה צורך שאלו אותו 'שאלה' דחופה ונחוצה כזאת... ומה נפקא מינה יש להם, ומפני מה נקבע מעשה זה לדורות בתוך דברי הגמ' הקדושה [ועיין עוד ב'חפץ חיים' (כלל א סק"ג)] מה שדן בדברי הגמ' מצד איסור לשון הרע].

אלא כך ביאור הדברים, שאכן לא באו לשאלו כלל אלא אמרו לו עצה טובה והדרכה ישרה לכל ימי חייו, שהאומר 'מוצא אני' - כלומר, אני מצאתי את השידוך כי פניתי לשדכנים וידעתי כיצד לחפש... וכיו"ב, גם בחכמתי אבנה בית נאמן אזי סופו של דבר שמן השמים אין מסייעים בידו עד של"ע נהפכת היא למר ממות... לעומתו האומר 'מצא בלא להוסיף אני', אלא יודע שמהשמים זימנו לו 'מציאה' כשירה, מובטח לו כי מצא טוב ויבנה ביתו בטוב ובנעימים ויפק רצון מה'.

ביסוד זה היה מבאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע מנהג ישראל, אשר בטרם יצא חתן לעמוד תחת החופה מוציאים מכיסי בגדיו כל מה שיש בתוכם, כי באו להשריש בחתן העומד לצאת 'לחיים', התבונן ושים על לבך היטב, כי אין לך משלך כלום... ואל תחשוב חלילה כי בכוחך הגדול ובחכמתך וכשרונותיך הנפלאים תוכל להצליח בחיים, אלא תזכור היטב שאין לאדם שום כח משלו, ותמיד נזקק הוא לחסדי המקום ב"ה, והכרה זו היא ה'מפתח' להצליח בכל אשר תפנה.

ד. פעם נכנס הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל אל ביתו של 'המשגיח' הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל, וראהו היאך שהוא מלא שמחה עילאה, וישאלהו ר' שלום לשמחה מה זו עושה, פתח ר"י וסיפר לו, שבשנים מקדם היה משמש כמשגיח בישיבת מיר שבליטא, ומחמת הדחקות והעניות ששררה שם היה מילתא דשכיחא שלא קיבל את משכורתו הזעומה בסוף החודש, ובכהאי גוונא היה מתחזק באמונתו ומתפרנס מאמונתו, כמו שנאמר 'שָׁכַן אֶרֶץ

ביוצא בדבר מצינו כבר ברד"ק המבאר בדברי מרמה שאמר לבן ליעקב 'נקבה שכרך עלי ואתנה וכו', ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה וגו' (בראשית ל כח-לא), וביאר הרד"ק (ר"ה לא) שיעקב השיבו 'לא תתן לי שום דבר קצוב בשברי, אלא יהיה שברי דרך מקרה ושובת הא-ל כמו שיזמין לי'. והיינו שלבן הארמי 'ביקש לעקור את הכל' - לעקור ולהרחיק את יעקב אבינו מצורו וקונו, כיצד יעשה זאת - מצא לו טכסים, כשתהיה

פרנסתו של יעקב בשכר קבוע, או לא יהיה בהרגשה שפרנסתו תלויה בידי שמים, ולא ירגיש עצמו תלוי בה'. אבל, יעקב אבינו לא אבה לשמוע לו, וענהו שאינו רוצה בשכר קבוע, שהרי בזה יסמוך על 'משכורתו' הקצובה והמסודרת, ויתמעט במחוננו בה', אלא שכרו יהיה תלוי במה שיגזור הבורא מידי יום ביומו מה ילדו הכבשים עקודים נקודים או ברודים, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית"י וישא עינו למרום בכל עת ובכל שעה'.

וְרָעָה אֲמוּנָה - איך האב זיך געשפייזט מיט אמונה' (הייתי מתפרנס ומזין עצמי ע"י האמונה), והנה עתה לאחר שעלה לארץ הקודש הציע לו הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל גאב"ד פוניבז' שיבוא לשמש כמשגיח בשיבתו, והבטיח לו מתן שכרו בצדו בעין יפה, באותה שעה שקלתי לקבל את המשרה, אך חששתי תמיד מה יהא עם האמונה, כי לתומי חשבתי שהוא משופע בנכסים ואין אצלו מחסור של כסף, ואם ישלם לי את המשכורת מדי חודש בחודשו לא אזכה עוד לסמוך ולבטוח בהשי"ת, אך עתה שמח אני, שהרי הנני נמצא כבר שמונה חודשים בעבודתי ב'שיבה', ובנתיים כל משכורתי היא 'אמונה' כמו בליטא... לכן אין קץ לשמחתי, כי איך לא אשמח כמוצא שלל רב, על שחזרתי לחיות מאמונה...

ויש מוסיפים עוד בפירוש הכתוב 'שכן ארץ ורעה אמונה', שגם אם הינך 'שוכן בארץ' בגוף ובנפש ובכל הפירושים עדיין רעה אמונה...

ה. וכה היה אומר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע, מיר האבן זייער ליב (אנו אוהבים מאוד) שאברך נושע בן או בבת תיכף לתקופת השנה לאחר נישואיו, שהרי מדרכו של עולם, בעת שחסר לו לחם או דבר אחר בביתו מיד ירוץ לבית חמיו לקחת משם די מחסורו אשר יחסר לו... אכן לאחר שכבר זכה בברכת הבנים הרי אינו ממחר כל כך לרוץ אל ה'שווער' כי כבר אינו 'בן חורין' אלא תינוק תלוי בו ופעמים שחושש לצאת עמו מפני הצינה או מפני החמה, ומכיון שאין לו למי לפנות, הנו מוכרח הוא לתלות עינו במרום ולבקש מאביו שבשמים שיזמין לו צרכיו, ואין טוב לו לאדם מאשר להיות תלוי במי שאמר והיה העולם.

ו. ולדין ייאמר צא נא השדה ושאל את הבריות מה הם אומרות, מהי הברכה שהאדם מן השוק מברך את עצמו, והכל יענוך - לכשיכנס לחשבון הבנק שלהם בכל חודש ביום מסוים בחודש כך וכך מעות אז אדע כי ערבה שנת, לזה בא יעקב אבינו ומכחישם, כי טובתו וחיותו של אדם כשיזכור בכל עת ויחיה תמיד בהרגשה כי הוא סמוך על שולחן אביו שבשמים - 'שעשה לי, העושה לי כל צרכי'... גם ירוויח בזה, שחיוו יהיו תמיד שלווים ושקטים, שהרי פעמים נופל על האדם הוצאה בלתי צפויה מראש, אם אינו חי אלא על משכורתו הקבועה הרי הוא מאבד עשתונותו כש'משהו' זז ממקומו, אבל החי על חסדי הבורא מה לו עשרת אלפים ומה לו מאת אלפים - היד ה' תקצר, כי 'לי הזהב ולי הכסף', אין לו אלא לפנות אל אביו שבשמים לבקש מאתו כל הצטרכויותיו והם כבר בדרך לביתו. וללמד גם למי שמשכורתו קבועה לחיות ולדעת שבאמת הוא תלוי בחסדי הבורא יתב"ש בכל חודש מחדש.

פעם אמר יהודי לרבו כי הוא מרגיש עצמו תלוש... כי מעבידיו זורקים אותו חדשים לבקרים, ובכל 'שני וחמישי' הוא עובד במקום חדש, פעם ב'קביעות' ופעם כ'ממלא מקום' - ופעמים רבות הנו מסובב בחוסר מעש - ואני אנה בא. א"ל וכי 'תלוש' אתה, מעולם לא ראיתי אדם מחובר כמוך, כי אינך סומך כלל על מעשי ידך אלא הנך מחובר לבורא כל עולם באשר עיניך תלויות השמימה בכל עת ובכל שעה...

וכבר אמרו בדרך צחות, אולי לכן מקבלים אותם השכירים מדי חודש 'תלוש משכורת' (Paycheck), לרמז שע"ז אפשר ח"ו להיות 'תלוש' מאמונתו בהקב"ה, אם ח"ו יתחיל לסמוך על ה'תלוש' הקבוע שיבוא בעתו ובזמנו. ובוודאי אין כוונת הדברים לומר שיעזוב האדם את מקום קביעותו.. אלא ללמד שתמיד יהא מחובר אל הקב"ה ואל יסתמך על ה'תלוש' כי אין לך תלוש גדול מזה.

באר הפרשה - פרשת בהר בהר בהוקות

לכם ונפשם, וכאשר המה מכירים בזה ונושאים אליו עיניהם בתפילה ובאמונה, בוודאי ימלא מחסורם בכל מיני ישועות והשפעות טובות.

ימעיט מקנתו - המסתפק במועט זוכה להרחבה בעוה"ב ובעוה"ז בפרשתן (בהר בה כג), 'והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי', הקשו המפרשים שלכאורה מצינו כאן סתירה בדברי הכתוב מיניה וביה, כי אם אתם 'גרים' הרי אינכם 'תושבים' [שמשמעות 'תושב' הוא על מי שיושב ישיבת קבע, ואילו 'גר' היינו היושב ישיבת עראי], ואם אתם 'תושבים' ממילא אינכם 'גרים' (וכעין זה הקשה רש"י בראשית כג ד בלשון האמור שם). ומבאר השל"ה הק' (שער האותיות אות ג א) שבא הכתוב לרמוז, שאם ישם האדם לנגד עיניו תמיד ויזכור בכל עת שאינו אלא 'גר' בעולם הזה, יזכה להיות

איתא בתנחומא (ויצא ג), אמר רבי ברכיה, בכל מה שתבע (-התפלל וביקש) יעקב מן הקב"ה, השיבו. אמר אם יהיה אלוקים עמדי - השיבו והנה אנכי עמך. אמר ושמרני - השיבו ושמרתך בכל אשר תלך. אמר ושבתי בשלום - השיבו והשיבותיך. (אבל) אמר ונתן לי לחם - ולא השיבו על הפרנסה, כי אמר הקב"ה, אם אני מבטיחו על הלחם, מהו מבקש ממני עוד, לפיכך לא השיבו על הלחם, ע"כ.

מכאן תצא הקריאה לכל בני ישראל באשר הם, תנוח דעתכם מדאגת הפרנסה וכיו"ב, דעו נא כי הקב"ה חפץ בטובתכם וישפיע עליכם כל מיני טובות שבעולם, אין לכם אלא לתלות עיניכם בו, כי אין להקב"ה חפץ אלא בקרבת בניו אליו, ורק משום כך נותן להם איזה 'מחסור', בכדי שיתפללו לפניו בכל

ז. ביסוד הדברים אמר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (תפארת שמשון בחוקותי עמ' שכ) לבאר באופן נפלא מה שמצינו בכמה מקומות בתורה, שהקב"ה מבטיח 'שכר' לעושי מצוותיו דייקא בתבואת השדה ובריבוי הבקר והצאן, ולא בריבוי זהב וכסף, וכדכתיב בפרשתן (בחוקותי כו ג-ד) 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו, וכן כתיב בפרשת עקב (דברים ז יב-יג) 'והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם וגו', ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירושך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרות צאנך, ולכאורה אם חפץ הקב"ה לברכם בעשירות גדולה מדוע לא בירכם בריבוי כסף וזהב, וכי היד ה' תקצר להביא לכל אחד אוצרות זהב וכסף [ואין זה ברכה באופן שמחוץ לדרך הטבע, שכן ניתן לברך שימצאו זהב וכסף באדמת ביתם, וכמו שיש מקומות בעולם שם כורים זהב מהאדמה].

ומבאר, כי מטבע האדם שיש לו כסף וזהב שמרגיש הוא בטוח בעשרו, שהרי אינם מתקלקלים ומחלידים לעולם, ואף אם יפרוץ רעב בארץ מושבו יקח עמו את כספו וזהבו למדינה אחרת ושם יחיה כעשיר, ושוב אינו מרגיש שהוא נצרך לסייעתא דשמיא בכל עת, אמנם בברכת ה' בריבוי שדות פירות ותבואה, או בבקר וצאן עדיין הוא נצרך בכל עת ושעה לעזרת ה', ותמיד הוא תולה עיניו למרום שעשירותו לא תופסד, שלא יחלו הבהמות ולא ימותו, ושירד גשם ולא תתקלקל התבואה, ואף לאחר שצמחה התבואה מהקב"ה שיזמין לו קונים ושלא ישאר כשחורתו בידו.

והנה הנותן מתנה לחברו מרוב אהבה פשיטא שרוצה שמתנה זו תקרב את הלבבות, ולא להיפך שדווקא המתנה היא גורמת לריחוק ולפירוד ביניהם. ועל כן כשהקב"ה משלם שכר טוב ליראיו ומצווה להם ברכתו, אינו רוצה לברכם בכסף וזהב שע"ז יבטחו בהונם ולא יתלו עיניהם בו, ונמצא שאותו שכר יגרום להם לריחוק ממנו, על כן נותן את השכר בפירות העץ והאדמה ובבקר וצאן, בכדי שתמיד יצפו לעזרתו ויהיו קרובים אליו, וזו הטובה הגדולה ביותר, וכדכתיב (תהילים עג כח) 'ואני קירבת אלוקים לי טוב'.

ח. ידוע דבר המעשה באיש גביר אדיר אשר נכנס לבקר את הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע במעונו, ולפי 'רוחב דעתו' היה ברור לו שקדוש ישראל וגאונו צריך לדור בדירת פאר כראוי לפי מעלתו ומה גדלה תמיהתו כשראה את הדלות הזועקת מכל עבר ופינה, ולא היה יכול להתאפק וישאל את ה'חפץ חיים' היכן כל הרהיטים (מעבל) המשובחים וכו'... החזיר לו החפץ חיים בשאלה והיכן הרהיטים שלך... השיב הלה, הרי איני אלא אורח הנמצא בדרך, ואינו מן היושר להשקיע בדירת עראי... ואכן בביתי שוכנים כבוד מיטות שן וכסאות מחוטבים ומרהיבים עין, נענה לו החפץ חיים, אף אני איני אלא אורח הנמצא בדרך... כל חיינו בעולם הזה איננו אלא כ'אורחים', ואילו עיקר דירתנו היא רק בעולם הבא, ושם נמצא כבודי ורכושי, ואת ה'דירה' ההיא צריך לשכלל ולהשקיע בה...

הבהמית ומטעים רוחו מכסופיו הוא נשך בזה ומטיל בו ארס החטא, ואמר ובמרבית לא תתן אבלך פירוש אפילו אבלך שהוא דבר שהורשית לאכול לא תרבה בו, כי כשאדם הולך אחר גרונו ויטה גבול התאוה שבו למותרות בזה יחשיך אור הנפש, כי כשזה קם זה נופל, כשמתרבה תאבון המורגש מתמעט תאבון הרוחני. עכ"ל.

ומצוה עלינו להביא בהאי עניינא מ'משנת חייו' ושיטתו הקדושה של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע על הא דאיתא בגמ' (ביצה טו.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה', שאין הדברים אמורים על מזונות דייקא במאכל ובמשתה, אלא כל הנאותיו של אדם נכללים בדבר זה, כי נקצב לו כמה ייחנה במשך כל השנה. ולא זו בלבד אלא אף בריאותו והצלחותיו כולם נכללים ב'מזונותיו'. לעומת זאת גם כל 'ייסורים של אדם' קצובים לו מראש השנה. וכל הנהגה יתר על המידה גורם לו שיצטרכו לייסור אותו ח"ו, לעומתו זה המתייסר ו'שילם את חובו' בייסוריו זוכה הוא לקבל 'הנאות' לרוב'.

ביסוד זה היה הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע מעורר תמיד על הנהגת האדם בקדושה, בבארו בטוב טעם ודעת, כי לא רק מטעם 'עבודה' טוב לו לאדם לצמצם את הנאותיו מה'עולם הזה' - באיסור או אפילו בהיתר, אלא עצה טובה קמשמע לן, - שמצד 'ביונעם' (עסקים) עדיף להם שלא למלא את סאת הנאתם בענייני עולם הזה, כי אם ימנעו עצמם מליהנות (יותר מיד) יערב להם

'תושבים עמדי' בעולם הבא^ט. הוסיף על כך הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, שעל כך נאמר ברישא דקרא 'והארץ לא תמכר לצמיתות', ר"ל שלא תמכור עצמך לצמיתות לעניינים ה'ארציים' כמו עבד הקנוי לאדונו, אלא תדע 'כי לי הארץ', כל ירידתך להאי עלמא אינו אלא לעבוד את השי"ת, וכל ענייני עוה"ז כאכילה ושתיה וצרכי הגוף ועסקי הפרנסה אינם אלא כדבר טפל לעומת העיקר שהוא עבודת השי"ת, ואל תחליף בין עיקר למפל - לעשות את הטפל לעיקר ואת העיקר למפל ח"ו.

בענין הזה ביאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ר"ה לפי) בלשון הכתוב בפרשתן (בהר כה טז) 'לפי רוב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעיט מקנתו', שהנה כל ימי חי עולם הזה אינם אלא 'מעט שנים' וכחלום יעוף לעומת חיי עולם הבא שהם לעד ולנצח נצחים, וממילא ימעיט מקנתו בדברים השייכים רק למעט השנים, 'ולא ינוח תאוותו בענייני עוה"ז', אלא במה שנוגע לרוב השנים - לחיי עוה"ב ירבה מקנתו, שישים תמיד מגמתו להרבות בעשיית רצונו ית"ש ובריבוי לימוד התורה ועשיית המצוות. ובאמת לכסיל יחשב מי ש'משקיע' רק בחיי שעה ומניח חיי עולם.

והלוא כה הם דבריו הבוטחים כאש של ה'אור החיים' הק' על הפסוק (בהר כה לו) 'את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אבלך, וזל"ק, את כספך הם הדברים שהארם כוסף בעולם הזה לדברים הנדמים, לא תתן לו בנשך כי כשאדם משלים תאות נפשו

ט. והן הדברים שנו חכמים בלשון המשנה (אבות ד טז) 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין'. וכמו שהביא בספר 'משחת שמן' (בראשית עמוד רז) ששמע מאדם נכבד לפרש בדרך משל לאדם שקנה חלקת אדמה לבנות שם בית, ראשית דבר יזמין 'אדריכל' לשרטט תבנית הבית והחצר, בפרוזדור והחדרים, אמנם מה יקרה אם הלה יחזיק את עצמו כ'חכם' ויתחיל מיד לבנות מבלי כל מחשבה תחילה, ויעשה לעצמו פרוזדור גדול בכניסת הבית, הרי מעתה לא יישאר לו מקום לבנות חדרים הרבים אשר איווה לבנות בביתו החדש והמפואר. זה הכלל, אי אפשר לבנות בית כרצונו, רק אם יכין תחילה 'פלאן' (תכנית) כדת מה לעשות בכל פיסת אדמה, והעיקר, עליו להיזהר שלא להשתמש עם כל המקום לפרוזדור לפני החדרים. וזוהי כוונת דברי המשנה, שהאף אמנם שאי אפשר לאדם להתקיים בזה העולם מבלי ה'פרוזדור' - ענייני עוה"ז, מכל מקום עליו להיזהר לבנותו רק לפי ההכרח, וישתמש בענייני עוה"ז כפי הנצרך בלבד, וכך יישאר לו מדור ראוי לשמו בעולם הבא, בכבוד הראוי לו.

י. הטו אזניכם ושימו לבבכם למה שסיפר לי כ"ק אדמו"ר רג"מ מזוועהיל שליט"א, לפני חתונתי קנו לי דירה 'על הנייר' (-בית שעומד להיבנות) מאת הר"ר שמעון דייטש ז"ל, ובינתיים - עד שתהא הדירה עומדת על תילה הציע הנ"ל שיש לו איזה דירה'לע (דירה קטנה) בבית ישראל שניתן לגור שם, והלכתי עם אבי כ"ק אדמו"ר ה'אור אברהם' זצוק"ל לראות את הדירה, תיכף בעמדנו במפתן הבית זכינו לקבלת פנים - הנה עכבר קופץ לקראתנו... וללמד על הכלל כולו יצא כיצד היה מראה ה'דירה', ממש כחורבה אחת מחורבות ירושלים... אך מאחר שידעתי את המצב הכספי כי ברע הוא על כן הסכמתי בדלית ברירה, כשיצאנו משם אמר לי אבי זצ"ל, שצריך להתקשר למחותן לומר

באר הפרשה - פרשת בהר גזוקות

ובזה ביאר מה דאיתא בגמ' (ברכות כח): בלשון הודאתו של רבי נחמיה בן הקנה 'מודה אני לפניך ששמת חלקי מיושבי בית המדרש... אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר'. ויש להבין, איך אמר 'ואינם מקבלים שכר', הלא הפועלים מקבלים שכר תיכף ומיד, ואילו אנו נקבל את שכרנו רק בעולם הבא, כדכתיב (דברים ז יא) 'היום לעשותם' ואמרו חז"ל (עירובין כב.) 'היום לעשותם ומחר לעוה"ב' לקבל שכרם'.

ומיישב בזה"ל, וז"ל, כי על כל דבר יש חשבון, ובעל החשבון יודע איך לחשוב, כי צריכים לזה נסיון

במקום אחר הנאות טובות יותר". ולא יפסידו אפילו בכהוא זה, כי הקב"ה יחזיר להם בהנאות של קודש בכפל כפליים".

ובבך ביאר הרה"ק הטעם שתיבות 'קדושה' ו'קדשה' (ההיפך מהקדושה רח"ל) נכתבים באותם האותיות. כי המוותר על ה'קדשה' אינו מפסיד את ההנאה, אלא אותה ההנאה ייחנה בבואו אל ה'קדושה', ואף בתוספת מרובה על העיקר. כי ארון הכל שכל ההנאות שלו אומר לאדם - רצונך ליהנות בחיך, אל תפן אל בורות מים דלוחים, אלא, בבואך אלי אמלא את כל ישותך בהנאה מרובה עד אין קץ".

לו שגם הכלה תלך לראות את הדירה, ופחדתי מהקבלת פנים שיהיה לה... ספרתי לזקני הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע שר' שמעון דייטש העמיד לי דירה שבקושי ניתן לחיות שמה, ונענה לי בלשון קדשו, מיישע, מיישע, נישט געפרלאך (לא נורא) הלוואי ש... (וכאן נקב רבי מרדכי בשם פלוני, ולא נזכירו מפני כבודו) היה סובל כך אחרי החתונה, ואז כל החיים שלו אח"כ היו נראים אחרת... (ומן העניין לציין מה שהוסיף האדמו"ר שליט"א שזכה מיד לאחר נישואיו בברכת ה' בתאומים ובשלישיה, וכאשר עבר לדירת קבע שלו נכנס לשם אברך צעיר אחר לאחר נישואיו ואף לו נולד שלישיה...)

יא. מספרים שפעם הפציר אחד מבני ירושלים מהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע שיפעול עבורו להיפקד בדבר ישועה ורחמים - בזרע של קיימא, אמר לו רבי שלומ'קה הנה בכל יום הנך עומד ב'מקוה', ומנהל שם 'אסיפות מרעים' במסירת 'חדשות תבל', וכל כך רבה הנאתך מכך, עד שהינך 'אוכל' בזה את כל ההנאות הקצובות לך ובכלל זה - זרע של קיימא, חדל נא ממנהג זה ותראה ישועות, וכן הוה.

יב. הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נפלאים מעשיך עא) מביא מעשה שהיה בבחור 'ירא שמים' שהיה דרכו ללכת בכל לילה אחר חצות ללמוד עם 'ראש הישיבה' והחברים, בדרך שבין ביתו לישיבה הייתה דרה 'אלמנה צעירה' שהייתה עשירה גדולה והייתה ישנה עם משרתת שלה בחדר שבו היה מונח כל העושר שלה בתוך תיבה מלאה כיסים דינרי זהב ושאר מחמדי תבל. באחת הלילות כשעבר הבחור הלז ראה שבית האלמנה פתוח לרווחה, פחו עליו יצרו ונכנס לתוך הבית, ומצא שבעלת הבית והמשרתת שקועים בשינה עמוקה, מיד החל הבחור לשבר את התיבה, ומכח שבירת התיבה הקיצו הנשים, ופחד אחזם מלצעוק על הגנב כי חששו שמא 'ליסטים מזויין' הוא... אלא שהבחור בעצמו החל מחשב 'חשבוננו של עולם' ואמר הרי אין אדם נוגע במוכן לחברו, על כן, ממה נפשך, אם המעות יועדו עבורי מן שמיא אין כל ספק שבהגיע העת הם יבואו לידי, כי הקב"ה לא יעניש את מי שנמנע מלעבור עבירה ולא גנב את שאינו שלו... ואם אין המעות קצובין ומיועדין בעבורי הרי סוף דבר הם יצאו ממנו - אם לרופאים ח"ו או לפדיון שבויים (שישבו אותי ח"ו) א"כ 'מה לי ולצרה הזאת', ואכן, החזיר את המעות לתיבה והלך לו. משהאיר היום ראתה האשה כי נס נעשה לה, שכבר עמד גנב בפתח התיבה ולא נטל מאומה, מ"מ אמרה 'לאו בכל יומא איתרחיש ניסא', עלי להנשא וכך אהיה אני וממוני שמורים בשמירה מעולה.

ממחשבה למעשה, אחר שיצאו כל בני הישיבה לביתם, נכנסה האשה אל 'ראש הישיבה' וספרה לו את כל דבר המעשה, וביקשה ממנו שיורה לו איזה בחור ראוי לינשא לה, והנה רק אותו בחור מתמיד ישב באותה העת בישיבה ועסק בתורה, הראה לה ראש הישיבה, קחי אותו כי הוא ירא שמים גדול... ומסיים ה'בן איש חי' זי"ע. אז אמר, יפה אמרתי אתמול בלילה, שאם אלו הדינרים מוכנים לי אקח אותם בהיתר, וכן היה לי.

ולדין הדברים אמורים, בעמוד האדם בעת נסיון קשה ומר, יזכור כי אם הנאה זו קצובה לו ממרום, הרי שבמניעתו מהעבירה לא יפסיד מאומה. ויזכה ליהנות באותה הנאה ואפילו הנאה מרובה יותר כי הקב"ה לא יישאר חייב לו מאומה... יג. כבר אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע בלשון קדשו, כמה נאה הוא העולם כשמסתכלים עליו מלמעלה, וכמה מכוער הוא כאשר מסתכלים עליו מלמטה, והיינו, יפה לו לאדם שיביט על העולם הזה מלמעלה - מחוצה לו, כשאינו שקוע בהבלי עולם, ומכוער הדבר כאשר האדם שקוע כל כולו בתוך העולם הזה והבלי...

ומסיים שם, שהבוחר לעמול בתורה מקילין עליו שאר עמל וייסורים שנקצבו לו - כשכר על בחירתו בטוב, ולפעמים על ידי שמשחתך בצערך של חבירו נפטר מהחוב אשר עליו, כי בשמים אין חילוק אם הם שלו או של אחר - הרי 'צער' היה לו (הובא בספר מים רבים מאמר 'סוד צדיק' על סדר הש"ס במס' ברכות)

הוסיף רבי שלומ'קה זי"ע (הובא ב'סוד צדיק' שבספר מים רבים בחלק 'אבות') להסביר בזה את המשנה (אבות ו ה) 'רבי שמעון בן יהודה אומר, הנוי והכוח והעושר והכבוד והחכמה והוקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם, רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מידות שמנו חכמים כולן נתקיימו ברבי ובבניו, ולאידך גיסא אמרו חז"ל (כתובות קד.) 'בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי (מעולם הזה) אפילו באצבע קטנה, ולכאורה הדברים סותרים זה את זה - שהרי נהנה מכל אלו ה'שבע מידות' שמנו חכמים.

וביאר רבי שלומ'קה, שאדרבה זה משלים את זה, שהרי כאמור, לכל אדם נקצב כמה הנאה יהנה במשך ימי חייו וכמה להיפך, אמור מעתה, אם ניתן לאדם איזה דבר אלא שעדיין לא נהנה ממנו נחשב לו כאילו עדיין לא קיבלו, ואז נותנים לו דבר אחר חשוב יותר מהקודם - אולי מזה יינה, ואם גם מזה אינו נהנה נותנים לו עוד דבר... ובוה יובן היטב, כי מאחר שלא נהנה רבי אפילו באצבע קטנה מזה העולם, הוצרכו להוסיף לו עוד ועוד בכדי שיינה, וכיוון שעדיין לא נהנה הוסיפו לו עוד. נמצא שדייקא מכך שלא נהנה רבי מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, דייקא משום כך זכה לכל האמור למעלה^{טו}.

וזמחה גדול, ושוקלים כל ההנאות לעומת היסורים - לפי טבע המקבל שמתענג או סובל, ובכלל זה, בנים, בריאות גופו ובני ביתו, וקנין רכושו, ומכל פרט שיכול האדם להתענג ולקבל הנאה מהם, וכן מכל מה שיכול להצטער, ומכל מה שטורח בעמלו, וסובל איזה יסורים מעסקיו, הכל נכלל במידה של 'חסרון'.

ושתי המידות 'הנאה והחסרון' - נקצבות לפי משקל מידה זמני, ואם לפעמים יתענג יותר מעט מהמידה, יוכרח להצטער כנגדו מעט.

אמנם, הבחירה ביד האדם להכניס כל הטרחה ועמלו בקדושה, ויצא בזה גזירת המקום - כי המצטער בשביל איזה דבר שבקדושה לא יצטרך לסבול יסורים אחרים, ולבר מן דין יקבל שכר בעוה"ב על בחירתו לעמול בטוב, משא"כ אם בוחר לעמול בעניני ארציות ומקבל עליו כל הטרדות והפגעים לא יקבל ע"ז שכר מיוחד לעוה"ב, ובוה יבואר היטב הם עמלים ואינם מקבלים שכר' - כי אין שכרם על עמלם, שהרי ממילא רווח זה היה כבר קצוב להם בטרם עמלם בעבודת עולם הזה, ואילו אנו מקבלים שכר, על עצם הבחירה בטוב, זולת מה שיבואו עלינו ההנאות שנקצבו לנו.

וזוסיף לבאר בזה את התפילה 'למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה - ברוך הגבר אשר יבטח בה' - כי כאשר יבטח בה' ויאמין שאף אם יעבוד ויעמול כל היום לא יגיע אליו יותר ממה שנקצב לו - או אז לא יעבוד לריק ובהלה.

ואף שרואה לפעמים כי רעהו נסע למדינת הים והעשיר והצלחה, יכול להיות כי נחלף לו בעד תענוג אחר, לפעמים (עיי"ש)... 'סוף דבר', יש חשבון על הכל ואין העולם הפקר, מי שירצה יקח, ולבסוף ישלם על כך,

יד. סיפר כ"ק אדמו"ר זי"ע מה ששמע מפי אביו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, פעם שהה אצל רבי שלומ'קה יהודי אחד בר אבהן שמיחוס גדול היה, והבחין ר' שלומ'קה שאותו יהודי תאב ל'כבוד' ל"ע והריהו מרדף אחריו באופן מוגזם מעט. פתח פיו בחכמה ואמר לו, דע לך, בשעה שיורדת נשמה לעולם הזה יורד עמה 'קיצבה' מסוימת של הנאות, וממנה יסתעף ויתחלק לכבוד, בנים, פרנסה, בריאותו השלימה, וכן שלימות בריאות נפשות ביתו, נחת דקדושה מיו"ח וכו' וכו', ועתה הביטה, המפריז ולוקח לעצמו כבוד יתר על המידה, הרי גורע מעצמו משאר טובותיו בהאי עלמא, ומי פתי יהנה מכבוד בידעו שהוא על חשבון בריות גופא ונהורא מעליא, או תחת נחת וכיצא בזה...

טו. מעשה שהיה בנכדתו (נו"ב של כ"ק אדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל) שהייתה מהלכת בנעלים קרועות עד שהוקשה עליה ללכת (באותו זמן מעוברת הייתה), פנתה הצדקת אל זקינה הקדוש והראתה לו את נעליה - כי קרועים הם לגמרי, (בחשבה שכראותו כי כן, מיד יתן לה מעות לקנות מנעלים חדשים - כדרכו של רבי שלומ'קה כשהיה הדבר נוגע לאחרים). אך למעשה - אמר

חביבין דנקבעתא - קביעת עיתים לתורה וסגולתה לפרנסה 'חק', וכן הפרנסה (ביצה טז. חק לישנא דמווני), ולפי"ו יתבאר בפרשתן (כו ג-ד), 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם גם יחד, שתעסקו במלאכת הפרנסה ובר בבר גם תקבעו בעיתם'. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפי' הב') כי שניים המה שנקראו 'חק', התורה נקראת עתים לתורה ותפילה או 'ונתתי גשמיכם' - פרנסה

לה רבי שלומ'קה, טוב מאד כי כך אירע לך, המשיכי ללכת באלו המנעלים, וצער מועט זה יימנע ממך צער הלידה. לימים גילתה הרבנית שמעולם לא עברה לידה קלה כמו שהיה לה באותה הלידה.

שוב מעשה ביהודי אחד ששנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא, באחד הימים בא הלה להתאונן לפני רבי שלומ'קה שנאבד לו סכום גדול של מעות, והנה מתחנן הוא אל הרבי שיחיש ישועה עבורו וימצא את המעות. ענהו רבי שלומ'קה, לא כן אברכך, כי עדיף שלא תמצא את המעות, ותחת זאת תמצא בן זכר, וכך הוזה. פעם הגיע אחד אל רבי שלומ'קה זי"ע כשהוא מתנה בפניו כאבו וצערו על ההפסד הגדול שנגרם לו באובדן שעון הזהב שלו, שאלו הרה"ק, האם היה לך איזה 'הנאה' מיוחדת לאחרונה, או שמא קנית לעצמך דבר 'מותרות', השיב הלה שאכן זה עתה רכש 'וילונות' לביתו (ובאותם הימים לא היה זה נפוץ כלל), אמר לו רבי שלומ'קה 'בזכות' את השעון היקר באותם 'וילונות'... וכאמור, כל ההנאות קצובות, אי אפשר להוסיף עליהם מעצמו, האוכל כאן לא יוכל לאכול במקום אחר... ואילו המונע עצמו מרוויח ממקום אחר.

כ"ק אאדמו"ר זי"ע שהה פעם בלאס אנדזשעלעס (לוס אנדז'לס) והתאכסן בבית הגה"צ רבי אלעזר אלדער זצ"ל אשר נז"ב הייתה בת בתו של רבי שלומ'קה, ובאותה שעה כבר הייתה כבת תשעים, וכה סיפרה, שתקופת זמן קצרה לאחר נישואיה חשה ברע והרופאים גילו אצלה את המחלה הנוראה ל"ע, ולטענת הרופאים היה מצבה כל כך קשה - שאי אפשר היה לרפאותה כלל. הללו 'נתנו' לה עוד כמה שבועות ספורים לחייה, ולא יותר. מיד מיהרה ובאה לביתו נאוה קודש של זקנה הקדוש, והוא הורה לה לקבל על עצמה ג' דברים, א. שתוריד מעל עצמה את כל התכשיטים - כסף וזהב, למשך שנתיים ימים, ב. שבמשך כל חייה תזהר שלא לנשק שום אחד מצאצאיה, והג. שלא תשתתף בשמחות של צאצאיה. וכל זה, מטעם הני"ל שעל ידי שתמנע עצמה מהנאות אלו, תסיר מעליה את הגזירה הקשה, ותנצל מצערה. ואכן, מיד קבלה על עצמה את כל אשר הורה לה איש האלוקים, ותיכף נעלמה המחלה מגופה ונתרפאה כליל.

אחר שנתיים ימים, שבה ללבוש את תכשיטיה, ושוב נתגלתה המחלה בגופה, וציווה עליה זקנה שתמשיך להתנזר מהם עוד שנתיים ימים, ותעש כדברי זקנה ונתרפאה כליל, אך בגמר שנתיים ימים - כראותה שהא בתליא (כי הסרת התכשיטים מצילתה מן המחלה) לא שבה ללבוש תכשיטיה בשום פנים ואופן למשך כל ימי חייה. ואף את הציווי הב' קיימה ומעולם לא נישקה את בתה היחידה. והשלישית - לא השתתפה בשמחת הנישואין של בתה היחידה, וגם לא נטלה חלק בשמחת הבר מצוה של בן היחיד של בתה היחידה. ובזכות כל מניעותיה מהנאות הללו חייתה למעלה מתשעים שנה בבריות גופא ונהורא מעליא. ואף מי שיאמר שלא לנו הדברים אמורים, אלא יזכנו הקב"ה לרקוד בבריאות הגוף והנפש בכל שמחת צאצאינו וצאצאיהם, מכל מקום עלינו ללמוד את ה'כלל גדול' שלימד רבי שלומ'קה - לדעת שמניעת הנאות העולם מביאה על האדם רוב טובה וברכה...

מעשה נורא שמעתי מפי הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, אשר אביו הרה"ח רבי דוד זצ"ל היה מתגורר בשכנות עם הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע, ומשהבחין במצבו האיום ובעניותו המופלגת בלחם צר ומים לחץ כפשוטו, הטח כתפיו לדאוג לו להמציא לו מעט מזון ומחיה בכדי להקל מעליו את הדחקות, והלך לזקנו של רבי מרדכי ה"ה הרבי ר' שלומ'קה וביקש ממנו שישלח צרכי שבת גם לביתו של נכדו, ובמה יגרע חלקו משאר עניי ירושלים (כמפורסם הדבר, שהיה הרבי ר' שלומ'קה מחלק בערב שבת צרכי שבת למאות משפחות), השיב לו הרה"ק, רצוני שיהיו יוצ"ח עניים...

והנה זה ברור כשמש בצהריים שלא רצה האי סבא קדישא שישבלו צאצאיו... והרי אפילו איש פשוט מרחם על בניו כרחם אב על בנים... וכיצד יתכן שרצה שיהיו עניים, אין זאת אלא שאדרבה, דייקא מאחר שדאג להם כבבת עינו על כן רצה בטובתם ושיהיה להם הרחבה בלי גבול, לכן העדיף שיהיו דחוקים במעות ועי"ז 'פרעו' סאת הדחק וכבר יצאו ידי חובת ייסורים, וממילא 'ישמר' להם קצבת ההנאה לשאר מילי דמיטב...

אין לו מה לעשות עם שעותיו ורגעיו... אבל, אם בחקותי תלכו' (חק מלשון פרנסה) - שמתוך עיסוקיו עוזב הכל ונכנס לביהמ"ד לתורה ותפילה, (וכלשונו של הדברי ישראל -) ונתתי גשמיכם בעיתם, בעיתים של הליכותיו לתורה ולתפילה ולא יפסיד. כי כמו שבראיית הפנים בעליה ל'רגל' הבטיח הקב"ה (שמות לד כד) ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות. כן יש לנו הבטחה בכל יום ובכל איש בהליכותיו 'ועליותיו' לבית הכנסת לתורה ותפילה, שעכשיו בגלות הוא כעין (בבחינת) עליה לרגל, עב"ל".

והזמן גרמא להתחזק בעסק התורה, וכמו שכתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ויצא ד"ה ויקרא) וז"ל, ומל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא קבלת התורה, עב"ל. והלא עיקר ההכנה היא ע"י לימוד התורה, לנצל עתו"ת ורגעיו לעסוק בתורה י"ט, וכמו שכתב ה'ישמח ישראל' (ימי הגבלה ה) שרק בהיותם בהר סיני הוצרכו בני ישראל לכל אותה הכנה ופרישה, מפני שעדיין לא

הגשמיות, 'בעתם' - בזכות העתים שאתה פונה לתורה ולתפילה לא כמו שה'בעה"ב' סובר שמפסיד פרנסתו ע"י העתים ההם, עב"ל.

ובלומר, שרבים החושבים - אפילו מאלו הקובעים עיתים לתורה - שב'מסירות נפש' הם מקריבים מעצמם ומזמנם היקר, כלומר, שהיו יכולים להרוויח אז ממון רב, ואעפ"כ הם 'מקריבים' זאת למען התורה והתפילה. אבל טעות גדולה בידם, כי אדרבה 'קביעת עיתים' זאת היא זכות קיום פרנסתם, ודייקא בזכות 'עיתים' הללו פרנסתם מתברכת ומתקיימת בידם.

ומאריך להסביר שלכן כתיב לעיל בסמוך לו (בסוף פר' בהר) 'ומקדשי תיראו', ותתפרש תיבת 'תיראו' מלשון ראייה, והיינו שעליהם להיראות בבית הכנסת ובבית המדרש. והנה, בוא ונחשב, דוה וודאי שאין המדובר במי שממילא בטל מן המלאכה, כי אין בזה כל רבותא שרואים אותו בבית המדרש, הרי ממילא

טז. הנה אמרו חז"ל (אבות ג יז) 'אם אין קמח אין תורה', ומבאר ה'אור החיים' הקדוש (ריש פרשתו) אם 'אין קמח' שחסר לאדם שפע הפרנסה הרי"ז סימן ש'אין תורה' - שאינו עוסק בתורה.

מעשה בבחור (שהחל לרדת מדרך הישר) שביקש לפתוח 'ביזנעס' (עסק) והוצרך לסכום מעות גדול, ויפן אל אביו, אנא ממך, הלווה לי כך וכך מעות... אמר האב, אם תניח תפילין בכמה ימים הקרובים אלווה לך את כל הסכום... ואכן הבן קיים בקשת האב והניחם ג' ימים בזה אחר זה... אמר לו האב בעזהשי"ת בתוך שבוע ימים אמציא לידך את כל הסכום, כעבור שבוע ימים פנה הבן לאב שיקיים הבטחתו, אמר לו האב אם תניח תפילין עוד חודש ימים אלווה לך המעות, ויהי כעבור חודש ימים שוב ביקשו הבן את המעות ושוב דחהו האב ב'פזמונו' - אם תניח תפילין במשך עוד ג' חדשים אלווה לך המעות, כן נשנה הדבר כמה וכמה פעמים עד שפקעה סבלנותו של הבן ושאל את האב וכי אתה עושה 'חוזק' (צחוק) ממני... אמר לו האב, מיד אחר ג' ימים הראשונים כבר הכנסתי את כל הסכום לכיס התפילין שלך... ולך מה אעשה איפה בני שפחו יצרך עליך, ואינך פותח את כיס התפילין להניחם, כיצד תמצא את המעות... והנמשל מובן, כי 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג ה) וכלומר, שאינו צריך לטרוח 'דרך ארץ' להשיג פרנסתו, ואם אינו מוצא את הפרנסה הרי"ז סימן שכלל לא פתח את כיס התפילין - את הגמרא וכיו"ב... ע"כ לא מצא את כל המוכן ומזומן לו שם מבעוד מועד...

יז. מוסיף ה'דברי ישראל' בדברי המשנה 'אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח' - ומי קודם למי, תשובתו, כי כל איש לפי דרגתו - המון העם ישכימו בבוקר ויאמרו תחילה 'אם אין קמח אין תורה', תחילה נפנה לעסקינו, נמלא אסמינו ב'קמח' ואח"כ נעסוק בתורה. וכן הייתה דרכו של עשו, שהיה בא מן השדה והוא עייף, ורק אז פנה ללמוד תורה (שגם הוא למד תורה שהרי שאל 'אבא היאך מעשרין...'), לעומתם דרך עובדי ה' היא, מתחילה יאמרו אם אין תורה... ורק אח"כ יפנו לעסוק במשא ומתן, וזהו 'אם בחוקותי תלכו' שתעסוק תחילה בחק שלי שהיא התורה, אז ונתתי גשמיכם בעיתם.

יח. הנה נאמר ב'קהלת' (פ"ג) 'כ"ח עיתין', עת ללדת ועת למות, עת לטעת ועת לעקור נטוע וכו', י"ד עיתין לטובה וי"ד לרעה, ובכולם נכתב ל' לפניה כמו עת ללדת, חוץ משני עיתין שלא נאמר בהם למ"ד, ואלו הם 'עת ספוד ועת רקוד', וביאר הגר"א זי"ע (קול אליהו שם) הטעם לשינוי הלשון, כי האות למ"ד מורה על לימוד התורה, ובכל ה'עיתין' שייך לימוד התורה, כי היא נוהגת בכל עת ובכל מצב שהוא, ב'עת לבכות' כ'בעת לשחוק' וכיו"ב, חוץ מב' זמנים, וכמו שאמרו (כתובות יז). 'מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה', ועל כן נאמר 'עת ספוד' בלא

באר הפרשה - פרשת בהר בחוקות

בחוקותי תלכו - כל הליכות החיים בשביל שיוכל לעסוק בתורה ובמצוות

בפרשתן (בחוקותי כו ג-ד), 'אם בחוקותי תלכו וגו', ונתתי גשמיכם בעתם וגו', ונודע מה שפירש רש"י 'אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, והרבה הרה"ק ה'מאור ושמש' לדקדק במקראי קודש אלו, א. אם המדובר הוא על עמל התורה מה ענין 'תלכו' לכאן, ולכאורה היה צריך לומר 'אם בחוקותי תהגו' או 'אם בחוקותי תעיינו'. ב. מהו שאמר אם בחוקותי תלכו שהוא לשון ספק, והלא חובה גמורה היא על כל

קבלו את התורה², אבל, כהיום הזה, לאחר מתן תורה אזי ההכנה המובחרת ביותר היא ע"י עסק התורה³.

ונודע אשר הגידו צדיקים שהאור של כל יו"ט טמון במסכתא העוסקת בענייני החג [וע' בשם משמואל (שבועות) המבאר מדוע לא תיקנו חז"ל מסכתא מיוחדת לחג השבועות], וממילא האור של חג 'מתן תורה' נמצא בכל מסכתות הש"ס ובכל מקצועות התורה, וע"י שיעסוק בתורה יזכה לקבל את ה'אור הגנוז', ולטהר עצמו בקדושת התורה²².

ל', לרמז שבאותה שעה של הלוויית המת אין תורה, וכן ב'עת רקוד' היא שמחת הכנסת כלה לחופתה, אבל חוץ משני עיתין אלו צריך ללמוד בכל שעה, הן ב'עת לטובה' וגם כשח"ו ה'עת לרעה'.

יט. הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בחוקותי) היה מבאר את הכתוב ב'ברכות' שבתחילת פרשתן (כו ט) 'ופניתי אליכם והפריתי אתכם' שיש לכל עובד ה' פנאי לכל דבר ודבר.

הקשה על כך הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אם כן מה נפרש בפסוקי התוכחה שנאמר שם (שם יז) 'ונתתי פני בכם' ואף לשון זה מורה על עניין הזמן. אלא מכאן, שאם ממלא את זמנו בתורה ותפילה וכו' הרי זה הברכה הגדולה ביותר, אך כשאינו ממלא את זמנו כדבעי אין לך קללה גדולה מזה.

ידוע מאמר העולם בטעם המנהג להעניק לחתן שעון זהב, בכדי שידע לייקר את הזמן ולהחשיבו כזהב. הוסיף נופך על כך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי ידוע שבכל דבר שמשמרים אותו בקופסא, הרי שוויו של הקופסא פחות בהרבה משוויו של החפץ המונח בו, כדוגמת אבנים טובות ומרגליות שאין הקופסא שווה כשוויים. כדמיון הזה מרמזים לחתן, התבונן בשעון הזהב, שהזהב אינו כי אם בית וקופסא למחוגי השעון אשר מורים על הילוכם של שעה אחר שעה, יום אחר יום, והיינו ששווי של 'זמן' רב בהרבה יותר מערך זהב, כי הזהב הוא בית השומר עליו. כ. ידוע מה שאמרו חז"ל שהיו ישראל משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה, ולכאורה יש לתמוה שהלא מצינו שלא שינו שמם לשונם ולבושם, ומדוע לא שמרו עליהם 'גדרים' הללו לבל ישקעו בטומאה, אלא ביאורו, שבלא עסק ה'תורה' לא יועילו לאדם כל הגדרות וההרחקות שבעולם, והרי בעודם במצרים לא למדו תורה שעדיין לא ניתנה לישראל, ממילא שקעו במ"ט על אף ששמרו את כל ה'גדרים' הראויים.

כא. ועי"ז תגדל ותתרבה אצלו החשק ואהבת התורה להוסיף בלימודו כהנה וכהנה, ולאפוקי מאותם ה'באים בטענה' ואומרים כי כמו שמצינו בערבי פסחים, שיש למנוע מלאכול בעיו"ט מצה כדי שיאכלם בלילה לתיאבון כך נמי יש להמנע מתלמוד תורה בערב שבועות כדי שיקבל התורה לתיאבון, צא תאמר להם, טענה נפסדת היא טענתכם, כי בעסק התורה פני הדברים להיפך הם, דהלימוד גופא מבעיר באדם תיאבון והשתוקקות ללמוד עוד ועוד. וכמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שבועות תר"ס, ד"ה הלימוד) וז"ל, הלימוד בליל שבועות להראות חביבות התורה, כי כל חמדת עוה"ז בא מתוך הרעבון. ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה והמרעיב עצמו אוכל לתיאבון, (אבל) התורה כל מה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה, וע"י עסק התורה בליל שבועות נתרבה הצמאון אל התורה. עכ"ל.

מספרים על הגאון הגדול רבי חיים קרייזווירט זי"ע רבה של אנטווערפן שבבלגיה, ששבת פעם את שבתו בניו יארק שבארה"ב, ובצהרי יום השבת קודש מסר שיעור בפלפול ו'לומדות' בבית מדרש מקומי, המון העם המתגוררים בסביבות בית המדרש הגיעו בהמוניהם לשמוע את דבריו הקדושים והמאלפים, ואף מרחוק באו מאות יהודים אשר שירכו רגלם כשעה ושתיים בחום הקיץ, באמצע הדרשה נענה רבי חיים ואמר, 'הנה הולך אני לומר בפניכם סגולה בדוקה להתמדה בתורה הקדושה אשר היה שווה בשבילה כל המאמץ של שעות ההליכה עד הגיעכם הנה', וכך חזר שוב ושוב על גודל הסגולה אותה עומד הוא לומר כעת ותועלתה הרב, ולאחר כל הקדמות אלו נענה ואמר, 'הסגולה הגדולה ביותר לזכות על ידה להתמדת התורה היא להתיישב ללמוד'... ואידך פירושא זיל גמור.

כב. עוד טעם לשבח נתנו בחיוב ריבוי תלמוד תורה, שהלא כבר אמרו חז"ל (סוף מס' תענית) 'יום חתונתו זה מתן תורה', וידוע שאסור לקדש עד שיראנה...

רצים לבאר שחת פשיטא שאין מקבלים שכר על עמלם. ומבאר ה'אור החיים' ז"ע, כי הנה גם האיש שכל חפצו ומגמתו לעבוד את ה' ית"ש ולעסוק בתורה מוכרח הוא להשתדל מעט לפרנסתו להחיות נפשו ונפש ב"ב התלויים בו, אמנם עיקר מגמתו בעמל הפרנסה היא רק למצוא טרף ומזון בכדי חיותו למען יוכל לעסוק בתורה, והתורה היא אצלו העיקר ומלאכתו מפל.

ומאחר שכן הוא - אזי הקב"ה ברוב טובו וחסדו נותן לו שכר גם על עסק עבודתו במשא ומתן, כי כל כוונתו באותו העסק היה לשם שמים, למען יוכל אח"כ לעסוק בתורה מתוך ישוב הדעת. וזהו שאמרו בגמ' שצריך להודות ולומר אני עמל ומקבל שכר, פירוש אני עמל במלאכה ומקבל עליה שכר, ואילו אותם שעמלים במלאכתם בשביל לאגור זהב וכסף אינם מקבלים שכר, ומוסיף ואומר אני רץ לחיי עוה"ב, כי על ידי עסק המלאכה הנני יכול להגות בתורה שאקבל עליה חיי עוה"ב, נמצא שעסק המלאכה הוא הגורם להביא אותי לעוה"ב, אך הם שעוסקים במלאכתם להנאת גופם אזי לא בלבד שלא יקבלו שכר על מלאכתם אלא שהיא תביא אותם לבאר שחת^ג.

ועפ"ז מבאר ה'מאור ושמש' בלשון הכתובים בעניין, אם בחוקותי תלכו, ר"ל, שכל ה'תלכו' לעסק

איש ואיש מישראל לעמול בתורה, ואילו לשון 'אם' נראה שיש ספק בדבר שאין זה אלא רשות. ג. הלא קי"ל ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וכיצד הבטיחה תורה שכר בעוה"ז של 'נתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יבולה' וכו'. ד. וכי 'נתתי גשמיכם בעיתם' נחשב כשכר 'לערך גודל יקר עיון התורה', ואינו אלא 'שכר קטן מאוד'.

ומבאר, בהקדם דברי ה'אור החיים' הק' ז"ע בספרו 'חפץ ה' (ברכות כח:) בהא דאיתא בגמ' שם שביציאתו מבית המדרש הוא אומר 'מודה אני לפניך ה' אלוקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות, שאני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים, אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר, אני רץ והם רצים, אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת', וכבר הקשו המפרשים מדוע האריך וכל התנא בלשונו לומר שאני עמל ומקבל שכר וכו' וחזר ואמר אני רץ לחיי עולם הבא, והרי שניהם ענין אחד (כי השכר הוא 'עולם הבא')^ג, ועל דרך זה קשה שאם אמר אני רץ לחיי עוה"ב לא היה צריך לומר תחילה אני עמל ומקבל שכר, כי אם אני רץ לחיי עוה"ב פשיטא שאני מקבל שכר, ואם הם

כג. ומן העניין להביא מה שביאר ה'מעדני יו"ט' (על הרא"ש ברכות פ"ד ס"י יב אות ג) וז"ל, ולדידי מעיקרא לאו קושיא, דאע"ג דשכר מצוות בהאי עלמא ליכא, מ"מ תלמוד תורה כנגד כולם שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, וא"כ מה שאמר תחילה אני עמל ומקבל שכר בעוה"ז קאמר, עכ"ל. והיינו, שאכן, לא כפל אמריו, אלא יש כאן הודאה כפולה על תשלומי 'כפל', ראשית דבר הודה על כך שמקבל שכר בעולם הזה, ואח"כ המשיך להודות על שהוא רץ לחיי העולם הבא.

ומה טוב ומה נעים להסמיך לזה ביאורו של ה'מדרש שמואל' על הא דאיתא במשנה (אבות א טו) 'שמאי אומר עשה תורתך קבע', וז"ל, משום דרבי שמעון אמר (אבות ב ג) 'אל תעש תפילתך קבע', שהכוונה לא תחשוב שתפילתך היא ראויה להתקבל וקבועה היא לבוא עליך כל מה ששאלת, ועל כן אמר שמאי כי אף שבתפלה ראוי שלא יחשוב כן, בעסק התורה יוכל לחשב שבשכרה ימלא כל משאלותיו ושהיא קבע לבוא עליו כל מה שישאל, כי תלמוד תורה כנגד כולם. עכ"ל.

כד. והנה 'כור המבחן' אם עיקר חפצו של האדם הוא לימוד התורה או שחלילה להיפך, נבדוק מה מעשיו בעת הפנאי, בזמנים שאינו עסוק במלאכתו, וכגון בשבת קודש ששובתים ממלאכה, או בשעות הלילה וכדומה, אם באותם השעות מרבה בישיבה בעסק התורה הרי זה גילוי מילתא שאם היה סיפק בידו היה לומד כל היום וכל הלילה, אכן אם מבלה את עתותיו בדברים בטלים, הם וכיוצא בהם, שמע מינה ש...

ונודע פתגם הקדמונים (הובא ב'שמחת הרגל' להחיד"א, לימוד א) בלשון הכתוב (תהילים עה ג) 'כי אקח מועד אני מישרים אשפוט', שימי המועד האסורים במלאכה הם ה'שופטים' את האדם האם מרצונו הטוב היה מרבה בלימוד התורה, אלא שהוא אנוס במלאכתו, ומה יעשה אחרי ש'יריחים על צווארו', או שבאמת אינו מחשיב כלל את כל ענין עסק התורה, כי אם מנצל את זמנו הפנוי בימי חול המועד להגות בדברי תורה ובשמיעת שיעורי תורה וכיו"ב סימן הוא

באר הפרשה - פרשת בהר בחוקות

היום כולו וטרוד על מחייתו עד שאינו מוצא פנאי במשך היום כולו משחרית ועד ערב להתיישב בבי מדרשא ולעסוק בדברי תורה, אזי אם בהערב שמש, לאחר שהינו מסיים את עבודתו ויגיע כפיו, הרי הוא פונה והולך אל בית המדרש שם קובע הוא עתים לתורה, יש בכך רגליים מוכיחות שחשקה נפשו בתורה, אך מה יעשה ורחיים על צווארו, ואילו היה הקב"ה ממציא לו את מזונו בדרך אחרת והיה פנוי משך כל שעות היום כולו, היה הוגה בתורה תדיר. ומשום כן יקבל על כך שכר הרבה, כאילו למד ועסק בדברי תורה משך כל היום כולו. אך אם לאחר עבודתו עדי ערב פונה האיש לאכול ולשתות ומעביר את זמנו בבוקי סריקי, הרי בכך הוא מוכיח שלא 'עיסוק' ועבודתו מעכבתו מלעסוק בדברי תורה, וממילא נחשב לו כאילו ביטל את כל שעות היום כולו מן התורה, ולא יחשיבו לו את עיסוק הפרנסה כעבודת קודש. וזהו ביאור הדברים אשר שנו חכמים בלשון המשנה אם עמלת בדברי תורה בעיתות הפנאי, הרי מוכיח אתה שלולי היה סיפק בידך היית לן באורייתא תדירא, ועל כן יש לו שכר הרבה ליתן לך כאילו ולמדת 'הרבה' בכל היום כולו. אך ואם בטלת מן התורה ואינך קובע עתים לה אף בשוכך מעבודתך, הרי אתה מוכיח בזה שאינך אוהב תורה ועל כן יש לך בטלים הרבה כנגדך הדבר חשוב כאילו ביטלת הרבה שעות מן התורה²⁶.

הפרנסה וכל תהלוכות החיים יהיו רק בשביל חוקותי - כדי שתוכלו לעסוק בתורה [ו'בחוקותי' יתפרש בשביל חוקותי, כמו שדרשו חז"ל 'בראשית' - בשביל ישראל שנקראו ראשית], וזהו כוונת רש"י 'שתהיו עמלים בתורה', כלומר שתהיו עמלים במלאכה לצורך הפרנסה בשביל התורה - שתוכלו לעסוק בתורה בלא טרדת הפרנסה. ועל כך הבטיחה התורה ונתתי גשמיכם בעיתם, שכאשר יראה הבורא ית"ש את כוונת הלב בעבודתו ויגיע כפיו שהכל הוא 'לצורך גבוה' - יברך את מעשה הידיים וישפיע יבול ופרנסה בהרחבה, כדי שאכן יוכלו לישב על התורה מתוך הרחבת הדעת באין מחסור. ומיושב בזה הקושיא שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי אכן אין זה שכר על לימוד התורה, אלא על עסק המלאכה לשם שמים, ולמען יוכל להיות פנוי ללמוד תורה במרגוע. ומשום כך נאמר בלשון 'אם' וספק, כי אינו דבר שבחובה לעסוק במלאכה, אלא היו שזכו שמלאכתן נעשית על ידי אחרים.

והן הן הדברים אשר כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (בשם ספר 'תולדות יהושע') בביאור דברי המשנה (אבות ד' י) 'אם בטלת מן התורה, יש לך הרבה בטלים כנגדך ואם עמלת בתורה יש לו שכר הרבה ליתן לך'. וצריך לבאר מהו שהדגיש התנא בלשונו 'הרבה' הן בביטולה והן בקיומה. ומבאר החפץ חיים כי יהודי העמל כל

שלולא גזירת מלך של 'בזעת אפך תאכל לחם' היה תמיד ראשו ורובו בעסק התורה, וזהו שאמר הכתוב אני - השי"ת אקח מועד ולפי"ז מישרים אשפוט על כל השנה כולה...

כה. על כן יאמרו המושלים לבאר הדברים ב'שפת המעשה', שהנה כל מעשה שהאדם עושה במשך היום בענייני העוה"ז כגון אכילה ושתיה ושינה וכדו' וכן בעסק המלאכה הרי זה בעצם כדבר שאין בו ערך, ול'אפס' (זיר) יחשב, ואילו לימוד התורה הרי הוא דומה למספר 1, והנה כשיש הרבה אפסים אלא שמעמידים את ה 1 'ראשונה' - בצד שמאל, כסדר כתיבת הנאמבערס (מספרים) שמתחילים משמאלם (וכגון 1,000,000) הרי המניין יעלה 'למעלה ראש' ואדרבה, כל 0 הנוסף מעלה את המניין הנמנה לגבוה יותר... לאידך גיסא, אם יעמידו את ה 1 בצד ימין (כזה: 0000001), וכלומר, בסוף המניין, אין בידו אלא אחד, וכל האפסים יחדיו אינם שווים אלא אפס אחד גדול... ואין הדבר תלוי אלא באדם עצמו אם הוא מעמיד את ה 1 בצד ימין או בצד שמאל, כלומר, אם הוא קובע עיתים לתורה במסי"נ ובכל עת מצוא שפנוי ממלאכה רגליו מוליכות אותו לבית המדרש הרי הוא מעמיד את ה 1 לצד שמאל, ומקבל שכר גם על עסק המלאכה וגם על אכילתו ושתייתו שהכל היו לשם שמים, אכן אם אין מנצל עיתיו הפנויים ומראה שאין עסק התורה חביב עליו כבבת עינו... ממילא מעמיד את ה 1 בצד ימין...

וכן הוא ב'קהלת', בתחילת הספר אמר שלמה המלך (א' א) 'הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל', כי כל עסקי עוה"ז באמת הינם הבל, אך בסוף דבריו אמר 'סוף דבריו הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם', שאם ב'סוף דבר' - בסוף היום או בסיום עסק המלאכה הרי הוא ירא אלוקים ושומר מצוותיו מעלה הוא את כל ההבלים (-האפסים) ואת כל האדם, כי בזה מוכיח על עיקר דעתו ומגמתו.

שאין בהם בושה וכלימה חיים של עושר וכבוד חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים שתמלא לנו את כל משאלות לבנו לטובה, ולכאורה יש להקשות היאך אנו מרבים בבקשות אחר שאין להתפלל אלא על ענין אחד, לזה אנו מסיימים ואומרים חיים שתמלא משאלות לבנו לטובה, שהרי כל משאלות הלב הנזכרות על חיים של פרנסה ושל עושר וכבוד וחלוץ עצמות וכו' אינם אלא 'לטובה' - שנזכה לעבדו בלבב שלם, וממילא אין כאן אלא בקשה אחת. וזוה יתפרש דברי המדרש, שיאר ה' פניו אליך במאור תורה, וממילא יחנך במשאלותיך, אף שנראה במשאלות הרבה, אך מאחר שכל חפצך ומגמתך בתורה בידך לשאול דברים הרבה, והביא ראיה לזה ממה שנאמר 'חנן יחנך לקול זקקך', שנכפל כאן לשון 'חנינה', כי הקב"ה יתן לך כל משאלות הלב, הואיל והכל עולה לדבר אחד - שנזכה לחיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים.

והחזקת בו - להיות טוב ומיטיב לבריות

בפרשתן (כה לה), 'כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו'^{כז}, יש שביארו סמיכות ענין זה

נפלאות כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נשא שנה שניה) לבאר בהא דאיתא במדרש (במ"ד יא ו) על הפסוק (במדבר ו כה) 'יאר ה' פניו אליך ויחנך', 'יאר' זה מאור תורה שיאיר עיניך ולבך בתורה וכו', 'ויחנך' במשאלותיך, וכן הוא אומר (ישעיה ל יט) 'חנן יחנך לקול זקקך', שהנה מבואר בגמ' (תענית ח:) שאין לו לאדם לבקש על שני דברים כאחד, אך זה האיש שכל מגמתו הוא רק לעסק התורה ועשיית רצונו ית"ש, ולשם כך הוא עוסק בצרכי הגוף ועמל לפרנסתו, אם כן יכול הוא לבקש משאלות הרבה - גם על שאר צרכים ועניינים, כי כולם לדבר אחד נתכוונו, שיוכל לעבוד את השי"ת וללמוד את התורה הקדושה, וכמו שנרמז בדברי רבי מאיר (אבות ו א) 'כל העוסק בתורה זוכה לדברים הרבה', פירוש שיכול לשאול מאת השי"ת ולבקש מלפניו דברים הרבה, כי בעומק העניין אין זה אלא משאלה אחת.

וזוה מבאר 'צלותיה דרב' (ברכות יז.) היא התפילה שאנו מבקשים ב'ברכת החדש' ('יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתתן לנו חיים ארוכים חיים של שלום חיים של טובה חיים של ברכה חיים של פרנסה חיים של חלוץ עצמות חיים שיש בהם יראת חטא חיים

כו. ידוע הדקדוק להקשות מדוע כתיב 'והחזקת בו', והיה לו לכתוב 'והחזקת אותו', שהרי בעל הכסף מפרנס ומחזיק את העני, ומבאר כ"ק האדמו"ר ה'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע (ועוד צדיקים) דאכן, הנותן מכספו לצדקה הוא מחזיק את עצמו בו - בעני, והיינו שאינו נחשב כ'נותן', רק כ'מקבל', שזכויות מעשי החסד מחזיקים אותו ומצילים אותו מכל פגע וכל רע כידוע, ולכן כתוב והחזקת בו, שהנותן מחזיק עצמו בעני, כמי שמחזיק עצמו במעקה וסומך עצמו על המקל או הכותל, כך הוא מוחזק ומתקיים ע"י העני שקיבל ממנו כספי הצדקה.

ומביא את פירושו הידוע של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם פי"ז) עה"פ (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה', דלא כתיב 'למחזיקים אותה', כי אכן הם רק נראים כמחזיקים את התורה, אבל עפ"י האמת כל קיומם אינו אלא ע"י החזקתם את התורה, והתורה מחזקת אותם.

והדברים מפורשים במדרש בפרשתן (ויק"ר לד ח) על לשון הכתוב (רות ב יט) שאמרה רות לנעמי על בועז (שגמל עמה חסד ונתן לה לאכול) 'שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז', אשר עשה עמי לא נאמר אלא אשר עשיתי עמו, כי 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית'.

פעם שלח הרה"ק הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע את בנו הרה"ק הרי"צ זי"ע לעשות טובה ולסייע ליהודי מסוים, מיהר הרי"צ לקיים מצות אביו, ואכן, אחר כמה יגיעות עלה בידו לעזור לו ולחלצו ממיצרו. חזר הרי"צ אל אביו כשהוא שמח ב'שמחה של מצווה' ואמר לאביו בסיפוק 'עשיתי שליחותך, בעשיית הטובה לפלוני'... נענה אביו והשיב לו, בשני דברים טעה מר, א. על שאמרת עשיתי שליחותך, והרי אינו נכון, שהרי לא אתה עשית כן, אלא הקב"ה הוא עשה, הוא עושה והוא יעשה לכל המעשים, כל חלקך במצווה זאת לא היה אלא שאתה היית שלוחו של מקום [כלומר, שכבר נגזר עליו להינצל ולצאת מאפילה לאור גדול ברגע זה, ואף אם לא היית פועל עבורו היה נושע מצרותיו, דהרבה שלוחים למקום], ב. מה שאמרת 'עשיתי טובה לפלוני' אינו נכון, כי אדרבה הוא עשה לך טובה, שכן אמרו חז"ל 'יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית'.

באר הפרשה - פרשת בהר בהזקקות

לו זולתו, ויעניק לעני נדבה הגונה ביד רחבה, וממילא יעשה כל אשר בידו להחזיקו ולהחיותו.¹

וזוהי ההכנה הראויה למתן תורה, כפי שרמזו ה'בני יששכר' (חודש אייר ג א) דאיכא ל"ב תיבות מתחילת התורה - בראשית ברא ועד וירא אלקים את האור ב', והתיבה הל"ג היא טוב, (ומרמז על מ"ט ימי הספירה, כי גימטריא של ל"ב עם 'טוב' עולים מ"ט), להורות שעיקר עבודת האדם להפוך את לבו ל'לב טוב', לגמול חסד עם אחרים ולהיטיב להם ככל האפשר לז"ח.

מצינו במדרש (במ"ד יא ו) שפירשו מה שנאמר בברכת כהנים 'ויחנך' (במדבר ו כה) - 'יתן בכם דעת שתהיו חוננים זה את זה ומרחמים זה את זה'. ומלבד מה שלמדנו מכאן כי 'ברכה' היא לאדם שהוא חונן ומרחם על אחרים, עוד בה ייאמר, שמי שיש בו דעת, מבין בשכלו כמה טובה גדולה היא לעצמו בשהוא חונן ומרחם על אחרים, וזאת הברכה שבירך הקב"ה את ישראל - שיהיה להם 'דעת' כט.

לענין השמיטה, כי אחר שלמד האדם בקיימו מצוות שמיטה את עיקרי ויסודות האמונה, אפשר שיבוא ויאמר, מדוע עלי לתמוך מממוני באחי האביון, הרי אין הבורא ית' גומל רע עם האדם, וברור הדבר שכל 'עניותו' לשובתו הגמורה היא, ומה לי לבוא להיטיב עמו בנגד רצון הבורא. לזה אמרה תורה - כי ימוך אחיך, אל תחזיק באמונה בעת הזאת, אלא הטה את ירך אליו להושיעו בצרת נפשו... כי האף אמנם שעל כל יהודי להאמין בה' האלוקים כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אמנם אין זה אלא לגבי עצמו, אבל בין איש לרעהו לא יאמר בן ויטה שכם לסייעו כל אשר בידו ואף יותר מזה.

וב'אלשיך' הקדוש (תו"מ בפרשתו) ביאר שלכן כתיב 'זהחזקת' לשון יחיד, שלא יסמוך על ה'רבים' שהם כבר יעזרו לעני, זה הכלל, לעולם יאמר אדם 'אין הדבר תלוי אלא בי', ויחשוב לעצמו לולי עזרתי ימות הלה ברעב, ואין אדם וכת בעולם שיכול לעזור

כז. כיו"ב רמז לה המגיד מדובנא זצ"ל (וכן הוא באלופי יהודה פר' לך ד"ה והאמין) בפסוק (תהלים מא ב) 'אשרי משכיל אל דל', דבלשון בני אדם נקראים הכופרים והאפיקורסים בשם 'משכילים', ולכן קאמר דוד 'אשרי משכיל' שבנוגע אל דל - להחזיקו ולהחיותו יעשה עצמו כמשכיל, ולא יהא אז 'בעל בטחון' אלא יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו. כעין זה מצינו להרה"ק מקאסאן זי"ע (בני שלשים דברי יוסף דרוש ג) שביאר את הפסוק (שם יד ו) עצת עני תבישו כי ה' מחסהו כי העני חושב עצות על עשיר פלוני שיעזרהו בנתינה שיש בו ממש, ואילו בבואו אל העשיר יענה לו - מה לך כי באת אלי, לך נא אל בוראך ומי שברא יומך ברא פרנסתך (תנחומא בשלח כ).

כת. מעשה הובא בחז"ל (הובא בב"ר לג א; ירושלמי ב"מ פ"ב) פעם נסע 'אלכסנדר מוקדון' למדינת קציא המצויה מעבר להרי החושך, בהיותו שם נכנס אל מלך קציא וביקש מעמו ללמוד את חוקי המשפט במדינתו, איך הם דנים את העם. ויהי היום, ויתייצבו שני אנשים לדין אודות קרקע מלאה אשפה שאחד מהם מכר לחברו, ולאחר המכירה מצא הקונה מטמון של אבנים טובות ומרגליות בתוך האשפה. הקונה טען, 'קרקע' קניתי 'מטמון' לא קניתי, ואין המטמון שייך אלא ל'מוכר'. אך המוכר טען, מכרתי הקרקע וכל אשר בה ושל הקונה הוא... שאל המלך את אחד מהם האם יש לו בן, ויען הלה, הן, לאחמ"כ שאל את השני, האם יש לך בת, ענה הלה, הן, פסק המלך שישא הבן את הבת והמטמון יעבור לידיהם... וירא המלך שאלכסנדר מוקדון תמה על 'פסק דינו', ושאלו, וכי לא טוב דנתי, ואלא מה אתם הייתם עושים במצב כזה... ויען אלכסנדר הייתי מוציא להורג את המוכר ואת הקונה גם יחדיו. ונוטל את האוצר למלכות. מששמע מלך קציא את דבריו, שאלו, האם השמש זורחת אצלכם, אמר לו הן, חזר ושאלו האם הגשמים יורדים במדינתכם, אמר לו הן. המשיר ושאלו, האם יש בהמות במדינתכם, אמר לו הן. אמר לו מלך קציא, דע לך שלא בזכותכם הגשם יורד ולא עבורכם החמה זורחת, אלא בזכות אותן בהמות, כדכתיב (תהלים לו ז) 'אדם ובהמה תושיע ה'', הקב"ה מושיע את האדם ומביא לו חמה ומטר בזכות הבהמה.

וביאר הדברים בעומק יותר, שאלכסנדר מוקדון התכוון לומר, כל מהלך חיינו הוא לחשוב כל איש רק על עצמו, ע"כ אם היה בא לפני 'דין' כזה הייתי הורג את שני בעלי הדינים, שהרי הם באים להשריש בקרבנו כנגד מהלך חיינו וקיומנו. אמר לו מלך קציא אם אין אתם מבינים את תכלית החיים והחיות, לעזור ולסייע איש לרעהו בלב ונפש חפיצה, גרועים אתם מבהמות הארץ, ואינכם ראויים לא לחמה ולא למטר...

כט. שמעתי מבעל המעשה הרב הגאון החסיד הישיש מתושבי בני ברק שליט"א שזכה לאריכות ימים מופלגת בלעיה"ר יאריך ה' ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, משנשאל 'במה הארכת ימים' סיפר מה שאירע עמו לפני כצ'

באר הפרשה - פרשת בהר בהזקותי

ז

יהי ה' בעזרנו, להוליכנו קוממיות לארצנו, ומעתה ועד עולם ינהלנו על מי מנוחותל, מתוך שפע רב עד בלי די, ובא לציון גואל בב"א.

שנה (כשהיה בן י"א שנים), הלה נתייתם מאמו בעודו בעריסתו, ואביו נישא בשנית, פעם נתדפק עני על דלת הבית - בעת שאמו (חרגתו) עסקה במליחת שני עופות, נכנסה האם לתוככי הבית לחפש אחר איזה 'פרוטה לעני', בתוך כך ראה העני את ה'עופות' לנגד עיניו, חמדם, נטל אחד מהם ונמלט על נפשו, כשבני המשפחה רודפים אחריו ואינם משיגים אותו.

כעבור שבוע ימים בא אביה לבקר בביתם, ובאותה שעה שוב בא העני ה'גנב' זה בביתם, משראתה אותה האם קראה לאביה שבא והכהו שני סטירות על לחיו כראוי לגנב כמותו - באמרו, וכי אינך מתבייש לשוב הנה לבקש מנדבת ידינו. ויברח העני כל עוד נפשו באפו... ה'ילד' שראה כל זאת וחשש מ'קפידתו' של הגנב, החל מרדף אחריו בכדי לבקש מאתו מחילה סליחה וכפרה על אשר עוללו לו, משראה הגנב כי הילד רודף אחריו חשב כי הלה רוצה להשלים את עבודת ההכאה, לכן הגביר את מרוצתו, זעק אליו הילד, עמוד נא, מבטיחך אני שלא אזיק לך מאומה, נעתר הגנב ועמד ממרוצתו, ניגש אליו הילד ונתן לו מלא חפניים מטבעות זהב (שנתן לו אז אבי אמו) וביקש מעמו שיענה ויאמר שאין לו כל קפידה עליהם, עשה העני כרצונו, ואף הוסיף לברכו ב'אריכות ימים'. ומכאן סוד אריכות ימיו בצלילות הדעת כמאה שנות חיים טובים, כה יתן ה' וכה יוסיף.

עוד סיפר החסיד הישישי, כי מוצאו מעיר סאטמאר (בחבל אוונגריין), ובהגיעו לפרקו נשא את ב"ב שמוצאה מעיר טעמעשוואר (שבחבל רומניי), בעת גמר השידוך נקבע ביניהם כי בני הזוג ידורו כמחצית השנה בטעמעשוואר מקום מגורי הכלה, ולאחמ"כ יעקרו ל'סאטמאר' (מקום שהיה נחשב כיותר בטוח מפגעי המלחמה - שכן לא במהרה פלשו האוייבים לתוככי אוונגריין), בהגיע העת סירבה האשה לעקור מדירתה, לאחר דין ודברים פנו השניים אל הרה"ק ה'דמשק אליעזר' ז"ע שהיה אז מרבני העיר, האברך טען שהיא הבטיחה וקיבלה על עצמה לעקור דירתם בגמר מחצית השנה מנישואיהם, לעומתו טענה האשה ש'בת יחידה' היא להוריה ועתה רואה שאי אפשר לה לעוזבם לבדם... נענה הרבי ואמר אף אם נאמר שהאשה הבטיחה לעקור דירתה, מכל מקום יש לה 'פתח חרטה' בראותה שאי אפשר לעזוב את ההורים לבדם, על כן יותר לה הבעל ויישאר בטעמעשוואר.

כל זה היה בשנת 'ת"ש' - בפרוץ ה'מלחמה', ומאז עברו כחמשה שנים שבהם לא נודע לאברך מה עלה בגורל משפחתו, עד שנודע לו של"ע איש מבני משפחתו לא נותר בחיים זולתי הוא עצמו, כי בטעמעשוואר ניצל מהמלחמה בקל יותר מבסאטמאר... וכל זה בזכות הוויתור.

ל. כך כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' ז"ע, על הפסוק 'והפקדתי עליכם בהלה' (כו טז), 'ופקדתי' הוא מלשון פקידה וחסרון (כמו"ש ויפקד מקום דוד) ומרמז בזה 'ברכה' שהקב"ה יחסר מעלינו כל מיני בהלות ופחדים שלא יבואו בקרב בני ישראל, אך שלום ושלווה ישלטו במעוננו בב"א.

אגעד אנך

על פרשת השבוע

פרשת בהר בחוקתי תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כה, ד)

כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התורה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך השש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת. (חומת אנך)

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י) בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשבות הארמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדוייק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם ג"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש ג"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן צייתה התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בז' שנות השמיטה. (מטה משה סי' תע"ג. מובא בט"א)

אל תקח מאתו נשך ותרבית יראת מאלקיך וחי אחיך עמך: את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו - לז)

נ"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן רבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריואל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרים שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים ריואל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים ריואל והרי זה עול גדול שא"ל לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנז', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שבל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבדאי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחוזו, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אנחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אנחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקבריהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחוזת עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתייחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלינו וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים ריואל כסף וערבה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היורשים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובהו יבן בס"ד הכתובים אמר, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיך" שצוה על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחיק נשך ותרבית תקום בתחיית המתים, שתחיה אתה ואחיק עמך ולא תשאר בקבר, וזהו "וחי אחיך עמך" שתחיה אתה ואחיק ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחוקתי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזת נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חי) וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצוית את ברכתי לכם (כה, כ - כא)

כתב בספר "צרוך המור": ענין השמיטה והיובל, יש להם סודות עמוקים ודברים שהם כבשונם של עולם. ולפי הנגלה הוא שורש כל התורה כולה ויסוד העולם כולו, כי העולם א"א להתקיים אלא עניים עם עשירים. ובענין השמיטה והיובל רצה השי"ת שיהיו שוים עניים ועשירים, כדכתיב לך ולעבדך (לעיל ז), וכתוב ואלכו אביוני עמך (שמות כג, יא). וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחייו תלויים לו מנגד, ובבקר יאמר מי יתן ערב, מפחד לבבו וענינותו. אבל העשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח העני ואינו יודע במכאוביו.

ולכן רצתה התורה להביא שנת השמיטה והיובל, שיהיו ב' שנים רצופים קדושות. באופן שאפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעים וקוצרים. ואומר מה אוכל ומה אשתה, כדי שידע ויזכר צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ובדאגה. ואחר שהעשיר בשנים או בשלשה שנים נושא עיניו לשמים, ואומר מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק עניות. באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו, יזכר הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל. ויאמר אני בשתי שנים של שמיטה יובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה והייתי אומר מה אוכל ומה אשתה. מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה, ועיניו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם פורש אין להם, בענין שבוה יזכור העני ירחם עליו. וז"ש בכאן וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו, וצוית את ברכתי לכם ועלת את התבואה לשלש השנים. בענין שזה יסוד התורה והעולם, כאומר אמתני עולם חסד יבנה."

כעין זה משה כתב בספר "בן איש חי" והוסיף בזה משל: "למלך שהיה לו בן יחיד אשר הוא יורש העצר שלו ויבא חכם אחד בקי בכל חכמות ומסר בנו בידו ללמדו כל חכמה ובפרט מה שנוגע בתכסיסי המלוכה. והחכם לימד את הבן כראוי ויביאהו אצל אביו ויאמר כבר למד כראוי תעשה לו כור המבחן. ויבחנו המלך וימצאוהו שלם בכל וישמח שמחה גדולה ויצו לתת לאותו חכם מן האוצר לו מאה אלף זהובים וגם נתן לו אות של הכבוד והשררה. ויען החכם ויאמר למלך עוד נשאר דבר אחד שצריך אני ללמדו ודי לזה זמן שעה אחת על כן תשלח אותו לביתי ואלמדוהו. ויאמר טוב הדבר וישלח את בנו לבית החכם והנה החכם סגר הדלת ויתפוס את בן המלך ויתן בסד רגליו ויכהו חמשים מקלות עד רגליו עד כי התחיל הדם להיות שותת כזרם מים והבן צועק ואין מושיע לו. אח"כ הניח אותו תוך עגלה אחת וישלחהו אצל אביו וירא המלך את בנו צועק וגונח והדם שותת מרגליו. ויאמר מה לך ויספר לאביו. והמלך נתמלא חימה וגזר לתלות את החכם על העץ. אך צוה שיביאהו אצלו קודם הצליבה לשאל אותו על מעשה הרע שעשה ויביאהו לפני המלך ויאמר כבר גזרתי לצלוב אותך ואם יש קשה מצליבה הייתי עושה לך ורק הגד לי מה השטות הזאת שעלתה בדעתך להרע לבני רעה כזאת ואבדת בידים שכר העצום והכבוד שהיית לוקח. ויאמר החכם אני נאמן במלאכתי ולא אעשה רמיה לכן השלמתי מלאכתי היום בדבר הזה שעשיתי. מתחלה אשאלך אם אתה רוצה לעשות בנך סוחר או מלך הלא בודאי שרצונך לעשותו מלך במקומך ולכך מסרתני לי העיקר הוא ללמדו תכסיסי מלכות. וכן עשיתי וצדקתי ונתת אתו ומצאתו שלם ורק הוא עדיין חסר דבר אחד שהוא עיקר וצורך גדול בתכסיס המלוכה. יען מלך במשפט יעמיד ארץ וכל אדם שעושה דבר חוץ לשורה יביאו משפטו לפניו אך העונש צריך להיות כפי מדרגת החטא. ויזדמן שיבא לפניו דין אדם אחד שגנב מאה דינרים והוא יחרוץ עליו משפט להכותו אלף מקלות והוא מחמת שבימיו אפילו פרעוץ לא עקצו מחמת השמירה שעושים לו אינו יודע כמה הוא שיעור צער המקלות. ובאמת אם יכורו שלש מאות ימות ואם חמש מאות יהיה גופו חתיכות חתיכות. אך כיון שגזר אלף מקלות דבר המלך אין להשיב יכוהו וזה ימות מיתה משונה על גניבת מאה דינר. כמה עוול עשה זה במשפט. לכך הכייתו מקלות שיעור שיוכל לסבול. כדי שיוכל לשער צער המקלות עד כמה מגיע בעשרה, ועד כמה מגיע החמשים ועוד ועוד. ואז ידע לגזור העונש הראוי לפי העון. וישמח המלך על דבריו ויוסיף לו מתנה יותר על מתנתו." (בן איש חי)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

בספר 'טעמא דקרא' מביא מרן הגר"ח קנייבסקי: הברכות בפרשה זו, אינם כמו הברכות בפרשת כי תבא 'ברוך אתה בעיר וגו' ברוך פרי בטןך וגו' יצו ה' את הברכה באסמין ובכל משלך ידוך וגו', כאן כתיב רק 'ונתנה הארץ יבולה, ועץ השדה יתן פרי, ואכלתם לחמכם לשובע, וישבתם לבטח'. ולא כתיב שום ברכה שהארץ תתן עשר פעמים יותר מצרככם ותתעשרו וכו'. והוא, משום שכאן מיירי בתלמיד חכם, כמ"ש אם בחקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, ולת"ח אין זה ברכה שיש לו יותר מצרכיו כי זה מבטלו מת"ת, ולהם הברכה המעולה שיהא להם כל צרכם לא פחות ולא יותר, אבל בפי' תבא שמדבר לכלל ישראל להן נתן ברכה של עשירות.

ובאמת כך היא דרך הצדיקים לאכול אך ורק לשבע נפשם "לחמכם לשובע".

פעם ניגש אל הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל אברך אחד, כשדמעתו על לחיו. בקול

רועד סיפר לו שנכשל בשוגג באכילת שוקולד חלבי לפני עבור שש שעות שלימות מאכילת בשר. מבקש הוא איפוא הימנו שירה לו דרך תשובה ותיקון.

לשמע אזניו נרעש ר' זלמן כולו, ובספקו כפיו זו בוז הזדעק:

"אוי ווי איז מיר! עם הבשר והחלב עוד נוכל להסתדר... אך גיוואלד! מה עושה שוקולד אצל אברך בן תורה??? את זאת איני יכול להבין כלל! לא אוכל להבין זאת!"

(טעם הצבי)

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו (כו, ד)

יש לעמוד על כך, מפני מה כל הברכות הגשמיות המוזכרות תורה על קיום המצוות ועמל התורה הן רק בענייני חקלאות, כגון שדות וכרמים פוריים וכדו', מדוע התורה אינה מבטיחה עשירות בכסף, זהב ואבנים טובות, או ריבוי נכסים כקרקעות ובתים?

הענין הוא כן: כאשר ברשות האדם כסף וזהב ושאר חפצים יקרים, הוא מרגיש את עצמו מבוסס ובטוח, וכבר אין לו את הצורך לתלות את עיניו כלפי השמים ולבקש סיעתא דשמיא, שהרי הברכה כבר ברשותו. זהב אינו מחליד וכסף אינו מתקלקל, והרי בכסף אפשר לקנות הכל, ובטוח הוא בעושרו עד שהוא מרגיש שאפילו אם יהיה רעב בארץ, הוא יקח ממנו ויסע למדינה אחרת ויחיה שם כמו עשיר.

על כן נותן הקב"ה לאוהבו עשירות כזו שלו תנתק אותו ואת לבו מהקב"ה, אלא עשירות התלויה בגשם ושאר תופעות טבעיות שאינן בשליטת האדם אלא ביד ה' בלבד, ועי"ז ככל שהאדם עשיר יותר ודואג על קיום נכסיו - אדרבה, לבו יותר קשור לשמים, וזקוק הוא לתפילה ולבקשת סיעתא דשמיא תמיד.

הרי בנוהג שבעולם, אם יתן עשיר לעני מתנה חשובה, ככל שהמתנה גדולה יותר בערכה, כך פוחתת תלות העני בו, עי' שאם יתן לו כל כך הרבה שנמצא שהוא עצמו יהיה עשיר, כבר אינו צריך אליו כלל, נמצא שבעצם המתנה הרחיקה את הנותן מהמקבל.

אם גם הקב"ה היה נותן כך מתנות, שכבר לא נצטרף עוד לברכתו והשפעתו - לא היתה זו ברכה אלא הקללה הגדולה ביותר שיכולה להיות! שהרי הטוב האמיתי הוא רק הקירבה אליו ית', כמו שכתוב "ואני קרבת אלקים לי טוב" (תהלים עג, כח). לכן המתנות הגדולות והאמיתיות של הקב"ה הן כאלו שתולדתם שיהיה האדם תלוי בו ית' ועיניו נשואות אליו תמיד.

נמצינו למדים שברכותיו הקב"ה כפולות הן; ראשית - בברכה עצמה טמון אושר מאין כמוהו. ועוד, שככל שהברכה רבה יותר - התלות בקב"ה והדביקות בו גדולים יותר.

ומה הן הברכות הגדולות והמתנות היקרות ביותר? - הבריאות, הבנים והחיים עצמם. דברים אלו אי אפשר לשומרם בכספת. החיים והבריאות, שלנו ושל בנינו, הם ביד ה' והוא אשר שומרם. וכן בענין הפרנסה, אפילו כשנראה לכאורה שהמשכורת מגיעה באופן תמידי וקבוע, צריך האדם לדעת שאין הדבר כן, אלא הכל עומד תחת רצונו ית' והשגחתו.

אם כך ירגיש האדם, שתמיד נצרך הוא לבקש על פרנסתו, ושחיי ובריאותו ובריאות משפחתו מופקדים ביד ה', והיה עיניו תמיד תלויות למעלה - כן יתרו בו ברכות עוד ועוד.

(תפארת שמשון)

ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם: ונתתי שלום בארץ ושכנתם ואין מחריד (כו, ה - ו)

ונתתי שלום בארץ. איתא במדרש שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום ת"ל ונתתי שלום בארץ ונראה לבאר דאיתא בגמרא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורתך אשר לא ישא פנים וגו' ואתה נושא להם פנים לישראל דתיב וישא ה' פניו אליך והשיב להם הקב"ה ואיך לא אשא להם פנים ליתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת פירוש אם תאכל כדי שביעה אז תברך והם מדקדקין עד כזית ועד כביצה ומשמעות אפ"י שאין אוכלים כדי שביעה הם מברכים אבל אם באמת אוכלין קימעא ומתברך במעיו הדרא קושי' לדוכתא מפני מה אתה נושא פנים זהו כוונת רש"י שפירש תחלה קודם שהביא המדרש הנ"ל אוכל קימעא ומתברך במעיו שמא תאמרו אם אין שלום אין כלום דאז לא יהיה שלום מקושיית מלאכי השרת ת"ל ונתתי שלום בארץ דאפ"י כ"י יהיה לכם שלום.

(תפארת יונתן, וכן הוא בפנים יפות)

ונתתי שלום בארץ ושכנתם ואין מחריד. (כו, ו)

אחז"ל [שלהי עוקצין] אין כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. נ"ל ענינו, שבאמת אוהב כסף לו ישבע ולעולם משתוקק ליותר, ועפ"י הרוב אם לעצמו היה די לו במה שיש לו אבל ע"י שרואה שלחבירו יש יותר מתקנא בו, וכואב ונאנח על שלחבירו יש יותר ממנו. ושמעתי לפרש מה שנאמר [ה, יא] מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישן, כי היה די לעובד במעט שיש לו, רק שרואה השבע של העשיר ע"י זה אינו מסתפק בשלו וחפץ עוד עד שאינו מניח לו לישן, ונכון הוא. וכל זה כשיש קנאה ושנאה בין איש לרעהו, אבל בשכולם אוהבים זה לזה, ואוהב את רעהו כעצמו לא יתקנא בו, ולא יקשה בעיניו כשרואה בחבירו שיש לו יותר ממנו וזהו שלום האמת. וזה כונת התנא אין כלי מחזיק ברכה לישראל, היינו שאין הברכה בשלימותה רק ע"י השלום, אז יש ברכה שלמה. וזהו שאמר רש"י ז"ל שאמרו אם אין שלום אין כלום, שכל זמן שאין שלום אמיתי אין לאדם די בשיש לו, ואינו עשיר השמח בחלקו. וזהו שאמר

(כתב סופר)

ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם (כו, יז)

יש לדקדק מה זה האסון, ש"אין רודף", הרי מכל מקום יותר טוב לברוח כשאין רודף מלברוח מחמת אויב. ויש לומר דאיתא במדרש רבה פרשת אמור ואלוקים יבקש את הנרדף אתה מוצא צדיק רודף צדיק ואלקים יבקש את הנרדף וכו' אלא אפילו צדיק רודף לרשע מכל מקום אלקים יבקש את הנרדף וכו', עד כאן דברי המדרש. עיין שם. נמצא אם היה לנו רודפים היינו נקראים נרדפים והוכרח הקדוש ברוך הוא לבחור אותנו להציל מיד הרודפים. אבל כשאין לנו רודפים אין אנו נקראים נרדפים. וזהו התוכחה ורדו בכם שונאיכם ונסתם ואין רודף. וכיון שלא יהיה לכם רודף אין אתם נקראים נרדפים ואינו בהכרח להציל אתכם:

(חתם סופר, וכן הוא בחונת התורה)

אומרים בשם הגה"ק רבי שלמה מקשאנוב זי"ע שלכן קוראים התוכחה בקול נמוך, כי על פי סוד כל הקללות המה ברכות, וסוד אומרים בלחש....

מאוצרות המגידים

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" - לא לבהמה וגם לא לעבדים. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחול'ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותממה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בחדיפות לחו"ל.

"אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" - אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה ושלחה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח - כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אנה, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס."

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק - במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, וזקה לעברה באמרה: "קחי, קחי... " פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושיינו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו.

(יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו שמשיבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמיא להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי". "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה סיפור מוזר, הרבה לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ"לא דתי" ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הרב מאיר למקום הפגישה. הוא תר מבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדרוך חקלאי שיעמוד לימינך וילווה אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרומם, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביט ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יכול יפהפה!?" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשגחה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דינוים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעינינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשביט את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סייטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבט שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכ"ית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כי והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם שאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצוה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקה לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביעים בשמיטה, נראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקובק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, נהנה מהמתח.

"...ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי כ...". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדוייקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!"

"פי חמישה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיקו! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סייטונאי שלוש - שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם, המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סייטונאי של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, לפני כמה חדשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת. ביור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מעטי לפלפ. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, כ) שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

שורש הענין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהש"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד הש"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השנייה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השנייה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים.

מין הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי. ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה; מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה ובוים הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?! ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור (או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומספתרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב 'כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ר' יהושע אומרין איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהיגו ודיינו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אין כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחבטין צפרניהם ואוכלין ושותין ושומחים ב"ה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מין הגרי"ז זצ"ל מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עוונתי - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט?" "אברחה ממך - אליך" - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפייה"מ"ם ר"ה פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח,

וממילא גם לא יגיע אל ה' און לו תקוה. אף כי יבייש את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל ב"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמוכן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי! כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, צריך לפעול בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעצמו! - תפילה וכו'.

לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל השי"ת - השי"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאידך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניה לעומק הלב אל הרבש"ע - הוא ההצלה של האדם.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מרן הגרי"ז זצ"ל בענין ה"בטחון", ושמעתי מר' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה, ואז באמת יהיו בסכנה!

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לכך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עביד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהברות את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "ברא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה וניס" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזיוהו דקא בכי וחיין, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה" - בתוך שנתנו בכור וחיין, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתקבר משנתו, שאלוהו: "מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה", אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותו: "עד מתי אצטער באיני עלמא" - עד מתי אסבול את העניות... "ואמר לי: אלעזר בני, ניחא לך דאפכייה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמוזוני?" - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתיוולד במזל של מזונות. "אמרי לקמיה, כולי האם ואפשר" - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם איוול בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא" - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותר לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, "אמר לי: דחייית" - א"ל הקב"ה שעברו עליי כבר רוב שנות חיי, ונותרו לי מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמרי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - יהיבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא ליי"ג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיך בתוך שנתו.

"אמרי ליה, האי ותו לא?" - האם לא אקבל יותר מיי"ג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יהבנא?" - ומה אתן לחברך? "אמר ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא!?" - וכי אני מבקש ממך שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תותן לי יותר גם לאחרים!?

"מחייין באסקולטא אפותאי - וכהו וקבל" - באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גיירי בן גיירי" - הכיניו בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווא בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהיום את אחד מייסודות היהדות.

"יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחברי? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקוט"ו יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר עפ"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י יש עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן כל הילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדאי לחתן כל ילדו ויצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר

יורים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי? בנק יש לו "אוברדרפט" של אלפיים ש"ח... ובעזרה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה?!

כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוזקים לחתן את ילדיהם?"

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבת שאסדרת, וב"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתו, ואתו ואתו? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!

הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחברייך?

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל' הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי' ובערי'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני כאמריקאי, ואל צ'ינג צ'נג כסיני, אותו הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לא יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אליך לא יגש"!

(תפארת שמשון)

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותריבת ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו ושידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוח עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמתר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוח עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוח העני עובר בלא תשימונו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שנישים בטחונונו בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חיינו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:

בגודל מידת בטחונו, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבונו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"כ כך תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה איני רוצה אפילו מגוי, כי איני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצערו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשת זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפילתי, וכל ימימי לא התאוונה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר היקב ברישטיין:

גרים היינו בשכונתו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהרים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב ובבישנות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהרים.

ויהי הדבר לפלא, כי מימימה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי אשתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תוי פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתגיש לו אשתו

הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיו ובינך ברכת המוציא, אמרה לו:

"רציתי להטעימך הטעם כשאין לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער הילדים שאין לי במה להשביע רעבונם". באמרה מלים אלה פרצה בבכי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכננו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנדג את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר.

דחק עצמו ואכל שיעור קזית שיוכל לברך עליו ברהמ"ז דרבנן, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפנית החדר השני, כשדמעוניה נגרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של אשתו, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברהמ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אמנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

ובדבריו כדברים האלה שם את ה'דובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים טובב מימיה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לדך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך בכוון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרתי את צעדי בכדי להמציא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..." (האיש על החומה)

בפרשת השבוע, ישנה מצוה. המצוה הזאת עוסקת באיסור אונאה. יש אונאת ממון ויש אונאת דברים, אלה שני סוגים של אונאות.

אונאת ממון, זה נושא אחד שהתורה עוסקת (כה, יד) וכי תמכרו ממכר לעמייתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו - זה אונאת ממון.

(כה, יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

אומר רש"י - ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חברו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך באה התורה ומזהירה כאן - אל תגיד התכוונתי לטובה. הקב"ה יודע מה היתה כוונתך.

ספר החינוך, במצוה של"ח, עוסק במצוה הזו, של איסור אונאת דברים, אני רוצה ברשותכם לקרוא כמה שורות מתוך דברי:

שלא להונות אחד מישראל בדברים, כלומר, שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם... שרש מצוה זו יודע כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם, וקשה המחלקת כמה קללות וכמה תקלות תלויות בה.

מדיני המצוה. כמה אזהרות וכמה רזוזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לבישם, והפליגו בדבר עד שאמרו (שם), שלא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה מבני אדם יקפידו עליהם יותר מעל הממון. וכמו שאמרו זכרונם לברכה (שם) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלהיך וגו'. ולא יהיה באפשר לכתב פרט כל הדברים שיש בהן צער לבריות, אבל כל אחד צריך להזהר כפי מה שיראה, כי השם ברוך הוא יודע כל פסיעותיו וכל רמיותיו, כי האדם יראה לעינים והוא יראה ללבב... ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ואפילו בקטנים, ראוי להזהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבני ובנותיו בני ביתו של אדם, והמקל בהם שלא לצערם בעינים אלה ימצא חיים ברכה וכבוד. והעובר על זה והכאיב את חברו בדברים כאותן שפרשו חכמינו זכרונם לברכה כבעל תשובה וכוונתו כהן עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו, לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקיות מבלי רצועה של עגל יש ביד האדון המצוה על זה, יתעלה ויתברך.

אלה הדברים שכותב ספר החינוך והוא מזהיר מאוד, באונאה של ילדים קטנים, וצריך לדעת, שלפעמים אנשים מבוגרים, חושבים שזה משחק עם ילדים ומשתעשעים איתם. ההשתעשעות הזאת, היא איסור אונאה - אם הוא דופק לילד על הגב, והילד מסתובב אחורה ובינתיים הוא סוחב לו את השקית ממתיקים, שהוא הביא מהבית ואז הילד מסתובב חזרה ושואל, איפה הממתקים!?

הוא אומר לו בגיחוך - הינה!

זוהו איסור אונאת דברים בקטן, וקטן הוא לאו... ה, לכן אומר לנו ספר החינוך - תדע לך, שקטנים, אם אתה מצער אותם, שזה לא בשביל חינוך, אלא בגלל שזה שעשוע אצלך לגנוב לו את המפתחות, או שעשוע אצלך לקחת לו את השקית עם הגוואים, זו לא סיבה שתעשה לו את זה, ולכן מזהירה אותנו התורה, על איסורי אונאת דברים.

מה זה אונאת דברים? למה הכוונה?

מביאה הגמרא (בבא מציעא נח, ב) כמה וכמה דוגמאות, בואו ונקריא אותם, כדי שנכנס לסוגיה:

באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים - ברוך ה' הוא בעל תשובה, התחיל להתפלל באיזה בית הכנסת מסוים, הוא מגיע לגבאי ואומר לו - תשמע, אני חדש בדת, אבל ראיתי שיש שיטה של המגן אברהם, שהקריאת שמע היא לא כהשיטה שנוהגים כאן, כשיטת הגאון מוילנה, איך ננהג כשיטתו של המגן אברהם?

בא אחד ואומר - תראה אותו, עד לפני שבועיים היה עם קוקו, פתאום נהיה המגן אברהם?! תגיד תודה שיש הגאון מוילנה...

אומרים חז"ל - אל תזכיר לו את זה שהוא פעם לא היה בעל תשובה. אותו דבר גר שהתגייר, אל תגיד לו זכור מעשי אבותיך.

אותו דבר, אם הוא בא ואומר - תראה, אתה מדבר דברי תורה, לפני שבועיים אכלת נבלות וטרפות מה אתה מדבר דברי תורה?! מי אתה בכלל!?

כל מעשה כזה, הוא מעשה של אונאת דברים.

הגם, שראיתי במפרשים, שאם אתה אומר לגר - "אכלת נבלות וטרפות", אין בזה שום בעיה, זה לא אונאה, כיון שלא היה לו שום איסור, לאכל נבלות וטרפות, אז מה הבעיה? לפני זה לא היה לו שום בעיה.

ולכן, השאלה היא, אם יש בזה אונאה או אין בזה אונאה, כי לפני זה לא היה לו בזה שום איסור.

כל האיסור הוא למי שהינו יהודי, למי שאינו יהודי, אין לו איסור בכך, אז מה יש לך לעורר על זה? בכל אופן, ממשכה הגמרא - **אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב**

אמרו לו חבריו של איוב - מגיע לך! ככה הם אמרו לו, ולכן אסור לעשות את זה, זה אונאת דברים.

וחז"ל עצמם שואלים - אז למה חבריו של איוב עשו את זה?

ועונים חז"ל - שחבריו של איוב עשו זאת, כיון שהוא התלונן על מידת הדין. אמרו לו - מה אתה מתלונן על מידת הדין? מגיע לך!

אבל אסור להגיד לאדם - תשמע, נפלת? אתה חולה? תבדוק, אולי יש לך באמת בעיות!?

הוא חולה? אתה צריך לעודד אותו, לא להגיד לו זה בעיה שלך, אל תצער אותו.

ממשיכים חז"ל ואומרים - אם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם - בן אדם מחפש הלוואה, מחפש גמ"ח, ואתה יודע, שהבן אדם שאתה שולח אותו אליו, אין לו אפשרות בכלל לעזור לו, אתה עובר על איסור אונאה.

ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב - אתה רוצה לקנות, ואתה יודע שאין לך כסף לקנות. אתה בא למוכר, אתה אומר לו "אני רוצה לקנות", ואתה יודע שאין לך כסף בכלל, זה איסור אונאה. זה נפוץ היום מאוד, אנשים שמחכים בתחנות לאוטובוסים, ובשלטים מופיע שהאוטובוס שהם צריכים יגיע בעוד חצי שעה. מה עושים חצי שעה! נכנס לחנות נעליים ומתחיל למדוד את כל הנעליים בחנות, עד שנשארו לו שלוש דקות לאוטובוס.

אומר לבעל החנות - לא ראייתי מספיק דוגמאות, אבוא בלי נדר פעם אחרת. אדם שעושה את זה, עובר על איסור אונאה. הדבר הכי פשוט הוא, להיכנס לבעל החנות, ולהגיד לו תשמע, אני יכל להעלות אותך על סולם שלוש פעמים למדוד נעליים, בא אני יקל עליך, אני בסכ"ה רוצה מזון.

במקום להטריד אותך, ושתעלה על סולמות, אני אומר לך - אני לא מתכוון לקנות, אני רק רוצה לשבת בחנות, עד שיגיע האוטובוס.

אותו דבר אדם שסתם נכנס לחנות לשאול שאלות - כמה עולה מיקרוגל, כמה עולה זה זה...?

חז"ל אומרים, שהוא נוטע אשליות בלב המוכר. אבל אם אתה נכנס לחנות במטרה, שבאמת אתה רוצה לקנות מוצר מסוים, אבל אתה פשוט עושה "סקר שוק", אז אתה אומר למוכר "אני מתעניין במחיר של המוצר הזה", אז זה בסדר. אל תיטע בו אשליות, אומרים חז"ל, כאילו אתה קונה. כי ברגע שאתה נכנס לו לחנות, הוא כבר מתחיל לפנטז על הרווח שהוא הולך לעשות על המוצר שתקנה ממנו.

תגיד לו על ההתחלה, שאתה לא מתכוון לקנות מוצר כרגע, יצאת ידי חובה. השיעור שלנו היום, הוא לא להביא דוגמאות לאונאה, לכן הבאתי רק מגוון דוגמאות, כדי שיהיה לנו איזה שהיא מידה לדבר.

ראיתי בספר אחד, שיהודי יקר מהעיר צפת כתבו, ושם הוא מביא כל מיני דוגמאות לאיסורי אונאה, בין היתר הוא מדבר על הרכישות שאנשים עושים כיום, דרך האינטרנט, כי הרכישות יותר זולות שם.

אדם יכל לרכוש נעליים של חברה ידועה בחמישים אחוז פחות, אבל באינטרנט אין לך מדידות כמו בחנות, אז איך תדע איזה מידה אתה צריך בנעל מסוימת?

אתה הולך לחנות שליך הבית, ואומר למוכר תביא לי בבקשה את הנעל הזאת של נייק, מידה 41.... לא זה קצת רחב לי, תביא לי את הדגם השני, מודד מסתכל, יופי זה מתאים! מוריד את הנעל, רום את הדגם ואומר למוכר תודה רבה, אבוא פעם אחרת כבר.

הלך והזמין את אותה נעל באינטרנט, וכך חסך חמישים אחוז. עשה את זה, חסך חמישים אחוז, אבל עבר על איסור אונאה – אתה מצער את המוכר, מריץ אותו על הסולם, כדי שאתה תקנה ביותר זול אחר-כך. זה איסור אונאה, צריך לדעת שאסור לעשות את זה. אתה יכל לעשות את זה, אם אתה מיידע אותם.

תגיד למוכר – תשמע, אני מתכוון לקנות באינטרנט את הנעל, יותר בזול, אז תעשה טובה ותעזור לי. כל הדברים האלה, קדושים לאיסורי אונאה. הבאנו רק את הדברים האלה, כדי שנחוש את זה על בשרנו, על מה מדובר כאן, באיסורי אונאה, מה הרגישות של רבותינו, סביב העניין הזה לצער אדם, גם אם אתה לא פוגע בו ואתה עולב בו, שאתה אומר לו זכור מעשיך הראשונים, תזכור מי היה אביך, מי היה סבך.

כאן זה לא ככה, כאן אתה עושה לו נקודות אחרות, שנוגעות לגמרי באפיקים אחרים, אבל גם זה נקרא בשם אונאה, כי אתה מצער את האדם. ממשיכה הגמרא (בבא מציעא) עד כמה הענין של האונאה חמור - א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו ויקרא כה-ז/לז/מג) ויראת מאלקיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלקיך ור' אלעזר אומר זה בגופו זה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון וזה לא ניתן להישבון צער של הגוף אי אפשר להשיב, וצער ממוני אפשר להשיב.

מסיימת הגמרא ואומרת, דבר שמאוד מאוד אקטואלי - אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה – הנשים מאוד רגישות למילים שאתה מוציא מהפה. הגבר \ באופן עקרוני, הוא יותר חזק, אתה אומר לו משהו, לא תמיד על המקום הוא מתפרץ, אבל אצל אישה, היא יותר רגישה, וברגע שאתה פותח את "הצרוחות" של הלשון, לפעמים זה יכל להביא אותה לדמעה, וחז"ל אומרים, שאדם צריך להיזהר שלא לפגוע באשתו.

כולנו מכירים את דברי הגמרא (כתובות ס"ב, ב) - דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתייה שמעתא הוה מסיכא דביתהו השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחית דמעתא מעינה הוה יחיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה – רב רחומי התעכב בבית המדרש, אשתו הורידה דמעות, יצאה קורה מבית המדרש ונפלה על ראשו, והרגה אותו במקום. שואל ר' חיים שמולביץ בספרו – מה היא הרוויחה? היא בכתה כי בעלה איחר, אז היא הורידה דמעות. מה היא הרוויחה? אמר ר' חיים שמולביץ – זה פירוש הדבר, כוחה של דמעה. הכוח שיש לדמעה של אישה, פועל דברים עצומים בשמים.

אומרים חז"ל – אף עפ"י, שכל השערים ננעלה, שערי דמעה לא ננעלו. ברגע שהאדם מוריד דמעות, אז השערים המיוחדים, הנקראים שערי דמעה, נפתחים, והדינים בשמיים נעשים אחרת לגמרי. ממשיכים חז"ל ואומרים (גמרא בבא מציעא) - א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהילים לט-יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז-ז) הנה ה' נצב על חומת אנך וכידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך

אומרים ומפרשים – הגמרא בברכות אומרת, שיש מלאך שיש לו שתי תחנות יש מלאך שיש לו ארבע תחנות, מלאך המוות יש לו שמונה תחנות. הקב"ה אין לו תחנות, ברגע שהוא יוצא, הוא מיד נפרע מבני האדם, ולכן האיסור אונאה כ"כ חמור - וכידו אנך – הקב"ה בעצמו, "מחזיק" את הפלס, כדי להעניש אנשים, שיש בהם ענייני אונאה שמצערים אנשים.

ממשיכה הגמרא ואומרת - א"ר אבהו ג' אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל וע"ז.

מה הכוח שיש לענין של אונאה, ששום דבר לא ננעל בפניהם? אז רוב המפרשים אומרים, שהסיבה היא, כי אנשים שאתה מציק להם, דומעים. אנשים שאתה מצער אותם, הם פורצים בבכי. יכול להיות שהם לא עושים את זה בפניך, יכול להיות שהם הולכים הביתה ושם הם עושים את זה, כשהכל סגור. אבל באופן עקרוני, אם אתה פוגע בבן-אדם, גם אם זה לא פורץ עכשיו, זה יפרוץ יום אחרי, ואחרי שאדם דומע, הדמעות פועלות בשמים – כל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה, ולכן הדמעות הללו, פועלות את פעולתן, וכותבים המפרשים – שאף עפ"י שבכל מצוה, אתה יכל להגיד – זכות עולה לו. יש לו זכויות. הקב"ה יכל

העקב את זה, בסיבות מסוימות, בענייני אונאה, דבר לא מעכב, הקב"ה בא דין וחשבון עם אדם שמצער את הזולת, ולכן אומר ספר החינוך, שהמצוה הזאת היא כ"כ נוראה וכ"כ חזקה, בגלל ענייני המחלוקת, שבני אדם מצערים אחד את השני. לכן באה התורה והזהירה, על איסורי האונאה. (ברוך שאמר) **וצויתני את ברכתי לכם (כה, כא)**

"השתגעו? באמת החלטתם לא לעבוד בחלקת האדמה שלכם שנה שלמה? אתם רוצים למות מרעב? אין לכם מה לעשות???" אלו היו התגובות הנדמהות של תושבי המושב 'שער אפרים', לפני קרוב לחמישים שנה, כשפשטה השמועה כאש בשדה קוצים שר' **יעקב שעיבי ז"ל**, אב למשפחה ברוכת ילדים, החליט ביודעין שלא לעבוד בשדה בשנה הקרובה, שנת השמיטה תשל"ג, ולשמור מכל משמר על כל הלכות השמיטה כדת וכדין. המשפחה החלה סובלת מהצקות ומהתנכלויות, אולם ההורים עמדו כצור חלמיש. וכדי שהניסיון יהיה קל יותר, קם ר' יעקב ועשה מעשה; הוא שרף את אדמת השדה הפורייה שלו, והשאיר אותה בורה וריקה, שנה שלמה... מה שקרה בהמשך עלה על כל דמיון. לקרוא ו(לא) להאמין...

הסבא מייסד את המושב
אל המושב 'שער אפרים' שבמזרח השרון, צמוד לכביש 6 שעל יד טול כרם, הגענו בבוקרו של יום, לשיחה מרתקת עם בנו של ר' יעקב (שנפטר לפני עשר שנים ב"ד בשבט תשע"א), הרה"ג רבי **ירוחם שעיבי שליט"א**, מרביץ תורה בעיר בני ברק. הוא חווה כילד את אותה שנת שמיטה, ועתה הגיע במיוחד הנה לשחזר לפנינו - כאן על שפת שדהו של אביו ז"ל - את ההתרחשויות המדהימות של אותם ימים. את המושב 'שער אפרים' ייסד סבו, מורי שמעון שעיבי שעלה ארצה מתימן, ושמו של המושב ניתן לו בשל הרי שבט אפרים הסמוכים. בצעירותו שהה מורי שמעון הרבה בעדן, המדינה הסמוכה לתימן, ורכש בה השכלה כללית. הוא גם היה איש ציבור, תלמיד חכם ומורה דרך לרבים. כך עסק בהעלאתם של יהודי מחוז ש' ע.י.ב. (על שמו נקראה המשפחה) לארץ ישראל, כנציג התושבים. תחילה שוכנו מורי שמעון ומשפחתו ב'אל-ח'אלצה', הכפר הערבי הצפוני שעל אדמותיו הוקמה העיר קרית שמונה, ומשם הוא ניהל עם השלטונות משא ומתן לשיכון העולים, עד שהגיע לכאן. הוא הקים את המושב 'שער אפרים', והיה הרב של המושב, המזכיר, הגזבר, המוהל, האחראי על המקווה. הוא היה הכול. "הם הגיעו לכאן בחודש אלול" - מספר לנו הנכד הרב ירוחם - "ביום כיפור נפטר התושב הראשון. אפילו בית קברות לא היה. במוצאי החג קברו את המנוח מחוץ למושב, וקידשו את המקום לחלקת בית קברות. כך התנהלו אז ענייני המושב".

החיים ב'שער אפרים'
בנו של הרב, יעקב, הקים את ביתו עם זוגתו לבית ברזילי, גם היא תושבת המושב. בנם, ר' ירוחם, מתאר לנו את ההווה במושב: "כל החיים של התושבים התנהלו בתוך המושב. האנשים כאן התפרנסו מחקלאות. הם עבדו בשדות, בגידולים, ברפתות. אפילו את החתונות עשו כאן בחצרות. בימת התזמורת ושולחן הכבוד מוקמו על עגלה, ביום היא הייתה רתומה לטרקטור, ובלילה - כשהייתה חתונה - היא שימשה ככמה. כולם חיו ביחד, בתוך המושב. היו שניים או שלושה אנשים שעבדו בחוץ, והם היו חריגים בנוף; 'אלה שיוצאים בחוץ'..."
אופי החיים הזה גרם למושב, ואולי גם למושבים אחרים, להיות מנותקים לגמרי מהחיים סביב, והועיל מאוד לאנשי השמאל ששלטו בהם ובפרנסתם במשך עשרות שנים. הרב שעיבי מתאר את ההתנהלות: "אף אחד לא עבד עצמאית. הייתה אגודה שניהלה את החקלאות. התושבים קיבלו זרעים מהאגודה והעבירו את הגידולים לאגודה. התושבים קיבלו 'דמי כיס'..." - הוא אומר באירוניה. הוא נוקט בדוגמה מקוממת. כשהחליטו השלטונות לחבר את שער אפרים לתשתיות של מים וביוב, נודע להם שחלק מתושבי היישוב הפסיקו את השימוש בפנקס האדום המפלגתי שלהם, והעדיפו אגודה אחרת; בתגובה הם הפסיקו את עבודת התשתיות למושב, כעונש...
צעקו לי מהבתים...
הרב ירוחם מבהיר: "אני מספר את זה כדי שתבינו את הרקע. אבא שלי, בהחלטה האיתנה שלו לשמור שמיטה, יצא נגד הממסד. נגד השלטון המתנשא והחזק ונגד כל המוסכמות החברתיות. בעצם, נגד מציאות החיים שהוא הכיר. הוא עשה זאת לבד, בהחלטה אישית, ללא כל עידוד מגורם כלשהו; לא בשביל שיהיה כתוב עליו בעיתון, ולא בשביל שיישאו אותו על כפיים בהערצה ברחובות בני ברק... להיפך, הוא הכניס עצמו לחרפת רעב ולנידוי חברתי. והוא עשה זאת רק כי כך כתוב בתורה, גם אם כל העולם נגדו."
ר' ירוחם נזכר שכאשר הלך ברחוב, צעקו לו מהבתים ומהחצרות: 'אתה הולכים למות מרעב בגלל אבא שלך!'
ומה הרגשת?
"הייתי בסך הכול ילד. אבל מאחר שהייתי הבכור במשפחה, באמת לקחתי ללב. ואכן, פחדתי שבאחד הימים נמות חלילה מרעב. מי יביא לנו אוכל? אין קרנות צדקה, אין קרן השביעית, אין סביבה תומכת ואין קופה קהילתית. אתה מבין באיזו יראת שמיים מדובר מבחינת ההורים שלי? מחליטים להם הורים למשפחה ברוכת ילדים, במושב נידח, לקיים את השמיטה, רק בגלל שזה רצון ה'. נטו! בלי שום כוונה אחרת."
מה אבא גידל בשדה?

"הוא גידל כאן ירקות לאכילה ומספוא לַבֶּקֶר. המספוא הזה נקרא: עשב ורודוס. בימים כתיקונם, הוא האכיל את הפרות שלנו מהמספוא שהוא עצמו גידל. המשמעות בהחלטה לשמור שמיטה הייתה נוגעת לא רק לגידולים בשדה, אלא גם למחיייה של הבקר שלנו. אם אין מספוא, אין במה להאכיל את הבהמות. בלי בריה, צריך לרכוש תערובות וחציר, מאכלים לא מזינים שגם עולים כסף וגם מפחיתים את תנובת החלב של הבהמות, זאת לעומת המספוא, כירק טרי, שגורם לתנובה מוגברת. אם אבא מחליט לשמור שמיטה - אין ירקות, אין מספוא, צריך לשלם על התערובת, תנובת החלב פוחתת, אין עבודה, אין כלום. השלך על ה' יהבך פשוטו כמשמעו ממש. רק לעשות רצון קונו.

למען האמת, אבא התכוון תחילה להשאיר את גידולי המספוא, כי זה רק בשביל הבהמות, ולא בשבילנו. אבל אימא ע"ה אמרה בהחלטיות: אם החלטנו לשמור שמיטה, אז עד הסוף! וכפי שאמרתי, לא היה עידוד מאף אחד. ובני את המציאות של אותם ימים. מציאות של עבודה, גידולים, אוכל; בלעדיהם - אין מה לאכול. לא הייתה מציאות אחרת במושב הסגור, כשאף אחד מהעולם החיצון אינו יודע עלינו..."

צינור השפע מתחיל לפעול

איך הוא הצליח לעמוד בניסיון, לראות את כ-ו ל-ם יוצאים בחדווה אל השדות, והוא נשאר בבית?

"איך הוא הצליח לעמוד בניסיון? זה לא היה פשוט, כמוכן. אבל בשביל להקל את הניסיון הוא הלך... שרף את הקרקע שלו. את השדה שלפנינו, במטרה לשרוף את השרושים שעוד נותרו באדמה... כי אם השרוש נשאר, המספוא יכול לצמוח שוב, מה שעלול היה להעמידו בניסיון של קצירת התבואה. לכן הוא שרף לגמרי את הקרקע, כדי שהשרושים לא יישארו כלל... שוב הגדירו אותנו כמשוגעים. גידפו אותנו. אמרו שאנחנו מתאבדים. ואנחנו הילדים פחדנו באמת. אתה מבין איך נכנסנו לחודש אלול של ערב שנת השמיטה? נותרו רק שיירי מספוא מהשנה האחרונה. אין פרנסה בשנה הקרובה. יש ירידה בתפוקת החלב, ובתוספת אנחנו גם מושמצים מכל עבר."

אנשים רבים שמתמודדים עם ניסיונות בוודאי שואלים עכשיו: במה אפוא התחזקתם?

"אימא שלי ע"ה הייתה מקור החזק שלנו. אני זוכר שבסעודות השבת של חודש אלול אימא חזרה ועודדה אותנו: 'אל תדאגו. לא מפסידיים מעשיית רצון ה'. אל תפחדו'. אימא הטעינה אותנו בהרבה יידישקייט, וזאת על אף שהיא למדה בסך הכול עד כיתה ח', ולאחר מכן יצאה לעזור להורים. היא ודאי לא למדה בסמינר, אבל היא הייתה ספוגה באמונה תמימה, ואותה היא החדירה לנו בעצמות. מדי שבת היא דיברה על ליבנו שנהיה חזקים ושמים, והבטיחה שלא נפסיד מכל הסיפור. היא העמידה בנו את העמידה בעקרונות התורה, את הגאווה על כך שזכינו לשמור שמיטה, והיא אכן הצליחה. שוב לא הלכנו ברחוב בראש מורכן. היא הטעינה אותנו בעוצמות של כוח. הפסקנו לפחד מה יהיה. היינו בטוחים שיהיה טוב."

ומה קרה כשהתחילה שנת השמיטה?

"עבר עלינו חג מרומום! ראש השנה של 'שבתה הארץ שבת לה'. יצא החג, והגיע 'צום גדליה'. אם חשבנו שאף אחד בחוץ אינו יודע עלינו (למי היה מכשיר טלפון אפילו...), התברר שהיה אחד כזה. לאבי היה גיס תושב 'אליכין', יישוב כאן באזור. הוא הגיע במיוחד לביטנו, נקש על הדלת ואמר לאבא: טוב, שמענו שהשגעת... אבל אני פוחד מהילדים שלך. בוא נסדר לך 'עבודה בחוץ'... (מושג שנשמע לנו כמו טיסה לחו"ל...). בוא תהיה טבח. אבא צחק ואמר: אפילו חביתה אינני יודע איך מכינים. אמר לו הדוד: אל תדאג, בוא איתי לבית ספר פלוני ב'ח' רב, ל'א'ת' (יישוב דרומית לחדרה), תהיה שם שבוע, ואלמד אותך את רזי המקצוע. אבא שמע לעצתו, ובתוך שבוע ידע יפה את תורת המטבח. על אתר הוא הפך להיות הטבח של בית הספר. אז פרנסה כבר הייתה. אוכל היה לנו..."

הסתיים...

הלם במחלבה

"עובר חודש, הפרות שלנו כאמור אוכלות רק חציר ותערובת. אנחנו חולבים אותן ומעבירים את החלב למחלבה שבמרכז המושב. בכל יום נהג האחראי לרשום את כמות החלב מכל רפת ולעביר את התוצרת למועצת החלב ששיוקה אותו. בסוף החודש היינו מקבלים סכום, כמה חלב הניבה הרפת שלנו, ולפי זה מקבלים את התשלום. כעת, כעבור חודש שבו הפרות אינן מקבלות המספוא הטרי, לא ציפינו לכלום. למרבה התדהמה, האחראי מסתכל בנו במבט מוזר, ומראה לנו את כמות החלב. היינו בהלם. כמות החלב הייתה גדולה מכלל חודש! לא אז בלבד שהכמות לא פחתה, אלא היא עלתה, ללא שום הסבר טבעי!

חודש לאחר מכן ההפתעה גוברת. הכמות גדלה אף יותר מהחודש הקודם. בחודש השלישי התנובה גדולה עוד יותר, וכך מחודש לחודש - במשך כל שנת השמיטה - כמות החלב שברה שיאים חדשים!"

ומה אמרו על כך במושב?

"כיצד אתאר לך קידוש ה' ענק כזה שנהיה במושב! אנשים לא האמינו, אך הנתונים היו רשומים שחור על גבי לבן! שנת השמיטה חלפה בשלום. הייתה פרנסה. אבא גם הרשה לעצמו לרכוש רכב, שהרי הוא 'עובד בחוץ'... למי היה רכב באותם ימים במושב?... וכפי שאמרתי, קידוש ה' היה גדול. כל המנאצים והמגדפים הרכינו ראש והבינו שיד ה' הייתה כאן. השגחה עליונה. הקב"ה קיים את הבטחתו של 'ציוויתי את ברכתי'. אבינו אב הרחמן אומר לנו: אל תחששו. תשמרו שמיטה, ואני אשלח לכם את ברכתי. ראינו זאת במושב..."

אל הסתיים...

הפתעה בקצה הערוגה. שנת השמיטה הסתיימה, אבל במועצת הירקות, שנשלטת על ידי השלטון המנוכר, לא עיכלו את המרד של יעקב שעיבי, המושבניק העקשן משער אפרים, שהראה לכולם מהי יד ה', וכיצד היושב במרומים אינו מזניח את בניו אהוביו. ההסדר היה שבכל עונת זריעה הם מחלקים את השתילים ומקבלים את התנובה. האיכר צריך לעבוד בשדה, לגייס פועלים, להזיע, ובסוף להעביר את היבול אליהם. והם, ברוב חסדם, מעבירים תשלום מינימאלי. כך הם שלטו שלטון ללא מצרים בשכבות החלשות, ביגיעי הכפיים שעלו ארצה מארצות המזרח.

ר' ירוחם: "הם ציפו לבואו של אבא, ואז תכנונו לומר לו: לך הביתה, לא צריך אותך יותר. להשאיר אותך בידיים ריקות. אימא, ברוב פקחותה, אמרה מייד לאבא, אל תלך אליהם. הם יענישו אותך על שנת השמיטה. אבא הכניס אפוא לשותפות בשדה את אחד התושבים המבוגרים יותר, שחיפש במה להשקיע, ורכש בכוחות עצמו את השתילים לעגבניות. אבא שתל עגבניות בשדה השרוף שהיה ריק שנה שלמה."

ר' ירוחם מוסיף ואומר שהטיפול בעגבניות הוא מורכב למדי. צריך לשתול אותן בערוגות ישרות מאוד. כשהשתילים מתחילים לצמוח, חייבים לתחום את הערוגות באמצעות מקלות תחובים באדמה, ובין מקל למקל קושרים שורות אחדות של חוטי ברזל, כדי להחזיק את הצמח שלא יתפור. כששיח העגבניות צומח לגובה, היבול טוב יותר וגם נקי יותר.

"כל הטיפול הזה" - מסביר הרב שעיבי - "דורש המון כוחות ועלויות עד לקטיף. גם הקטיפ עצמו דורש התארגנות של גיוס עובדות מהכפרים הערביים שמסביב, כמה פעמים בכל עונת קטיפ, והכול מוטל על כתפיו של הממונה על הקרקע, שהוא אבא בכל."

ובינתיים, אבא אינו ישן בלילות מרוב דאגה. כיצד ישווק את העגבניות? הוא לא מכיר אף אחד. מועצת הירקות ותנועת המושבים שבכל השנים משווקות את היבול של מאות המושבים בארץ - מחרימות אותו" - משחזר ר' ירוחם את אשר אירע אז.

"הגיע יום הקטיפ הראשון. שש בבוקר. העובדות הערביות גויסו במאמצים רבים על ידי אבא, והן מתחילות במלאכה. עליהן להיות מיומנות בעבודתן, כדי לקטוף את העגבנייה בצורה נכונה כדי שתישמר. בסוף השורה ניצבות עובדות אחרות, שמתפקידן למיין את העגבניות בארגזים לפי סוגים, סוג א', סוג ב' וכן הלאה. ואז עובר שם 'מדריך החקלאות', וכל העלילה מקבלת תפנית חדה..."

מיהו מדריך החקלאות?

ר' ירוחם מרחיב: "הו, זה היה מושג. בדרך כלל היה מדובר בקיבוצניק המשתייך למייסדי המדינה... פרופסור מתנשא, שבשביל המושבניקים הפשוטים הוא היה כמו יצור נדיר מהעולם החיצון... הוא נקרא 'מדריך חקלאות', אבל תפקידו לא הסתכם ביעוץ; הוא היה המו"ץ של החקלאות... מילה שלו זו מילה, ואין מי שיהרהר אחר הוראתו. הוא היה חלק מהשליטה המלאה שלהם במושבים."

ומה קורה אז?

"המדריך חולף על פני השדה שלנו בדרכו לשדה אחר. הרי אבא שלנו מרדן קטן... לפתע הוא נעצר. הוא מתבונן בארגזים שהחלו להתמלא בעגבניות, ומצווה לקרוא לאבא. אבא מגיע וניצב לפניו בחיל וברעדה, והלה אומר לו: את העגבניות הללו אתה לא משווק! תיקח עגבנייה, תטעם."

אבא טועם, ומתפלא. אכן, מדובר בעגבניות אנינות טעם... גם הוא לוקח וטועם את אחת העגבניות, ומוציא מפיו קריאות התפעלות.

הוא תופס את אבא בידיים ואומר לו: אדון שעיבי, אתה מבין איזה יכול יש לך? זה לא מיועד לשווקים. זה יבול שצריך לשווק רק לבתי מלון!"

פי חמישה עשר, בלי לעבוד

"הוא מצווה על אבא שלי שלא להמשיך בקטיפ, ולוקח אותו לכפר הסמוך, טיבה, אל אחד הסוחרים הערביים הגדולים בארץ. אבא שלי היה אדם פשוט, נשאר בחוץ. את כל המשא ומתן עשה אותו מדריך יחד עם הסוחר הערבי בחדרו. הם יוצאים החוצה, והערבי אומר לו: אתה פטור מכל העבודה בשדה בכל העונה. אני מגייס עובדות, אני משלם להן, אני אחראי על המיין, אני משווק. אתה - יש לך רק תפקיד אחד, לקבל את התשלום."

כשאבא שלי שומע על המחיר שמציע לו הסוחר, בתיווך המדריך ש'נפל בשבי' של רצון ה' לעשות ליראיו, עיניו נפערות מתדהמה. פי חמישה עשר (!!!) ממה שמרוויח מגדל עגבניות דומה בכל העונה--- והכול בלי לעבוד! הוא יושב בבית, ומרוויח. הוא לא צריך לצאת לשדה לפנות בוקר, לגייס עובדות, לפקח על העבודה, לשווק. כלום! אני זוכר שאבא אגיד הביתה ופרץ בבכי על אושר ושמחה, מכך שראה עין בעין כיצד הקב"ה גומל לו בשפע, באופן שקשה להאמין: מילה במילה כפי שכתוב בתורה. ספרנו את הכסף והתקשינו להאמין..."

התברר שהשדה הניב תפוקה נדירה ומשובחת שאין בנמצא, ואותו סוחר ערבי ששילם לו ממיטב כספו, בוודאי גם השאיר לעצמו אחוזים ניכרים...

למחרת הגיע אותו מדריך עם צוות מומחים. הם מילאו ארגז עגבניות בשביל המחקר שלהם, והוא ביקש מאבא לספר להם מה עשה בשדה לפני הזריעה. ואבא סיפר: היה לי שדה שגידלתי בו מספוא בלבד, שנקרא 'רודוס'. החלטתי לשמור שמיטה, ובשביל לעמוד בניסיון שרפתי את שורשי הרודוס. לאחר מכן, עוד לפני השמיטה, חרשתי את השדה, וכך נחה הקרקע שנה שלמה.

הם שמעו, והממצאים שהעלו היו מדהימים. ברודוס הזה יש חומרים מסוימים שהתפרקו בשריפה וחלחלו לאדמה הריקה יחד עם מי הגשמים שירדו בחורף, וכך זכה השדה בדשן ייחודי ששייב את היבול שזרעו בו. ברכת ה' הייתה כה גדולה

בשדה הזה, שכלי כוונה מיוחדת, קיבלה הקרקע דישון נזיר שהניב גידולים יוקרתיים... אבל הסיפור לא הסתיים...

ר' ירוחם מספר שהמצא הזה עורר התלהבות כה גדולה בקהיליית החוקרים החקלאיים, עד שהם לקחו דגימות מהקרקע ויצרו דשנים ליובול שדות מהנוסחה הזאת, ואביו ר' יעקב ז"ל קיבל אחוזים מהמכירות האלו... כה גדולה הייתה ההשפעה הזו של ברכת ה'. ועדיין, הסיפור לא הסתיים...

הזכייה הפלאית במכרז

"חלף עשור" - ממשיך ר' ירוחם בזיכרונותיו המרגשים - "כבר הייתי בחור בישיבה גדולה בני ברקית. בבני ברק כבר שהיתי מגיל עשר, אז שלח אותי אבא בגלל החינוך ללמוד בתנאי פנימייה בבתי אבות פוניבז', והגעתי הביתה בימי 'בין הזמנים'. זה היה בתקופה שבה איבד השמאל לראשונה את השלטון, והם מכרו את כל הנכסים שלהם. בשערי אפרים' הם העמידו את הצרכנייה המקומית למכרז (תבין איזו שליטה הייתה להם כל השנים באמצעות תנועת המושבים. הכול היה שייך להם).

אמרת לאבא: תיגש למכרז. אבא הגיב בביטול: מי יסתכל עלינו? הפצתי בו, והוא נענה: טוב, ננסה. הוא נסע לתל אביב, לבניין של הסוכנות היהודית, ושם מצא את עצמו מול פרופסורים מזדקנים, אושיות שלטון, מהמפלגה ששלטה כאן שנים רבות. בחדר ההמתנה המתין כמה אנשים נוספים שניגשו למכרז. אבל כשאבא היה בפנים ונשאל את השאלות המקובלות, נכנס לפתע לחדר אחד מהחברים הישישיים למפלגת השלטון והתיישב ביניהם, ופתאום הוא דופק על השולחן ועוצר את הדין.

'אתה שעייב? משער אפרים?' הוא שואל את אבא.

אבא משיב בחיוב.

'חברים! האסיפה נעלה ברגע זה. האדם שלפנינו זכה במכרז!' הוא קבע בנחרצות. התברר שהיה זה אותו 'מדריך חקלאי' שהכיר את אבא מסיפור העגבניות...

כמה שילים הקב"ה להורים שלי על אותה שנת שמיתה... (מרוה לצמא, בשלח תשפ"א)

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כ, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר.

"כל שומר שבת... שכרו הרבה מאד".

לפעמים נראה כי שמירת השבת מסכנת את האדם ועלולה לפגוע בו, אולם שוב ושוב מוכח כי ההפך הוא הנכון, ודוקא בזכות ההקפדה על שמירת השבת זוכה האדם לנסים ולנפלאות.

בספר "זכרון יעקב" מובא בענין זה המעשה הבא.

בעיר קטנה בליטא במחוז קובנא חי לו יהודי נכבד מאד, איש ספר ובעל בעמיו, לפרנסתו נהל האיש בית מרוח, ומלבד מרתף של יין הקים שם גם מקום שעשועים (כמו ביליארד), והאצילים הפולנים אהבו מאד להתאסף, להשתעשע שם ולהשתכר להנאתם.

חיי הכבוד והרוחה שהיו מנת חלקו של היהודי לא הסיחו את דעתו מקביעת עתים לתורה, ונעימותו גרמה לו שיהיה נכבד ורצוי לכל יודעיו ומכריו.

בשנת קצ"א, עם סיום מרידת הפולנים, שבו צבאות רוסיה מורשא ואחד הגנרלים הרוסיים בחר לעבר עם כל גדודיו דרך אותה עיר, הוא הגיע לשם בליל שבת כשהוא וכל חיליו עיפים ויגיעים מטלטולי הדרכים.

כששמע שבעיר קיים בית מרוח ומרתף יין, שלח מיד אחד ממשרתיו על היהודי כדי לקנות ממנו יין טוב.

כשראה הגנרל את המשרת שב ידיים ריקות, כעס מאד, הוא שלח אל היהודי שני חילים נוספים שיעבירו בשמו פקדה נחרצת "עליו למכר להם יין ללא שהיות!"

אולם החילים שבו וסיפרו כי היהודי השיב להם, שלו אסור לסחר ולמכר בשבת קדש, אך הוא מסכים לתת לגנרל את המפחות בית המרוח, שיקח בעצמו כל דבר שיחפץ בו לבו.

כשנמסרה התשובה האמיצה לגנרל התעוררו בו רגשי התפעלות כלפי בעל בית המרוח, והוא בקש לפגש אותו פנים אל פנים, ולהתחקות אחר מהותו, האם הוא רק יהודי חצוף ועז פנים המעז להשיב ריקם את פני הגנרל הגודל בתשובות מתגרות, או שמדבר באמת באדם ערכי, המוכן למסור את כל רכושו עבור עקרונות דתו.

בא אל בית היהודי, ונדהם, הבית הגדול והמפאר היה מואב היטב, ומנורות רבות דולקות הציצות מכל פנה, נקיון וסדר נפלאים שררו בו, השלחן היה ערוך ברב הדר, בני הבית היו לבושים במלבושים מלכותיים, ואצילות פניו של בעל הבית נכרה מכל תנועותיו, אפילו גוי מגשם כמוהו יכול היה להבחין על נקלה באוירה של קדשה ומלכות החופפת על הבית.

הוא הציג את עצמו לפני היהודי, ונסה להבין, איך יתכן שלמרות תארי הכבוד המרבים שלו, ומעמדו החשוב הוא מעז להשיב פניו ריקם.

השיב היהודי, "יסלח לי כבודו, אבל ישנו בעולם אחד שהוא גודל ונכבד ומרומם ממך, וגם גדול ונכבד מאנשים חשובים ממך, הלא הוא הקב"ה. כל העולם כלו חיביים לשמע לו, וכשהוא מצוה אותי שלא אעסק במשא ומתן בשבת, מה ביכלתי לעשות!?"

אבל אדוני הנכבד, אם כבר זכיתי כעת לכבוד הגדול בבקורך האישי בביתי, אשמח מאד לארח אותך, אנא ממך, השאר אצלי, וכבד אותי בכבוד הגדול הזה" נהנה הגנרל מתשובת היהודי, ונשאר בביתו, עד מהרה הגש לשלחן יין טוב, והגנרל התענג עליו, בנוסף לכך גם טעם מכל המאכלים היהודיים המסרתיים אשר נעמו לו מאד.

כשהגיע היהודי לביתו, הוא ברח ברכת הגומל על הנס שנעשה לו, ועם זאת לא רצה לסמוך על מעשה נסים, ולא נח עד שמכר את ביתו ואת כל אשר לו ועבר לגור בארץ הקדש.

את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כ, ב)

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לוח הצור יפרע את חובו"

ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי זצוק"ל:

באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכיר, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכריע בדיון תורה שיש לשני אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, ולשם כך יש את בתי הדין שבהם יושבים דינים שעוסקים בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיני תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..."

הדבר עורר את סקרנותי והתעניינתי לדעת במה המדבר.

ספר האישי: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלית בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעל בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל לגלג חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבדו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדובר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חוסך בהוצאות השבת בביתי למרות המצב הדחוק שנקלעתי אליו.

את כל הדין ודברים הזה ספר האישי לרבי אליהו מן ב"ר מצוה" כשסיים האיש את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השווה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבת, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק בדינם."

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לעניין?"

אני הוא שמעון..

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים זצוק"ל וספר לו כל אורו משהו, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, אשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר:

בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן איני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותו ולתמך בי, הסכמתי, אבל עכשיו שירדת מנכסיך, איני רוצה לפל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכתי תיתי שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

הוסיף רבי חיים: לגבי הנדון הראשון, יש "ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש "ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלו, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמך בראובן, ובזכות זה יעזרהו ה' וישוב וירוח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כששמע ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים זצוק"ל שעל שמעון להמשיך ולתמך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושלחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"שונא שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים זצוק"ל והשמיע בפניו את סברתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינת דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכוונו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ירק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו "הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתן של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמענתם על לחים ולבם עלה על גדולתו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא איך יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שיודע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול. (ומתוך האור - שבת קודש)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)
 "אם בחקתי תלכו - יכול זה קיום המצות. כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו, הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה" (רש"י)

מעשה ברבי עקיבא, כאשר עוד היה עם הארץ, שעבר על פני המעיין וראה אבן שנחנק בה חור - על ידי המים. אמר עקיבא לעצמו מה זה? - כיצד מים עשו חור באבן? השיבו לו - עקיבא, אינך יודע כי מים שחקו אבנים, שמים הזורים על אבן שוחקים אותה? כך מספרים חז"ל.

נשאלת השאלה מה הוא שאל, וכי לא ידע שהמים יכולים לעשות חור? ומה ענו לו "אבנים שחקו מים"? תשמעו, אה, פלאי פלאים:

רבי עקיבא העמיק ורצה לדעת, שאל והתבונן, איך המים יוצרים את החור, הלא סוף כל סוף, הטיפה הראשונה הנופלת על האבן, אינה קודחת חור ולכאורה אינה עושה רושם, אם כן הטיפה הראשונה לא עושה כלום, אז הטיפה השנייה היא כראשונה, וגם אינה עושה רושם, ואם השנייה לא עושה רושם אז השלישית היא הטיפה הראשונה, והמאה - ראשונה, והאלף ראשונה, א"כ כיצד בסופו של דבר אנו רואים חור?! אמרו לו, לא, מכאן ההכרח לומר, כי הטיפה הראשונה גם עשתה רושם באבן, איננו רואים את הרושם אבל היא עשתה משהו! אחד ממיליארד, אבל עשתה רושם. אספר לכם דבר מענין:

קש מהאדריכל לבנות את הריצפה של עזרת הנשים ללא עמודים תחתיה, כדי שיוכלו לשבת גם מתחת עזרת הנשים ולהתפלל, המהנדס הסכים.

בימים ההם הדבר לא היה מצוי, לבנות שטח גדול כל כך ללא עמודים תחתיו. לכן, כאשר הסתיימה העבודה, עדיין חשש הגבאי ושאל את הקבלת "מי יערב לנו, שמא התיקרה תפול במשך השנים, אולי בעוד שלושים שנה?".

אמר לו האדריכל, "תירגע, הנה יש לי מכונה, הוציא והראה לו, מכונה זו הקטנה, אני מצמיד אותה לתיקרה שהיא רצפת עזרת הנשים, ואתה תראה ותבין היטב, אם במשך מאה השנים הבאות, הריצפה שישקנו תרד אפילו מעט, מכונה זו מרגישה את זה עכשיו... אתה מבין? (דבר מתמטי), רואים את הרושם במכונה עתה: רושם דק מן הדק, משהו שבמשהו, אבל רואים איזה שוני!", כך זה באבן והמים: מוכרחים לומר שהטיפה הראשונה עשתה רושם, איזה רושם? קל שבקלים, במוחשינו שלנו בוודאי איננו מסוגלים להבחין בכך אבל זו המציאות. וזה כח של מליארדים. כי אחרי הטיפה הראשונה, השנייה, עוד הפעם פועלת רושם מועט - השנייה, השלישית, המאה, האלף העשרות האלפים, המליונים, יוצרים חור קטן ולא עמוק וכו'. דברים כאלו מתנהלים לאיטם, לאט, לאט:

הולך אדם ללמוד תורה וחושב בסיום השיעור "התורה לא עושה עלי רושם, למדתי ונשארתי אותו דבר", לא. אינך אותו דבר!! נעשה כך רושם! גיוואלד - מי שמכיר, מי שמתבונן, יודע שהמציאות הזו נכונה כל כך.

יש לי תלמידים שלימדתי אותם אולי לפני חמישים שנה, ואחרי עשר שנים כבר לא הכרתי אותם, הם השתנו או לפחות השתפרו - ממש ללא הכר, ומאידך גיסא, היו אברכים, שמאז שעזבו את השיעור נשארו כמו שהלכו, למה? כי לא למדו תורה, או שהפסיקו את קביעות הלימוד... כי מי שלומד, בעל כרחו, אם ירצה ואם לא ירצה, אם יבין ואם לא יבין את הגמרא לעומקה, הוא יתעלה - "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין"

וזו הצעקה הגדולה של תחילת פרשתנו פרשת בחוקותי: "אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה" חייבים לעמול בתורה כי זו המתנה שניתנה לנו לזכות עמה לעולם הבא ועולם הזה.

עכשיו תשמעו.

איוב שואל שאלה עמוקה.

הגמרא אומרת בבא בתרא דף ט"ז "בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין", מה הוא אמר? "רבונו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת צדיקים בראת רשעים, בראת גן עדן לצדיקים, גיהנום לרשעים, מי מעכב על ידך" אנו מזכירים את דברי חז"ל אלו תמיד, אולי מאה פעמים דיברנו בהם, כי הם יסוד גדול בחיים.

מה הוא אומר, ומה כוונתו?

איוב הצדיק היה פילוסוף גדול. הוא הביט בעולמנו לכל הצדדים, ונוכח לראות כי רוב האנשים מתים כפי שהם נולדים, דהיינו?

נולד אדם, כעסן, לדוגמא - מלידתו ועד מותו הוא פוסע באותו מסלול, נולד כעסן קטן צעיר ומת כעסן זקן ישיש. מי שיש לו עין חדה, יכול להכיר על תנועות מסוימות של ילד עוד בעודו בעריסה בתנועותיו עם הידים, עם הרגלים, משתולל - הנה זה הקטן כעסנצ"ק... הילד הלזה, מתבגר והולך לגן. הגנת נתנת לו בובה. הוא אוהב את הבובה ביד או את הכדור, ומי שרק יגיש אליו זוכה לבעיטה, הכל שלו! נו, מתבגר עוד קצת, הולך לבית ספר, מי שלוקח לו את העט, אוי ואבוי, מה לא ראייתם?! הוא צומח כחור, אח"כ כאדם מבוגר, פוגשים אותו בבוקר: "בוקר טוב ר' יענקל" מה הוא מגיב?: "לך לעזאזל" בפנים זעופות.

למה?! מדוע הוא גוער בו בביטויים זולים כאלו?!

"הוא קם על צד שמאל..." עונים הרואים לעצמם, כלומר, לא יודעים מדוע, ככה. ככה זה... קם על צד שמאל. וכפי שנולד, באותו סגנון הוא חי ובצורה זו מסתלק מהעולם: כועס, כועס וכועס עד הרגע האחרון. הוא עוד כועס גם במיטת הסתלקותו - מתרגז לו על מלאך המוות...

קמצן, למשל. ככה (יד קמוצה) זו מידה קשה ורעה מאד. אני מכיר אנשים שהכרתי אותם כילדים, עוד בילדותי. אחד מהם, כבר בתלמוד תורה, קנה סיגריאות ומכר סיגריאות. רכש חבילה של סיגריאות ומכר ממנה אחדים. הרויח 'מיל' על כל סיגריה, כך קבץ כסף בכל כוחו, ועוד חיזק את קמצנותו עוד ועוד, קמצן בטבעו, אוהב ממון מלידה.

רבי אליהו לאפיאן סיפר לי כי בלומזה התגורר קמצן מופלג שבנו היה כמותו רחמנא ליצלן. כאשר האבא נפטר ומת, השכיבו אותו על הארץ, והבן ישב לידו. לפתע התרומם הבן ממקומו, התכוף ומשמש זמן רב מתחת לגופו של האב הנפטר. שאלו אותו: "ריבונו של עולם, מה אתה מחפש שם?" תשמעו, נורא ואיום, מה שהוא ענה:

"כאשר העברנו את אבא מהמטה לארץ, נפל כפתור מהמעיל שלי, אני מחפש את הכפתור". תמהו ושאלוהו: "וכי עכשיו הזמן לחוס על כפתור?! השיב להם הבן בטבעיות: "ומה אתם חושבים כפתור לא שווה משהו - שווה פרוטה".

מחפש לו את הכפתור - קמצן! וכמו שנולד ככה או מת.

נולד בעל גאווה, הגאווה מלווה אותו - עד הסוף. קנאה, אוי יש אנשים שמקנאים, על מה ולמה? על כלום. מלידתם עד מותם. נחלים מהקנאה, מקבלים אולקוס, או כאב מרה: "למה לו יש?! ימח שמו וזכרו", מהרהר בקנאה ומקלל בטפשות לב... מה אכפת לך מה יש לו, ומה כבר יצא לך ממה שאתה מקנה, מלבד "רקב עצמות קנאה!?!".

הוא מבקר אצל הרופא כי אינו מרגיש טוב, שואל אותו הרופא: "אולי התרגזת לאחורונה?!"

"אז תפסיק?" מציע הרופא.

לא. הוא לא יכול להרגע "למה לשכן שלי יש? למה!". אינו מסוגל - בווער בקרבן!
אם כן, אמר איוב, אם אדם לא יכול לשנות את טבעו, הרי הוא כבעל חיים, שור, למשל, האם שור יכול להשתנות - ביום בהיר באמצע החיים - להיות חמור? לא!
האם החמור יכול להפוך לשור? לא. "בראתי שור פסותיו סדוקות" סימן טהרה
"בראת חמור פרסותיו קלוטות" סימן טומאה, באות המידה - "בראת צדיקים
בראת רשעים" - בראת אנשים טובים בטבעם, ומאיך רעים בטבעם, אינם יכולים
להשתנות. דברי איוב ששאל את חבריו.

שואלת הגמרא: מה ענו לו חבריו של איוב?

הם אמרו לו "איך אתה תפר יראה" היינו, אם כדברך, בשביל מה צווה הקב"ה
שתהיה לאדם יראת שמים אם אינה מועלת, ממשיכה הגמרא "אמר הקב"ה
בראתי יצר הרע אבל בראתי לו תורה תבלין" כי אם אדם ילמד תורה היא תשנה
את הטבע. פלאי פלאים.

מדגיש ומסביר רבי שמחה ויסל (תלמידו של ר' ישראל סלנטער ז"ל), כי התשובה
שלהם נכונה וקיימת רק עם תורה, כמובן, אבל ללא תורה, הצדק עם איוב, כי בלי
תורה לא יכולים לשנות את הטבע, ואכן רוב אנשי העולם שאינם לומדים תורה,
אינם יכולים לשנות את הטבע. אדם מאנשי העולם יכול ללמוד ביוגרפיה
ותיאוגרפיה, זואולוגיה ופסיכולוגיה וקלמוגיה וקצבוטשה - כל המקצועות
שתרצו, וישאר על עומדו. כשם שנוכל כך ימות.

וזו, דרך אגב, היתה הטעות של לוט. לוט הלך מהישיבה אל אברהם אבינו, מפני
שאמר "אי אפשר" איני יכול. וטעה, כי אם היה ממשיך ללמוד בישיבה של הדוד
אברהם אבינו היה מצליח כי "בראתי יצר הרע אבל בראתי לו תורה תבלין", גם אם
המהפך לא היה ביום אחד, אז לאט לאט, כמו שאמרנו לעיל.

אם בחוקתי תלכו (כו, ג) -

באר רש"י: "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר 'ואת מצוותי תשמרו', הרי קיום
מצוות אמור, הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה".
לבחורי ישיבה קל יותר להיות עמלים בתורה, אבל עמל התורה מחויב בכל גיל
ובכל מצב. גם בשעת "קביעות עיתים לתורה" אפשר לעמול, ולעשות את התורה
עיקר והמלאכה טפל. בחיוב עיתים לתורה חייב כל יהודי!
רבתי! האדם צריך לעשות 'שטייגן'. זו תכליתו של היהודי בעולם. "שטייגן"
פירושו עליה מתמדת, וכמאמר הכתוב: "אורח חיים למעלה למשכיל" (משלי טו,
כד). תמיד להתקדם, לעבוד לפני ה', לקיי תורתו וגם ללמוד תורה - "שתהיו
עמלים בתורה".

היצר הרע הקטן

שמעתי בשם רבי ירוחם ממיר זצ"ל שאמר כמה פעמים: "אינני מפחד מיצר הרע
גדול, הפחד שלי הוא מיצר הרע קטן", היינו, מול יצר הרע גדול המסית לחטוא -
יותר קל להתמודד, אך יש מה לפחד מיצר הרע האומר לאדם 'להסתפק במועט'
ברוחניות... יצר הרע קטן. מאותו יצר הרע הוא פחד מאוד.

אבי זצ"ל היה הולך לשמוע את שיחותיו של המשגיח מפונביץ זצ"ל, והוא לקח
אותי עימו, עוד בהיותי ילד קטן ממש. וחרוט בזכרוני לפני יותר מחמישים שנה
כעלם צעיר, איך המשגיח קרא באזני התלמידים הזהיר והתרעע שוב ושוב
[בתרגום מאידיש לעברית]: "אם תחיו פשוט תשארו פשוטים". אם מסתפקים
בחי רוחניות פשוטים, נשארים אדם קטן כל החיים.

עוד שמעתי מהמשגיח זצ"ל שהיה אומר: הנה חז"ל אומרים: 'בדרך שאדם רוצה
לילך מוליכים אותו'. לאן שרוצה, לשם מובילים אותו!...

צמאון לדברי תורה

באחת השנים נאלצתי לשהות באנגליה בימי הקיץ.

בקיץ, רבים מאוד נוסעים שם להרים. היה זה לקראת יום השנה הראשון
ההסתלקותו של הסטייפלער זצ"ל. ראש ישיבת מיר היה סבור כי ראוי לערוך
הספת בישיבה, ובקש מרבי זאב איידלמאן זצ"ל ששהה אז באנגליה, שיבא
להספיד.

כיוון שנשארו בעיר תלמידים בודדים בלבד, ההספת היה בצורת שיחה. רבי זאב
ועוד כשבעה בחורים, כמה מהרמ"ם והגאון רבי שרגא משה קלמנוביץ זצ"ל, ישבו
סביב השולחן, ורבי וועלוול דיבר דברי הספת וסיפורים.

כאשר הזכיר את "השאיפות של הסטייפלער", סיפר, כי הסטייפלער השתתף
בחזנות אחיו רבי פייבל איידלמאן בחו"ל. כל שעת הסעודה ישב בצידי האולם
עם גמרא ביד ולמד. לפתע הכריזו שהחתן עומד לומר דרשה בלימוד. הוא מיהר
לכיוון המזרח כמעט בריצה, נעמד סמוך מאוד כדי לא להפסיד מילה (הוא לא
שמע טוב ונאלץ לעמוד קרוב ממש). תשוקת הלמוד והצימאון הזה לדברי תורה
שראיתי באותו לילה - נחרטו בזכרוני עשרות שנים.

עוד סיפר רבי וועלוול כי ביקר בבית הסטייפלער תקופה קצרה לאחר כואו לארץ
הקודש. בנו, רבי חיים שליט"א, היה אז ילד קטן מאוד. הסטייפלער אמר אז לרבי
וועלוול: "בא אראה לך איך אני מחנך את חיים שלי". מרן הסטייפלער ניגש
לארון והוציא בידו סוכריה. קרא לילד: "חיים תגיד!" הילד החל להרצות בעל פה
את כל שמות המסכתות שבש"ס לפי סדר, וכאשר הגיע ל"עוקצין" קפץ ונטל את
הסוכריה מיידו...

אתם מבינים? אם בגיל שש יודעים ורוצים לדעת את כל שמות המסכתות, אח"כ
יודעים גם מה שכתוב בהם...

ההשתוקקות היא חלק מרכזי בעליית האדם. הרצון הוא אבן בוחן לשלימות
אמיתית בתורה.

המבט, ראוי שהיה - לשאיפות גבוהות, לחיי תורה. הגדולים הללו, שהיו צמאים
לתורה, היה זה מכיון שחשו את המתיקות שבתורה. גם דף גמרא אחד, אפשר
לחזור עליו שוב ושוב, להבינו היטיב, ולהרגיש מתיקות. חוזרים על מסכת משניות
אחת - שוב ושוב, מבינים אותה וקונים אותה, ומתמלאים שבע ואושר.

שמעתי עובדה, שאם אתם יודעים אותה - אין לי מה להוסיף, אך אם אינכם
יודעים אותה - חובה לשמוע אותה.

בבירסק היה מלמד חשוב מאוד, שרבי חיים זצ"ל שלח את ילדיו ללמוד דוקא
אצלו.

אותו מלמד, בשעת הלימוד לא הגביה את עיניו מהגמרא. למד ולימד בטוב טעם
ובגישמאק מיוחד.

הגיע תקופה שהבולשביקים סגרו את תלמודי התורה, ונאלצו ללמוד במחבוא.
יום אחד גילה שוטר את מקום המחבוא בו למדו הילדים עם אותו מלמד. נכנס
למחסן, תפס ילד אחד, וניסה למשכו החוצה כדי לעצרו בגין לימוד תורה בציבור.
למען ישמעו ויראו...

המלמד לא הבחין בתחילה, אבל כיוון שהיה בלגן - הגביה את עיניו, וראה שוטר
מושך ילד. קם ממקומו בחימה שפוכה, מיהר לקראת השוטר, הכהו כמה מכות
אגרופו וקרא לו: "חצוף, מנוול!..."

היה להם ממש נס. השוטר כנראה חשב שזה שד ממש, כי ברוסיה להכות שוטר
זה סכנת עונש מוות מייד, והנה הוא מקבל מכות הגונות... השוטר פשוט איבד
את הביטחון העצמי, יצא וברח מהמקום, והילדים מיהרו להתפזר.

למחרת שאל אותו רבי חיים: "תאמר לי, איך לא היה לך פחד? נכון, היה לך נס,
אבל איך עשית זאת, כך להכות שוטר מכות נאמנות?"

השיב לו המלמד הצדיק: "כנראה שהרב לא שמע מה שהיה. היינו באמצע
התוספות, הסברתי את התוספות, ממש באמצע, ובדיק אז אותו שייגך נכנס
פנימה. וכי הרב שמע כזאת חוצפה, להפריע באמצע התוספות!..."

כל מילה נוספת - מיותרת!

"אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה".

דפקו ולא שמע

רצוני לספר מה שמעתי מרבי זאב איידלמאן זצ"ל, עובדה מופלאה שאביו היה
עד לה ונוכח שם בשעת מעשה. לימים סיפרתי את הדבר באזני רבי גדליה נדל
זצ"ל, שהתבטא: "הסיפור אמת, כי כך באמת היתה מהותו של האיש".

רבי משה סוקולובסקי זצ"ל (רבו של מרן הגרא"ל שטיינימן זצ"ל) נשא אשה
מהעיר בריסק והגיע לדור בה בצעירותו. ישב ולמד בשקידה גדולה. היה נסגר
בחדר ויושב ולומד ברציפות.

יום אחד, רעיייתו היתה צריכה אותו בדחופות. לא היתה לה ברירה ודפקה על דלת
חדרו, אך לא פתח. כיוון שהבינה כי נרדם או משהו כזה, דפקה חדק יותר, אך גם
אז לא היתה תגובה. דפקה חזק יותר, ומשלא נענתה - נכנסה לפחד: "מי יודע מה
קורה, הוא נעול ואין תגובה".

הזעיקה לשם מיד את אביה - חמיו, שהרגיע אותה, ואמר שאין לה מה לדאוג.
החל לדפוק גם הוא על הדלת, אך אין קול ואין עונה, גם הוא כבר החל להיבהל.
מהחלון לא יכלו להיכנס, ולכן ניסו לדפוק עם פטיש מעץ ופטיש מברזל. כשגם זה
לא הועיל - לא היתה עצה אחרת וקראו לפורץ.

רבי וועלוול איידלמאן הסביר לי: שלא תהיה לך טעות. הפורץ של אז לא היה
כפורצים של היום שעושים איזה חכמה של סיבוב במנוע, ומקסימום שוברים
משהו קטן בפנים ופותחים. לא ולא, הפורץ היה שובר את הדלת לחתיכות, ורק
כאשר לא היתה ברירה מחמת סכנת נפשות, היו מזמינים פורץ.

כמובן, יחד עם הפורץ התכוננו לעזרה ראשונה, כיוון שההשערה היתה או שהוא
מת, או שהוא במצב שאפשר עוד להצילו. הפורצים החלו במלאכתם, הכו וניסרו
את העץ, ותוך זמן קצר נפער חור גדול בדלת העבה. כאשר היתה אפשרות
להיכנס פנימה, מיד נכנסו אנשי ההצלה ואחריהם - חמיו, אשתו, ועוד, כשגם
אביו של רבי וועלוול איידלמאן ביניהם.

והנה לתדהמת כולם, רבי משה זצ"ל יושב בשלווה ליד השולחן ולומד!

כאשר התמלא החדר באנשים, הגביה את ראשו, הביט סביבו כלא מאמין ושאל:
"איך נכנסתם הלא הדלת היתה נעולה!?"

לא יאמן כי יוספר, אבל זו עובדה. כך שמעתי מעד ראה. אני פוחד לספר תמיד
את הסיפור כי לא יאמינו, אבל זה מעשה שהיה, ולכך התכוון רבי גדליה נדל
שאמר: המעשה אמת כי כך הוא היה. כאשר הוא נכנס ללמוד סוגיא - כמו יצא
מהעולם.

מפני מה זכה בנימין

אם אדם שואף באמת - הוא זוכה לעשות שטייגען.

הסייעתא דשמיא שמקבלים בעקבות השאיפות בתורה ויראה - גדולה מאוד.
בלשון הגמרא (זבחים נג, ב): "והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנטלה",
ולכן זכה להיות אושפיזין לשכינה. אתה כל כך רוצה, תקבל: "ובים כתיפיו שכן".
שפכת שיריים ביסוד המזבח נעשית אך ורק בחלקו של בנימין.

אך יש לידע, כאמרנו, שהשאיפות צריכות להיות לגדלות אמיתית. לא להסתפק
במועט.

לרכוש שאיפות

וכיצד מקבלים שאיפות?

שאיפה היא תוצאה. כיוון שידועים את החשיבות של הדבר - שואפים איליו
כראוי. כשמעריכים - שואפים.

יש לדעת יסוד חשוב. הערכה קובעת את שכת המצוה. כפי הערך שמעריכים את המצוה – כך מקבלים שהר טוב עליה.

אם לא היינו מדברים כאן לאנשים מבוגרים, אלא לילדים צעירים, הייתי מדגים את הדבר בנוסח של חידה, וכך הייתי שואל את הילדים:

יש כלים וחפצים ישי להם מחירים שונים במקומות שונים. יש חפץ שכאן, בארץ ישראל, עולה מאה שקל ובחור"ל מחירו כפול ומכופל. אשאל אתכם: איך יכול להיות כזה דבר, שבמקום אחד שווה שקל, ובמקום אחר מלין דולר? תאמרו לי. התשובה היא: מצוה.

השוויו של כל מצווה תלוי ועומד בגודל ההערכה שנותן לו האדם המקיימה. כפי שהוא מייקר את הדבר – כך הוא שווה. אם תניח תפילין מתוך רצון אדיר, בשמחה גדולה ובשלהבת אש קודש: הנה, אני מקיים מצוות ה' דאורייתא! איזו זכות יש לי, המצווה נשארת עימי לנצח נצחים! – המצווה הזו שווה אצלך כל חללי דעלמא, ואם כן – כך היא באמת שווה!

אותם בתים, אותן רצועות, אותן פרשיות, באותה כשרות ממש – אם אחר יניחם, אין להם את אותו שוויו. תלוי איך עושים את המצווה. אם היא שווה אצלך שקל – היא באמת שווה שקל בלבד... וזהו גם השכר שתקבל בגינה... ראייה לדבר?

יש הרבה ראיות, אבל נאמר עתה ראייה אחת בלבד.

הפסוק אומר: "אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג, טז). ואמרו חז"ל (שבת סג, א) "למיימינין בה – אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאילים בה – עושר וכבוד איכא, אורך ימים [לעולם הבא] ליכא." ופירשי "מיימינין בה – עוסקין לשמה, משמאילים בה – שלא לשמה."

מה הפשט, מדוע?

כי אם אתה מעריך אותה עד מאוד, ולכן אתה לומד אותה לשמה, באמת תקבל עולם הבא ונצח נצחים, כפי הערך וה'לשמה' שלך, אבל אם אתה לומד בשביל כבוד או כסף, היינו שאצלך ככה היא שווה, לא יותר, כך היא תהיה שווה לך לעניין השכר. זה התשלום שבאמת מגיע לך.

ה'טעם' וההכרח

יש לדעת, כי ברוחניות, עוד יותר מגשמיות, המושגים הם הקובעים את ערך המצווה. כפי המושג של האדם במצוה – כך הוא טועם בה, ובאותה מידה – מרויח מחמתה שכר בעולם הזה ובעולם הבא. אותה מצוה יכולה להיות שווה פרוטה, ויכולה להיות שווה מיליארדים – אם רק יעריכנה במיליארדים!

החתם סופר זצ"ל היה אומר על דברי התנא באבות (א, ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" – "פרס" בלשון הש"ס הכוונה 'חצי'. אומרים לך חז"ל: אל תעבוד עבור חצי. נשאלת השאלה מי עובד בשביל חצי שכר? התשובה, אם תעריך את המצווה בחצי משוויה, נמצא שאתה עובד בשביל חצי.

היהלום והמלפפונים

ידועים דברי שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, על התורה הקדושה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לך חפצין לה" (משלי ג, טו). אם מעריכים בכך את התורה מקבלים תשוקה. חז"ל (סוטה ד, ב) ביארו את הפסוק ואמרו "יקרה היא מפנינים – מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים" היינו שתלמיד חכם יותר יקר מהיהלום הרוחני – הכהן גדול הנכנס לקדשי קדשים.

שמעתי עובדה.

באנטוורפן בימים ההם, היהלומים היו בשיא תפארתם. הממון היה הערך של האנשים והיקר. לא היתה בנמצא בת שתנשא לבן תורה מוחלט. והנה בת מהסמינר המקומי, התעקשה להינשא דוקא לבן תורה שעתיד לשבת ושלקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר, וגם מעניין.

בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים וטובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים, כמו רבי טוביה וייס שליט"א ועוד, שלצורך הסיפור לא אנקוב בשמותיהם.

תשמעו. בשעת הסעודה נאם שם מנהל הסמינר, הרב אורבך. בדרשתו שאל את השאלה הידועה, מדוע אין אפשרות לפרש כפשוטו: "יקרה היא מפנינים" – מיהלומים יקרים, מדוע להגיע עד לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים?!

התשובה היא פשוטה בתכלית – כך אמר בשם רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל – אם יאמרו לאדם: 'תראה, היהלום הזה, יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצד החדר', יצחקו עליו, שכן מה שיהלום יקר יותר ממלפפונים אין צורך לומר בכלל, זו שטות. כמו כן לעניין התורה, אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר שהיא יקרה יותר מקילו מלפפונים, אם כן בוודאי הכוונה לפנינים אמיתיות. לא פנינים מהבורסה, אלא רוחניים – כהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התורה יותר יקרה מיהלום הזה.

באנטוורפן לא היה מקובל סתם לשאול שאלות או הערות באמצע דרשה. אחרי הדרשה היה אפשר לשלוח הערה בכתב. רק כך. אך הנה הוא מבחין שרחש עובר בקהל... לא היו מסוגלים להיות בשקט, בעקבות האמרה ה'מזעזעת' הזו. הוא הפסיק את נאומו והתעניין: "אני רואה שמתרחש כאן דבר, האם יש למישהו הערה?"

"כן" השיב פלוני, יהודי נכבד מאוד ועשיר גדול.

"בבקשה, תאמר מה יש לך להעיר".

"כנראה שהרב אויערבאך לא ראה מעולם יהלום אמיתי, גדול מאנטוורפן, כי אם היה רואה – לא היה מתבטא כך: מלפפונים!"...

הרב אורבך הגיב: "שמע נא. אני ממש לא יודע מה לומר לך, האם רבי שלמה זלמן ראה כזה יהלום או לא, שמא כן ראה ואולי לא. אבל דבר אחד ברור לי, כי אתה את רבי שלמה זלמן לא הכרת מעולם. אם היית רואה אותו, לא היית אומר כך..."

ישב שם לידו ב'מזרח' אחד הרבנים ולחש לרב אורבך: "בבקשה ממך, תתנצל. דע לך היהודי הזה מהתורמים הגדולים שלי לצדקה, וכפי הנראה בושה כשתה כעת את פניו, ולפי מעמדו בייש את אותו ברבים".

הרב אורבך אמר לו: "אתה רב, אבל תפקידי באנטוורפן ללמד השקפה לתלמידות. אם אני מתנצל, קלקלתי את החינוך שלי".

ובכל זאת, מפני כבודו של אותו רב, פנה הרב אורבך לשני רבנים נוספים שישבו במזרח ושאל: "וכי צריך אני להתנצל?" והם אמרו: "הוא צודק, אין לו מה להתנצל כלום!"

עמלות בתורה עם תפילה

כדי לזכות לשיטיגן, להתעלות תמידית – זקוקים גם לעבודת התפילה. "שיטיגן" הוא בכל הבחינות.

בחיי הרב שי"ר זצ"ל פורסם בכללים מכתב שלו אודות התפילה, ושם נאמר בין הדברים כי מי שמזלזל בתפילה – גם התורה שלו אינה שווה. וזכורני שהסביר לשואלים שהמקור הוא מדברי המשנה "אם אין יראה אין תורה".

אספר לכם מעשה מה"חזון איש" זצ"ל, מעשה ששמעתי מאבי ז"ל. אציין כי מאבי לא שמעתי מילה אחת של גוזמא. והוא סיפר כך:

"ה'חזון איש' היה אדם חולה וחלש. תלמידו רבי חיים גריינימן [זצ"ל] אמר לי כי מה שהכירו אותו כאן בארץ הקודש כחלש וחולה, היה כבר טוב ויפה כגיבור לעומת כוחותיו בחור"ל, שם היה חלש כ"כ עד שפעמים רבות בשמו"ע הצליח לעמוד רק בג' ראשונות ובג' אחרונות או רק בברכת אבות.

באותם ימים, אבי ז"ל היה בעל תפילה במנין של החזון"א, כאבל על אימו שהסתלקה חצי שנה לפני פטירתו של החזון איש.

המנהג היה בותיקין, כי 'בעל התפילה' לא החל ב'מזמור שיר חנוכת הבית' כל עוד החזון איש לא נכנס. המתנינו לו.

שחרית החלו חצי שעה לפני הנץ החמה, ואם ה'חזון איש', מחמת חולשתו, נכנס להתפלל עשרים דקות לפני הנץ החמה – החזן התחיל אז את התפילה.

אתם מבינים לבד, כי כאשר הוא נכנס מאוחר, חלק מהמפללים כבר החלו את תפילתם, ואז נהיו חילוקי דעות, חלקם סברו כי כיון שאיחר אין למהר בשביל להספיק את הנץ החמה – לא חטפים, ואחרים סברו כי יש להזדרז. ובמצבים כאלו – לא קל לחזן, כי לאחר שהחלו להתפלל אין אפשרות לדבר והחזן עומד בין הפטיש לסדן. אחד דופק לו – שימהר, אחר – מראה לו על השעון נו, נו, שימהר! ואחרים – מראים באצבע שאין למהר בשום אופן! הכעס גובר "נו, או, נו, או..."

אבי החליט לגבי הפעם הבאה: הם יאמרו לי דעות? אני אשאל את החזון איש עצמו. לאחר התפילה נכנס לחדרו ושאל: מה לעשות בכהאי גוונא?

אומר לכם עם הניגון של החזון איש: "אז מה אתה שואל, האם להתפלל מהר ולהספיק את הנץ החמה או להתפלל במתינות ולא להגיע להנץ? יש לדעת כי הנץ החמה זו מעלה בתפילה. מעלה גדולה. להתפלל מהר זה נישט געדאוונט -] לא להתפלל[. אם כן מה אתה שואל האם להתפלל עם הנץ החמה, ושתהיה המעלה של תפילה בלא תפילה?... ראשית יש להתפלל, ותפילה במהירות אין זו תפילה. ה' יעזרנו שנהיה עמלים בתורה, יחד עם תפילה כצורתה לטוב לנו כל הימים.

(יחי ראובן)

השבת בע"ה קוראים בתורה, פרשת בחקתי. הפרשה הזאת מסיימת את חמש תורת כוהנים. חמש תורת כוהנים, זה הסיום, ובפרשה הזו יש מ"ט קללות.

אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) - תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבתורה קודם ראש השנה.

מאי טעמא אמר אבי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה שנה וקללותיה בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ראש השנה היא דתתן ובעצרת על פירות האילן.

צריך לדעת, שבתקופתו של עזרא הסופר, שהיו מסיימים את התורה, אחת לשלוש שנים, היו מוציאים ספר תורה נפרד לקללות.

יכלו להגיע לפרשת בחקתי, ולקרוא פרשת וישב. גמרו לקרוא פרשת וישב, הוציאו עוד ספר תורה, קראו לפני ראש השנה, פרשת כי תבוא. הגיע חג שבועות, קראו פסוקים של הקללות, שנמצאים בתורת כוהנים.

צריך לדעת, יש פסוקים בספק נחמיה, שבשנה אחת, הוציא נחמיה ספר תורה, בראש השנה, וקרא בראש השנה קללות, כדי להביא לעם ישראל פחד ומורא, מיום הדין.

הוא ראה שאנשים זכוכי דעת מיום הדין, אז הוא הלך והוציא ספר תורה וקרא את הקללות, בראש השנה.

כתוב שהם בכו בכיות נוראות, עד שהוא הלך וניחם אותם – (נחמיה ח, י) ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם

עזרא הסופר תיקן להם שיקראו את הקללות, היו מוציאים ספר תורה מיוחד וקוראים בו את הקללות.

מאי טעמא? **כדי שתכלה שנה וקללותיה.** וממילא תחל שנה וברכותיה, כך אנו אומרים בפיוט **אחות קטנה**, לפני כניסה של ראש השנה.

השאלה שמתבקשת, מה זאת אומרת **שתכלה שנה וקללותיה?**

בגלל שחג השבועות זה יום הדין, כי בעצרת נידונים על פירות האילן.

בחג הפסח נידונים על התבואה, אז למה גם כאן לא מוציאים ספר תורה? כותב השל"ה הקדוש, וכך מובא גם בשפת אמת - חג השבועות הוא יום דין של תורה. כמו שיש יום הדין בשמים, מי יחיה ומי ימות בקיצו ומי לא בקיצו, מי במים ומי באש - לגבי חיים גשמיים של האדם, ככה ישנו יום דין מיוחד, בחג השבועות, מי יחיה ומי ימות, בקיצו ושלא בקיצו, לגבי חיים רוחניים של האדם. ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - זה מי יחיה. בשבילם זה חיים. ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - בשבילם, זה מי ימות. גוררים אותם לשיעור, ממש כמו שגוררים נפטרים. הם באים בכוח לשיעור, כי האישה אומרת לו - אם לא תילך לשיעור, לא תקבל ארוחת ערב! ויש שם אחד, שהוא חולם עליו בהקיץ, והוא רבי חנניא בן עקשיא. מאז שהוא ניכנס לשיעור, הוא אומר - מתי יבוא הגואל, שישחרר אותי מבית האסורים הזה.

לכן, מי יחיה ומי ימות, הכל לגבי החיים הרוחניים של האדם. רבותי, ישנם הרבה אנשים שלומדים גמרא, זה חיים אצלם! וישנם אנשים, שלומדים גמרא, בשבילם זה מוות! הם יושבים, הכל נראה להם שחור, שום דבר לא נראה להם בהיר מול העיניים. לכן היסוד הגדול שאנחנו לומדים מכאן, אדם צריך שתהיה לו בחינה של מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, גם בחיים רוחניים של האדם. כמה יעברון וכמה יבראון - כמה לילדים שלנו יהיה טעם בלימוד התורה, כמה הם יהנו מלימוד התורה, כמה חשק יהיה להם בלימוד התורה - ילכו מרצון, או תצטרך לדחוף אותם ללמוד את התורה - כל זה מונח על כף המאזניים בחג השבועות. כך מובא בשל"ה הקדוש ובשפת אמת. יוצא, שהקללות האלה, שקוראים בפרשת בחוקתי כדי שתכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

חג השבועות הוא יום דין, על מה? אומר השפת אמת - היסוד הוא, ליום דין, הקשור לחיים הרוחניים. אז מוציאים ספר תורה, וקוראים בו קללות, כדי שתכלה שנה וקללותיה. בקללות האלה, ישנם מ"ט קללות - 49 קללות, ובפרשת כי-תבוא יש כפול - צ"ח קללות. אם אתם רוצים לעשות את ההשוואה - מ"ט קללות, כנגד מ"ט שערי טומאה, 49 קללות, כנגד 49 ימים של הספירה, ישנם הרבה דברים שאפשר לקשר, למ"ט הקללות, אבל לא זה הנושא שלנו היום, לכן אנחנו לא רוצים להיכנס לנושא הזה בהרחבה

(ברוך שאמר) הפסוק של זוכרתי את בריתי יעקוב, כותב שם רש"י, שהמקום היחידי בתורה, שכתוב יעקב עם ו, הוא בפרשה הזאת. יעקב מופיע בתנ"ך עם ו, עוד ארבע פעמים, בסכ"ה חמש פעמים: הראשון - (ויקרא כ"ו, מ) זוכרתי את בריתי יעקוב... השני - (ירמיה ל, יח) הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנותי ארחם... השלישי - (ירמיה לג, כז) גם זרע יעקוב דודו עבדי... הרביעי - (ירמיה מו, כז) ושב יעקוב ושקט... החמישי - (ירמיה נא, יט) לא כאלה חלק יעקוב... ארבע פעמים בספר ירמיה, מופיע יעקוב מלא, ואחד בתורה, בפרשת בחקתי. אליהו הנביא, כתוב בתנ"ך חמש פעמים, בכתוב חסר אליה - ארבע פעמים מופיע בתחילת מלכים ב' פרק א'. המקום האחרון שמופיע אליהו חסר, זה הפסוק האחד לפני אחרון בתנ"ך, בנבואת מלאכי, שאנחנו קוראים את זה בשבת הגדול - (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא. הפסוק האחרון בתנ"ך, וארבע פעמים לגבי אליה עקרון, שנקרא בשם זבוב. אומר רש"י, למה מופיע חמש פעמים אליהו חסר ולמה חמש פעמים יעקב מלא?

אומר רש"י - זוכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל את משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו. בדברי רש"י בפרשת השבוע, המקור לזה זה מדרש חסרות ויתרות. כל אחד שקורא את הרש"י הזה, שואל את עצמו - מה הולך כאן? ממי אתה לוקח ערבון? מישהו אומר לך - תן לי 50000 דולר, אתה אומר לו - לא מכיר אותך! איך אני אתן לך סכום כזה? מכירים את הסיפור על אחד שנכנס לבנק, אומר לפקיד - תן לי 5000 דולר. אומר לו הפקיד - אני לא מכיר אותך, איך אתן לך? אומר לו - העולם הזה עולם משוגע! איפה שגרתי לפני שנתיים, לא נתנו לי, כי אמרו לי - כולם מכירים אותך, אף אחד לא נתן. אני בא לפה, אומרים לי - אף אחד לא מכיר אותך. אז תחליטו!

בדרך הדרוש

ידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר: (כה, א) עוד י"ל לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש כ"ב דף רל"ח ד"ה ומכל מקום] שהרשב"א [ענין חידושי הרמב"ן שבת פ"ח] הקשה למה נעשו ישראל לגלות, הרי היה להם טענת מודעה דכפה עליהם הר כגיגית

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת בהר בחקתי תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 482

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

נוהגים כבוד בענינת אמן

ביום ל"ג בעומר שחל בשבוע האחרון, הסתיימו שלושים ושלשית הימים הראשונים של ספירת העומר. בימים אלו נוהגים אנו במנהגי אבלות לזכר האסון הנורא שהתרחש במהלכם - פטירתם של עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא. תלמידי חכמים מפלגים אלו, שזכו לשתות בצמא מממי תורתו של התנא הקדוש רבי עקיבא, נפטרו "מפני שלא נהגו כבוד זה בזה".

בנדאי תתמהו, קוראים נכבדים, על שטור זה, העוסק תמיד בחיוב לאמירת ברכות וענינת אמן, עוסק הפעם במאמר עצוב זה אשר בדרך כלל רגילים לקשרו למצות 'ואהבת לרעך כמוך'. אלא שהמתבונן יראה כי בענינת אמן קיים הבט מרכזי המשליך באופן ישיר על ענין זה.

שוו בנפשכם: אתם עומדים בבקרו של יום לברך ברכות השחר, והנה נגש אליכם אדם ומבקש מכם לומר את הברכות בקול כדי שהוא יוכל לענות אחריכם אמן. היש נהיגת "כבוד זה לזה" גדולה מאז?! אותו יהודי אינו מבקש לברך בעצמו, אלא לנהג בכם כבוד כגד שישאיר ויקים את ברכותיכם!

ואכן זוהי האמת! בכל פעם שאתה מקשיב לברכת זולתך ועונה אחריי אמן, נמצאת נהוג בו כבוד, שכן במעשה זה הראית עד כמה חשובה ברכתו בעיניך, עד שאתה מבקש לאשרה ולקיימה בענינת אמן.

בימים אלו בפרט נפגים ונדע, כי בכל עת שאנו נגשים לזולתנו ומציעים לו לענות אמן אחר ברכותי, מלבד מצות ענינת אמן זכינו אף לחזק בקו את ענין נהיגת הכבוד איש ברעהו שהקדוש ברוך הוא מחשיבו כל כך. והלא ברור כי "מדה טובה מרבה", ואם פה החמיר הקדוש ברוך הוא בענין של אי נהיגת כבוד זה בזה, על אחת כמה וכמה ייטיב וירבה שכן לאלו הנוהגים כבוד זה בזה.

זוהי אף אחת הסבות לכך שאמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך". שכן מלבד מצות ענינת אמן, משבח העונה אף בכך שהוא נוהג כבוד במברך, ולכן גדולה מעלתו מהמברך. שלא זכה במעלה זו.

בקריאת "היו נוהגים כבוד זה בזה",

בברכת שבת שלום,

218 218 מכאולס"ן

את כל מחסורכם, כי אם תשאלו: "מה נאכל", תטריחו את קונכם לשוב ולצוות את הברכה. באפן נוסף פרש רבי עקיבא יוסף שלזינגר: הפסוק "וכי תאמרו מה נאכל" אינו מתפרש במשמעות שאלה, אלא כלשון תפלה - "וכי תאמרו" - בתפלתכם - "מה נאכל". ובא הכתוב ללמדנו, כי כיון שהקדוש ברוך הוא מצפה לתפלתם של ישראל, אין הוא מקים בהם: "וצוית את ברכתך" עד שיתפללו על פרוסתם (תורת יחיאל).

לאחר שתשבועו תאכלו מ'לחמכם'

"והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם" (כו ה)

מהפסוק "ואכלתם לחמכם לשבע" דרש רבי עקיבא יוסף שלזינגר בעל 'לב העברי' רמז להנהיג המובאת בספר חסידים (תתפח) להותיר מעט מפרוסת הלחם שעליה ברכו 'המוציא' ולאכלה בסוף הסעודה: הגמרא בברכות (לה ב) הקשתה סתירה בין הפסוקים; כתוב אחד אומר (תהלים כד א): "לה' הארץ ומלואה", וכתוב אחר אומר (שם קטו טז): "והארץ נתן לבני אדם"? ותראה: "כאן לפני ברכה, וכאן לאחר ברכה", והינו שלאחר הברכה עובר המאכל לרשות האדם. ויש לומר שלכך רמז הפתוב: "ואכלתם לחמכם לשבע" - בסוף הסעודה לאחר שתשבועו, אכלו מעט מאותה פרוסה שעליה ברכתם, שמכחה הפך הלחם להחשב כ'לחמכם' (תורת יחיאל).

השולום מועיל למנוחת הנפטר

"ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחירי" (כו ו)
כתב רבי שלמה זלמן ארנרייך, רבה של שאמלוי:

"למרות שתפלת הברכה לפני התבה מועילה עד מאד לנשמת הוריו, אל לו להפגס בגין כך למריבה עם אחרים, כי אין לה גרוע מן המחלקת. מה גם שעצם הויתור ומניעת המריבה מועילה שינוח הנפטר על משכבו בשלום, וכפי שאמרו חכמים (במ"ד יא ח): גדול השלום, שאפלו המתים צריכים שלום, שנאמר (בראשית טו טו): 'ואתה תבוא אל אבתך בשלום'. נתן להביא רמז לכך מפסוק זה: 'ונתתי שלום בארץ' - באשר צאצאי הנפטרים, אלו שנותרי 'בארץ', רודפים אחר השלום, אזי יקום בנפטרים 'ושכבתם ואין מחירי' (אגרות לחם שלמה קלו).

פרות הארץ נועדו לישראל

"ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה" (כה יט)

דרש רבי שלמה קלוזנר:

במסכת מגלה (ז ב) אמרו חכמים שברכת 'קבוץ גלויות' נסדרה בתפלת העמידה לאחר ברכת 'מברך השנים', לפי שברכת הארץ ופרותיה תתקיים לפני שיתקבצו הגלויות לארץ, ככתוב (יחזקאל לו ח): 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשא לעמי ישראל כי קרבו לבוא'.

הסבה שברכת הארץ תקדם לקבוץ גלויות, היא כדי שבבוא עת הגאולה, נזכה להגאל גם אם לא נהיה ראויים לכך. כפי שאמרו חכמים (תענית ח ב) שפאשר רעב ומגפה שולטים בעולם כאחד, יש להתפלל על בטול הרעב, שפאשר יבוא השבע - ממילא תתבטל המגפה, שאין הקדוש ברוך הוא מעניק שבע אלא כדי להחיות בו בני אדם, כך כשתשתלח ברכה באדמת הארץ, ממילא תתבטל הגלות, שאין הקדוש ברוך הוא מעניק מטוב הארץ כי אם לישראל.

זאת גם הכוונה בבקשתנו בברכת השנים: 'ותן ברכה על פני האדמה ושבענו מטובה'; שמפני שיתן הקדוש ברוך הוא 'ברכה על פני האדמה' ממילא נזכה ל"שבענו מטובה". ואף הפסוק שלפנינו רומז לכך: בזכות 'ונתנה הארץ פריה', יקם בכם: 'וישבתם לבטח עליה' (מגן אבות דרך החיים הנדפס בראש שו"ת 'שנות חיים'; חקמת התורה עמ' קסח).

הברכה תלויה בתפלה

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו; וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" (כה כ-כא)

יש להבין: מפני מה הקדימה התורה את שאלת "וכי תאמרו מה נאכל" להבטחת ברפת ה' לשומרי שביעית? ובכלל יש להבין מה שאלה היא זו, הלא הקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכל?

בעל ה'עצם אלימלך' הביא את באורו של אחיו, הרבי ר' זושא מאניפולי:

כשברך הקדוש ברוך הוא את עולמו השפיע בטובו שכל אחד מהנבראים ימצא בו תמיד כדי פרוסתו. ואולם כאשר האדם הוא מקטני אמונה והוא שואל "מה נאכל?" אזי גורם הוא להפסקת ההשפעה, 'וצריר ה' יתברך... לצוות השפע מחדש... כמו מתחלת הבריאה". זהו שהזירה התורה כאן: בטוחו בה' שישפק לכם

ברוך מתיר אסורים

הקצין מבעד לפשפש. הוא נסה שוב להסית אותי לחתם, אולם אני התמדת בִּסְרוּבִי. משכף הורה לאחד מחיליו להכנס לצינוק ולקטר את ידי מאחורי גבי. נקשרתי פעגל המויבל לשחיטה, אולם לבי היה מלא בשמחה על הזכות הנדירה שזכיתי בה - למסור נפש על המצוות.

ידי כאבו מאד, אך למרות זאת המשכתי לִסְרֹב לקצין שנסה מפעם לפעם שוב להסיתני לחתם. הקצין, שלא היה מסוגל לרדת מעמדו, הורה לקטר את ידי יותר בחזקה. הנסיון הלך והתחזק, ובלבי כבר החלה להתחולל מלחמה של ממש. קול בתוכי נסה לשכנעני כי לשוא אני נלחם, ואדרבה, במלחמתי אני מסכן את עצמי לשוא ועובר על אסור פקוח נפש.

הייתי באפיסת כוחות, וכמעט נכנעתי לקול שהדהד בתוכי. כאשר לא הייתי מסוגל יותר לסבל, זעקתי בתפלה לה': 'רבוננו של עולם, רחשו שפתי, עזר לי! אינני מסוגל יותר להלחם, עשיתי והתאמצתי למען כבוד שמה, וכחותי כבר אוזלים. אָנָּה ה', עזר לי שלא אאלץ לחלל את השבת!'

מיד לאחר מכן שפתי מלמלו כמאליהן את הפסוק 'וציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתקו, וכששפתי נענעתי את ידי וראה זה פלא, ידי השתחררו מאליהן! כשכלי מפתע מהרתי להתיר את הפגלים גם מרגלי. סוף סוף יכלתי להתמתח מעט וכחותי החלו לשוב.

כשהתקרבו צעדי של השומר מהרתי לשכב בתנוחה שבה נבלתי, ולאחר שהלך התמתחתי בשנית. כך שרדתי עד שהייתי בטוח שכבר יצאה השבת, ואז צעקתי לעבר השומר: 'אני מוכן לחתם!'

השומר קרא מיד לקצין, והלה, שהיה בטוח שנגנעתי מחמת התעקשותו, חיד מאזן לאזן. הוא פנה להתיר את כבלי והפתע לראותן משחררות.

'הודי מלכלך שכמוך, הוא קרא לעברי, ברור שהחבל השתחרר לך... הן האלקים שלךם תמיד עוזר לכם בעת צרה!'

לא הגבתי. וכי מה אסביר לגוי גס רוח שכמוהו, שהאלקים שלנו אכן קשוב לתפלה הנאמרת מעמק לב נשבר!?

ביום שלמחרת הפכתי לגבור הפלא. דבר הגס שהתרחש לי עבר מפה לאזן, וכלם הביטו בי בהערצה.

לימים, כאשר ספר רבי ישראל יצחק את ספורו לבני משפחתו, ספס ואמר: 'אמנם גס גדול התרחש לי באותה שעה, אולם בעיני, הגס הגדול יותר שקרה לי היה שהצלחתי לעמד מול היצר הרע ולסרב בתקיפות לכל מזמותיו!'

הגדה של פסח ספרי ויהלום, סדר הלל

"בבקר של אחת מהשבבות עמדתי בפנת התא והתפללתי שחרית של שבת. כיון שהתפלה היתה המצוה היחידה כמעט שיכלתי לקום בתוך הפלא הסוביטי, השתדלתי תמיד להשקיע בה את כל כוחותי. גם בפעם הזו שפכתי את נפשי לפני ה' תוך שאני שוכח מכל צרותי, ולפתע ננערתי לקול שקשוק מפתחות.

דלת התא נפתחה באחת, ובפתח עמד סוהר רוסי גס והורה לי לבוא עמו מיד. נגרתתי אחריו תוך שלבי פועם בפחד, מי יודע מה ירצו ממני הרשעים הפעם. הכנסתי לחדרו של מנהל הפלא אשר להפתעתי היה הפעם נוח למדי. מבלי לומר מלה הוא תפס את כף ידי וטבל אותה בדיו: 'חתם שא טביעת האצבע שלך!' הורה לי הקצין תוך שהוא מחוה על גליון גיר שעמד לפניו.

מה רבה היתה הפתעתו של הקצין כאשר נענעתי בראשי לסרוב: 'שבת היום ואני יכול לחתם, אמרתי, והוספת: 'הודי שומר מצוות אני והתורה אוסרת עלינו את הפתיכה ביום זה. מחר אוכל לחתם!'

הקצין הביט בי בחסר אמון מחלט. הוא לא היה רגיל לתגובות שכאלו, בפרט לא מצד אסירים נחותים שכמוני... הוא הביט בי בזעם עצור והורה לי בשנית לחתם. אלא שאני מצדי סרבתי, והסרבתי לו בשנית את סבת סרובי.

הקצין רתח מזעם. הוא קם ממקומו, יצא למסדרון וקרא: 'בוריס, בוא הנה!' אל החדר נכנס שוטר גבוה בעל תו פנים יהודיים. הקצין הסביר לו במילים ספורות על אודות האגוז הקשה לפצוח' היושב לפניו.

השוטר היהודי נסה להסביר לי בשפת היידיש את הצרה שאליה אני מכניס את עצמי בסרובי. הוא גם ידע להסביר לי בלמנדנות שפקוח נפש דוחה שבת... אלא שאני דחיתי את דבריו בתקיפות ואף גערתי בו: 'אל תהיה מסית לדבר עברה! ובכל מקרה, חבל על דברך, כי מני וגמור עמי שלא לחתם. הקצין, שלא היה מסוגל לעמד מול עבדת סרובי, נסה בטובות וברעות: רגע אחד הוא אים עלי קשות, וברגע השני הבטיח לי הרים וגבעות... אולם אני עמדתי בסרובי.

בראותו כך בערה בו חמתו עד להשחית, והוא הורה לחיליו להשליך אותי על אתר לצינוק. דקה לאחר מכן כבר מצאתי את עצמי כלאו בצינוק - חדר זעיר מבטון שלא היו בו חלונות כלל, מלבד פשפש קטן שהיה קבוע בדלת, דרכו היו הסוהרים מפקחים על הכלואים בו. כמה דקות עברו והנה נבטה אלי דמותו של

עם פרץ מלחמת העולם השנייה נמלט הגה"ח רבי ישראל יצחק פומרנץ מעירת מולדתו דלוגשדלא שבפולין ומצא את עצמו במדינת רוסיה. רבי ישראל יצחק ברח כדי להציל את חייו הרוחניים והגשמיים, אולם עד מהרה הבין כי את חייו הגשמיים אולי הציל, אך למען חייו הרוחניים יאלץ להלחם ולהאבק. היה זה בעצומן של שנות האמים, תחת

הייתי באפיסת כוחות, וכמעט נכנעתי לקול שהדהד בתוכי. כאשר לא הייתי מסוגל יותר לסבל, זעקתי בתפלה לה': 'רבוננו של עולם, רחשו שפתי, עזר לי! אינני מסוגל יותר להלחם, עשיתי והתאמצתי למען כבוד שמה, וכחותי כבר אוזלים. אָנָּה ה', עזר לי שלא אאלץ לחלל את השבת!'

מחנה עבודה בסיביר

שלטון הצורך הקומוניסטי סטאלין י"מ.ש. רבי יצחק, שנסה להבריש את הגבול לליטא, שם עדין התקיימו חיים יהודיים מלאים, נתפס מיד ונכלא.

הפליטים מפולין, כמו מיתר ארצות הכבוש הנאצי, נחשבים היו בעיני הסובייטים כחותרנים ומהפכנים מסכנים, וחייהם היו שוים עבור הרוסים כקלפת השום. על אחת כמה וכמה חייו של יהודי שפנה בין עשרות גוים...

רבי ישראל יצחק עבר סבל קשה ומר בפלא הסוביטי, כשהוא בודד וחסר אונים ובד בבד חרד לגורל משפחתו שנותרה בתוך ההפקה. על רגע קשה אך מכוון שעבר עליו בתוך הפלא ספר לימים לבני משפחתו:

אמן הטובה

החטף הממהרת את הגית המלה.

ואולם מדברי רבנו בחיי (שמות יד לא) משמע שעקר החסרון בשנוי התנועות בהגית המלה אמן, הוא שבכך משתבשת משמעות המלה, וכך אף כתב ה'לבוש' (שם ג): "לא יענה אמן חטופה דהינו כאלו האל"ף נקדה בחטף, שאין זה מלה של לשון הקדש ואין לה פרוש", וכך גם נקט ה'משנה ברורה' (שם כט).

ב. יש לבטא את המלה אמן אף ורק בנקודה המדויק, בקמץ תחת האל"ף ובצירי תחת המ"ם, כך שמשמעותה תהיה האמנת דברי המברך, ואין להגותה בכל תנועה אחרת.

מקורות ובאורים:

כתב ה'לבוש' (שם): "לא יענה אמן חטופה... ונראה לי דהוא הדין שלא יאמר אמן באחד משאר הנקודות שאין משמעות פרושם לשון האמנת דברים, כגון בשורוק או בחולם או במלאפום וכהאי גוונא", וכך פסק המשנ"ב (שם כט) שיש להגות את האות אל"ף שבאמן רק בקמץ גדול ולא בנקוד אחר מפל סוג שהוא. בספר 'עבודת הקדש' (קשר גדל ט ד) מוסיף ומביא החיד"א בשם רבי מנחם די לונזאנו [הרמז"ל] שיש אף להקפיד להגות כהלכה את האותיות מ' ונ' שבאמן, ואלו דבריו: "לא יענה אמאין או אמני, ואין הנו"ן דגושה או צרויה".

שנוי בתנועות

א. את האל"ף שבראש המלה אמן יש להדגיש ולבטא, ואין להבליעה ולבטאה בשוא, או בחטף-פתח. עניית אמן בשוא תחת האל"ף, או בחטף-פתח מכנה בלשון חכמים (ברכות מז א) "אמן חטופה".

מקורות ובאורים:

ה'שלחן ערוך' (קכד ח) הביא את דעת רש"י (שם ד"ה חטופה) שאמן חטופה פרושה: "שקורין את האל"ף בחטף ולא בפתח", ופרשו האחרונים שחטף הוא התנועה שאנו קוראים 'שוא', ופתח היא מה שאנו קוראים 'קמץ' (מעדני יום טוב' שם פ"ב סי' ג אות י; ב"ח או"ח קכד). גם הר"י מלויגיל (שם) פרש בסגנון זה: "שקורא האל"ף בחטף פתח, והיא צריכה להאמר בקמץ גדול, ויש לו להאריך בה". מדבריו משמע שעקר החסרון בעניית אמן חטופה, הוא משום החפזון והמהירות הפרוכה בעניית אמן בהגיה שפזו. כך אף עולה מדברי רבנו מנוח שכתב (ברכות א ג): "שלא יאמר האל"ף בחטף, כלומר שימהר אותה כדרך הנוצרים". אמנם גם אם לדעת הסוברים שהחפזון בעניית אמן באפן זה הוא החפזון והמהירות הפרוכה בענייתה, מפל מקום מדבריהם עולה שלשיטה זו הכנוי 'אמן חטופה' בא על שם תנועת

דועי אמונים

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

הגאון רבי מרדכי שמואל אידלשטיין שליט"א רבה של שכונת 'נאות יוסף' בני ברק

לאחר שהתאושש מהנתות רצו הרופאים להתחיל ללמוד לדבר במצב החדש, על ידי שירגיל עצמו לאט לאט. וכששאלוהו באילו מלים הוא בוחר להתחיל להתרגל לדבר, אמר כי רוצה הוא להתחיל בשתי מלים: האחת היא המלה 'אמן', והשניה היא המלה 'תודה'.

אאמו"ר ראה שבשתי מלים אלו צפון כל יסוד האדם השלם; שבבעניית אמן הרי הוא מודה ומאמין בבורא יתברך, וכפי שבארו הקדמונים, שאמן הוא מלשון 'אמת', ובה כלול כל ענין קבלת על מלכות שמים ועל מצוות. וכן המלה 'תודה' שהיא להכיר טובה לכל מי שמיטיב לו, שזהו יסוד כל המצוות של בין אדם לחברו.

יהי רצון שזכותו הגדולה תעמד לנו ולכל ישראל ולכל מי שיתחזק בעניית אמן בכל פרטייה ודקדוקיה, ויהיה מליץ ישר עלינו ועל כל ישראל אמן.

ידוע גדל מעלת עניית אמן, וכבר דרשו חז"ל על הפסוק 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים' - "אל תקרי שמר אמונים אלא שאומרים אמן". ומפרסם בשם אחד מגדולי המוסר [כמדמה שאמרו בשם הסבא מקלם] שכשאמרו לו בנוגע למאמר חז"ל (אבות ד ז): "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מפל חיי העולם הזה", שיתכן שקורת רוח בעולם הבא הוא שכר עניית אמן, אמר בפליאה: "וכי על עניית אמן יגיע רק קורת רוח בעולם הבא?! והרי זהו דבר גדול עד מאד שמקבלים עליו שכר רב מאד בעולם הבא! שכר קורת רוח מקבלים על דברים הרבה פחות חשובים, כגון איזו תנועה כלשהי הקשורה לקיום איזו מצוה..."

ואספר מה שידוע מאדוני אבי מורי ורבי זצ"ל אשר ל"ע בשנותיו האחרונות היה קשה עליו הדבור מאד, ולמרות זאת מסר שעורים כסדרן מתוך מאמצים מרבים, עד שבשנה האחרונה הצרך לעבר נתות על מיתרי הקול, ומאז נטל ממנו לגמרי כת הדבור, ונאלץ לדבר על ידי כתיבת פתקים. בסוף ימיו נמצאו באוצרותיו אלפי פתקים שפאלו ורבים מהם נדפסו בספרים שיצאו אחר פטירתו.

אמן הנענית אחר ברכה שהעונה מחיב בה ומבקש לצאת בה ידי חובתו, מבלי לשמע את הברכה (שו"ע קכד ח).

אמן הנענית אחר כל ברכה שהיא מבלי שהעונה יודע על איזו ברכה ענה (רמ"א שם).

אמן הנענית לאחר שעבר זמן כפי דבור מסיום הברכה (רמ"א שם).

אמן ואמן לקרוב הגאולה

”וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר” (כו מב)

רש"י פרש שפסוק זה הוא אחד מחמשה מקומות במקרא ששמו של יעקב נכתב בכתיב מלא - "יעקב", אשר פגגדם יש חמשה מקומות במקרא שבהם נכתב אליהו חסר - "אליה". לפי שיעקב נטל אות משמו של אליהו, כערבון לכך שיבוא ויבשר לישראל על הגאולה.

מדברי רש"י עולה שהשם 'יעקב' בכתיב מלא מרמז לגאולה העתידה [וראה ב'תורת משה' ל'חתם סופר' על פסוק זה, שלעיתיד לבוא יכתב השם 'יעקב' בכתיב מלא]. על פי זאת באר רבי צבי הירש מיזליש, מרבני שיקגו, את משמעותו של הדור מיחד בעגית אמן שהביא הרמ"ע מפאנו ('עשרה מאמרות' מאמר חקור דין ב טו, הביאו ה'מחצית השקל' א"ח ו ט): "מה טוב שיהיו אצל כל אדם שני רעים, חברים מקשיבים ועונים אמן אחר ברכותיו", שכן כתוב (תהלים פט נג): "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", כלומר: שכל ברכה תשלם באמצעות שנים העונים אמן. כרמז להנהגה זו מצין הרמ"ע שהשם 'יעקב' [מלא בואו] הוא בגימטריה 'אמן ואמן'.

לאור האמור נתן לפרש שכונת הרמ"ע היא שכאשר אדם מקפיד ששנים יענו אחריו אמן, מרמז הוא בכך לשם 'יעקב' המרמז על הגאולה. הוא מביע את אמונתו, תפלתו ותקוותו, שיחיש הקדוש ברוך הוא לגאולנו.

אגרא דצב" [על אגרא דפקרא] רמז נט אות א

לחברי מערכת הגליון התורני 'וכל מאמינים', בראשות אחי אהובי, הרבני הנגיד הנכבד הרב רבי יעקב דב שליט"א, הפותח שערי עגית אמן ל'בני אמונים' בכל קצוי תבל.

"שלוש רב לאהבי תורתך". וכמי שקובע עתים מדי שבויע לעבר על עלונכם הנכבד ונוכח לראות באספת האמרים הערוכים ביד אמן ומעוררים את הלב להתחזק במצוה רבה זו, יכול הנני להעיד נאמנה שאף נתמים בכם סיפא דקרא "ואין למו מכשול", כה יתן ה' וכה יוסיף.

כידוע בסוף מסכת נזיר, שזה מקורב זכינו לסימה במסגרת הדף היומי הנלמד בשער בת רבים, חזרו חכמים ושנו את מאמרם הידוע "גדול העונה יותר מהמברך", ומיד לאחר מכן הסמיכו את המאמר הנודע: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". את הקשר בין שני המאמרים באר בספר 'עין אליהו' (שם) לגאון הנודע רבי אליהו שיק, רבה של ליזא, כך:

אלמלא קבעו חכמים כי "גדול העונה אמן יותר מהמברך", אזי במקום שרק אחד מברך ומוציא את כלם ידי חובה, היתה מתעוררת מחלוקת בין האנשים, שכן הכל היו חפצים לזכות באמירת הברכה. אף אחר שקבעו כי "גדול העונה", נמנעו מחלוקות אלו. נמצא שבמאמרם זה הרבו חכמים שלום בעולם.

אמנם בעניי חשבתי שאפשר לפרש סמיכות מאמרים זו בפשיטות: כל מהותה של אמן היא ההפך ממחלוקת, שכן כל ענינה הוא הצטרפות והבעת הסכמה לדברי המברך, ומלבד זאת כל מצות עגית אמן נוצרת מהתאחדות בין איש לרעהו, שכן כל ההתכנות לקיום מצוה זו, היא לכל הפחות בהצטרפות שני אנשים המקיימים "וירוממה שמו יחדיו". משום כך לאחר שרוממו חכמים את דרגת העונה אמן, הסמיכו תכף את המאמר "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", שכן, כאמור, בתקנם מצות עגית אמן שמהותה היא קרוב הדעת בין הבריות, הרבו שלום בעולם.

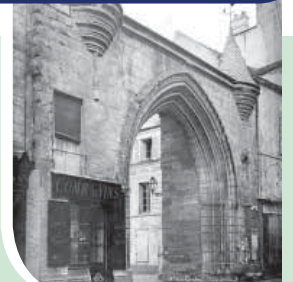
ומדאיתנא להכי אפשר להוסיף ולומר שאת זה גופא בקשו ללמד בסמיכות המאמרים. אם ישאל הלומד "מדוע גדול העונה יותר מן המברך?" תשובתו בצדו: לפי שבמצות עגית אמן יש גם ענין של שלום בין איש לאחיו, ולפיכך גדול הוא מן המברך שאין בו ענין זה.

בברכת התורה,
אהרן צבי מרמורשטיין
בני ברק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
אי לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שיערי גן עדן

מעלת עגית אמן במשנת בעל ההלולא

שער העיר העתיקה בקורביל [קורביל - אסון]

הסמ"ק

כ"ח באייר ה"א מ'

רבי יצחק בן רבי יוסף מקורביל נמנה עם בעלי התוספות שקבעו מושבם בצרפת בתחלת האלף החמישי. הוא התגורר בעיר קורביל הסמוכה לפר"ז ונודע על שם ספרו 'ספר מצוות קטן', הנהגה בקצור: 'סמ"ק'.

למד תורה מפי חותנו רבי יחיאל מפריז מבעלי התוספות, וכן מפי חכמי אגרא. תלמידו המפורסם הוא רבי פרץ מקורביל שכתב הערות רבות על ספרו 'הסמ"ק', והן משבצות במהדורות הנדפסות.

רבי יצחק חבר את ספרו 'ספר מצוות קטן' שהוא מעין קצור ל'ספר מצוות גדול', בהשמטת הדינים הארכים והבאת תמצית כל מצוה. וכמו כן בהשמטת כל המצוות שאין נהוגות בזמן הזה. שמו המקורי של הספר הוא 'עמודי הגולה', והוא מחלק לשבעה חלקים בהקבלה לימות השבוע, זאת כדי לעודד את הלומדים ולהקל את הלמוד והחזרה השבועית בו. הספר אכן זכה לתפוצה רבה בקהלות ישראל השונות, ובמיוחד קבל הכרה מחכמי צרפת וגרמניה, עד שהיו מקומות שכללוהו בתוך סדרי התפילה כדי שיעניו בו בכל יום.

רבי יצחק נפטר בתחלת האלף החמישי בתאריך כ"ח באייר מ'.

אוי למונעים בניהם מחיי העולם הבא

בספרו, 'ספר מצוות קטן' (מצוה יב) פוסק רבי יצחק מקורביל פדעת רבי מאיר (סנהדרין קי ב) שקטן זוכה לעולם הבא משעה שיענה אמן, ולאור זאת הוא מוסיף וכותב דברים חריפים על אלו המדברים בבית הכנסת וכך אף מזלזלים בעגית אמן:

"אמרו חכמים (ברכות נג ב): 'גדול העונה אמן יותר מן המברך' ופותחים לו שערי גן עדן, שנאמר (ישעיה כו ב): פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים', אל תקרי 'אמונים' אלא 'אמונים' (שבת קיט ב). ומאותה שעה זוכים התינוקות לחיי העולם הבא (סנהדרין קי א). ואם פן אוי להם למדברים דברים בטלים או עושים שחוק וקלות ראש בבית הכנסת בשעת תפילה, ומונעים בניהם מחיי עולם הבא."

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כב אייר תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 6:51 תל-אביב: 7:07 חיפה: 6:59 מוצאי שבת: ירושלים: 8:08 תל-אביב: 8:10 חיפה: 8:11 ר"ת: 8:43

פרשת בהר - בחוקותי

בטחון ושמח בחלקו

הבוטח בה' שמספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "ואכלתם לשובע... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... ועיזיתי את ברכתי" (פרק כה-ט, כב, כא)

והקשו המפרשים: וכי אם לא ישאלו "מה נאכל בשנה השביעית" לא יצוה הקב"ה את ברכתו ומדוע תלה את ברכתו ב"וכי תאמרו מה נאכל"? ומפרש הספורנו, שאם לא ישאלו "מה נאכל" יקויים בהם "ואכלתם לשובע" – שיהיו הפירות רבי המזון כענין שהיה בעומר שהיה מספיק לגדול כמו לקטן כאמרם ז"ל "אוכל קמעה ומתברך במעו"ן וממילא יספיקו פירות הששית גם לשביעית. ואולם אם יאמרו מה נאכל" כלומר: כאשר יסופק הדבר אצלם ולא יבטחו שיהיה המעט מספיק באיכותו, או אז "ועשת את התבואה לשלוש השנים" באופן שתשבע העין מראות, ואז תספיק הכמות.

דברים מאלפים כתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו **אורים ותומים** חו"מ סי' סז) בביאור מצות השמיטה. וכך כתב: "על ידי המצוה ידע איש הישראלי... כי לא שלמיות אנושי לעסוק בקיבוץ הקנינים ולאסוף חמרים חמרים, יצבור ולא ידע מי אוספם, כי יראה כי שבתה הארץ שביטה לה' ויד הכל שוה בארץ אשר עיני ה' בה תמיד..."

ומצוה זו - כותב התומים - "גרמה לישראל שלא נשתקעו יותר מדי בעסק משא ומתן להרבות בסחורה כאניות סוחר ולבלות בו זמן יום ולילה, כהגויס אשר על פני האדמה, ולא כל המרבה בסחורה מחכים, כי לזו צריך הלוואות איש באחיו ולהיות נושה איש ברעהו מזמן לזמן, וזה א"א בהחזיק מצוה הנ"ל".

ואם כן, הרי חובה עלינו להחזיק במדת ההסתפקות כראוי, וזאת לעובד השלם מבלי לשים כל חושו וחילו וראשית אוננו בהבל המדומה ותחבולות לאסוף עושר שלא כמשפט התורה, כי אם להיות מתמימי דרך ההולכים בתורת השם".

יבטח באלוקי יעקב הוא הנותן לחם לכל בשר ובתורתו יגה יומם ולילה, עושר וכבוד אותו, וכאשר היו אבותינו לא פנו אל הון, רועי צאן מגז כבשים יתחממו ומחלב עתודים ישתו וברכת ה' היא תעשיר, ברצונו נותן וברצונו נוטל ושוא כל תחבולות בני אדם. עכ"ל התומים.

בספר "אגרא דכלה" (לרבי **צבי אלימלך מדינוב** זצ"ל) מזהיר לבל יהיה אדם להוט אחרי סיבות המסובבות להמציא פרנסתו, אלא ישען רק על השי"ת ויבטח בו שהוא כבר ימצא פרנסתו בסיבה שתזדמן לו. כי מי שחושב תמיד בהבלי עולם למצוא סיבות לפרנסתו ומחייטו ועי"ז גורם לבטלו מעבודת השי"ת, יקרא כעובד עבודה זרה בטהרה, משא"כ הבוטח בהשי"ת ויודע שהכל כפי גזירת הבורא, בכך תהיה לו מנוחת הנפש ויסיר דאגת העולם מלבו.

ומוסיף ה"אגרא דכלה", שזהו ביאור הפסוק (במשלי יט-כא) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" - אדם חושב להשתדל בדרכים שונות ומשונות להמציא לו פרנסתו, אך בסופו של דבר עצת ה' בסיבת פרנסתו היא שתקום לו.

החזון איש (בספרו **אמונה ובטחון** פ"ב) מביא מספר כללים במדת הבטחון: (א) גם כאשר נמצא אדם במצוקה ולא נראה לו כל אפשרות טבעית להושיע, צריך לבטוח ולהאמין שלהקב"ה מספיק דרכים כדי לעזור לו ולהושיעו.

(ב) **לדעת** שאף אם לא ניצל מצרתו ח"ו, לא הסיבה הנראית לעין היא הגורמת, אלא רצונו וציוויו של הקב"ה ששלח את הסיבה.

(ג) **הבוטח** מפנה את לבו, בעת צרתו, בעיקר לתשובה תפלה וצדקה, ואינו משתדל במיוחד אחרי בני אדם לבקש עזרתם. אך המחוסר בטחון, עושה ההפך מזה, ומחפש עצות ותחבולות אצל בני אדם.

"הגזירה אמת והחריצות שקר..."

האור החיים הק' יעץ לבני קהילתו במרוקו שיקיימו את דברי התנא רבי מאיר (באבות פ"ד מ"ב) "הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה" בכך שיפתחו את עסקיהם רק שלושה ימים בשבוע ובשאר הימים יעסקו בתורה. והבטיח להם בערבות אישית שירוויחו פרנסתם בזמן המועט לא פחות משהרוויחו בעבר במשך שבוע שלם. ואכן עשו כדבריו והצליחו. ברכת ה' שרתה בעסקיהם כהבטחת האוה"ח.

ואולם כאשר יצא משם האוה"ח כדי לעלות לארץ הקודש, החלו האנשים לשכוח את עצתו והאנשים חזרו לנהל עסקיהם כל ששת ימי השבוע בחשבם שבכך יכפילו הכנסותם ויצברו עושר. והנה התברר להם שלא הועילו בזה להרוויח מאומה ומה שהשיגו בעבר בשלושה ימים השיגו עתה בקושי בששה ימים.

התחזור איפוא, ליהודי הקהילה, שהפרנסה קצובה לכל איש משמים בהשגחה פרטית וביד ה' להושיע ברב או במעט כפי עצתו של האוה"ח.

הלמות עמלים

"לא אקבל יותר ממה שנגזר..."

בזמן מלחמת תש"ח היה הגרי"ז **סולובייציק** זצ"ל זכאי לקבל סכום כסף לרווחת משפחתו מהשגרירות הפולנית. אך הוא סירב לקבל. פעם הביע הגרא"י **פינקל** זצ"ל את תמיהתו בפניו, מדוע מסרב וחי בדוחק עם משפחתו.

השיב לו הגרי"ז: "אני מאמין באמונה שלימה שיש לי כפי שנגזר, לא חסר לי אפילו פרוטה אחת, וא"כ מדוע שאקבל את המגיע לי מגוים, בעוד אוכל לקבל זאת מיהודים כשרים. והרי יותר ממה שנגזר עלי לקבל, בין כך לא יהיה לי.

עובדות לבית בריסק

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום לתורה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמוד בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

מובא בזהר הק' (פר' ויצא כח-כד) על הפסוק בתהלים "אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר". פסוק זה מלמד ששמירת העיר על ידי הקב"ה תלויה בלומדי התורה, ובזכות לימוד תורתם, העיר קיימת ועומדת, ולא בכח האנשים החזקים שישנם בעולם.

זהו פירוש הפסוק "אם ה' לא ישמור עיר" - היינו אם לא יעסקו בתורה, ועקב כך יסיר ה' את שמירתו מהעיר ח"ו (כפי שהוזהרנו מפורשות בפסוקי התורה), אזי "שוא שקד שומר" - אף אם השומרים (חיילי הצבא) יהיו החזקים שבעולם, לא יצליחו להציל את העיר מחורבן.

ועד היכן מגיע כח תורתו של התלמיד חכם העוסק בתורה, מובא **בבעל הטורים** על הפסוק "ויהי בארבעים שנה" (דברים א-ג) בזה הלשון: ב' במסורה ויהי בארבעים "מגן אם יראה ורומח בארבעים אלף בישראל" (שופטים ה-ח) לומר: אם יהיה תלמיד חכם אחד בין ארבעים אלף, אין צריכים לא מגן ולא רומח כי תלמיד חכם מגן עליהם מאויביהם (תד"א פ"י) דאיירי התם בתלמידי חכמים שנאמר לבי לחוקקי ישראל, והכא נמי כתיב בתריה ענין התורה שנאמר "הואיל משה באר את התורה". עכ"ל בעה"ט.

החפץ חיים היה רגיל לומר (והובא בספרו עה"ת), כי ללא אותם צדיקים ותלמידי חכמים שלומדים ומקיימים את התורה, בכל דור ודור, אין העולם יכול להתקיים (וכמפורש בפסוק "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיו). זו כוונת חז"ל בגמרא (שבת פח.): "כפה עליהם הר כגיגית ואמר אם תקבלו את תורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם".

פירוש של דבר, שאם לא יקבלו. חלילה, את התורה, אזי כל העולם כולו יקבר מתחת לחורבות העולם, ולא דוקא אלה העומדים פה למרגלות הר סיני [שהרי לא נאמר "פה" תהא קבורתכם, אלא "שם" - בכל מקום שהם].

ומובא בשם הגרי"ז זצ"ל שהיה חוזר ואומר תמיד, כי בני הישיבות, אלו שתורתם אומנותם ומדקדקים במצוות כראוי, אין להם לפחד מכל דבר רע ומכל מרעין בישין המתרחשים בארץ, ועליהם נאמר "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש".

שח"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שנוכח לראות כאשר שהה במחנות העבודה באושוויץ בשנות השואה האיומה, היו מעבידים אותם בפרך עד כלות הכוחות, והיו שם יהודים שהכינו לעצמם כמה דפי גמרא ופרקי משניות, ובכל פעם תוך כדי העבודה, היו ממלמלים משניות בעל פה, וכך גם שיננו מסכתות וגמרות על פה והיו חוזרים עליה שוב ושוב.

והעיד האדמו"ר שכל אלו שהיו שוקדים לעסוק בתורה בכל מצב שהוא, נשארו בחיים מכח זכות לימוד התורה! והעיד על עצמו שכך ניצל כמה וכמה פעמים במקרים שהיו בטוח שהורגים אותו, וניצל בניסי ניסים!

ידועים דברי חז"ל במדרש שבעת גזירתו של המן, עסק מרדכי עם תלמידיו בתורה בסוגית קמיצה ומנחת העומר. ואמר להם המן כי השעורים מהם בא העומר, יבטלו את עשרת אלפים כיכר כסף שלו".

אמר על כך הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: הרי ערכו ג' ימים של צום ותפלה, וכל זה עדיין לא הספיק להכריע את גזירת המן, ומה הכריע? לימוד הסוגיא של מנחת העומר! ללמדנו שאת עמלק מכריעים רק בכח לימוד התורה!

זכות התורה לעצירת המגיפה...

תקופה קצרה לאחר הסתלקותו של כ"ק האדמו"ר מגור בעל החידושי הר"ם, התפשטה בעולם מגיפת ה"חולירע" שהפילה חללים רבים. באותם ימים עשה החסיד רבי שלמה בוכוולד ז"ל את דרכו מווארשא כדי להקביל את פני הרה"ק רבי **הנוך העניך מאלכסנדר** זצ"ל. עם בואו אמר לו הרבי מאלכסנדר כי בימי נעוריו גם התפשטה המחלה הזו, והדפיס אז ספר של אחד מן הראשונים שעד אז היה צפון בכתב יד, ובזכות הפצת תורתו לרבים נעצרה המגיפה.

הוסיף הרבי וביקש: "מיד עם שובך לווארשא תמשיך בנסיעתך לגור אל נכדו של החידושי הר"ם, בעל השפת אמת ותאמר לו בשמי, שימחר ויתחיל לסדר את כתבי החידושי הר"ם על מנת להוציאם לזכות את הרבים בלימוד תורתו, וכאשר יתפרסמו דברי תורתו של אותו צדיק שלמד לאמיתתה של תורה בקדושה ובטהרה, בוודאי תהיה זו סגולה לעצור את המגיפה.

ואכן קיים רבי שלמה את בקשת הרבי מאלכסנדר, וכשמסר הדברים לשפת אמת התפעל מאד ואמר שכן יעשה. ומיד החל לסדר את הכתבים ותוך זמן קצר נדפסו התשובות של החידושי הר"ם שהשיב לשואליו בהלכה. ומיד לאחר מכן נעצרה המגיפה מעל ישראל.

מתוך מאמר

בזכות תורתו של המהרש"א...

סיפר הגאון רבי אברהם גנובסקי זצ"ל: מעשה במשפחה בהונגריה, בזמן מלחמת העולם השנייה, שעלה בידם לברוח לארץ ישראל על ידי שנמצאה אניה קטנה להסיעם ארצה. הם הודיעו על תוכניתם לקרוביהם בארץ ישראל.

המתינו הקרובים בכליון עינים לבואם, אולם המשפחה בוששה לבוא. בצר להם פנו הקרובים אל החזון איש, ותינו בפניו את חששם הגדול לגורלם. אך החזון איש הרגיעם ואמר להם:

"בישיבות בהונגריה לומדים הרבה מהרש"א. נמצא איפוא כי האניה מלאה מהרש"א וממילא מובטח מכח תורתו של המהרש"א שלא יארע לאניה מאומה". ואכן כעבור זמן קצר הגיעה המשפחה בשלום לארץ הקודש.

הלמות עמלים

הזכות הגדולה...

המעשה שלפנינו אמנם כבר פורסם, ובכל זאת יש בנותן ענין להביאו, שכן גם הוא מלמד על זכותו וכוחו הגדול של לימוד התורה. וכך סיפר הגאון **רבי בנימין דוד אלישיב** שליט"א:

כשנפטרה הרבנית, נוות ביתו של הגה"ק רבי שלמה אלישיב זצ"ל (בעל ה"לשם"), עברו בתו וחתנו הגאון רבי אברהם אלישיב זצ"ל להתגורר בביתו בעיירה שאוויל. ולמגינת ליבם, הרבה שנים לא זכו לבנים. כבר עברו קרוב לעשרים שנה מאז נשואיהם ועדיין לא נושעו.

באחד הימים, אף קיבלו תשובה מגדולי הרופאים שבולנא, שאין להם כל סיכוי להפקד בזרע של קיימא. נקל לשער את צערה הגדול של האשה, בתו של בעל ה"לשם". היא ביקשה לפרוק את צערה בבכיה, אך מכיון שחששה שמא תצער בכך את בעלה ותפריע לו מלימודו, יצאה מהבית, הלכה והסתתרה מאחורי אורות הסוסים, שם ישבה ומיררה בבכי קורע לב את מר גורלה.

והנה בעוד היא ממררת בבכי, עבר לפתע אביה בעל ה"לשם" ושאל אותה: "בתי למה תבכי?" ענתה במר ליבה: "הלא הנך יודע אבי...! אך האב המשיך והקשה: "אבל מדוע תבכי בחוץ ולא בתוך הבית?" השיבה הבת כי לא רצתה שבכיותיה יפריעו ללימוד התורה של בעלה הגדול.

התפעל בעל ה"לשם" מגדלות נפשה של בתו ואמר לה: "אם את כל כך זהירה מלבטל לימוד תורה, הרי שיש לך זכות גדולה, ותזכי בעזה"ית בזכות זה להפקד בבו אשר יאיר עיני ישראל בתורתו ויראתו ולא יפריע לו דבר בלימודו כל ימיו...! ואכן לתקופת השנה נולד לה בן שהאיר את העולם, הוא הגאון רבי **יוסף שלום אלישיב** זצ"ל.

שלימות בגמילות חסד – כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדין] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו – בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים. כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו.

בשיחה שנשא רבינו הגרא"מ שך זצ"ל (תמוז תשל"ט) אמר בין היתר: עיקר תכלית הבריאה היא רצונו יתברך להטיב עם בראוי, כמו שנאמר "עולם חסד יבנה", ואין הבורא יתברך נצרך לעולם כמו שנאמר (איוב לה-ז) "אם צדקת מה תתן לו". וכדברי חז"ל (ב"ר מד-א): וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן הצואר או מי ששוחט מן העורף, הרי לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות, והיינו שמעשה המצוה אינו מוסיף להקב"ה ואינו גורע ממנו מאומה אם לא יעשה, וכל רצונו בזה להטיב עם בראויו.

הקב"ה ברא את האדם "בצלמו כדמותו" וממילא יש להדמות להש"ת וללכת בדרכיו. כשם שהש"ת מתחסד ונותן את כל העולם לכל יחיד ויחיד. כך אתה תהיה בעל חסד ותתן לשני את כל הטובות כאילו הוא יחידי בעולם.

ואף גם זו: יש לאדם להטיב לא רק עם ילדיו וידידיו, אלא גם עם מי שחולק עליו, כי גם הוא יצירה של הש"ת. וצריך לתת לו, להטיב עמו ולעשות עמו חסד. האדם צריך להיות טוב ומטיב לכל וכדברי חז"ל (שבת קלג:): מה הוא רחום וחנון, אף אתה רחום וחנון – כשם שהקב"ה רחום וחנון כלפי כולם, כך אתה צריך להיות כלפי כולם.

הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל (גאב"ד אנטוורפן), היה רגיל לומר לאנשי קהילתו: "ללמוד כמו הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל אנו לא יכולים. להתפלל כמוהו גם לא. אך לעשות חסד כמו רבי עקיבא איגר אנו יכולים, כי במעשה חסד לזולת, המצוה מתייחסת בעיקר למקבל, ואם המקבל נהנה מהעזרה, אזי זכינו לקיים את מעשה החסד כמו שצריך.

כיצד יתעורר אדם לעשיית חסד? מיעץ החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד ח"ג-פ"ח**) "על ידי, שיתבונן תמיד בכתובים ובמאמרי חז"ל המספרים לנו בגודל שבת המדה הקדושה הזו, ויתברר ויתאמת אצלו שזה הוא רצון הש"ת שנרגיל עצמינו להתנהג ברחמים ובחסד עם זולתינו. כדכתיב: "ללכת בכל דרכיו", ובזכות זה יתחסד עמו הש"ת גם כן בכל עניינו.

שירות "מלצרות" בעולם הזה...

סיפר הגאון רבי אברהם נובוגרוצקי שליט"א מעשה ששמע מראש ישיבת איתרי הגאון רבי מרדכי אליפנט זצ"ל: כשהגיע רבי מרדכי להבחן בישיבת בית התלמוד בארה"ב וחיפש את ראש הישיבה הגאון רבי לייב מאלין זצ"ל, מצא אותו לתדהמתו מנקה את חדרי השירותים, מטאטא ושוטף... הוא לא האמין למראה עיניו, לראות מחזה כזה ועוד באמריקה...

כשהבחין רבי לייב בפליאתו הרבה, הסביר לו: "המשגיח רבי ירוחם זצ"ל היה אומר שהעולם הזה הוא בית מלון יקר מאוד, שעל כל הנאה שלוקחים ממנו משלמים מחיר גבוה, ומי יודע מה ישאר לנו בחשבון בעולם הבא, אחרי כל מה שקיבלנו. אבל יש עצה אחת להפטר מתשלום: להיות מלצר! מלצר אוכל בלי חשבון, כי הוא משרת את אורחי המלון..."

כאשר אדם עובד בעוה"ז אצל הקב"ה כמלצר, הוא זכאי לארוחות חנינם על חשבון בעל המלון. הפטיר רבי לייב: "כשאני ראש ישיבה, אני לא מלצר, אבל כשאני מנקה – אני מלצר!".

אחרון לדור דעה

"בזכות החסד שעשיתי"...

באחת הפעמים כשאמר הגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל "חבורה" בעניני קדשים והשומעים התפעלו מאוד מהחידושים הנפלאים, הביע בפניו אחד השומעים את התפעלותו, אמר לו רב ישראל אליהו:

"**אספר** לך בזכות מה זכיתי לכך. אתמול כשחזרתי הביתה בערב, עדיין הסוגיא לא היתה מספיק ברורה אצלי. מאוד חפצתי לחזור ולשבת ולעיין שוב בסוגיא.

ואולם כשנכנסתי הביתה, ראיתי שהמטבח לא מסודר והכלים לא רחוצים והרבנית ישנה. הבנתי שנפלה עליה חולשה. נכנסתי למטבח וסידרתי הכל. רחצתי כלים. כמובן שבעת שרחצתי אותם חשבתי על הסוגיא. באותו זמן נפל ברעיוני המהלך הנפלא שכל ה"חבורה" בנויה עליו..."

ישורון – כד

ברכת השלום

אין ברכת הארץ אלא בזמן ששורר שלום בין איש לרעהו!

נלמד מהפסוק: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (פרק כג-ו)

וכתב רש"י: שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת "ונתתי שלום בארץ", מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר "עושה שלום ובורא את הכל". והרמב"ן פירש: "ונתתי שלום בארץ" – היינו שלום שיהיה ביניכם ולא תלחמו איש באחיו, וכן פירש האור החיים, שפסוק זה מכוון על בני ישראל.

בספר ליקוטי יהודה (בראשית) הביא את דבריו של "כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת על חשיבותו הגדולה של השלום. וכך אמר: "ישראל סבא, בכל צרה היתה העצה שלו, לרדוף אחר השלום! כמו שנאמר (בפרשת וישב) שיעקב אבינו אמר ליוסף: "לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן", כיון שהיתה ליעקב אבינו מלחמה עם עשוי, אמר לבניו: ראשית כל תעשו שלום ביניכם, כי אז ננצח את עשוי, כמו שאכן כך היה.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הביא "מרשם בדוק" מדברי חז"ל כיצד להנצל מכל אויב ופגע רע: על הפסוק "כי חרבך הנפת עליה ותחלליה" (שמות כ-כב) כתב רש"י: "ועוד, שהמזבח מטיל שלום בין ישראל לאבינו שבשמים, לפיכך לא יבוא עליו כורת ומחבל, והרי הדברים ק"ו: ומה אבנים שאינן רואות ולא שומעות ולא מדברות, ע"י שמטילות שלום אמרה תורה לא תניף עליהם ברזל, המטיל שלום בין איש לאשתו, בין משפחה למשפחה ובין אדם לחברו, על אחת כמה וכמה שלא תבואהו פורענות.

"לנטות אחרי הרוב ולהתחשב במיעוט"...

יהודי נכבד נכנס פעם להוועץ עם הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, האם להכנס ל"עובי הקורה" באחת הפרשיות הציבוריות בקהילה בחו"ל ובעוד כמה עניני מחלוקת ושלום בקהילה זו.

אמר לו רש"י: "דע לך כי גדולה מעלת השלום, עד כדי כך שמותר לשנות מפני דרכי שלום, למרות שעל האדם לבזבז כל ממנו מפני עבירת לאו אחד, מכל מקום מותר לשנות למען השלום. הרי לנו רום מעלת השלום, לא להגיע כלל למחלוקת ומריבות. וכן בנגעים רואים שמחמת לשון הרע, העונש שלו להיות בדם מוחץ למחנה. מדוע? משום שאיש כזה אינו ראוי כלל לבוא בקהל.

הוסיף רש"י ואמר: "עוד עליך לדעת כי לכאורה הדרך להתנהל בשלום היא כך: לנטות אחרי רבים. אבל אם טענות המיעוט לא סותרות לטענות הרוב, אזי יש להתחשב גם עם המיעוט. שאם לא כן, אין דרך לשלום, שהרי אין הדעות שוות.

וסיים רש"י: לענין מה ששאלת' האם עליך להתערב במחלוקת שישנה באותה קהילה, עליך לדעת כי לא כל פעם חייבים להתערב בין הצדדים ולנסות לעשות שלום ביניהם. כי לפעמים מנסיים להכניס אצבע אחת למען השלום, ומהר מאוד כל העשר האצבעות טובעות במחלוקת רח"ל.

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

ניסיתם פעם "להסביר" משהו לתינוק?

סיפור ראשון:

לפני שנים עבר יהודי יקר בארה"ב תאונת-דרכים. הוא איבד את הכרתו ואושפז למשך תקופה בבית החולים.

הילד שלו, בגיל חמש, הצליח לעכל את העובדה ש"אבא לא בבית", ואפילו ש"אבא חולה". אבל דבר אחד שבר אותו יותר מהכול.

לא. אין לכם סיכוי לנחש מה היה הדבר הזה!

אמא לקחה אותו לבית חולים לבקר את אבא. הוא נעמד ליד מיטת האשפוז והתחיל לדבר עם אבא. החולה, בהיותו מחוסר הכרה, כמובן לא יכל לענות לו.

כאשר עזב הילד את בית החולים הוא אמר לאמא מתוך כאב עצום: "אבא לא אוהב אותי!"

לא מדובר כאן בזאטוט בן שנה וחצי, אלא בילד גדול יותר. למרות זאת הוא לא הצליח לראות את כל התמונה שמסביב, הוא יודע דבר אחד: אם הוא מדבר עם אבא, ואבא לא עונה לו – סימן שאבא 'ברוגז'.

סיפור שני:

נולדה לנו נכדה במזל טוב. הגענו לבקר בבית החולים 'שערי צדק' בירושלים. במהלך הביקור עזבה היולדת את החדר למשך כמה רגעים, ושחינו לבד עם התינוקת בחדר.

התינוקת בכתה...

הרמתי אותה ואמרתי לעצמי כך; יש לך שתי אפשרויות להרגיע אותה. האופציה הראשונה להסביר לתינוקת שבעוד כמה דקות אמא חוזרת, ובינתיים כדאי לה לשמור על השקט. מדוע? מפני שהבכי שלה מפריע לאנשים שבסביבה. ויתירה מכך: אם היא תהיה רגועה, נקנה לה כל מה שהיא רוצה... עוד לפני שנציג את האופציה השנייה כיצד לנהוג, נשאל: האם הטיעונים וההצעות ההגיוניים הללו שכנעו אותה להפסיק לבכות? ברור שלא!

האופציה השנייה היא להרים את התינוקת על הידיים.

להקרין כלפיה שלווה ושמחה והיא תירגע!

* * *

את שני הסיפורים סיפר המשגיח **רבי נח אורלוויק** שליט"א, במטרה להמחיש יסוד עצום: ה"שפה" של ילד היא שפת הרגש. ככלל, הילד לא מקשיב לתוכן המילים – שכן שפתו היא רק שפת הרגש – אלא רק לצורת אמירתם. ילד **שואה** כעס בבית, ילד שאבא שלו חלילה מתוסכל, הרי זה מותר עליו רושם חזק מאוד וזה נשאר!

מתוך היסוד הזה הולכת ונבנית מערכת שלימה שמיטבה לכוון אותנו, ההורים, בהתמודדות עם נושא הכעס. אך במסגרת המצומצמת הנוכחית נילאץ להסתפק בנקודה אחת בלבד:

כעס הוא תסכול. הכעס מבטא את רמת הפער שבין המצב הרצוי למצב המצוי. מי שהוא כבר בר דעת יכול לסכם לעצמו את תמונת המצב הכללית, ולהגיע למסקנה שלא צריך לכעוס. אבל ילד לא מסוגל להתבונן בתמונת המצב הכללית, הוא מרגיש רעב, הוא עייף, הוא לא מסוגל לשאת זאת והוא פורץ בכעס. בעל השם משמואל זצ"ל מגדיר את ההבדל בין ילד למבוגר כך. אצל ילד שולט הרגש, ואצל מבוגר נעשה איחוד בין השכל לרגש.

אחד ההבדלים שבין שכל לרגש הוא שהשכל יודע שיש 'עתידי', והוא זוכר שהיה 'עבר' אבל רגש מכיר רק ב'הווה'. כאשר יש לאדם רגע של 'התעוררות' הוא משוכנע שהרגע ישאר אצלו לנצח – זה כוחו של רגש: הווה! כדאי לדעת שילד חי תמיד במצב של הווה, כל מציאותו היא רק הרגע הזה! ממילא, כאשר חסר לו משהו הוא נהיה אויס-מענטש. ילד הוא או לגמרי מרוצה, או לגמרי אויס-מענטש, למה? כי הוא חי תמיד בהווה.

נמצאנו למדים שהילד מעצם מציאותו גם מושפע יותר מכעס, וגם נוטה בעצמו יותר לכעס. כאשר יודעים ומפנימים זאת מראש הרבה יותר קל לכוון את ההתנהגות שלנו שתהיה באופן רגוע, ראוי ומבורך!

הודעה חשובה ומשמחת

אנו חוזרים ומכריזים בזאת כבשנים קודמות על מבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון:

"מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

עשרים סיפורים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד כשיש הוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לקבל הפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בשבעות הקרובים נתחיל בע"ה לפרסם את הסיפורים והזוכים הראשונים.

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בהר בחוקותי תשפ"ג | לסדר: "והתהלכתי בתוכם..." | גליון מספר: 602

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

איך מתכוננים לחג השבועות מתוך פרשת 'בחוקותי...??'

היום ברשותך קורא יקר... לקראת חג השבועות... אני רוצה ללמוד היום סדר **בקיאות!!!** מידי שנה חשוב לחז"ל שאנחנו נקרא את הברכות והקללות של בחוקותי סמוך ונראה לחג מתן תורתנו... חשוב לחז"ל שאנחנו נגיע עם זה ונתכונן עם זה לקראת חג השבועות... אז ככה: במשך שנים ברחתי מזה... אתה בטח מכיר את השיקולים האלו... מה אני צריך ללמוד את כל הקללות... אנחנו לא אוהבים קללות... בא נהיה חיוביים... בא נשפיע רק השפעות טובות וברכות על עם ישראל... משום מה בורא עולם היה קצת פחות חביב ממני... והוא כן נתן לנו את תורתו ומסר לנו בפרשת בחוקותי וגם בכי תבא... כנראה שבורא עולם הבין שזה טוב!!!

ולכן סו"ס גדלתי בשנה... ולראשונה התחלתי ללמוד בעיון את הסוגיה של הברכות והקללות שבחוקותי... ותשמעו!!! גיליתי מציאה אדירה!!! פשוט גיליתי שמדובר ברשימה מאוד מסודרת של שבעה נושאים מאוד ברורים ומוגדרים... שהתורה ממקדת אותנו מולם ומצביעה לנו שאלו הם הנושאים העיקריים שאנחנו אמורים להעמיד מול העיניים ולהיות עם יד על הדופק!!!

כי כל הברכות והישועות מגיעות מזה... ומאיך גם הקללות... הכל סביב הנושאים האלו... ובשבילי כזה דבר... זה מתנה!!! כי הרבה פעמים אני זקוק לסדר בראש כמו אויר לנשימה... יש כ"כ הרבה ערכים ביהדות... יש כ"כ הרבה נישות ופינות ואתה לא יודע מאיפה להתחיל... והרי עוד רגע חג השבועות ואני רוצה לקחת את העניינים ברצינות ואני מאבד ראש... אני לא יודע איזה נושאים יותר מהותיים שצריך להתמקד בהם ומה לא... ופתאום התורה בכבודה ובעצמה ממקדת אותנו מולם שבעה נושאים מאוד ברורים!!! שאם קיימת אותם, אזי כל ברכות מגיעות בזכות זה... ומאיך מי שמקל ראש בשבעה ערכים האלו הרי יש כנגדם סדרות של שבע שבע פורענויות כנגד אותם חטאים... אחד כנגד אחד...

בשבילי זו מתנה!!! איזה סדר בראש... בקיצור: היום נלמד יחד סדר בקיאות... נעבור פחות או יותר על הרשימה של אותם שבעה ערכים ובא נראה איפה אני אוהז שם...

לפניך רשימת שבעת הנושאים בקיצור נמרץ: קח חומש ביד ובא נקרא יחד עם פירוש רש"י... ובכן: א. אם לא תשמעו לי- **שתהיו עמלים בתורה!!!** ב. ולא תעשו- **לא תקיימו את המצוות...** (לעבור על מה שמפורש בהלכה) ג. ואם בחוקותי תמאסו- **מואס באחרים העושים**. ד. משפטי תגעל נפשכם- **שונא החכמים!!!** ה. לבלתי עשות- **מונע את אחרים מלעשות...** ו. את כל מצוותי- **כופר שלא ציוויתם!** מתנער ממצוות מסוימות כאילו הם לא קיימות. ז. להפרכם את בריתי- **כופר בעיקר...** (כלומר: הוא דווקא לא כופר במצוה... הוא מסכים שה' ציווה... נו... אז מה... אז מה זה כתוב בתורה... אני מחליט...) הנה... הנה לך שבעה נושאים!!! שכנגדם!!! כנגדם ה' שולח שבע פורענויות (כל פורענויות מקבילה לחטא שכנגדה... שבע כנגד שבע... פרטים נוספים בשנים מקרא) כדי לאותת ליהודי לשוב בתשובה... אם הוא חוזר בתשובה מה טוב... ואם לא אז עוברים לסיבוב הבא... ויוספתי ליסרה אתכם שבע כחטאותיכם... ואז עוד שבע ועוד שבע...

בקיצור: התורה מונה רשימה שחורה ומפורטת של הפעקאלאך והצרות וקשיים שמוכרים לנו מהחיים... (אם היה מקום ביריעה... הייתי מנסה לתרגם כל קללה למושגי הפעקאלאך המוכרים בדרגנו...)

אז ככה: אני מודה בכנות: פעם!! כשהייתי מרפרף על הברכות וקללות של בחוקותי והייתי מגיע לרשימה הזו של שבעת החטאים... באופן אישי הייתי מזדהה רק עם השנים הראשונים!!! **א**. שלא תהיו עמלים בתורה, **ב**. שלא תקיימו את המצוות... הבנתי שלשני דברים האלו יש לי שייכות... אני בהחלט מבין שיש לי מה לעשות בדק הבית וחשבון נפש מול עמל התורה או דקדוק ההלכה... אבל הלאה?? בחטאים הנוספים?? זה כבר לא היה נראה לי קשור אלי בכלל... לדוגמא: **ג**. מואס באחרים העושים... **ד**. מואס בחכמים... ביננו... מה זה קשור אלי?? מה... אני שמאלני ארנכיסטי שמואס בחרדים?? תפסת אותי פעם מואס בחרדים ששומרים תורה ומצוות?? מה... אני מואס באברכים שלומדים תורה?? לא ידוע לי!!! והחטא החמישי בכלל... **מונע אחרים מלעשות...** אני?? ככה אני נראה לך?? מה... אתה באמת חושד בי שניסיתי אי פעם למנוע מיהודי לקיים מצוות...?? ומי מדבר על החטא הששי והשביעי **כופר במצוה? כופר בעיקר...** מה זה קשור אלי?? אני כופר?? לא ידוע לי...

ממילא תמיד הנושא של הברכות והקללות באופן כללי היה יחסית די מנותק ממני... סו"ס מדברים פה על כופרים במצוות וכופרים בעיקר ועל אנשים שמואסים במצוות...

אבל לא נעים לומר... או יותר נכון- צר לי לומר... כנראה שהשנים עשו את שלהם... ואט אט גיליתי לתדהמתי ש**גם אני במעודן!!!** גם אני נמצא עמוק עמוק בתוך הסיפור... פתאום קלטתי ש'מואס באחרים העושים' פוגש אותי ואולי גם אותך ביום יום... וגם 'מואס בחכמים' ו'כופר במצוות'... גם זה פוגש אותנו יום יום... ובכן: איפה זה פוגש אותנו??

אז ככה: בציבור החרדי כידוע... יש קטבים גדולים... יש את הקוטב הדרומי של הפרומערס והפאנאטים הגדולים... ומאיך יש את הקוטב הצפוני שזה המודרנים המנותקים והפושרים... ואילו אני ואתה?? איפה אנחנו ממוקמים?? אנחנו איפשוהו באמצע!! אני מצד אחד סולד ומתרחק מהמודרנים והפשרנים... ומאיך אני גם די מסתייג מהפאנאטים המגזימים...

היכוננו היכוננו!!! סיום מסכת סוטה... ומה בפתח???

היכוננו היכוננו!!! בשבוע הבא מתחילים מסכת גיטין!!! חוזרים בסערה לזירה... כבר הזכרתי כאן שמסכתות נדרים נזיר סוטה זה משהו 'טיפה שונה'... זה מקצוע בפני עצמו בתורה... אם נדבר במושגים של הי"ד החזקה לרמב"ם... אז לאורך החצי שנה האחרונה עסקנו בספר 'הפלאה'!! (שזה אומר: כל סוגי החיובים או האיסורים שהאדם מחייב מחיל על עצמו בכח הדיבור שבפיו!!! זה התחיל בנדרים, עבר לזירות, משם לבעל שמקנא לאשתו, ואחרון חביב... כעת - בסוף מסכת סוטה ברשימה של תשע מצוות עשה שבדיבור...) עכ"פ הדרן עלך מסכת נדרים נזיר סוטה, ובזה אנחנו כעת סוגרים מעגל של חורף שלם!! מראש חודש חשוון ועד שלהי חודש אייר...

וכעת!!!! כעת אנחנו שוב חוזרים בסערה לסדר נשים... כעת נכונה לנו שוב חצי שנה תמימה של שתי מסכתות משמעותיות ועסיסיות מלאות מזן אל זן... מסכת גיטין וקידושין!!!

עכשיו: בא נעשה סדר... בינינו... עצם השם של המסכת **ג י ט י נ** זה מעורר בנו רתיעה!!! סו"ס גיטין זה נושא לא הכי מרנין ומשמח... מילא להיות מסדר קידושין... לא הייתי מסרב להיות... אבל להתעסק עם גיטין זה תחום עגום למדי... ולחשוב שכעת אנחנו הולכים להכניס את הראש ולשקוע בגיטין... זה לא נותן הרבה חשק... **אה... מה אתה אומר???**

אז ככה: חובשי בית המדרש מחייכים לעצמם... הם מבינים שהתחושה הזו אפילו לא מתחילה... ולמה?? **כי דבר ראשון:** באופן כללי בלימוד התורה השפראך הזה לא קיים... בלימוד אתה יכול להתחכך יום יום עם נוכלים ולדרוך על שלדים וגולגולות ולבקר ברפתות ולדון בכל נושא לגופו של עניין גם בשאלות הכי מזוויעות!!! (לאשתי הספיק לשמוע אותי לומד קצת יבמות ובבא קמא והיא כבר הבינה למה אסור לה ללמוד תורה... רק גבר יכול לעמוד שאנן מול שור שנגח את הפרה... ובמקום להגיד אוי איזה מסכנה הפרה, הוא באדישות מוחלטת עוסק בלדון האם יחלוף או איכא חזקה...) ממילא מסכת גיטין... גם אם היא עוסקת בנושאים פחות נעימים... זה בכלל בכלל לא מפריע לה להיות אחת המסכתות העסיסיות ביותר בעולם הישיבות, והדברים מאירים ושמיחים כנתינתם בסיני... לכן נא לא להיבהל!!! אין שום קשר בין המושג העגום שנקרא גט לבין החתונה השמחה שנקראת מסכת גיטין... זה מהמטבחון של הבית מדרש...

אבל חוץ מזה!!! גם בלי זה... צריך לדעת שמסכת גיטין לא מדברת רק על הנושא של הלכות גיטין!!! בסיכום הכללי יוצא שרק חצי מהמסכת עוסקת בגיטין... לפחות חצי מסכת עוסקה בשלל סוגיות שונות ומגוונות בנשים נזיקין וגם זרעים... בקיצור: מסכת גיטין היא מסכת מלאה וגדושה... מהמסכתות החביבות שמקיפות סוגיות מעניינות ומרתקות...

ושוב נחזור ונדגיש מה שהוזכר כאן פעם: ישנם שני דרכים כלליות איך להתחבר ללימוד... או להתחבר **קצת ל-הרבה** תורה! או להתחבר **הרבה ל-קצת** תורה!! מי שלומד דף היומי שעה ביום הוא מחובר קצת אבל להרבה תורה... סו"ס הוא מספיק הרבה מסכתות... לעומת זאת מי שתופס מסכת אחת ולומד אותה טוב עעעעך הסוף... הוא מחובר הרבה לקצת תורה! ולהתחבר הרבה לקצת תורה זה תמיד יותר מומלץ... (אם כי מזה ומזה אלה תנח ידך) ומסכת גיטין היא אחת הדוגמאות!!! מי שיחליט 'לפול' על מסכת גיטין!!! נניח כעת... לקראת חג השבועות אתה מחליט 'להתלבש' על המסכת הזו... סו"ס מדובר בסה"כ בשלושה חודשים... אתה מחליט להיכנס לעובי הקורה... לקחת את המסכת הזו ללב שלך... מחליט לקחת אישי את מה שלא הבנת ולא לשקוט עד שלא סיכמת וקלטת את כל הסוגיה... אם החלטת להבין את המסכת הזו ולהבין אותה עד הסוף ולא לטיח... אני מבטיח לך שבכ"ז מנחם אב... כשאתה תעשה סיום על גיטין אתה בעצמך תרגיש שאתה נמצא במקום אחר בחיבור ושייכות ללימוד... במושגים בלימוד... ברקע כללי להמון סוגיות מכל חלקי הש"ס... מסכת גיטין היא דוגמא למסכת אחת, שמספיק שאתה מחובר אליה בלבד!! ויש לך כבר 'קשרים' בכל נשים נזיקין... דרכה אתה כבר שמת רגל בכל מיני פניות בש"ס...

לך על זה!!! בשביל מה אנחנו נמצאים עכשיו בערב חג השבועות???

בשביל מה אם לא בשביל לקבל חיזוק!!! וחיזוק ריאלי ונקודתי לשלושה חודשים הקרובים... אתה יודע מה זה לעבור את יולי יוני וחצי אוגוסט עם מסכת גיטין?? אתה יודע איזה ביקור בחצי עולם זה?? כל מי שיצא בחופש הגדול לטיול ברחבי העולם... לא משנה לאיפה הוא יטוס... יום אחד הוא יצטרך לנחות!!! גם המטוס וגם הוא!! יום אחד הוא ינחת פה ויחזור להתלונן על החום והזיעה ושאין כלום בבית הזה... אבל מי שיצא בשבוע הבא להמראה של מסכת גיטין!! אני מבטיח לו שמוזה אין נחיתה!! כן... תתפלא לשמוע... יש המראות שלא נוחתים מהם!! ואני לא מדבר בלשון מליצה... מי שתפס מסכת 'בשרית' והחליט לקחת אותה לעצמות... יום אחד הוא מרגיש שהוא הגיע לאיזשהו איכות חיים תורנית... סוג של עליית רמה שהיא אל חזור... מהראף הזה אני כבר לא יכול לרדת!!! אל תסמוך עלי... תנסה... זה כמו שיש אנשים כאלו שבשלב מסוים העלו את רמת החיים ונתקעו שם... הם לא יכולים לרדת מאיכות חיים הזו... (רמתנות עליהם...) אז זהו!!! שמוותך לדעת שיש את זה במובן התורני ובגדול!! יש את היום הזה שבו צברת כך וכך דפי גמ' שלמדת אותם טטטטט!!! ופתאום קלטת את הסיפור... נכנסת לשפראך... אתה מתחיל לדפדף קדימה אחורה ולעשות את הקישורים לבד (בלי עזרה חיצונית של שוטנשטיין וכדו) וזהו!! כשהגעת לשם... אתה שם!!! אתה לא נוחת משם!! (תמיד אפשר להתרסק... צריך אפשר גם לצלול... אבל לא לנחות... אתה עומד שם!! זה לא משהו שאתה נוחת ממנו) היית רוצה משהו כזה? אז הנה!! מסכת גיטין היא ההזדמנות!!! ואל תחמיץ אותה!!!

עכשיו... בינינו... מה יקרה אם לא שמעת בקולי... כשהתחילו גיטין החמצת את ההזדמנות ולא קפצת על הרכבת??... אז אני אהיה כבר עכשיו כנה איתך... בינינו... לא הפסדת את ההזדמנות!! כי את אותו דבר אני גם אגיד לך לפני מסכת קידושין, וגם לפני בבא קמא... (כי בגגדול ההגדה הזו נכונה ביחס לכל המסכתות העסיסיות שאנחנו הולכים לפגוש אותם בסדר א"ה)

איך אני איתך?? הייתי כנה!!! אבל אם הייתי כנה איתך... אז בינינו!!! אני כן יכול להגיד לך משהו אחד... אם בגיטין לא תקפוץ על ההזדמנות... אין שום סיבה שתקפוץ על זה בקידושין... לכן תקפוץ עכשיו!! כי על זה נאמר: ואם לא עכשיו אימת... מי כמוך יודע כמה דחית עד היום... אז בבקשה... בשביל זה מסכת גיטין מתחילה ממש סמוך ונראה לחג מתן תורתנו... כדי להחליט שהנה!!! הפעם אני הולך על זה... ואני משקיע...

זו הזריקת מרץ הראשונה פה בגיליון לקראת תחילת מסכת גיטין בסוף שבוע הבא... אם ירצה ה'... בשבוע הבא נמשיך עם מנת דחף כדי לוודא שאין אחד מהלומדים הפוטנציאליים של דף היומי שלא יתנערו ויתחילו... הפעם אף אחד לא נותר מאחור... ברור???

בהתקרב יום קבלת התורה,

שוב ניתן לקנות את הספר

'המסולאים מפו'

הספר מתמקד בנתינת עצות וכלים לעצמאיים המעוניינים לפתוח עסק (מורשה) הנקרא בשם: עסק התורה.

לפניך טעימה חלקית מהנושאים שנפתחים בספר... (בצורה לא מסודרת)

כיצד ניתן לרכוש ידיעה בכל חלקי מקצועות התורה?? כיצד ניתן למנוע ריפיון והאם בכלל?? מתי צריך לסגור את הגמ' ולצאת לפוש... ואילו מתי להתגבר בייתר שאף ולעמוד?? איך מגיעים לחשק התורה?? איך ניתן ליצור מתיקות וערבות התורה...?? צרה ושמה חברותא... כיצד לדעת להתרגל ללמוד גם לבד?? מה זה לא חברותא? ומה עושים בתחרות סמויה עם החברותא? עד כמה אני מחויב למסגרת או לטובת הישיבה?? איך כותבים חבורה...?? איזה הערה בלימוד עדין נחשבת בסו"כ פשט פשוט ברש"י ומאיזה שלב ההערה הזו כבר נחשבת חידוש בסוגיה שראוי להיכתב ולהימסר כחבורה?? האם יש סיכוי שיום אחד גם אני אהיה עקבי ומסודר ואגיע בזמן ואוכל בזמן ואישן בזמן? האם לימוד המוסר הוא נחלתם הפרטית של הליטאים... והאם תורת החסידות שייכת רק למגור החסידי?? רגע... למה לא לומדים בישיבות נביא...?? (רגע... ואם לא לומדים נביא... לכן מה??) בחור שלא התחבר מעולם ללומדים הישיבתי האם הוא בגדר תלמיד שלא ראה ברכה בלימודו?? האם יש בעיה ללמוד שוטנשטיין?? האם דף היומי שייך לבעלי בתים?? והשאלה העצובה והאכזבה: ואיפה רוב המתמידים נעלמים במרוצת השנים?? ואיך בדורות הקודמים ידעו את כל התורה כולה בגיל שלושים... והאם יש סיכוי שגם אצלי זה יקרה? ואיך בדיוק?? האם יש עניין לגשת למבחנים... ואם זה מלחיץ אותי נורא מה עושים...?? ומה העניין להיות סתם ככה בקי בתורה שבכתב... (מי"ב מסעות... אלופי עשיו... דגלים... נשיאים... למאי נפקא מינה?? והאם יש עניין ללמוד משנה ברורה גם ללא ההכרעות העדכניות של 'דרשו' מפוסקי דורנו?? מה קורה אם אני לא מצליח לכתוב חבורה... זה אורך לי חודשים שלימים... מה עושים?? מה ההבדל בין התמודדות בקדושה של המתמיד לבין העוייב?? ואם עוברת עלי תקופה של חוסר חשק בולט בלימוד... כיצד מאבחנו מי פה החולה... האם הנפש הרוח או הנשמה?? ומה זה "השקפה"... האם יש עניין לדעת השקפה? ולאיוה חלק ב"ד החזקה רמב"ם זה מסוג...?? והאם יש עניין לחזור מאה פעמים על הגמ'... ובאיזה שלב ניתן להפסיק?? ומה עושים עם השאיפות שלי?? והאם יש עניין להתלמד לדבר בפני ציבור...?? והאם יש אחד שכנוי ללמוד טור ב"י ולא גמרא??

אלו הם חלק מהנושאים שנפתחים בספר זה...

ניתן לרכוש במוקדי המכירה של גיליון זה, כמו כן ניתן להשיג אצל נציגי גיליון זה בישיבות הק'

לביור מוקד המכירה הקרוב אליך:

0527683095

0548446691

התנועה... משם הוא ממין את הרוחניות של כולם...
ומעתה!!! אם אכן כך... אז אמנם אני מאוד מכבד ומוקיר את התורה ולומדיה... אבל בעצם **איזה??** איזה תורה אני מכבד??? את התורה שלי!!! את מה שאני החלטתי שזו התורה!!! את זה אני מכבד!!!
 ואילו אם תביא לי יהודי ערעלכער שהוא העיז ללכת צעד אחד יותר מרומם ממני בנושא של פגעי הטכנולוגיה... איך אני מסתכל עליו?? **אני מואס בו!!!** אני מגחך עליו... אני לא אשתף איתו פעולה ו... ואולי בשקט אני אפילו אטרפד את הניסיון שלו לקדם את זה...
הנה לך 'מואס באחרים העושים'!!! הנה לך 'מונע מאחרים לעשות'!!!
 ואנחנו לא מדברים כאן על איזה חילוני שמאלני שמואס בכל הקדוש והיקר... מדברים פה עלי ועליו... שכל מגזר או קהילת קודש שראו לנכון להיות טיפה יותר פרו'ם (בתחום מסוים) ממה שאני חונכתי... אוטומטית אני מזלזל בזה... מואס בזה... לועז לזה!! ואפילו מונע...
 רוצה דוגמא קלאסית?? אותי לא חינוכו לעשות עסק באוטובוס מההפרדה של גברים מקדימה נשים מאחורה... (סו"ס גדלנו בפריפריה... היינו עוסקים בפניות קודמות) ויום אחד גיליתי שיש מגזרים וקהילות שאצלם הנושא הזה הוא סוספר עקרוני!!! כעת תכנס לראש שלי... איך התגובה שלי?? האם אני מסוגל לקבל שיש יהודים יותר פרומער'ס ממני... או היות ולי אין בעיה עם זה... אז אני מזלזל ובו... מואס באחרים העושים ו... ואולי גם מפריע והרי אפשר להפריע... **כעת אתה מתחיל להבין איפה זה פוגש אותי ואותך??** כנ"ל לגבי תרומות ומעשרות ומים של שבת וחשמל של שבת ושלל חומרות שיש יהודים שמקפידים על זה וזה חשוב להם... ונניח שאני לא חונכתי על זה... השאלה איך אני חי איתם בדי קיום?? האם אני מוכן לקבל שיש יהודים שהם טובים במשהו יותר ממני?? או שאין כזה דבר!! מי שהעז לעקוף אותי... זה כמו לעקוף את המדריך ואחת דתו להיפסל!! אני מואס בו... בקיצור: אנחנו עמוק בתוך הסיפור...
 (במאמר המוסגר: כשהייתי בחור... היו תקופות שסבלתי מקנאה ותחרות והיה לי צרות עין במתמיד או בעוייבד של הישיבה... התחשק לי שהוא יהיה קצת פחות מתמיד או שיהיה קצת פחות ערעלכער כדי שלא יגנוב את היחודיות... ואז היו לי נערווען די בצדק שאולי אני בגדר 'מואס באחרים העושים'... וחששתי שעלי רבינו יונה מתבטא בחריפות שזה כת 'אויבי ה', ש'נפס רעה וקרב לבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה', אבל היום במבט לאחור ברור לי שדווקא הצרות עין המאוד צורמת שהייתה לי אז... זה היה בסה"כ מצוקה אמיתית שנובעת מחוסר בשלות של צעיר שמחוסר זהות עצמית הוא חושש שיגנוב לו את הפרצוף בזה שיש עוד מישהו בעולם שיש לו את המעלה שלי ואכמ"ל... היום אני חושב שה'מואס באחרים העושים' זה דווקא היהודי בגיל שלי... שכבר עיצב לעצמו שבלונה משלו שככה נכון וככה צריך להיות!! ומי שקצת יותר ממני הוא מזלזל ולא קיים... אגב: צריך לפתוח בהזדמנות את הנושא של תחרות... נושא חשוב... תזכיר לי...)

התנועה... משם הוא ממין את הרוחניות של כולם...
ומעתה!!! אם אכן כך... אז אמנם אני מאוד מכבד ומוקיר את התורה ולומדיה... אבל בעצם **איזה??** איזה תורה אני מכבד??? את התורה שלי!!! את מה שאני החלטתי שזו התורה!!! את זה אני מכבד!!!
 ואילו אם תביא לי יהודי ערעלכער שהוא העיז ללכת צעד אחד יותר מרומם ממני בנושא של פגעי הטכנולוגיה... איך אני מסתכל עליו?? **אני מואס בו!!!** אני מגחך עליו... אני לא אשתף איתו פעולה ו... ואולי בשקט אני אפילו אטרפד את הניסיון שלו לקדם את זה...
הנה לך 'מואס באחרים העושים'!!! הנה לך 'מונע מאחרים לעשות'!!!
 ואנחנו לא מדברים כאן על איזה חילוני שמאלני שמואס בכל הקדוש והיקר... מדברים פה עלי ועליו... שכל מגזר או קהילת קודש שראו לנכון להיות טיפה יותר פרו'ם (בתחום מסוים) ממה שאני חונכתי... אוטומטית אני מזלזל בזה... מואס בזה... לועז לזה!! ואפילו מונע...
 רוצה דוגמא קלאסית?? אותי לא חינוכו לעשות עסק באוטובוס מההפרדה של גברים מקדימה נשים מאחורה... (סו"ס גדלנו בפריפריה... היינו עוסקים בפניות קודמות) ויום אחד גיליתי שיש מגזרים וקהילות שאצלם הנושא הזה הוא סוספר עקרוני!!! כעת תכנס לראש שלי... איך התגובה שלי?? האם אני מסוגל לקבל שיש יהודים יותר פרומער'ס ממני... או היות ולי אין בעיה עם זה... אז אני מזלזל ובו... מואס באחרים העושים ו... ואולי גם מפריע והרי אפשר להפריע... **כעת אתה מתחיל להבין איפה זה פוגש אותי ואותך??** כנ"ל לגבי תרומות ומעשרות ומים של שבת וחשמל של שבת ושלל חומרות שיש יהודים שמקפידים על זה וזה חשוב להם... ונניח שאני לא חונכתי על זה... השאלה איך אני חי איתם בדי קיום?? האם אני מוכן לקבל שיש יהודים שהם טובים במשהו יותר ממני?? או שאין כזה דבר!! מי שהעז לעקוף אותי... זה כמו לעקוף את המדריך ואחת דתו להיפסל!! אני מואס בו... בקיצור: אנחנו עמוק בתוך הסיפור...
 (במאמר המוסגר: כשהייתי בחור... היו תקופות שסבלתי מקנאה ותחרות והיה לי צרות עין במתמיד או בעוייבד של הישיבה... התחשק לי שהוא יהיה קצת פחות מתמיד או שיהיה קצת פחות ערעלכער כדי שלא יגנוב את היחודיות... ואז היו לי נערווען די בצדק שאולי אני בגדר 'מואס באחרים העושים'... וחששתי שעלי רבינו יונה מתבטא בחריפות שזה כת 'אויבי ה', ש'נפס רעה וקרב לבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה', אבל היום במבט לאחור ברור לי שדווקא הצרות עין המאוד צורמת שהייתה לי אז... זה היה בסה"כ מצוקה אמיתית שנובעת מחוסר בשלות של צעיר שמחוסר זהות עצמית הוא חושש שיגנוב לו את הפרצוף בזה שיש עוד מישהו בעולם שיש לו את המעלה שלי ואכמ"ל... היום אני חושב שה'מואס באחרים העושים' זה דווקא היהודי בגיל שלי... שכבר עיצב לעצמו שבלונה משלו שככה נכון וככה צריך להיות!! ומי שקצת יותר ממני הוא מזלזל ולא קיים... אגב: צריך לפתוח בהזדמנות את הנושא של תחרות... נושא חשוב... תזכיר לי...)

התנועה... משם הוא ממין את הרוחניות של כולם...
ומעתה!!! אם אכן כך... אז אמנם אני מאוד מכבד ומוקיר את התורה ולומדיה... אבל בעצם **איזה??** איזה תורה אני מכבד??? את התורה שלי!!! את מה שאני החלטתי שזו התורה!!! את זה אני מכבד!!!
 ואילו אם תביא לי יהודי ערעלכער שהוא העיז ללכת צעד אחד יותר מרומם ממני בנושא של פגעי הטכנולוגיה... איך אני מסתכל עליו?? **אני מואס בו!!!** אני מגחך עליו... אני לא אשתף איתו פעולה ו... ואולי בשקט אני אפילו אטרפד את הניסיון שלו לקדם את זה...
הנה לך 'מואס באחרים העושים'!!! הנה לך 'מונע מאחרים לעשות'!!!
 ואנחנו לא מדברים כאן על איזה חילוני שמאלני שמואס בכל הקדוש והיקר... מדברים פה עלי ועליו... שכל מגזר או קהילת קודש שראו לנכון להיות טיפה יותר פרו'ם (בתחום מסוים) ממה שאני חונכתי... אוטומטית אני מזלזל בזה... מואס בזה... לועז לזה!! ואפילו מונע...
 רוצה דוגמא קלאסית?? אותי לא חינוכו לעשות עסק באוטובוס מההפרדה של גברים מקדימה נשים מאחורה... (סו"ס גדלנו בפריפריה... היינו עוסקים בפניות קודמות) ויום אחד גיליתי שיש מגזרים וקהילות שאצלם הנושא הזה הוא סוספר עקרוני!!! כעת תכנס לראש שלי... איך התגובה שלי?? האם אני מסוגל לקבל שיש יהודים יותר פרומער'ס ממני... או היות ולי אין בעיה עם זה... אז אני מזלזל ובו... מואס באחרים העושים ו... ואולי גם מפריע והרי אפשר להפריע... **כעת אתה מתחיל להבין איפה זה פוגש אותי ואותך??** כנ"ל לגבי תרומות ומעשרות ומים של שבת וחשמל של שבת ושלל חומרות שיש יהודים שמקפידים על זה וזה חשוב להם... ונניח שאני לא חונכתי על זה... השאלה איך אני חי איתם בדי קיום?? האם אני מוכן לקבל שיש יהודים שהם טובים במשהו יותר ממני?? או שאין כזה דבר!! מי שהעז לעקוף אותי... זה כמו לעקוף את המדריך ואחת דתו להיפסל!! אני מואס בו... בקיצור: אנחנו עמוק בתוך הסיפור...
 (במאמר המוסגר: כשהייתי בחור... היו תקופות שסבלתי מקנאה ותחרות והיה לי צרות עין במתמיד או בעוייבד של הישיבה... התחשק לי שהוא יהיה קצת פחות מתמיד או שיהיה קצת פחות ערעלכער כדי שלא יגנוב את היחודיות... ואז היו לי נערווען די בצדק שאולי אני בגדר 'מואס באחרים העושים'... וחששתי שעלי רבינו יונה מתבטא בחריפות שזה כת 'אויבי ה', ש'נפס רעה וקרב לבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה', אבל היום במבט לאחור ברור לי שדווקא הצרות עין המאוד צורמת שהייתה לי אז... זה היה בסה"כ מצוקה אמיתית שנובעת מחוסר בשלות של צעיר שמחוסר זהות עצמית הוא חושש שיגנוב לו את הפרצוף בזה שיש עוד מישהו בעולם שיש לו את המעלה שלי ואכמ"ל... היום אני חושב שה'מואס באחרים העושים' זה דווקא היהודי בגיל שלי... שכבר עיצב לעצמו שבלונה משלו שככה נכון וככה צריך להיות!! ומי שקצת יותר ממני הוא מזלזל ולא קיים... אגב: צריך לפתוח בהזדמנות את הנושא של תחרות... נושא חשוב... תזכיר לי...)

התנועה... משם הוא ממין את הרוחניות של כולם...
ומעתה!!! אם אכן כך... אז אמנם אני מאוד מכבד ומוקיר את התורה ולומדיה... אבל בעצם **איזה??** איזה תורה אני מכבד??? את התורה שלי!!! את מה שאני החלטתי שזו התורה!!! את זה אני מכבד!!!
 ואילו אם תביא לי יהודי ערעלכער שהוא העיז ללכת צעד אחד יותר מרומם ממני בנושא של פגעי הטכנולוגיה... איך אני מסתכל עליו?? **אני מואס בו!!!** אני מגחך עליו... אני לא אשתף איתו פעולה ו... ואולי בשקט אני אפילו אטרפד את הניסיון שלו לקדם את זה...
הנה לך 'מואס באחרים העושים'!!! הנה לך 'מונע מאחרים לעשות'!!!
 ואנחנו לא מדברים כאן על איזה חילוני שמאלני שמואס בכל הקדוש והיקר... מדברים פה עלי ועליו... שכל מגזר או קהילת קודש שראו לנכון להיות טיפה יותר פרו'ם (בתחום מסוים) ממה שאני חונכתי... אוטומטית אני מזלזל בזה... מואס בזה... לועז לזה!! ואפילו מונע...
 רוצה דוגמא קלאסית?? אותי לא חינוכו לעשות עסק באוטובוס מההפרדה של גברים מקדימה נשים מאחורה... (סו"ס גדלנו בפריפריה... היינו עוסקים בפניות קודמות) ויום אחד גיליתי שיש מגזרים וקהילות שאצלם הנושא הזה הוא סוספר עקרוני!!! כעת תכנס לראש שלי... איך התגובה שלי?? האם אני מסוגל לקבל שיש יהודים יותר פרומער'ס ממני... או היות ולי אין בעיה עם זה... אז אני מזלזל ובו... מואס באחרים העושים ו... ואולי גם מפריע והרי אפשר להפריע... **כעת אתה מתחיל להבין איפה זה פוגש אותי ואותך??** כנ"ל לגבי תרומות ומעשרות ומים של שבת וחשמל של שבת ושלל חומרות שיש יהודים שמקפידים על זה וזה חשוב להם... ונניח שאני לא חונכתי על זה... השאלה איך אני חי איתם בדי קיום?? האם אני מוכן לקבל שיש יהודים שהם טובים במשהו יותר ממני?? או שאין כזה דבר!! מי שהעז לעקוף אותי... זה כמו לעקוף את המדריך ואחת דתו להיפסל!! אני מואס בו... בקיצור: אנחנו עמוק בתוך הסיפור...
 (במאמר המוסגר: כשהייתי בחור... היו תקופות שסבלתי מקנאה ותחרות והיה לי צרות עין במתמיד או בעוייבד של הישיבה... התחשק לי שהוא יהיה קצת פחות מתמיד או שיהיה קצת פחות ערעלכער כדי שלא יגנוב את היחודיות... ואז היו לי נערווען די בצדק שאולי אני בגדר 'מואס באחרים העושים'... וחששתי שעלי רבינו יונה מתבטא בחריפות שזה כת 'אויבי ה', ש'נפס רעה וקרב לבם יקשה להם כאשר חבריהם עוסקים בתורה', אבל היום במבט לאחור ברור לי שדווקא הצרות עין המאוד צורמת שהייתה לי אז... זה היה בסה"כ מצוקה אמיתית שנובעת מחוסר בשלות של צעיר שמחוסר זהות עצמית הוא חושש שיגנוב לו את הפרצוף בזה שיש עוד מישהו בעולם שיש לו את המעלה שלי ואכמ"ל... היום אני חושב שה'מואס באחרים העושים' זה דווקא היהודי בגיל שלי... שכבר עיצב לעצמו שבלונה משלו שככה נכון וככה צריך להיות!! ומי שקצת יותר ממני הוא מזלזל ולא קיים... אגב: צריך לפתוח בהזדמנות את הנושא של תחרות... נושא חשוב... תזכיר לי...)

איך מתכוננים לשבועות מתוך פרשת בחוקות??

המשך- בקיצור: לכל אחד מאיתנו יש את הקו המשווה שלו!! איפה הוא החליט למקם את עצמו בכדור הארץ של היידישקייט. וכמובן שאיפה שאני ממוקם זה המקום הנכון... זה המרכז... ולפי זה אני מחלק ציונים לכל אחד עד כמה הוא 'מתקרר...' 'מתחמם...' 'חם חם...' 'קר קר'.

כמה דוגמאות קטנות: מאוד חורה לי שאני מגיע לשטיבלאך ורואה מנייני בזק של 40 דקות שחרית... זה לא מקובל עלי! 40 דקות תפילה זה... זה לא תפילה... זה מירוח מכוניות... **מאיך?** אני מכיר מנין של עוייבדים שאורך להם שחרית שגרתי במשך יותר משעה... מצטער... אני לא אוהב מזה... זה מוגזם... לא צריך להיות פאנאט עד כדי כך...

רגע... אז 40 דקות תפילה זה פחות מידי... ואילו שעה תפילה זה מוגזם מידי... אז מה כן טוב?? **התפילה שלי!** אני מתפלל 55 דקות!! זו הדרך תשכון אור!! לא פחות ולא יותר...

ככה... גם בגודל של הכיפה... אני מזועזע לראות חרדים שהולכים עם כיפה קטנה ושטוחה מספר 3... אני רואה את זה מאוד בחומרה... מאיך... אני לא אוהב מהכיפה מספר 6 של חסידי גור... זה ענק מידי... מה זה הפאנטיות הזו... רגע... אז איזה כיפה כן טובה???

הכיפה שלי!!! איך לא!!! מספר 4 על שש חלקים!! ככה בדיוק!! קצת יותר מזה- פאנאט מידי... קצת פחות מזה-- מודרני מידי...

וכן הלאה בכל נושא ובכל עניין... מי שהעז להיות טיפ טיפה יותר ריא שמים ממני אני בז ומזלזל בו... ההלו... הגזמת... אל תהי צדיק הרבה... ואילו מי שקצת פחות פרומער' ממני... ההלו... אביסלע יראת שמים... בקיצור: אני קובע!!! השעון חשמל של היהדות נמצא אצל!!!

ואתה מבין לבד שהדוגמאות מהכיפה ומאריכות התפילה זה עוד מהדוגמאות החובבניות... תכל'ס זה פוגש אותנו כמעט בכל פינה... נניח בייחס לטכנולוגיה... נניח שמבחינתי אפשרות גישה למייל זה בסדר!!! אבל מי שיש לו אינטרנט מסונן זה כבר טרף... ההלו... במה אתם יהודים?? מאיך: כשאני פוגש יהודי ברמה רוחנית קצת יותר ממני ואיכפת לו טיפה יותר ממני... והוא השכיל להבין שגם מייל זה לא מתאים ולא ראוי לבן מלך... פה אני פתאום מגיב בזלזול ובביטול... ההלו... הגזמת... יש גבול לצמצום... אי אפשר להיות מנותקים לגמרי... עכ"פ כך זה אני...

עכשיו בינינו: תסתכל לי בעיניים: ומה איתך?? אתה לא כזה??

בינינו... כולנו ככה!!! כל אחד מאיתנו מתמקם בקו המשווה התורני שלו ומשם הוא מכוין את

עוד דוגמא מאוד מצויה: לכל אחד מאיתנו יש את הרב שלו... והנה יום אחד אני רואה את חבר שלי נאלץ לעשות משהו ש... שלטעמי... זה לא הגיוני... ולמה הוא עושה את זה?? כי יש לו רבי!!! זה מה

הפגין מולי היה הרבה יותר פוגע ומעליב לבין אם הוא היה מתווכח איתי וצורח עלי...

למי שלמד דף היומי לאחרונה... למדנו להכיר שני פרצופים. יש **סוטה** ויש **מורדת!** תגיד לי: מי יותר זועתית?? סוטה או מורדת?? **ברור שמורדת!** כי את מסכת סוטה אנחנו מסיימים יחסית מהר ויחסית בקלות... כי נכון שסוטה זה חמור מאוד... אבל זה שחור לבן... או שהיא נאסרה או שלא... בשביל זה משקים אותה מי המרים וסוגרים את הפינה הזו ובזאת סיימנו מסכת סוטה... **אבל מורדת???** אוי אוי... מורדת זה בוץ אמיתי... מורדת זו אשה שהיא דווקא גלאט כשר... היא לא עשתה כלום... (הלוואי והיא הייתה עושה משהו... לפחות היה פה על מה להתדיין...) מורדת זו אשה שהיא בסה"כ אדישה... אפאטית... לא משתפת פעולה... לא בקטע... מה שבעלה דורש ממנה היא עומדת בדרישות כמו 'שביתה איטלקית'... אבל לא מחוברת. לא בקטע. כמו קיר!! אשה מורדת זה הסבל הכי מתמשך... זה האיום הכי גדול שיכול לאיים על הבעל... זו הבעיה הכי חסרת פתרון בשו"ע אבע"ז... אין כמעט דרך אין לצאת מהבוץ הזה... כי יש לך עסק עם קקקקיר... הנה! זו בדיוק ראף הרגישות הכ"כ גדול בחיוב של עמל התורה!!! עמל התורה במילים אחרות זה **תהיה בעניין!** החתן נתן לנו תרי"ג פקודות... אבל הלאה... מעבר לזה... הוא רוצה שהכלה תעמול בזה... מה פירוש? שתכנס לזה עם כל הרמ"ח והס"ה... שתהיה מחוברת לזה... שתתפרגן על התורה ותיעלב ממנה... תתעצבן עליה ותתפייס איתה... שתהיה בקטע!! זה הפירוש הפשוט של עמל!!! עמל זו התחברות בנששמה... וברגע שישראל עמלים בתורה המשמעות היא שהכלה בעניין... יש עם מי לדבר... ברגע שיש עם מי לדבר... גם אם יש פה ושם חריקות... אז גם לסוטה יש פתרונות... הבעל יכול למחול לה... אבל ברגע שיהודי מקפיד קלה כבחמורה... אבל הוא לא בעניין... לא מחובר... לא מוכן להפוך את התורה לעסק הפרטי שלו... הנה לך מורדת!!! ואין לך תסכול לבעל כמו אישה קיר!!! **מה ה' בסך הכל רוצה?** ה' לא מחפש שאני אעבוד קשה... ה' לא מחפש שאני באמת אוכל פת במלח ומים במשורה... לא! ה' בסה"כ רוצה שאני אהיה מחובר לזה... שאכנס לזה... שהתורה תעלה לי בחיים... ויש לנו את זה... אוהו... מי כמונו אלופים בראש קטן... אנחנו גם אלופים בלהתפוצץ מאנשים שמשחקים עלינו ראש קטן... אז אנא... בא נפסיק להיות ראש קטן... כשה' רוצה ממני עמל התורה... הוא בסה"כ רוצה שאני אנשום את הנשימה העמוקה ואני אחליט שמהיום אני אוהד מכבי תורה... שמהיום התורה זו המפלגה שלי וזה עולה לי בחיים... איך בדיוק מגיעים לזה?? זה כבר שלב ב'... אבל לפחות לדעת מה אני הולך להכריז בחג השבועות...

לא נשאר מקום לסכם את השיעור בקיאות הזה... זכור: ז' נושאים!!!

ואנחנו יודעים מה שאנחנו עושים... זה במילים אחרות: כופר במצוה!!! **ושוב: שלא תבין...** לא חסרים לנו מחדלים ביהדות... כולנו נכשלים על ימין ועל שמאל בלשה"ר ומחלוקת... זה קורה... אין שום בעיה שיהודי טוען התפללתי מאוחר כי יש לי חולשה שאני קם מאוחר... נו... בסדר... יש חולשות... יש מעידות... יש ליהדות הרבה מקום של הכלה ליהודי שעדיין מחכה לו כברת דרך ארוכה לשלימות... אבל הנימה הכופרת והמתנערת... שים את השו"ע בצד... לא קשור אלי... זה אסור!!! אנחנו צריכים להכניס לראש: **אין כזה דבר להתנער מהלכה מפורשת!** אין כזה דבר לעמוד מול שו"ע מפורש ולהגיד לא קשור אלי... אתה רוצה?? תעשה שטיקל תורה ותוכיח שלא נפסק ככה להלכה... מצידו אפילו תטען: קים לי כמ"ד שמקל... נו... גם את זה עוד אפשר לקבל... אתה עוד יותר רוצה? תוכיח שאתה לא לגמרי בר חיובא... אבל להיות בר חיובא!! לעמוד על שני רגלים בריאות ולהכריז לא מעניין אותי מה שכתוב!!! זה כופר במצוה!! צריך להיזהר בנושאים האלו כי בינינו... כל אחד מאיתנו במחדלים שלו... אנחנו מאוד נבזלים לעכל אפשרות שיש משהו שאני לא בסדר בו!!! וזו טעות!! כי אם יש משהו שאני לא בסדר בו... זה לא הצרה הכי נורא... יש משהו הרבה יותר נורא... זה להתעקש שאני כן בסדר כי... כי אני בסדר ותדפדפו מהר לעמוד הבא ותזרקו מכאן את מי שמעיד להגיד שאני לא מושלם!! זה הכי גרוע

ואחרון חביב: נסיים בכותרת הראשונה: **שתהיו עמלים בתורה!!!** ורש"י אומר שם במקום: שמי שלא עמל בתורה... הרי זה מכיר את רבונו ומתכוין למרוד בו!!! והשאלה זועקת: מה הקשר בין מי שקצת מתבטל מלימוד לבין מורד?? מילא תגיד שהוא בטלן... אבל להגיד שזה מרד?? ?!

והתשובה היא ברורה מאוד:

כבר מאז שהיינו ילדים נתקע לנו בראש ש'מרד' זה מעשה טרור וונדליזם כן... בחידר כשהגיע רבה ממלא מקום לפעמים ניסינו לעשות מרד... התחלנו לצעוק אאאההה... וזרקנו כסאות ושפכנו מים וקדימה מרד...

אז זהו שלא!! השם 'מרד' זה משהו הרבה יותר עדין (ועוצמתי...)

מרד זה חוסר שיתוף פעולה!!! ראש קטן... יוצא זיין... לא בקטע... לא בעניין... **הדוגמא הכי אקטואלית:** בימים אלו יש שמאלנים שמפגינים. צועקים... חוסמים... אבל עם כל הרעש והצמיגים... זה עדיין לא שווה בשביל להיקרא 'מרד'... אתה יודע מה זה כן מרד?? ברגע שמפלגה **מתוך** הממשלה הביעה חוסר עניין... והם הכריזו שהם בסה"כ לא מצביעים **בעד!!!** הם חלילה לא מצביעים נגד... רק לא בעד!!! הנה לך מרד!! והמרד הזה הוא הרבה יותר מטלטל ומזעזע את המערכת... יותר מכל הצוחחות והדגלים שבתל אביב... מרד זה חוסר עניין אבל-- **מבפנים!!!** כשזה מגיע מבפנים... אין צורך בבלגן וצעקות... מספיק שאתה 'לא בעניין' והכל כבר מפורק מיניה וביה... זה כמו שיום אחד שוחחתי עם חבר בטלפון... והוא באופן פתאומי החליט לייבש את השיחה... כן... לא... שחור לבן... פתאום אני מרגיש שהוא לא... לא איתי... זה דומה למרד!!! היבוש והחוסר עניין שהוא פתאום

שהעידו להתקדם צעד אחד ברוחניות יותר ממני ומותר להם!! והכי הכי מחובתי לכבד אותם... ולא למאוס באחרים העושים... (זה ניסיון... כי האגו שלי שלא כ"כ מפרגן למישהו לעקוף אותי... דחף אותי ומשכנע אותי להסיק שזה שטויות... והם סתם מגזימים... יש פה דקויות שצריך להתעלות עליהם... ולפעמים זה לא מהדברים הפשוטים)

הלאה... נעבור **לכופר במצוות וכופר בעיקר...** איפה זה פוגש אותי???

אתן לך דוגמא: לפני תקופה עוררתי על המכשלה שהתפילין של ראש לא במקום זה קרקפתא דלא מנח תפילין... רובם קיבלו את הדברים אבל היה גם את הגרעין הקשה... את אלו שזרקו אותי... דיי... תפסיק אתה עם הנערוען שלך... תחשוב: הגעתי אליך... **וביד ימין** החזקתי שו"ע מפורש שכותב שלהניח ככה תפילין זה אויס!! **ואילו ביד שמאל** החזקתי מראה והראיתי לך שהנחה... מדברים פה עליך!!! ואתה דוחה אותי בקש... ועוד מגחך עלי שאני סתם נערוויסט ומחפש בעיות... אם זו התגובה שלך אז תחליט מה אתה... יש לך רק שתי אפשרויות: או שאתה **כופר במצוה!** שהחלטת משום מה שאין כזה דין... אין כזה הלכה... אין כזה גז"ש של בין עיניך בין עיניך... זו אופציה אחת!! **או!! או אופציה שניה...** שאתה אמנם לא כופר במצוה... אתה מצידך מסכים שיש כזה סעיף בשו"ע... אבל אז מה... אז מה ובורא עולם ציוה ככה... מי אמר שזה מחייב אותי... זה במילים אחרות: **כופר בעיקר...** כופר בעצם המחויבות שלי לציווי של בורא עולם... אז תחליט מה עדיף לך: או **כופר במצוה** או **כופר בעיקר...** (אם אתה שואל מה לבחור?? תבדוק... תבדוק בפרשת בחוקותי איזה פורענות נשמעת פחות מפחידה האם הששית או השביעית) **עד כאן ברור?? כתבתי מספיק חריף?? נבהלת מזה??**

והנה!! אחרי כתבי כל זאת!!! אחרי שהמטרתי אש וגפרית על אותו יהודי שהתנער משו"ע מפורש... יום אחד אני מגלה לתדהמתי שאני לא הרבה יותר טוב ממנו... יום אחד פוגש אותי חסיד ושואל אותי: תגיד לי: אתה הרי התחנתת מאוחר... איזה היתר היה לך להתחתן מאוחר?? הרי נפסק להלכה שמי שעלול להיכשל... צריך להתחתן עד גיל עשרים...

עשיתי לו כזה פרצוף כזה שאומר במילים אחרות: יאלה יאלה... מי אתה... מה אתה מנסה לחנך אותנו... ככה זה אנחנו... לא נולדנו אתמול... אנחנו יודעים טוב מאוד מה שאנחנו עושים ותפסיק לבלבל...

שמת לב להתנערות?? מילא אם הייתי מתחמק ואומר לו: תקשיב... אתה צודק... אמנם ככה כתוב... אבל יש כל מיני סיבות נסתרות למה הרבנים שלי החליטו אחרת... או שאני יודע לנמק אותם או שלא... אבל מה שבטוח: אני לפחות מנסה להצטדק שהנושא 'מטופל'... נו... בסידור!! גם אם זה התחמקות אבל יש פה לפחות טוען ונטען!! אבל שים לב... לא זו הייתה התגובה שלי... התגובה שלי הייתה: לך מפה... מה אתה מקשקש לי עם ציטוטים מהטור ב"י והשולחן ערוך... אתה תלמד אותי?? פה יש נימה של **כופר במצוה!** הגישו לי פה שו"ע מפורש שאומר שכך צריך לעשות... ואני דוחה את זה על הסף... למה?? ככה... כי ככה אנחנו עושים

תזמורת!!!

לכל מי ששכח ספירת העומר..

כמידי שנה אני נוהג להזכיר כאן בגיליון לכל מי שמאוד מאוד רצה לתפוס חיוך לקראת חג השבועות... התחיל את זמן קיץ עם המון רצון טוב... עם שאיפה למה שנקרא 'תמימות', לשבת וללמוד בהתמדה כל חודש אחר... ולהגיע לחג השבועות מתוך חיוך נפלא... ותכל'ס... חלומות לחוד ומעשים לחוד...

ומאז הרבה מים עברו בירדן (כל ימי קציר...) והרבה סדר ב' גלשו להם עד 5 בצהריים במיטה... ובקיצור: בתקופה הקצרה שעברה עלינו מתחילת הזמן עד עכשיו... הספקתי לצבור כמה וכמה ימים שעליהם נאמר: "יומא דמפגרי בה רבנן..."

ותכל'ס... חג השבועות מתקרב ואני מרגיש מפגרי!!! כן... אני בפיגור של חיוך... בפיגור של רצינות... הייתי אמור להגיע לחג השבועות מתוך רצינות של חודש ימים... ותכל'ס... יום אחד ככה ויום אחד ככה... יום אחד מלאך יום אחד גלח...

מה עושים??? האם יש סיכוי לחג השבועות הקרוב? או... או שנחכה כבר לקדנציה הבאה?? בסביבו הבא אני אהיה הרבה יותר רציני??? אז זהו!!! שעל זה באתי!!! ורציתי לעדכן...

שמי שלא יודע... אותו דור דעה!!! שעליו כולנו מדברים!! שהם הם אלו שקיבלו תורה מסיני... הם בכבודם ובעצמם עברו הרבה מאוד תנודות ומחמורות ועלויות ומורדות לאורך החמישים יום הקצרים שבין יציאת מצרים למתן תורה...

אתה מוזמן ללמוד בעיון את פרשת בא בשלח ולראות כמה פשלות עם ישראל הספיקו לעשות רק בספירת העומר!!!

ועל כולנה... נקודת השיא הייתה בדיוק שבוע לפני חג השבועות... בכ"ח כ"ט באייר... ויסעו בני ישראל ויהנו ברפידים!! מה זה רפידים??? שרפו ידיהם מן התורה!! חד וחלק!!!

עמוק עמוק אי שם בספירת העומר... עוד רגע אנחנו מגיעים להר סיני... ועם ישראל ברפיון ידיים מן התורה...

לא נעים... לא אידיאלי... לא טוב... אפילו גרוע... אבל!!! זה לא הפריע להם לתפוס את עצמם ברגע האחרון ויסעו מרפידים ויבואו--משם הישר- להר סיני...

והו"ל מדגישים: לשעה קלה באו!! שעה של נסיעה הפרידה בין הרפיון ידיים לבין הר סיני... ללמדך: שגם אם היה רפיון עד כה... ברגע אחד של החלטה אתה יכול לתפוס חיוך!! אל תפול ברשת של הפרפקציוניסטיים שעווב... אני כבר הפסדתי את המירוץ... לא... אל תיפול בזה!!! ה' רוצה אותך...

ה' רוצה אותך עם כל התנודות שלך... כמו שמושה רבינו מטיב להסביר למלאכים... קנאה יש בכם? יצר הרע יש בכם??

התנודות שלנו והרפיון שמדי פעם שולט בנו... זה לא סותר בכהוא זה את המדרגה הרחנית שאנחנו יכולים להגיע אליה... וגם משם אנחנו פתאום קצת ניפול ושוב נתחזק...

ככה ה' אוהב אותנו!! ה' אוהב אותנו המורדים כאלו... עם שגיאות כתיב... עם אופציה לפשלות... ועם 'שולם שולם לעולם ברוגז ברוגז אף פעם...' כן... ככה ה' אוהב אותך... תעשה משהו... מהר מהר להיכנס לעניינים... מהר אהוב כי בא מועד...

שבועיים לחג השבועות זה קצת זמן!! אבל יותר ממה שיהיה קצת זה המון!!! מה שאפשר להגיע בשבועיים האלו...

מיד בשבוע הבא הצבא האדום' מתחיל לעשות את דרכו לכיוון ירושלים...

שלום... קוראים לי יואב... אני **הצבא האדום!!!** לא... לא של רוסיה ח"ו... אני בסה"כ אחד מצוות הרועים הנרחב של הבוס הנפלא שלנו ר' יונדב... אנחנו מתגוררים בנחלת גד שבעבר הירדן מזרחה... לבוס שלי יש מקנה רב. אוהו... אחוזת ענק שמשתרעת על עשרות אלפי דונמים... שהמקום כולו 'מקום מקנה', וכולנו כעת דרוכים וערוכים לקראת היום הגדול!!! ערב ראש חודש סיון!!! שזה יום הספירת מלאי הכללי...

כן... ערב ראש חודש סיון זה תאריך שנקרא בחז"ל 'בפרוס העצרת' וזה אחד משלושת התאריכים הרשמיים שחז"ל תקנו למעשר בהמה!! ומדובר באלפי אלפי בהמות מהנכסי צאן ברזל של ר' יונדב... (שהוא קיבל מהשווער שלו בדוניה חזק עליו במלווה... טוב... זה כבר לא רלוונטי... כי אשתו של ר' יונדב נפטרה לפני שנה ובלאו הכי הוא ירש אותה...) מדובר בכמות אדירה של צאן שמפוזרים בכל מיני מקומות... ובערב ר"ח סיון ר' יונדב יבא הולך לעמוד עם גלון ענק של סיקרא- אדום... ואז כולם ישירו 'לעשות רצונך...' ואח"כ 'יהיה נועם', ואז יתחיל המסדר... כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו... ואת העשירי הוא יצבע בצבע אדום... ואז אתה תבין למה קוראים לנו הצבא האדום... אתה פתאום תראה שיירה ענקית של עדרי צאן אדומים... אם יצא לך לעמוד בשבוע הבא מול הנוף הירוק ואתה תראה ברקע של האופק שיירה אדומה... תדע לך שזה סימן מובהק למעשר בהמה שעושה כעת את דרכו לכיוון בית חיינו לקראת חג השבועות...

עכ"פ לעת עתה... לפי החישובים הכלליים והערכת מצב... זה נראה שרק מעשר בהמה לבד הולך להיות כאן - כ-2850 כבשים!! 1650 עיזים!! ו-920 ראשי בקר... (זהו חוץ מהבכורות שזה יותר מאלף) כן... אני אגיד לך איך זה יצא... פשוט עשינו ספירת מלאי יואב שרק לאחרונה נוספו 28.530 טלאים ורחלות... ו-16.520 גדיים... כמו כן נוספו עוד 9260 עגלים ועגלות... נו... כעת תעשה לבד את החשבון, אם הכל ילך כשורה ואחד מעשרה אכן יהיה קודש... אז יש לנו פה סך כולל של 5420 בהמות שצריך להעלות אותם לירושלים... מדובר בלוגיסטיקה אדירה... כי בא נגיד שלשנע סתם 5000 בהמות ממקום למקום... זה לא הסיפור הגדול... אבל פה אל תשכח... פה מדובר במעשר בהמה שהוא כבר עכשיו קודש!! (זה לא כמו שאתה מגיע לירושלים ושם אתה קונה בהמת חולין ומקדיש אותה במקום... פה מדובר בהמה שהיא כבר עכשיו הקדש) וצריך הרבה ניסים והרבה השמחה להצליח לשנע את כל הכבודה הזו לירושלים בלי שיקרה להם לא שבור ולא חרוץ ולא יבלת...

וחכה... זה עוד חוץ מהבכורות... כי בכורות הצטברו פה כבר יותר מ-2000 בתקופה האחרונה... אבל לבנתיים... לפחות 300 מתוכם... הספיק ליפול בהם מום והם כבר ניתנו לכהן במוסם... שיהיה לו לבריאות (אגב: ר' יונדב מאוד מאוכזב מהמספר החריג של הבעלי מומין שהצטברו בבכורות... והוא אפילו הוזמן לחקירה אצל הלוי המפקח בחדש שאחד מהרועים חשוד לגרום מומין לכתחילה... לבנתיים החשד הופרך...) עכ"פ הבכורות זו זירה אחרת!! זה צוות רועים אחר לגמרי... אני עכ"פ שייך לאגף של הרועים הקלאסי... של הבהמות חולין ולכן היום הגדול שלנו מתקרב... לפני שבועיים ר' יונדב שלח אותי לסקירה כללית של מסדי הכמויות!! סו"ס כמויות כאלו של קרבנות זה משהו שדורש הערכת... גם במקדש צריך להיערך לכזו מאסא של הקרבה... והכי הכי: סוף סוף מעשר בהמה יכול להיאכל רק לשני ימים ולילה... כך שכבר סוכם שתשעים אחוז מהמעשר בהמה תרמו לשיבת הקיבוץ 'עיר דוד' שנפתחה בקיץ האחרון לבני עליה שאוכלין חולין על טהרת קודש!! והם נוסקים כעת בדיבורא דפרה אדומה... לקראת המעמד של שריפת הפרה, שלפי התכנית אמור להתקיים בעוד כשלוש שנים... כבר עכשיו מתחילה ההיערכות ובתי מדרשות מיוחדים הוקצו לקראת ההכשרה למעמד!!

עכ"פ ר' יונדב מתכנן לתת להם כבש אחד ליום לאורך כל הקיץ!!! הם כבר מסודרים בארוחת צהרים לאורך כל הקיץ... (אגב: אתה אולי חושב שהם יושבים על סיר הבשר... והם עוד מקבלים את זה על מגש של כסף... אז זהו ששכחת לחשבן שזה אומר שיותר מסאה כבשים הולכים להסתובב להם בחצר הישיבה לאורך כל הקיץ... וכל בוקר בחור אחר הולך למקדש להקריב... וכל הבחורים טהורים על בסיס יומי משלישי לטומאה... אלו הם התנאים לזכות בארוחת צהרים יומיומית של מעשר בהמה...)

עכשיו חכה!!! עד כה דיברנו על הערכת מצב... על ההשערה הכללית כמה מעשר בהמה... אבל יש גם את ההפתעות!!! חוץ מהשיירה האדומה הקלאסית של מעשר בהמה והבכורות... **יש את השיירה המרתקת!!!** שיירה שמי שרואה אותה מעלה חיוך על שפתיו... או חיוך... או אנחה... תלוי מי... תלוי בנסיבות...

תבין: סו"ס כמו שבכל בית חרושת יש פה ושם כל מיני תאונות עבודה או דפקטים בפס יצור... ככה גם בשגרת העבודה שלנו פה מול הצאן... יש את הפשלות המצויות!! אם זה תמורה... או לחילופין הדוגמא המצויה והמשעשעת ביותר שמתרחשת תוך כדי הספירה... הסיפור הוא כך בקצרה: כשר' יונדב מתחיל להעביר תחת השבט... אז תחשוב שביום אחד עוברים שם יותר מ-3000 בהמות... תחשוב שבמשך יום שלם הוא סופר... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10... ושוב 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10... תגיד לי: כמה פעמים היית מסוגל ביום אחד לחזור על זה? אז תחשוב שר' יונדב ביום אחד צריך להגיד את זה בערך 1000 פעמים!!!! והוא לא מוכן לכבד מישהו אחר... כי מצוה בו יותר מבשלוחו והמצוה הזו חביבה עליו... אין לך מושג כמה... ואז כצפוי... מה שקורה זה כך... בתחילת היום הוא מגיע עם כל הברנע... עם הפאות הרטובות מהמקווה ועם הגארטל... ואז הוא מתחיל לספור אחד אחד בהתלהבות... זה נשמע כמו ה"אחת ואחת" של הכה"ג ביה"כ... וכל עשירי קודש מקבל צביעה כזו מושקעת בסיקרא!!! יפה! סימטרי!!! אדום בוהק!!! ואז חולפת לה שעה... שעתיים... והעסק מתחיל טיפה להתעייף... הוא עדיין כמונה מעות... אבל זה יותר מזכיר 'מונה מעות' של פסוד"ז... ואז חולפים עוד ארבע או חמש שעות מונוטוניות של עוד טלה... עוד גדי... עוד רחל... עוד עגלה... ואז מתחילים הפיהוקים ויחד איתם הפשלות... 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9... ואז רגע... מה זה היה?? שמונה או תשע?? אז בשביל זה יש שם עוד 'משקיף' בקלפי שמסתכל פחות או יותר קדימה ואחורה ואיכשהו מזהה ש... כן... זה שמונה... אז זה תשע... והנה עשירי קודש!! סוקרו בסיקרא!!! ועוברת עוד שעה ואז מגיעה הפשלה הנצחית... פשלה שנקראת: **"קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי"**, תחזור על המשפט הזה!! תלמד להגיד את המשפט הזה בע"פ!! בסה"כ שמונה מילים!!! אתה עוד תפגוש אותם הרבה בגמ'... אבל חכה... קודם תבין מה קרה... הסיפור הוא שהוא מתחיל לספור - 1.2.3.4.5.6.7.8... ואז כשהגיע התשיעי... בטעות הוא קרא לו עשירי במקום תשיעי!!! והוא כבר בא לסמן אותו בסיקרא כמו עשירי... ואז פתאום הוא תופס את הראש... או... לא... דלגתי על התשיעי... הוא עדיין לא הספיק לחשוב מה מי... ולבנתיים נכנס לו שם הטלה הבא... טוב... אז... אז זהו!!! זה התשיעי... והכבש הבא... הנה- הוא העשירי!!! כאן קרה סקנדל שלם... שתהיה בריא... לתשיעי קראת עשירי!!! ותכל'ס לעשירי האמיתי קראת בכלל תשיעי... ואז לאחד עשרה קראת עשירי... מה שקורה זה שגזירת הכתוב היא שלושתם נהיו קדושים... למה? כל אחד והסיפור שלו... התשיעי זה גזירת הכתוב מיוחדת שגם הוא קודש!!! העשירי בגלל שתכל'ס הוא העשירי האמיתי והמקורי... ואילו האחד עשר נקרא עשירי בגלל שקראת לו קודש... כך שתמיד נוספים לנו עוד כמה וכמה לעדר שעולה במסילה העולה בית קל...

והפעם מאמר מיוחד לגבירים!!! כן... לגבירים!!

להלל הזקן היה אח עשיר שקראו לו שבנא!!! ואילו הלל בעצמו היה עני מרוד כידוע... כמו שכולנו מכירים את הסיפור הידוע שהלל טיפס על הארובה בשלג בשביל ללמוד תורה... (אגב: המתחמים החדשים של מירון בשנה זו... היו ממוקמים במרחק של פחות מ-4 ק"מ מגוש חלב ששם היה הביהמ"ד של שמעיה ואבטליון... מקום מסוגל בפ"ע... אז יצא לנו טוב... וקדנו לא רק סביב האש של ר"ש... אלא וקדנו גם בשלג של הלל...) ותכל"ס... שבנא ידע שאחיו הלל הוא אברך רציני וכן עליו מופלג... שבנא גם כנראה ידע שאחיו עני מרוד... אבל זה לא היה בשבילו סיבה מספקת כדי לעזור לו כלכלית... סו"ס אל תשכח שהלל היה עני מאוד... וכשיש לך עסק עם תלמיד חכם ועוד בשילוב של ענווה... כל זה ביחד לא נראה משהו מרשים במיוחד... וממילא ההופעה של הלל לא נתנה לשבנא חשק יותר מידי גדול לפתוח את הארנק...

והנה!!! יום אחד "בשמך יקראוך ובמקומך יושביך..." ובפתע פתאום הפציע שמשו של הלל הבבלי ופקיע שמהי בכל העולם... הוא נהיה גדול הדור... וביום בהיר שמו אותו בראש הסנהדרין... וקעת כולם רוצים למשב"ק את הלל... מריבות ודחיפות מי יזכה להיות הנגה... מי לא רוצה לעשות איתו עסק יששכר וזבולון... ואז לפתע הופיע שבנא!!! רגע רגע... וזו זווה... וזו זווה... כולם לזוז לצד... חברה: אני אח על הלל!!! אני רוצה לעשות איתו עסק יששכר וזבולון... בא הלל אחי... בא עשה עסק יששכר וזבולון... אלא אמנן אותך... אומרת הגמ' בסוטה: יצאה בת קול ואמרה: אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבזו לו!!! בקיצור: בת קול יצאה ושוקרה: בבבבו לשבנא!!! בוקר טוב... עשיו נזכרת לתמוך באחיק? ?? עכשיו נזכרת להציע לו 'יששכר וזבולון'?? איפה היית עד היום?? מילא כל האנשים הזרים... עד היום לא ידעו מי זה הלל הבבלי... אבל אתה כן ידעת!!! ידעת עם מי יש לך עסק!! ראי את היראת שמים הטהורה שלו... פגשת יום יום את כל המ"ח קנייני תורה שניכרו מכל תנועה שלו... אז איפה היית אז?? למה אז נתת לו להתרוצץ יום שלם לחפש הלוואות לטרפעיק היומי העלוב שחצי ממנו הלך ללחם וחלב וחצי ממנו הלך לשומר ביהמ"ד?? למה אז לא רצת אחריו לזכות ב'מניה' שהולכת להצמיח לנו את הלל הזקן??

ונו... באמת למה שבנא נזכר רק עכשיו?? איפה הוא היה עד היום??

אני לא צריך להגיד לך את התשובה... כי התופעה הזו לצערנו די מוכרת גם היום במחוזותינו... כל גדול בישראל שבים בהיר אחד ה' הרים את קרנו ותורתו מכרזת מסוף העולם ועד סופו... פתאום צצים להם כל מיני גבירים כפטריות אחרי הגשם ומתחילים להידחק מאחוריו ולהצטלם איתו... פתאום כולם רוצים לעמן אותו... פתאום כולם רוצים לעשות איתו עסק יששכר וזבולון... והשאלה הנשאלת: איפה הייתם עד היום?? איפה הייתם כשהרב עובדיה היה עני מרוד?? איפה הייתם כשעול הפרנסה איים להכריע אותו?? איפה הייתם כשהוא היה אברך מן המניין... עוד איזה אברך... ואף אחד לא הסתכל לכיוון שלו??

ומה התשובה?? התשובה היא חדה ונוקבת כמעט:

יש כבוד!!! ויש יוקרה!!! מה ההבדל בין כבוד ל--יוקרה??

כבוד זה ערך עצמי- אבסולוטי!!! ואילו יוקרה זה עניין יחסי של יוקר וזול!! לדוגמא: כהן גדול הוא לא כ"כ מכובד... הוא בעיקר- **יקר**!! סו"ס כהן גדול יש רק אחד... ממילא אותו אחד ויחיד שנבחר להיות כהן גדול הוא פשוט **יוקרתי**!! כלומר: לו יצויר שתהיה אפשרות ל-300 כהנים גדולים... באותו רגע הכה"ג נהיה פושט... עוד איזה כהן עם שמונה בגדים... ברגע אחד הוא איבד את כל היוקרה שלו... (על אותו משקל: קודש הקדשים... למה זה כ"כ **קדוש**? ?? כי יש מקום אחד ויחיד כזה בכל העולם: לו יצויר שהיה אפשרות של עוד כמה קודש הקדשים... אוטומטית היה מופסדי את כל המעלה שלו...) בקיצור: הכבוד שאנחנו רוחשים לכה"ג זה לא כבוד עצמי... אלא זה **יקר וגדולה**... לעומת זאת תורה?? על תורה נאמר: **יקרה היא מפנינים!!!** הערך של התורה לא נמדד לפי יוקר וזול... כי זה **כבוד**!! וכבוד זה ערך עצמי!! מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליצרו... הוא דבר ערכי לכשעצמו!! מגיע לו כבוד כי הוא דבר מכובד **בחפצא!!!** ת"ח לא צריך להיות יוקרתי... הוא לא צריך להיות תופעה נדירה ולא מצויה... גם אם יהיה עוד מאה אלף תלמידי חכמים חוץ ממנו... זה לא יוריד בכוחו זה את הערך האצילי של כבוד חכמים שמוגזע לו... (רוצה שאני אמחיש לך את זה בשפה שכולנו מבינים?? אם רבי פלוני עשה הדלקה במירון והיו שם רק מאתיים משתתפים... ואילו הרבי השני עשה הדלקה והיה אצלו עשרת אלפים איש... זה עושה את הרבי השני יותר **יוקרתי** נכון?? זאת אומרת: כמות המשתתפים קובעת את היוקרה... מאידך: אותם 45 אנשים נהרגו במירון... מישוה חשב לרגע לטעון... שהטרגדיה לא כ"כ נוראה כ... כי סו"ס היו אז במירון עוד 200,000 איש... ולכן באופן יחסי 45 אנשים זה אחוז קטן?? מישוה עשה כאלו שיקולים?? חס ושלום!!! מה קרה שפתאום נחתו את כל 'תורת' המספרים?? נו... למה?? כי **יוקרתי** זה ערך עצמי!! חיי אדם זה לא משוהו שמתחלק לייחסי מספרים... ואילו הדלקה... נו נו... נגיד תמיד אנשים היו ואני אגיד לך האם זו הדלקה 'שווה'... יש מביין או אין מביין?? נראה לי שאת זה כנכולנו מבינים...)

ומעתה: אם ר' חיים קנייבסקי הוא ספר תורה מהלך!!! זה נכון לא רק בשנת התשפ"א כשפקיע שמהי בכל העולם... וגם בשנת תשכ"ב שהוא היה מהלך ברחובות בני ברק כשהוא מוקף בשובל של ילדים בני ברקים מחייבים... הכבוד נשאר אותו כבוד!!! אבל **יוקרה???** פה!!! מה ההבדל הגדול!! לפני שלוש שנה ר' חיים לא היה יוקרתי... ואילו בעשר שנים אחרונות נהיה קשה להיכנס אצלו ומאז הוא נהיה **גם** יוקרתי...

וכאן!!! כאן התחילה הנהייה של כל אלו שמבינים טוב טוב בביז'נס... אלו שיש להם חוש ריח מפותח בהיצע וביקוש... ופתאום הם נזכרו בכבוד התורה!! **לא!!! לא חברה!!!** הגעתם מאוחר... להיזכר להתחיל לכבד את התורה רק כשהיא יקרה... זה כבר לא כבוד התורה!! זה כבר **יוקרה** ולא **כבוד**!! להיזכר הוקיר את התורה רק כשהיא יוקרתי... זה לא קוראי כבוד התורה!! זה קיצור: לכל מי שמקנא בעלל המאה ובעלל הדעה שחייבים לפניו השרשים והוא זוכה להיות מקורב לגדולי ישראל ולזכות להחזיק אותם... לא!!! יש לך טעות!!! בת קול מכרזת ואומרת: **בוז יבזו לו...** הבת קול לועגת

ובזה לאותו גביר שנזכר **לפתוח** את הארנק מול הדלת שכבר בקושי **נפתחה**... (וסתם ככה צריך לדעת: כל אלו שנדחפים שם ומנסים בכל דרך להיקרא מקורבים וקשורים 'בלב ונפש' אצל גדולי ישראל **כבר קשה להיכנס אצלם**... זה לא מוכיח על קשר מאוד עמוק לתורה... זה בסה"כ מראה על חיפוש יוקרה!!! מי שיש לו באמת קשר עמוק לתורה... מצליח למצא את הדמויות האלו כשהם עדיין רחוקים מהדוקרים ויש אותם!! הם קיימים!! לא קשה להיות אותם... ואפשר כי' להתקרב אליהם בלי מרפקים... ומי שמוותר עליהם מחוסר עניין ומעדיף להיחזק דווקא איפה שקשה להיכנס זה בסה"כ מראה על חיפוש יוקרה... בשביל זה יש מספיק זמרים... לא צריך בשביל זה רבנים... והדברים פשוטים לכל חובשי בית המדרש...) אתה יודע כמה תלמידי חכמים עצומים ומופלגים אני מכיר באופן אישי (ובטח גם אתה...) שלא רק שלא צריך לחכות אצלם בתור!!! אלא הם בעצמם מחכים הרבה הרבה זמן בתור בבנק ומבזבזים זמן יקר כדי להשיג את החצי טרפעיק שיהיה להם ללחם וחלב לילדים... ואז!!! מה הכי מתסכל?? ? שאתה רואה תמונה של מרן ר' חיים זיע"א שיש סביבו קאצ'קראי שלם של גבירים וכיפופי כוחות מי גייש לו את הפירות ט"ו שבשט או מי ימנן את הספרים שלו... בבבבבו!!! בוז יבזו לכם... בוקר טוב!! אליהו... באתם להצטרף??

כששבנא נזכר להתחיל לתמוך בהלל רק כשהוא נהיה נשיא... הבת קול שוקה נו בבבבבו!!! עכשיו נזכרת לכבד את הלל?? כשהוא נהיה יוקרתי?? איפה היית שאותו גדול בתורה חי בדחקות עצמומה??

וביננו... גביר יקר: אני האחרון שצריך להסביר לך את זה! אתה הרי איש נדל"ן... אתה מבין בביז'נס... אתה אף פעם לא קונה מגרש שהוא **כבר** עכשיו יקר!! כי אם זה כבר יקר... אז אין לזה תשובה... בשביל זה יש לך חוש מפותח ואתה תמיד תלך להשקיע בקרקע זולה שאף אחד כעת לא 'שם עליה' ואתה יודע לזהות את הפוטנציאל שאף אחד לא מזהה... ושמ!! שם את משקיע... ומשמ מכל הרווחים הכי גדולים... אז מה קרה שבעסקים הרווחניים שלנו... שם אתה מאבד את כל החוש הנדלנ"י שלך?? למה אתה נזכר להשקיע בתלמיד חכם רק כשהוא כבר יוקרתי וכולם רוצים לזכות בו...?? תהיה חכם!!! תשקיע בתלמיד חכם אמיתי שמהלך בצידי הדרכים... תשקיע בזמן הנכון!!!

ובאמת כשהגמ' שם מזכירה את שבנא שנזכר לעזור לאחיו כשה כבר היה מאוחר... אותה גמ' מזכירה שם במקביל רשימה של כמה גבירים **שכן ידעו להשקיע בזמן!!!** אם זה שמעון אחי עזריה... שעזריה מהרגע הראשון תמך באחיו שמעון... ועליו מכריזה הגמ': שעליו **לא** נאמר: אם יתן איש את כל הון ביתו בוז יבזו לו... כי הוא כן נתן כבוד לתורה!! מי שיועד לכבד את התורה כשהיא עדיין מונחת בקרן זוית... הוא לא צריך לתת את כל הון ביתו... אין צורך!!! מספיק שהוא תומך... מספיק שהוא קצת מושיט יד... מספיק שהוא עוזר להלל לגמור את החודש... מספיק שהוא פותח לו את שערי בית המדרש וחוסך לו יום שלם של התרוצצות מול גמח"ס... זהו!! זה כסף קטן בשביל גבירים!! זה יותר זול מצד אחד והרבה יותר קריטי מאידך מלזכות במכרז מי יזכה לשמש את גדול הדור

שתיבין: הצדיק והעובד ה' המופלג בדורו... הוא כבר עבר את כל התקופות הקשות... הוא כבר אחרי הניסיונות!!! הוא כבר ירד מהארובה הקפואה... הוא כבר הפשיר מהשלג שהצטבר מעליו... הוא כבר צלח את מלחמת הישרדות מול שערי בית המדרש הננעלות עליו כתוצאה מדחקות הפרנסה... אצלו הגדלות בתורה זה כבר עובדה מוגמרת!!! ותכל"ס באותה שעה שאתה הגביר מנסה לדחוף את עצמך שם... באותה שעה יש הרבה תלמידי חכמים שהם כעת משתחלים בראש הארובה!! הם כעת מחזיקים בשיניים להמשיך הלאה ולא לקרוס... יעש לך הזדמנות להצטלם מאחוריהם בשעת מעשה ממש!!! לתפוס אותם בעיצומו של ההולך וגדל בתורה כעת ועכשיו!!

ומה אתה חושב... שלא יהיה לך טעויות!!! הם יצליחו לשרוד גם בלעדך... גם אם לא תופיע מולו כמלאך מושיע ותסדר אותו כלכלית... הוא ימשיך לעסוק תורה מתוך הדחק למרות הכל ועל אף הכל... אבל אתה!!! מה איתך?? אתה פה הנזקק!!! אתה פה הגביר שלא לוקח איתך אגורה אחת לקבר... ואתה מבין לבד ששם בעולם האמת אף אחד לא יספור אותך על זה שפעם כשהיית חי כולם אספו גוגואים ולך היה הכי הרבה... אף אחד לא יתן לך 'שליש' על זה... אז מה כן?? אתה תהיה שווה רק לפי הכבוד שהסתכמת לתת לתורה!!! אז הנה... אם אתה רוצה לתת כבוד לתורה זה הרחק מהמצלמות... תדחוף את עצמך מאחורי אברך בן עליה בתקופה הכי מאתגרת שלו... תזכה להצטלם מאחוריו כשהוא כבר עומד שם בארובה ואתה תוריד אותו משם ותסדר אותו ששערי בית המדרש לא יסגרו בפניו!!! הוא עוד יסתדר איתך או בלעדך... אבל אתה הוא שתזכה להנציח את עצמך שאתה הוא זה ש'ערבבת' שם סביב תלמיד חכם שלומד תורה מתוך הדחק שאין הפרגוד ננעל בפניו!!! זה עניין שלך!!! נטו שלך!!! כשתשקיע בזמן הנכון אז בת קול לא תשרוק לך בבוז... כי ידעת להשקיע בזמן הנכון...

גבירים יקרים: תנצלו אותי!!! רגע לפני שגם אני אצטרך אתכם... ואז גם אני אתחיל להחניף לכם... יש לכם נס!!! אני עדיין לא צריך אתכם... וממילא אני יכול להטיח בכם את האמת כמות שהיא... ותקפצו על זה!!! תפרסמו את המאמר הזה ביניכם כי הוא יקר!!! קחו בחשבון שאתם מוקפים במחזיקי תורה נאצלים שאין להם ברירה... הם לקחו על עצמם עול כספי כבד והם מוכרחים להשיג תרומות בכל מחיר... ויש להם היתר מיוחד להחניף לכם... (זה אחד מג' מקומות שמותר להחניף כמבואר בשע"ת) ומי יודע... מי יודע מתי גם אני אתחיל ללכת בין הטיפות ולהיות גם אני ממלכתי כדי לא לעורר את חמתו של בעל המאה ובעל הדעה...

אני מנצל את ההזדמנות הנדירה שיש לי שאני עדיין לא צריך אתכם: להגיד לכם את האמת!!! תשקיעו במקומות הנכונים!!! תשקיעו דווקא באותם אברכים צנועים ש-יוקרה לא תקבלו מהם!! אבל כבוד התורה אמיתי יוקף לזכותכם... תחפשו דווקא את הכוללים ה'מסכנים' האלו שהיוקרה מהם והלאה... ורק כבוד התורה אמיתי תנחלו ממנו... תדעו לנצל לפחות גם את התלמיד חכם שמונה בקרן זוית... את זה שלא מצליח לשכנע אתכם... כי הוא לא יודע את העבודה... מי אמר שהוא צריך לדעת את העבודה... אתם צריכים לדעת את העבודה!! זו עבודה שלכם!! זה עניין שלכם!! אתם לא מחפשים בוז...

ואסיים במדרש לא כ"כ מוכר (רבה נשא)... הייתה מטרונא אחת שהייתה תורמת מאוד 'בבדה' בבידיה של ר"א... (משום מה, כל הגבירים בזמן חז"ל היו וויערבערם... לא ברור למה) והיא ניגשה לר"א ושאלה אותו שאלה בלימוד... הוא דחה אותה בקנה וענה לה: אין חכמה לאשה אלא בפלכה... כל טוב... ניגש הורקנוס בנו של ר"א ואמר לו: חבל... בגלל שלא התייחסת אליה מספיק יפה הפסדנו הוראת קבע של 300 כור מעשר בשנה!!!

ענה לו ר"א: ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים... לא משנה כעת מה הפשט... אבל מה שבטוח: כתוב כאן שר"א לא מתרגש מתרומות נדיבות... כבוד התורה יותר חשוב לו!! אם לא מתאים לאותה מטרונא... שתשאי את הכסף אצלה... היא לא מאיימת על אף אחד... אז אנחנו לא אוהזים במדרגה של ר"א ומי שיתן ל 300 כור של תבואה אני לא אדחה אותו בקנה... אבל לפחות אתם הגבירים!! לפחות אתם תדעו שזו האמת!! לפחות אתם תדעו שלזכות להחזיק תורה של ר"א זה ביזנס שלכם...

גיליון מס' 516 פרשת אמר

תשפ"ג שנה אחת עשרה

לכבוד הילולת התנא

רבי שמעון בר יוחאי

יום י"ח באייר – ל"ג בעומר

לזכות חיים ברוך בן שרה פעשא

לברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

בעניני ספירת העומר

אמנם למעשה שאלתי לרבינו זצ"ל, דכל זה ניחא למי שסופר בביתו, אבל הסופר בביהכ"ס, ושומע קודם לכן את הש"ץ שאומר כל נוסח הספירה תיבה בתיבה, א"כ נמצא זה מהרהר בכל נוסח הספירה כלשונה, ולמ"ד הרהור כדבור כבר יצא יד"ח, ואמר רבינו זצ"ל, דאה"נ באופן זה אם ירצה לצאת יועיל למ"ד הרהור כדבור, רק שתמא דמילתא דכל אדם הרוצה לספור בברכה הרי זה כמכוין שלא לצאת יד"ח, ובגוונא שאינו רוצה לצאת יד"ח, לכו"ע אין הרהור כדבור, ועי' בזה בכתבי קה"י החדשים (סי' ב), ועי' בביאור הלכה (סי' תפ"ט ס"א ד"ה מונה) מהפר"ח (סי"ה) דבספירת העומר אין הרהור כדיבור.

שילוח הקן בימי ספירת העומר

אמר לי רבינו זצ"ל דמש"כ בספרים בשם האריז"ל דאין לעשות מצות שלוח הקן בימי ספיה"ע, עי' בנן יהודע (קידושין ל"ט ב' ד"ה ליתני), הכוונה היא רק לאופן שמחזר אחר המצוה דזה אינו עת הראוי לה, אבל בודאי אם נזדמן לפניו מצוה זו, מצוה הבאה לידי אל תחמיצנה, וכ"כ במכתב בסו"ס שלח תשלח (עמוד קכ"ו ס' צ"ו), ובהגהה שם, כתב המחבר שבמהדורות הקודמות ענה רבינו זצ"ל ששלוח הקן אינו חיוב אלא אם כן רוצה לזכות בביצים, ובעת שבא לפניו להביא הספר, ביאר רבינו שכוונתו היתה שאפשר לקיים המצוה לכתחילה אלא שמי שנוהג בכל דבריו על פי הקבלה יש לו אפשרות לא להתחייב במצוה ע"כ, ובס' גבורי כח (סי' א' עמוד קל"ח) מביא ששאל מרבינו בזה הלשון, ראיתי כי לעי' דברי המקובלים אין לקיים מצות שילוח הקן בימי ספירת העומר ע"כ אם כן לפי זה הו"ל מצות שלוח הקן כמצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות, והשיב רבינו זצ"ל, ח"ו שפטורים, רק לא יקח הבנים.

ומלבשתו ענוה - רבינו זצ"ל מוציא ילד בברכה בספיה"ע

לא אשכח איך שבילדותי התעורר אצלי ספק בימי ספיה"ע, האם הש"ץ טעה אתמול וטעו אחריו, והיו עוד שהתעוררו בספק, ובאתי אצל רבנו זצ"ל למחרת קודם מעריב, וחשב ואמר יש לי פתרון, אני יוציא אותך כל יום בברכה, ולרוב חיבה שהעריף עלי כלל לא עלה על ליבי שיש בזה איזה פחיתות כבוד, וכך היה שכל יום לפני הספירה נתן ידו עלי והראה לי בסדור והוציא אותי בקול רם בנעימתו המיוחדת בברכה, והנה בכל יום הייתי מתפלל עמו בסמיכות למקומו, אבל בשבת התפללתי בישיבת בית מאיר עם אבי זצ"ל, והנה בהגיע עת מעריב נזכרתי שהרב הוא זה שמוציא אותי, והלכתי לביהכ"ס חזון איש לדרמן מקום תפילתו, וראיתי שביהמ"ד מלא מצד לצד וניסיתי לפלס דרך למקומו, ושאלני א' מבניו להיכן אני הולך וכשאמרתי לו תמה עלי וכי אין מי שיוציא אותך רק הרב, ותוכ"ד ראיתי שהרב מחפש משהו ופונה ממקומו וסימן לי ביד לבא לידו, ואמר אני מחפש אותך, אני הרי צריך להוציא אותך בספיה"ע... כמו כן בהבדלה הייתי מגיע כל שבוע, עוד בזמנים שלא היו אנשים נוספים ושבו ע' התאחרתי ולפתע אני רואה את רבינו בחלון הבית הפונה לרחוב קורא לי, ואומר חפשתי אותך, אני מחכה עליך להבדלה... [מתוך הספד בספר 'דאה ישר' עמוד רצ"ג].

אמר היום ספירה ראשונה או אחרונה אם יצא

סיפר רבינו זצ"ל מעשה באחד ששאל את מרן החזו"א זצ"ל, שלפני מעריב של מוצאי יו"ט ראשון של פסח פנה לבנו ואמר לו היום הספירה הראשונה של ספיה"ע, ואח"כ הסתפק דכיון שכבר הגיע זמן צה"כ אולי יצא בזה יד"ח, ושאל ממרן החזו"א האם יש לחוש שיצא בזה ואינו יכול לספור שנית בברכה, והשיבו בידידיש: "די ערשטע איז נישט קין איינס" פי' הראשון אינו אחד, דיש לספור יום אחד בעומר ולא לומר היום הספירה הראשונה, וביאר דראשון הוא לשון הקדמה כמו הראשון אדם תיולד ולא לשון מנין, ועי' באגרות וכתבים דרך אמונה הוראות והנהגות ממרן החזו"א בעניני ספיה"ע (פ"ד ס"ב) מובא ממש"כ רבינו בקו' הזכרונות (עניני ספיה"ע אות ז ומודפס בגיליון שיח אמונה ט' בחזון שיח) שכ' רבינו זצ"ל אחד אמר ביום א' ביה"ש היום ספירה ראשונה (ובלשון 'היינט איז די ערשטע ספירה'), ושאל למרן אם יכול לברך אח"כ והשיב ראשונה זה לא אחד, (ובלשון 'ערשטע איז ניט איינס') ע"כ, [והנה בודאי מצינו ולקחתם ביום הראשון וכן ויהי המקריב ביום הראשון, והכא נמי אם יאמר להדיא היום יום ראשון באומר לא גרע מספר בלע"ז שיצא, אבל כשאומר היום הספירה הראשונה אינו דרך מנין רק דרך סיפור שהיום יתחילו למנות, ולא שמנה בעצמו]. ועי' בס' שומר אמת (עה"ת קמא פ' אמור) מעדות בעל המעשה הג"ר אלטר גילרנטר זצ"ל שבליל א' ספירת העומר אמר לבנו לפני מעריב היום הספירה הראשונה ונסתפק לו דא"כ כבר הפסיד הברכה וא"ל מרן החזו"א דלא הפסיד בכך הברכה דראשון אינו אחד, וביאר דבעינין לספור חמישים יום והיינו לספור את עצם היום אבל לומר ראשון אינו מספר היום אלא תואר שהוא ראשון כלפי הבאים אחריו, [ומובא מס' דברי שאול שבמכוון תקנו חז"ל לשון היום יום אחד ולא היום יום ראשון לאפוקי מהצדוקים שטעו שר"ל יום ראשון ממש למחרת שבת בראשית], וכתב לי רבינו זצ"ל דאולי ה"ה בספירה אחרונה של ספיה"ע אם יאמר 'היום הספירה האחרונה' אי"ז צורת מנין רק סיפור דברים בעלמא, וכן עי' באשל אברהם לבעל הדע"ק מבוטשאטש (תניינא סימן תפ"ט ס"ד) דאם אמר ביום אחרון היום יום האחרון לספירה דבודאי לא יצא כי אין ניכר מדבורו מספר היום כלל שהרי לא אמר כמה הם ימי הספירה.

הרהור כדבור בספירת העומר

שמעתי מרבינו זצ"ל שבילדותו הלך עם אביו מרן הקהילות יעקב זצ"ל, ברחוב העיר, ושאל את אביו להדעות שהרהור כדבור, וכן כתב רבינו מנוח בדעת הרמב"ם, א"כ איך משכח"ל ברכה על ספירת העומר, הרי מיד שחושב מנין הימים שיש לספור באותו יום כבר יצא יד"ח הרהור כדבור, ואמר לו אביו הקה"י, דגם למ"ד הרהור כדיבור אינו יוצא באופן זה של מחשבה, והביא דוגמא לדבר, ואמר לו, אתה רואה את הבנין העומד כאן, מה הינך חושב בראותך אותו, והשיב רבינו, שרואה בנין עם הרבה קומות, ואמר לו אביו, כשאתה רואה את הבנין הזה אינך חושב את המילים 'בנין עם הרבה קומות', אלא רק את כללות הענין שיש כאן בנין שיש בו הרבה קומות, וכל הנידון אם הרהור כדבור, הוא באופן שחושב תיבה אחרי תיבה כצורת אמירתו, רק שבמקום לומר בפה חושב בלב, אבל מה שמחשב כלליות הענין, כנידו"ד שחושב רק מנין הימים שיש לספור, בזה לכו"ע אין הרהור כדיבור, ועי' בזה בקהילות יעקב (ברכות סימן כ"ב).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפני רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שְׁנֵים קַדְמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

פרשת במדבר - הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין מר"י חברון וקרית מלך בעל 'זאת ליעקב' (י"ח אייר תשע"ז)

הג השבועות - רבי ישראל בעל שם טוב מייסד החסידות (ו' סיון תק"כ)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

רבינו יוסף ב"ר מאיר תאומים בעל ה"פרי מגדים" זצ"ל (י' אייר תקנ"ב)

המציבה שעל ציונו

של בעל הפרי מגדים זי"ע

הואיל ונפיק מפומיה

בספר 'שונה הלכות' כמעט שלא שינה רבינו מתוכן דבריו של בעל ה'משנה ברורה' מלבד בכמה מקומות בלבד. ואחד מהם הוא בהלכות בין המצרים ששינה דין שמקורו בפרי מגדים.

כי הנה כתב המשנה ברורה (בבאור הלכה סימן

תקנ"א ס"ב ד"ה מראש חודש) "אפשר דיש להחמיר (=ולא לעשות משא ומתן ובנין של ציור וכו') בשבעה עשר בתמוז ועשרה בטבת, כמו מראש חודש ועד התענית, (אליהו רבא ופרי מגדים).

וכתב בשונה הלכות (שם דין ל"ח) ודין זה שמקורו מפרי מגדים בשם אליהו רבא, צריך עיון, דהמעין באליהו רבא יראה, שנכפל שם בטעות שורה מסימן הקודם, ואין מקור לזה, ושמעתי שכבר העירו בזה עכ"ל.

אמנם למעשה עם כל זה אמר רבינו, שאף שאין מקור לדבריו של הפרי מגדים להחמיר בעשרה בטבת, מ"מ כיון דנפיק מפומיה דהפרי מגדים צריך לקיים את זה, ועוד, שעצם זה שהביאו המשנה ברורה דין זה הוא סיבה לחשוש, ובאמת כאשר הגיעו אל רבינו בתענית עשרה בטבת, ילדים בני ג' וביקשו שיגזור מעט שערות 'לחלאקה', סירב.

מה בין ספק שבגמרא לספק בפרי מגדים

אמר לי רבנו: שאלוני, שמצינו בגמ' בהרבה מקומות שיש בעיה דלא איפשטא של אביי, ובמקרה כזה אנו פוסקים שאם אם זה בדרבנן - ספקו לקולא.

והנה, במשנה ברורה מצינו שכאשר מביא דין שהפרי מגדים נשאר עליו ב'צריך עיון', המשנה ברורה כותב שיש להחמיר, ואפילו בהלכות שהם מדרבנן, ומאי שנא.

וישב רבינו לומר: אכן הדבר פשוט, כי ב'תיקו' של הש"ס, הש"ס קבע שזה ספק, אבל כאשר יש לנו 'צריך עיון' של פרי מגדים, מי אומר שזה ספק, אולי כשיענו היטב יראו שכלל אינו ספק, ופשוט לחיוב, לכן המשנה ברורה פוסק להחמיר.

התנצלות המערכת

המאמר לזכרו של הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין נדחה לשבוע הבא בס"ד.

כמו כן אנו מודים להקוראים הרבים ששולחים הארות והערות הנכתב בגליון, כל הערה מתקבלת בברכה, הגם שפעמים רבות מחוסר פנאי אין לנו עת להשיב לכל אחד. בלי נדר באחד הגליונות הבאים נייחד מדור מיוחד למכתבי הקוראים.

נזכיר שוב, כי מי שיש לו תמונות או מסמכים הקשורים לרבינו זי"ע יוכל לשלוח ולזכות את אלפי הקוראים השותים בצמא את תורת רבינו זי"ע.

אודות ענותנותו המופלגת

כאשר דיברו פעם אודות מדת הענווה, הזכיר רבינו ממעלתו של הגאון בעל ה'פרי מגדים' זי"ע, שהיה עניו מופלג והיה חותם את שמו עם התואר "מלמד תינוקות" ולא החזיק טובה לעצמו (ראה בהקדמת הפרי מגדים לשו"ע או"ח, ובאגרות פרי מגדים הנדפס בפמ"ג בהוצאת ר"ד רובינפלד, שנת תשנ"ו, בסוף אגרת ב' ועוד הרבה אגרות שם, וראה בספר מעשה איש חלק ז' עמוד כ"ז דברים נפלאים שאמר החזון איש אודות ענותנותו של בעל הפרי מגדים).

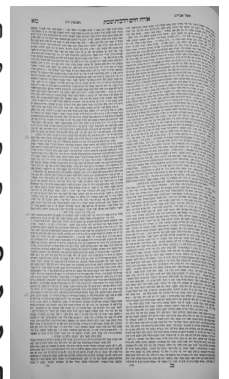
ובפעם אחרת דיבר ואמר, כי הפרי מגדים הוא ספר קשה מאוד, ולמרות זה כולם לומדים אותו, וזה תלוי בסייעתא דשמיא שהמחבר זכה. והוסיף כי החיד"א כותב (ראה בשם הגדולים אות י' סימן קס"ה) שחיבורו של מרן הבית יוסף "השולחן ערוך" התקבל בכל תפוצות ישראל, מפני הענווה שהיתה בו.

הלכה כמוהו

ועוד סיפר שאביו מרן הסטיפלר זצ"ל אמר לו דהנה בדורו של הפרי מגדים היה עוד גדול אחד שחיבר ספר הלכה. אמנם יש הבדל גדול ביניהם, כי בעל ה'פרי מגדים' כותב בהקדמתו לחיבור שלא יסמכו עליו הלכה למעשה, וכן בכל ההלכות והפסקים שלו אינו פוסק את דבריו בהכרעה גמורה, אלא רגיל לכתוב 'צריך עיון', כדי שיעיינו ולא יסמכו עליו למעשה. ואילו המחבר השני היה גאון מגדולי הדור ההוא, כתב גם הוא חיבור בהלכה, וציין במפורש שאפשר לסמוך עליו למעשה.

והנה לבסוף, ספרו של הפרי מגדים התקבל למרות כל מה שכותב, כספר הלכה מוחלט שנשענים עליו כל בית ישראל, ואילו הספר שחיבר הגדול השני לא התקבל למעשה וכמעט שלא פוסקים כמוהו.

פרי מגדים הלכות שבת בו הגה רבינו זי"ע עשרות בשנים כשהוא בלוי משימוש, ובצד שמאל ניתן להבחין בכמה הגהות מכתב יד רבינו

על הספר 'תיבת גומא'

לפני מספר שנים כאשר תלמיד חכם שליט"א ההדיר מחדש בדפוס נאה ועם תוספות (על ידי מכון 'זכרון אהרן'), את הספר 'תיבת גומא' על התורה שחיבר בעל הפרי מגדים זי"ע, עיטרו רבינו במכתב וזה לשונו:

יישר כוחו על הספר תיבת גומא לבעל הפרי מגדים, בילדותי עיינתי בו, ובזכרוני שהיה לתועלת מרובה, כי הוא ספר יקר מאוד, וגם הי' לי הערות בעזה"י, אבל כעת קשה לקבוע זמן.

והספר אין צריך לשום הסכמה כידוע, וראיתי קצת ביאורו של כת"ר ויפה כותב.

והשי"ת יזכהו להגדיל תורה ולהאדירה.